

ОТЧЕТ • ЯНУАРИ – ЮНИ 2025

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ОТЧЕТ • ЯНУАРИ – ЮНИ

2025

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Издание на Българската народна банка
1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1

Интернет страница: www.bnb.bg

© Българска народна банка, 2025

В Отчета на БНБ за първото шестмесечие на 2025 г. са използвани данни
и информация, публикувани до 9 октомври 2025 г.

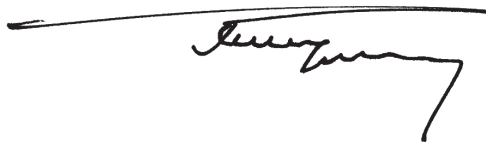
Информацията, публикувана тук, може да се ползва без специално разрешение,
единствено с изричното позоваване на източника.

ISSN 1313-0641 (на хартия)

ISSN 2367-4938 (онлайн)

Уважаема госпожо Председател на Народното събрание,
Уважаеми госпожи и господа народни представители,

В съответствие с член 1, алинея 2 и член 50 от Закона
за Българската народна банка Ви представям Отчета на БНБ
за януари – юни 2025 година.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Dimitar Radev', is written over a horizontal line.

Димитър Радев
Управител
на Българската народна банка

Управителен съвет на БНБ (към 30 юни 2025 г.)

Димитър Радев
Управител

Андрей Гюров*
Подуправител
управление „Емисионно“

Петър Чобанов
Подуправител
управление „Банково“

Радослав Миленков
Подуправител
управление „Банков надзор“

Николай Неновски

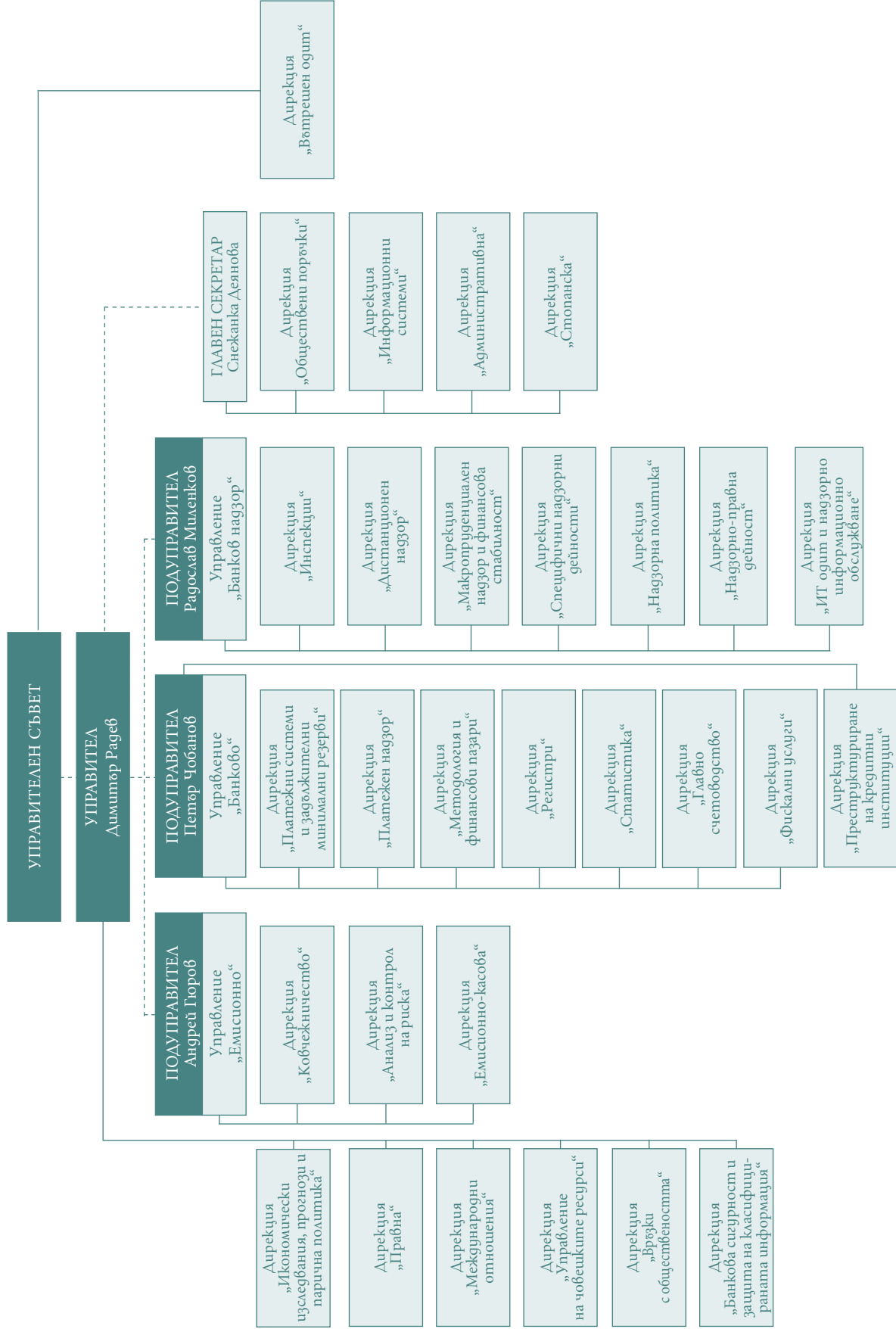
Илия Лингорски

Любомир Каримански

* Андрей Гюров не изпълнява правомощията на подуправител, ръководител на управление „Емисионно“, от 16 юли 2024 г. във връзка с процедурата по чл. 14, ал. 2 от Закона за БНБ. Казусът с Андрей Гюров е обект на съдебен контрол и в зависимост от предстоящото съдебно решение – на парламентарен контрол.

Организационна структура на БНБ

(към юни 2025 г.)

Съдържание

Резюме	9
I. Икономическо развитие през първото шестмесечие на 2025 г.	24
II. Брутни международни валутни резерви	40
III. Платежни системи и платежен надзор	50
IV. Резерви на банките в БНБ	57
V. Наличнопарично обращение	60
VI. Поддържане на стабилността на банковата система и защита на интересите на вложителите	65
VII. Дейност на БНБ като орган за реструктуриране на кредитни институции	88
VIII. Участие в ЕСЦБ и в дейността на органите и институциите на ЕС	93
IX. Международни отношения	101
X. Статистическа дейност	102
XI. Фискален агент и депозитар на държавата	105
XII. Централен кредитен регистър и Регистър на банковите сметки и сейфове	110
XIII. Изследователска дейност	117
XIV. Управление на човешките ресурси	119
XV. Вътрешен одит на БНБ	122
XVI. Дейности по подготовка за присъединяване на БНБ към Евросистемата	123
XVII. Изпълнение на бюджета на БНБ за първото шестмесечие на 2025 г.	130
XVIII. Консолидиран финансов отчет на БНБ към 30 юни 2025 г. (неодитиран)	134
Информация по чл. 17, ал. 5 от ЗБНБ относно решения, приети от УС на БНБ през януари – юни 2025 г.	181

Статистически приложения ([на интернет страницата на БНБ](#))

Абревиатури

АД	акционерно дружество
АДЦК	Система за провеждане на аукциони за продажба и обратно изкупуване на ДЦК
АС РОУД	Автоматизирана система за регистриране и обслужване на външния дълг
БВП	брутен вътрешен продукт
БИСЕРА	Банкова интегрирана система за електронни разплащания
БМР	Банка за международни разплащания
БНБ	Българска народна банка
БОРИКА	Банкова организация за разплащания с използване на карти
б. т.	базисна точка
БФБ	Българска фондова борса – София
ДДС	данък върху добавената стойност
ДМА	дълготрайни материални активи
ДМС	допълнително материално стимулиране
ДФР-ДАНС	Дирекция „Финансово разузнаване“ – Държавна агенция „Национална сигурност“
ДЦК	държавни ценни книжа
ЕБО	Европейски банков орган
ЕК	Европейска комисия
Екофин	Съвет на министрите на държавите – членки на ЕС, по икономически и финансови въпроси
ЕОНИА	<i>Euro OverNight Index Average (EONIA)</i> , регистрирана марка на Европейския институт за паричните пазари, <i>ЕММІ</i>
ЕС	Европейски съюз
ЕСС	Европейска система от национални и регионални сметки
ЕСРОТ	Електронна система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК
ЕССР	Европейски съвет за системен риск
ЕСЦБ	Европейска система на централните банки
ЕФП	Единен фонд за реструктуриране
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗБНБ	Закон за БНБ
ЗВПКИИП	Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници
ЗКИ	Закон за кредитните институции
ЗМР	задължителни минимални резерви
ЗПУПС	Закон за платежните услуги и платежните системи
ЗУНК	Закон за уреждане на необслужваните кредити, договорени до 31 декември 1990 г.
ИОБФР	Система за информационно обслужване на бюджета и фискалния резерв
КРМСФО	Комитет за разяснение на международните стандарти за финансово отчитане
КФП	консолидирана фискална програма
МВФ	Международен валутен фонд
МСС	Международни счетоводни стандарти
МИСКПЗ	минимални изисквания за собствен капитал и приемливи задължения
МСФО	Международни стандарти за финансово отчитане
МФ	Министерство на финансите
НОИ	Национален осигурителен институт
НСИ	Национален статистически институт
НТООД	нетърговски организации, обслужващи домакинствата
ОИСР	Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООН	Организация на обединените нации
ПКР	Постоянен комитет за разяснение
ПНПО	процес на надзорен преглед и оценка
ПОС	устройство за търговия на дребно с кредитни/дебитни карти
ПФИ	парично-финансова институция
РИНГС	Система за брутен сетълмент в реално време
СБ	Световна банка
СДЦК	Електронна система от сметки за сетълмент на безналични ДЦК
СМСС	Съвет по международни счетоводни стандарти
СПТ	специални права на тираж
ТАРГЕТ2	Трансевропейска автоматизирана система за брутен сетълмент в реално време на експресни преводи в евро
ТАРГЕТ2-БНБ	българският системен компонент на ТАРГЕТ2
УС	Управителен съвет
ФПБ	Фонд за реструктуриране на банки
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦКР	Централен кредитен регистър
ЮРИБОР	<i>Euro InterBank Offered Rate (EURIBOR)</i> , регистрирана марка на Европейския институт за паричните пазари, <i>ЕММІ</i>
APP	програма на ЕЦБ за закупуване на активи
АТМ	банкомат
CHF	швейцарски франк
DBRS	<i>Dominion Bond Rating Service</i> , канадска агенция за кредитен рейтинг
EUR	евро
ФОМС	Федерален комитет по операциите на открития пазар
PSPP	програма за закупуване на публични активи
ROA	възвръщаемост на активите
ROE	възвръщаемост на капитала
USD	долар
XAU	тройунция злато
XDR	специални права на тираж

Резюме

На 25 февруари 2025 г. управителят на БНБ и министърът на финансите подписаха съвместно писмо до президента на Европейската централна банка (ЕЦБ) и до председателя на Европейската комисия (ЕК), съдържащо искане на основание член 140, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) за изготвяне на извънредни доклади на ЕЦБ и на ЕК за конвергенцията на България. На 4 юни 2025 г. тези доклади бяха публикувани, като анализите и на двете институции показаха, че България изпълнява условията за присъединяване към еврозоната. След публикуването на докладите за конвергенцията бяха инициирани процедурите, предвидени в член 140, параграфи 2 и 3 от ДФЕС. Икономическият и финансов комитет, в който БНБ е представена от подуправител, участва в тези процедури. Част от етапите, довели до приемането на правните актове, необходими за въвеждането на еврото в Република България от 1 януари 2026 г., бяха реализирани след края на отчетния период.

Дейности по подготовка за присъединяване на БНБ към Евросистемата

След приемането на новия Закон за Българската народна банка (обн. – ДВ, бр. 13 от 2024 г.), който, считано от датата, посочена в Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, ще замени изцяло действащия към момента Закон за Българската народна банка (обн. – ДВ, бр. 46 от 1997 г.; последно доп. – ДВ, бр. 64 от 2025 г.), със Закона за държавния бюджет на Република България за 2025 г. (обн. – ДВ, бр. 26 от 2025 г.) бяха приети допълнения в новия устройствен акт на централната банка. Тези промени имаха за цел да отразят отправените в докладите за конвергенция през 2024 г. препоръки относно реда за назначаване на служебно правителство, предвиден с измененията през 2023 г. на Конституцията на Република България.

Съгласно приетите в закона изменения, в случай че управителят, съответно подуправител на БНБ, е съгласен да бъде назначен за служебен министър-председател по реда на чл. 99, ал. 5 от Конституцията на Република България, същият подава оставка от заеманата от него позиция в централната банка. С тези промени се постига съответствие с член 130 от ДФЕС и член 14.2 от Устава, като се гарантира съблюдаване на принципите на институционална и персонална независимост на централната банка.

След приемането на новия Закон за Българската народна банка, през отчетния период продължи и работата по изготвяне на предвидените в него наредби. Приоритет и основна цел на новия Закон за БНБ, а така също и на съответната подзаконова нормативна уредба, предвидена да бъде издадена на негово основание, е обезпечаването на правната интеграция на българската централна банка в Евросистемата при въвеждане на еврото като парична единица на Република България. Създаването на подзаконовата правна рамка е необходима и важна крачка с оглед обезпечаване на изпълнението на новите функции на БНБ, произтичащи от присъединяването ѝ към Евросистемата.

През отчетния период бяха приети и обнародвани Наредба № 6 на БНБ от 9 януари 2025 г. за предоставяне на спешна подкрепа за осигуряване на ликвидност (обн. – ДВ, бр. 8 от 2025 г.) и Наредба № 45 на БНБ от 17 април 2025 г. относно установяването и регламентирането на правоотношенията на Българската народна банка с контрагенти по паричната политика (обн. – ДВ, бр. 37 от 2025 г.).

Продължи работата и по приетия от Управителния съвет на БНБ на първо четене в края на 2024 г. проект на Наредба № 18 за контрол върху качеството на евробанкните и евромонетите в наличнопаричното обращение. Наредба № 18 на БНБ за контрол върху качеството на евробанкните и евромонетите в наличнопаричното обращение (обн. – ДВ, бр. 68 от 2025 г.) бе окончателно

приета от Управителния съвет на БНБ след отчетния период на 31 юли 2025 г. В допълнение, през първото шестмесечие на 2025 г. в БНБ бяха изготвени и приети на първо четене предвидените в Закона за въвеждане на еврото в Република България наредби от компетентност на централната банка: Наредба № 46 на БНБ от 31 юли 2025 г. за първоначално зареждане и подзареждане с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти с евромонети; Наредба № 47 на БНБ от 31 юли 2025 г. за условията и реда за предоставяне на информация от кредитните институции по чл. 26 от Закона за въвеждане на еврото в Република България и за задържане и извършване на експертна оценка на банкноти и монети в левове и Наредба № 48 на БНБ от 31 юли 2025 г. за обмяна на повредени банкноти и монети от левове в евро след въвеждането на еврото в Република България.

Едновременно с обезпечаване на съответната правна рамка въвеждането на единната европейска валута в Република България и съответно присъединяването на БНБ към Евросистемата изискват осигуряването на аналитичен капацитет и инфраструктура за осъществяването на функции, свързани с участието на представители на БНБ в определянето и прилагането на национално ниво на паричната политика на еврозоната, както и извършването на огромна като мащаб и сложност логистична и техническа подготовка за смяна на налично-паричното обращение и за приспособяване на платежните, информационните, счетоводните и статистическите системи.

През първата половина на 2025 г. БНБ продължи активно подготовката за прилагането на паричната политика на Евросистемата. Бяха финализирани и приети основните правни актове, които уреждат взаимоотношенията на БНБ с контрагентите по паричната политика. В рамките на проведени виртуални работни срещи с представители на всички лицензирани банки и клонове на чуждестранни банки в България служители на БНБ представиха новата правна рамка и разясниха ключовите аспекти на бъдещото осъществяване на операциите по паричната политика след присъединяването към Евросистемата. Дейностите по техническата подготовка и осигуряването на необходимата инфраструктура за тези операции се развиваха в съответствие с утвърдените планове както по обхват, така и по срокове. В допълнение, през отчетния период продължи работата и по подготовка на системите и процесите в БНБ във връзка с прилагането на регулациите за задължителните минимални резерви (ЗМР) на Евросистемата относно изискванията за минималните резерви на Регламент (ЕС) 2021/378 и относно резервната база съгласно отчетната рамка на Регламент (ЕС) 2021/379. Промените в цялостната уредба на ЗМР за подготовка на изпълнението на минималните резерви съгласно изискванията на Евросистемата се разясняваха на банките в рамките на работната подгрупа „Платежни системи и доставчици на платежни услуги“ към Координационния съвет за подготовка на България за членство в еврозоната.

В изпълнение на дейностите в областта на платежните системи по Националния план за въвеждане на еврото в Република България, през отчетния период продължи работата по реализирането на проекта за миграция на картовите плащания в левове към такива в евро и съответното присъединяване на картовата платежна система БОРИКА към консолидираната платформа за ТАРГЕТ услуги.

Работата по подготовката на наличнопаричното обращение за присъединяване на България към еврозоната бе фокусирана върху изпълнението на започналите още през 2024 г. дейности, целящи обезпечаване на безпроблемното въвеждане на еврото и изтеглянето от обращение на българските банкноти и разменни монети. Процесът по подготовка на наличнопаричното обращение за присъединяване към еврозоната е изключително мащабен, сложен и широкообхватен. Той включва не само снабдяването с евробанкноти и евромонети, но също така и обмяната на банкноти и монети от левове в евро, както и изтеглянето от обращение и унищожаването на българските банкноти и монети. Адаптирането на информационните системи също е важен фактор при осигуряването на успешен преход от лева към еврото. Необходимото количество евробанкноти по номинали за първоначално зареждане и за първата година от

въвеждането на еврото бе съгласувано и одобрено от ЕЦБ. Подписани бяха и споразуменията между БНБ и националните централни банки (НЦБ) от еврозоната, които ще осигурят и доставят съответното количество евробанкноти по номинали. Договорите за производство и доставка на евромонети също бяха подписани, като фактическото им производство започна през юли 2025 г., след като Съветът на ЕС одобри решение за приемане на еврото от Република България в съответствие с член 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Осигурени и оборудвани бяха наетите допълнителни площи за съхранение на евробанкноти и евромонети, предназначени за предварителното зареждане, както и за изтеглени от обращение български банкноти и разменни монети и тяхното последващо унищожаване. През отчетния период беше доставена и инсталирана голяма част от специализираното оборудване, машини и техника за касовите центрове и „Дружество за касови услуги“ АД. През периода БНБ продължи да осъществява и дейностите по адаптиране на Касовата система и Националната система за мониторинг на фалшификати към новата среда. Съвместно с банките бяха проведени успешни тестове на Касовата система относно: етапа на готовност на процесите по приемане на заети евробанкноти от национални централни банки и евромонети от производители; предварително зареждане с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти на банки срещу обезпечение; предоставяне на информация от банките относно предварително заредените евробанкноти и евромонети и местата за тяхното съхранение.

С цел проследяване и подпомагане на технологичната подготовка на банките и небанковите финансови институции при преминаване към еврото, през отчетния период бяха предоставени указания, беше осъществена активна комуникация между тях и БНБ и бяха извършени проверки на изпълнените технологични промени. Анализът на плановете за непрекъсваемост и възстановяване на ИТ системите в процеса при преминаване към еврото показва висока степен на подготвеност на банките и небанковите финансови институции, както и наличие на предвидени ресурси и защитни мерки на базата на рисков базиран подход. Важно е да се отбележи, че въвеждането на еврото в България няма да доведе до промяна във функционалните отговорности на БНБ по отношение на надзора върху кредитните институции. Българската народна банка е напълно интегрирана във всички хоризонтални и вертикални структури на Единния надзорен механизъм, като в дейността си е въвела и аналитичните и методическите инструменти, разработени и прилагани от ЕЦБ по отношение на надзора над по-малко значимите институции. ЕЦБ ще продължи да отговаря за надзора върху определените според нейната методика значими институции във всички аспекти на тяхната дейност. БНБ е национален компетентен орган (НКО) за по-малко значимите институции, като надзорът върху тях се осъществява от управление „Банков надзор“ и ЕЦБ запазва определени директни правомощия по отношение на тях, включително и поемане на директен надзор, във всеки един момент. Въз основа на възприетата управленска практика, на текуща база БНБ предприема актуализации в рамката и съдържанието на надзорния процес при пълен синхрон с предприетите от ЕЦБ действия по отношение на нормативната, методологическа и аналитична рамка на надзорния процес, осъществяван в рамките на ЕНМ. По отношение на надзорната дейност, а така също и по отношение на ангажиментите по линия на макропруденциалната политика, БНБ запазва своите функции и отговорности, поради което след въвеждането на еврото не се очакват съществени промени в така установените дейности.

В областта на статистическата дейност, наред с разработването и приемането на изменения и допълнения в съответните наредби, подготовката на БНБ за присъединяване към Евросистемата включваше завършване на работата по измененията на Интегрираната статистическа информационна система и Информационната система за парична и лихвена статистика, в които са обхванати голяма част от дейностите на статистиката във връзка с въвеждането на еврото. Също така, в контекста на подготовката за присъединяване към

еврозоната, през 2025 г. продължи работата по изграждането на Интегрираната информационна система (ИИС) на БНБ, която играе ключова роля в осигуряването на техническата и информационната готовност за приемане на еврото в България.

След успешната миграция през септември 2023 г. на Депозитаря на ДЦК в БНБ (ДДЦК) и „Централен депозитар“ АД към платформата на Евросистемата за сепълмент на ценни книжа ТАРГЕТ2-Ценни книжа (*TARGET2-Securities, T2S*) продължи участието на представители на БНБ в техническите групи към ЕСЦБ по отношение на управлението и администрирането на *T2S*. В съответствие със стандартните процедури на Евросистемата в заключителен етап е процесът по оценка на допустимостта на оперираната от ДДЦК система за регистрация и сепълмент на ДЦК (*BNBGSSS*) за нейното използване за целите на кредитните операции и управление на обезпеченията на Евросистемата. Основните изисквания на Закона за въвеждане на еврото в Република България, свързани с превалутирането на регистрите за ДЦК, са разработени и внедрени в тестовата среда на Електронната система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСРОТ). Успешно са проведени вътрешни тестове и тестове с банките – участници в ЕСРОТ.

През първото шестмесечие на 2025 г. продължи изграждането на аналитичен капацитет и инструментариум за извършване на дейности, свързани с анализ на изпълнението на целите на паричната политика на Евросистемата и нейното влияние върху икономиката на еврозоната. Бяха създадени аналитични инструменти за наблюдение и изследване на икономическите и паричните процеси в еврозоната и започна работата по адаптирането на съществуващи и изграждането на нови макроиконометрични модели, които ще се използват за изготвянето на изискваните в рамките на Евросистемата прогнозни данни за българската икономика. През периода бе приет нов план на БНБ за изследователска дейност, като заложените в него теми произтичат главно от дейности, които БНБ ще изпълнява след присъединяването към Евросистемата.

През отчетния период БНБ работи активно по осъществяването на комуникационни дейности, свързани с процеса по присъединяване към еврозоната. През периода БНБ подписа меморандуми за сътрудничество с Икономическия и социален съвет, с Американската търговска камара в България, както и със Сдружението за модерна търговия. Управителят и подуправител участваха в редица конференции и други събития, на които бяха обсъждани и разяснявани ефектите от въвеждането на еврото в България.

През отчетния период БНБ подготви брошура „Въпроси и отговори за еврото“, достъпна и на официалната интернет страница, която съдържа отговори на често задавани в публичното пространство въпроси относно въвеждането на еврото в България. Изготвена и публикувана беше и брошура „Как ще изглежда националната страна на българските евромонети“.

Допълнителна информация относно извършените през отчетния период дейности по подготовка за присъединяването на БНБ към Евросистемата може да бъде намерена в съответните глави на отчета.

Икономическо развитие през първото шестмесечие на 2025 г.

През първата половина на 2025 г. глобалната икономическа активност отчете растеж с 2.8% на годишна база. Основен фактор, който повлия върху динамиката на глобалната икономическа активност през периода, бе промяната във външнотърговската политика на САЩ спрямо основните им търговски партньори. В САЩ реалният БВП се увеличи с 2.0% на годишна база, като се наблюдаваха признаци на охлаждане на пазара на труда и забавяне на частното потребление, докато в Китай икономическата активност се ускори до 5.3%, подкрепена от вътрешното търсене и по-високия износ. Растежът на реалния БВП на еврозоната се ускори до 1.5% на годишна база през първите шест месеца на годината, подкрепен от положителния принос на инвестициите и запасите

при отрицателен принос на нетния износ. През същия период растежът на реалния БВП в Германия и в Италия, които са основни търговски партньори на България, се ускори съответно до 0.2% и 0.6% на годишна база. Пазарът на труда в еврозоната остана стабилен, като равнището на безработица се задържа на 6.3%.

Годишната инфлация в глобален мащаб се повиши през първата половина на 2025 г., като по-висок растеж на потребителските цени се наблюдаваше главно в страните с развиващи се пазари. В САЩ инфлацията остана над целевото равнище на Федералния резерв, а в еврозоната се запази тенденцията към постепенно забавяне както при общата, така и при базисната инфлация. С оглед на високата несигурност при потребителските цени и пазара на труда, произтичаща от промените във външнотърговската политика на САЩ, Федералният резерв запази без промяна коридора за лихвения процент по федералните фондове през първата половина на 2025 г. В еврозоната, в условията на по-благоприятни инфлационни перспективи и устойчив напредък към постигане на целта за ценова стабилност Управителният съвет на ЕЦБ понижи основните лихвени проценти с общо 100 базисни точки.

През първата половина на 2025 г. годишният растеж на реалния БВП на България възлезе на 3.2%. Вътрешното търсене имаше съществен положителен принос, докато нетният износ и изменението на запасите имаха отрицателен принос. Частното потребление се повиши с 8.0% в реално изражение, като беше подкрепено от увеличаването на броя на заетите лица, доходите от труд и социалните плащания, както и от кредитната активност. Основните фактори, които допринесоха за ускоряването на растежа на компенсацията на един нает до 14.6% на годишна база в номинално изражение, включваха високия недостиг на работна ръка, нарастването на икономическата активност, увеличението на минималната работна заплата и високия темп на нарастване на възнагражденията в публичния сектор.

Годишната инфлация, измерена чрез хармонизирания индекс на потребителските цени, се ускори до 3.1% през юни, като основен принос за нея имаха храните и услугите. По линия на вътрешната макроикономическа среда проинфлационен натиск оказваше високият растеж на разходите за труд на единица продукция, а силното частно потребление представляваше предпоставка тези разходи да бъдат пренесени към крайните потребителски цени. Фискалната политика също продължи да оказва проинфлационно влияние.

Годишният растеж на кредита за домакинствата се запази близо до този в края на 2024 г., като през юни възлезе на 20.8% и за него най-висок принос продължиха да имат жилищните кредити. Търсенето на кредити беше подкрепено от нарастващите доходи от труд и запазването на много ниски в исторически план нива на лихвените проценти по жилищните кредити. Същевременно от страна на предлагането за растежа на кредита продължиха да допринасят високата ликвидност и стабилната капиталова позиция на банките.

В края на първата половина на 2025 г. бюджетното салдо по Консолидираната фискална програма беше на дефицит в размер на 3354 млн. лв., като отбеляза влошаване с 2718 млн. лв. спрямо същия период на 2024 г. Нетният размер на външното финансиране на бюджета възлезе на 8154 млн. лв. и за него основно влияние имаха постъпленията от емитираните облигации на международните капиталови пазари. Средствата на фискалния резерв по депозити се повишиха с 2872 млн. лв. спрямо края на 2024 г. и възлязоха на 12 458 млн. лв. (6.0% от БВП), от които 11 856 млн. лв. представляваха средствата по депозити в БНБ.

Брутни международни валутни резерви

При управлението на брутните международни валутни резерви БНБ провежда консервативна политика, осигуряваща висока степен на ликвидност и сигурност. Преобладаващата част от активите от баланса на управление „Емисионно“ продължи да бъде инвестирана в ДЦК и в държавногарантирани дългови

книжа с най-високо кредитно качество, както и в краткосрочни депозити при първокласни чуждестранни централни и търговски банки. Експозицията към кредитен риск остана ограничена и в края на първото шестмесечие на 2025 г. приблизително 67% от валутните резерви бяха инвестирани в активи с най-високото кредитно качество, оценени с дългосрочен кредитен рейтинг AAA.

Политическият риск, възникнал от предсрочните избори във Франция и Южна Корея, се понижи през периода и поради тази причина бяха отменени въведените през 2024 г. превантивни ограничения за инвестиции в определени класове активи и експозиции към някои емитенти и контрагенти на БНБ.

Балансовата стойност на брунтните международни валутни резерви към края на първото шестмесечие на 2025 г. възлезе на 40 754.42 млн. евро, което спрямо края на 2024 г. представлява намаление в размер на 1301.41 млн. евро, или спад с 3.1% като относителен дял от активите на БНБ във валута. Основните фактори, оказали влияние върху промяната на балансовата стойност на активите, бяха външните парични потоци във валута и доходът от управлението на валутните резерви.

Нетният доход на баланса на управление „Емисионно“ е сума от три компонента: 1) доход от инвестиции на брунтните международни валутни резерви в оригинална валута; 2) доход от валутен дисбаланс, и 3) разходи и/или доход по пасивите. Доходът от инвестиции на международните резерви на БНБ през отчетния период бе положителен и възлезе на 469.1 млн. евро, което се равнява на доходност за периода от 1.3%. Доходът от валутен дисбаланс за първото шестмесечие на 2025 г. също бе положителен и възлезе на 350.2 млн. евро (доходност от 1%). Основен принос за този доход имаше промяната в пазарната цена на монетарното злато, измерена в евро. В резултат от лихвената политика на БНБ нетният финансов резултат от пасивите за периода формира разход за БНБ в размер на 60.7 млн. евро, което съответства на доходност от -0.2%. Като резултат от тези три компонента нетният доход от управлението на международните валутни резерви през отчетния период бе в размер на 758.5 млн. евро, което представлява обща доходност от 2.1% за полугодиято.

През отчетния период се наблюдаваха минимални изменения в средната структура на брунтните международни валутни резерви по валути спрямо тази за 2024 г. Активите в евро са се понижали с 2.6 процентни пункта, а тези в злато и щатски долари са се повишили съответно с 1.8 и 0.8 процентни пункта, което се дължи на промени във валутните курсове спрямо еврото, както и на външните потоци. В структурата по финансови инструменти имаше повишение на наличността по текущи сметки с 4.5 процентни пункта и на предоставените от БНБ депозити с 3 процентни пункта, което бе за сметка на спада на експозициите на БНБ в ценни книжа със 7.5 процентни пункта. По отношение на матуритетната структура на резервите се наблюдаваше понижение на експозицията в матуритетния сектор до 1 година с 13.7 процентни пункта, докато при секторите от 1 до 3 години, от 3 до 5 години и от 5 до 10 години бе отчетено повишение съответно с 1.1, 5.6 и 7 процентни пункта, което се дължи на по-високата дюрация на активите през периода.

Платежни системи и платежен надзор

Създаването и развитието на надеждни, ефективни и сигурни платежни системи и платежният надзор са важни функции на всяка съвременна централна банка. Платежните системи в България функционират ефективно, осигуряват непрекъсваемост на потока от национални и презгранични плащания и са хармонизирани в голяма степен със съществуващата платежна инфраструктура в Европа. През първата половина на 2025 г. по-голямата част от стойността на плащанията в левове в страната бяха обработени от Системата за брутен сетълмент в реално време РИНГС. През първото шестмесечие на 2025 г. през РИНГС бяха извършени плащания на обща стойност 932 299 млн. лв., което представлява увеличение с 5.8% спрямо същия период на предходната година, докато

броят на плащанията беше 298 554, или с 9.4% по-малко в сравнение с първото шестмесечие на 2024 г. През първото шестмесечие на 2025 г. в платежната система БОРИКА бяха обработени 233.8 млн. платежни операции, извършени чрез терминални устройства АТМ и ПОС на обща стойност 19 654.8 млн. лв., като спрямо първата половина на 2024 г. бе отбелязано нарастване с 22.6% по брой и с 18.5% по стойност. През първата половина на 2025 г. в платежната система БИСЕРА6 бяха извършени 63.4 млн. плащания на обща стойност 256 697.5 млн. лв. Обработените плащания спрямо същия период на 2024 г. се увеличиха с 4.2% по брой и с 12.7% по стойност. През отчетния период незабавните кредитни преводи в левове бяха 15.7 млн. на обща стойност 25 882 млн. лв. През първото шестмесечие на 2025 г. в ТАРГЕТ-БНБ бяха извършени 165 230 плащания на обща стойност 464 525 млн. евро, от които 138 184 клиентски плащания на обща стойност 14 693 млн. евро. Данните показват увеличение с 2.6% при общия брой и със 7.3% при общата стойност на обработените плащания спрямо първото шестмесечие на 2024 г. През първата половина на 2025 г. плащанията, наредени от банките – участници в спомагателната система БИСЕРА, бяха на стойност 11 969.4 млн. евро, а броят им беше 996 899, като бе отчетено значително увеличение при стойността и броя на СЕПА кредитните преводи в сравнение със същия период на 2024 г. Във връзка с реализирания през 2024 г. проект за включване на БНБ като централна банка в услугата на Евросистемата за сетълмент на незабавни СЕПА кредитни преводи *TIPS (TARGET Instant Payment Settlement)*, към края на отчетния период БИСЕРА, шест банки и един небанков доставчик на платежни услуги в страната се присъединиха към *TIPS* и предлагат на своите клиенти извършване на незабавни плащания в евро съгласно схемата на Европейския платежен съвет *SEPA Instant Credit Transfer (SCT Inst)* – кредитни преводи, изпълнявани на принципа 24/7/365, в рамките на максимум 10 секунди. През първото шестмесечие на 2025 г. наредените плащания в *TIPS* от участниците в ТАРГЕТ-БНБ бяха 379 693 на стойност 270 млн. евро. Среднодневната стойност на плащанията в *TIPS* беше 1.5 млн. евро при среднодневен брой 2019 плащания. През отчетния период беше завършена една индивидуална надзорна проверка на лицензиран от БНБ доставчик на платежни услуги с цел установяване на съответствието на дейността на дружеството по предоставяне на платежни услуги с изискванията на Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС).

Наличнопарично обращение

БНБ притежава изключителното право да пуска в обращение банкноти и монети. Банкнотите и монетите, издадени от Банката, са законно платежно средство в страната и задължително без ограничения се приемат за плащания по пълната им номинална стойност. БНБ изпълнява своите емисионни и касови функции, като осигурява отпечатването на нови банкноти и отсичането на нови монети и извършва операции по приемане, предаване, изплащане, обработка, проверка за истинност и годност на постъпващите в БНБ банкноти и монети и чуждестранна валута, замяна на повредени български банкноти и монети, както и по унищожаване на негодни български банкноти и монети. През първото шестмесечие на 2025 г. трендът в динамиката на парите в обращение промени посоката си, а именно – към намаление. За едногодишен период (спрямо края на юни 2024 г.) парите в обращение намаляха с 0.3%, или с 90.9 млн. лв. Последното намаление на парите в обращение на годишна база беше през юли 2010 г.

В края на юни 2025 г. в обращение бяха 569.5 млн. броя банкноти на стойност 28 644.4 млн. лв. и 3379.4 млн. броя разменни монети на стойност 632.9 млн. лв. С най-голям дял (40.81%) в структурата по брой на банкнотите в обращение бяха тези от 50 лева, а при разменните монети – тези от 1 стотинка (27.33%). Относителните дялове на задържаните през първата половина на 2025 г. неустински български банкноти и разменни монети спрямо броя банкноти и монети, които са законно платежно средство, намиращи се в обращение в края на юни

2025 г., останаха на много ниски нива, съответно 0.000248% и 0.000001%. В изпълнение на изискванията на Наредба № 18 за контрол върху качеството на банкнотите и монетите в наличнопаричното обращение, през периода януари – юни 2025 г. БНБ извърши общо 212 теста на използваните от банките и доставчиците на услуги машини за сортиране на банкноти и машини за самообслужване относно прилагането на стандартите за разпознаване и годност.

Поддържане на стабилността на банковата система и защита на интересите на вложителите

Функционирането на Българската народна банка като пълноправен член на Единния надзорен механизъм (ЕНМ) се осъществява чрез установяването на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ, като надзорната дейност на БНБ е в пълно нормативно и методологическо съответствие с практиките на ЕНМ. БНБ е напълно интегрирана във всички хоризонтални и вертикални надзорни структури на ниво ЕЦБ. БНБ е национален компетентен орган по отношение на упражняването на надзорна дейност спрямо по-малко значимите институции (ПМЗИ), както и участва със свои представители в съвместните надзорни екипи, посредством които ЕЦБ осъществява надзор над системните институции на ниво ЕНМ.

През първото шестмесечие на 2025 г., извършвайки дейността си в условията на тясно сътрудничество с ЕЦБ по линия на ЕНМ, управление „Банков надзор“ продължи да обменя и споделя опит в работата по въвеждането на Директива (ЕС) 2024/1619 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2013/36/ЕС по отношение на надзорните правомощия, санкциите, клоновете от трети държави и рисковете с екологичен, социален и управленски характер (ДКИ VI). Двете институции си сътрудничат и в прилагането на Регламент (ЕС) 2024/1623 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на изискванията за кредитния риск, риска от корекция на кредитната оценка, операционния риск, пазарния риск и за долната граница на капиталовото изискване (РКИ III).

В рамките на своя микропруденциален подход през първите шест месеца на 2025 г. БНБ продължи текущото наблюдение на финансовото състояние на кредитните институции чрез проследяване на нивата на ключови рискови индикатори и изготвяне на тримесечна база на доклади за финансовото състояние на банките и клоновете. При прилагането на критериите на Европейския банков орган (ЕБО) бе извършен регулярен преглед и оценка на докладите за вътрешен анализ на адекватността на капитала и на ликвидността, представени от по-малко значимите институции с референтна дата 31 декември 2024 г. Анализирани бяха и плановете за финансиране на банките, обхващащи периода 2025–2027 г. Извършен бе преглед и оценка на актуализираните версии на плановете за възстановяване на по-малко значимите институции за определяне на степента им на надеждност и изпълнението на отправени от БНБ препоръки. Продължи наблюдението на заложените от банките цели в стратегиите и оперативните им планове за намаляване на необслужваните кредити. Бяха финализирани докладите и проектите на решения по процеса на надзорен преглед и оценка (ПНПО) за по-малко значимите институции с референтна дата 31 декември 2023 г. в съответствие с „ПНПО Методология за по-малко значимите институции на ЕНМ“, версия 2024 г. През първото шестмесечие на 2025 г. приключи процесът по надзорен преглед и оценка на значимите институции с референтна дата 31 декември 2024 г. и стартира изготвянето на проекти на доклади по ПНПО за по-малко значимите институции към 31 декември 2024 г.

През отчетния период бяха осъществени надзорни проверки в седем банки (определени като по-малко значими банки), за които БНБ е пряко отговорен национален компетентен орган. В това число бяха завършени три инспекции, стартирали през предходни отчетни периоди, както и бяха проведени четири нови инспекции. Обхватът на проверките включваше кредитния риск и риска

от кредитни концентрации по експозиции към нефинансови предприятия. През първото шестмесечие беше проведена една инспекция в „значима банка“, подлежаща на директен надзор от страна на ЕЦБ. Проверката беше съгласувана чрез централизиран процес въз основа на заявка от страна на съответния съвместен надзорен екип на ЕЦБ (*Joint Supervisory Team, JST*) и проведени тристранни консултации с *JST* и ЕЦБ. Обхватът на тази инспекция, извършена от екип на БНБ, включваше операционния риск в частта на риска от възлагане на дейности на външни изпълнители.

В изпълнение на функциите за контрол по спазването от кредитните институции на изискванията на Закона за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП) и Закона за мерките срещу финансиране на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение (ЗМФТРОМУ), в началото на годината започнаха и бяха финализирани проверки на място, съгласно одобрения годишен план за 2025 г., в три кредитни институции: една по-малко значима институция, в клон на чуждестранна банка и в една значима институция. Фокусът на проверките беше определен на базата на основан на риска подход и включваше установяване на изпълнението на задълженията на банките съгласно изискванията на ЗМИП за вътрешна организация и контрол на дейността и спазване на изискванията за комплексна проверка спрямо нови клиенти. През първото шестмесечие на годината стартираха и две извънредни проверки в две кредитни институции (в по-малко значима и в значима институция). Организирана беше първата среща на „Форум за рисковете от изпирането на пари и финансирането на тероризма между БНБ и банките“ (*AML форум*) с цел насърчаване на публично-частното партньорство с банките във връзка с разбирането на рисковете от изпирането на пари, финансирането на тероризма и финансирането на разпространението на оръжия за масово унищожение и необходимостта от поддържането на ефективни системи за ограничаване на тези рискове. С изменение и допълнение на Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители (ЗКНИП), считано от юни 2025 г., беше дадена възможност на БНБ да прави препоръки и да издава разпореждания за преустановяване на нарушения на лицата, подлежащи на контрол по този закон, с цел да се разширят възможните механизми за ограничаване на недобрите практики, като се отчитат степенята и тежестта на нарушението.

За осигуряване на нормалното функциониране на надзорните процеси текущо бяха актуализирани и въведени различни нови надзорни информационни продукти. През отчетния период бяха планирани и изпълнени проверки на място за определяне на нивото на ИТ риска, включващи множество технологични и организационни области. Звеното за ИТ одит извърши проверки за нивата на ИТ риска в две по-малко значими кредитни институции и в една значима кредитна институция съвместно с ЕЦБ, където беше направена специализирана проверка. Във връзка с ангажиментите на БНБ по отношение на Регламент (ЕС) 2022/2554 (*DORA*) бяха структурирани вътрешните отговорности на звената. Всички поднадзорни институции бяха информирани за техните задължения, произтичащи от прилагането от 17 януари 2025 г. на регламента.

Продължи участието в процеса по оценка на промени в капиталовата структура на кредитни институции и по оценка на надеждността и пригодността на ръководен ключов персонал на банки.

Във връзка с предстоящото въвеждане в България (от началото на 2026 г.) на изискванията на ДКИ VI експерти от БНБ подготвиха през първата половина на 2025 г. проект на изменения в Закона за кредитните институции (ЗКИ). В проекта са залегнали и приложимите към банките и БНБ изисквания в Директива (ЕС) 2023/2864 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 година за изменение на някои директиви във връзка със създаването и функционирането на европейската единна точка за достъп. Започна работата по въвеждане на изменения и допълнения в редица наредби на БНБ, в това число Наредба № 7 на БНБ от 24 април 2014 г. за организацията и управлението на рисковете в банките, Наредба № 37 на БНБ от 16 юли 2018 г. за вътрешните експозиции на

банките и други. През първото шестмесечие на 2025 г. управление „Банков надзор“ актуализира изискванията за отчетност към 31 март 2025 г., отразяващи измененията в Регламента за отчетността. Управление „Банков надзор“ организира и координира процеса по изпълнение на чл. 102 от Закона за кредитните институции и Регламент за изпълнение (ЕС) № 650/2014 на Комисията, свързан с годишното публично оповестяване от надзорните органи, с цел осигуряване на възможност за сравнение на подходите, възприети от БНБ и от останалите компетентни органи на държавите членки.

Като част от изпълнението на макропруденциалния мандат на БНБ през периода продължи редовното изготвяне на задълбочен анализ на системните рискове. Той осигурява своевременно наблюдение върху структурните характеристики на финансовото посредничество, цикличните рискове и очертаващите се тенденции и динамика в дейността на банковата система. Продължи допълването на набора от данни в отчетността, разработена за макропруденциални цели. Методите за количествена оценка редовно се усъвършенстват с цел да задълбочат анализа и предложените макропруденциални мерки да бъдат обосновани и подкрепени с данни. Въведените, считано от 1 октомври 2024 г., изисквания към кредитните стандарти при отпускане и преговаряне на кредити, обезпечени с жилищни недвижими имоти, продължават да бъдат обект на периодичен анализ. Прегледът през първото шестмесечие на 2025 г. показва положителното въздействие на изискванията върху рисковия апетит на кредитните институции, изразяващо се в значително понижение на новоотпуснатите кредити, обезпечени с жилищни недвижими имоти, със съотношения на показателите във високите интервали на разпределенията, особено при съотношението между размера на текущите плащания по дълга и дохода. В съответствие с нормативните изисквания БНБ извършва оценка и преразглежда нивото на антицикличния капиталов буфер на тримесечна база, като оповестява информация за решението, за съотношението на кредита към БВП и отклонението от дългосрочния тренд, референтния индикатор и друга информация, подпомагаща преценката при определяне на антицикличния буфер. На 17 март и 19 юни 2025 г. Управителният съвет на БНБ определи нивото на антицикличния капиталов буфер, приложим към кредитните рискови експозиции в Република България, на 2.0%, съответно за второто и третото тримесечие на 2026 г.

През първата половина на 2025 г. банковият сектор в България запази своята устойчива ликвидна и капиталова позиция, а активите продължиха да нарастват. Банките осъществяваха дейността си при повишена несигурност във външната среда, породена от геополитическите конфликти и новите акценти в политиката на САЩ, които променят външнотърговските отношения между водещите икономики и изострят колебанията на финансовите пазари. Същевременно благоприятно въздействие върху банковото посредничество имаха факторите на вътрешната среда, като умереният темп на икономическата активност, подкрепен от растежа на частното потребление, повишаването на дохода на домакинствата и на заетостта. На този фон темповете на растеж на кредитирането се запазиха високи, особено при кредитите за домакинствата. Качеството на кредитния портфейл на банковата система остана много добро. Регулаторният капитал се повиши, а потенциалният остатъчен кредитен риск в банковите баланси (измерен посредством нетните необслужвани кредити и аванси) остана изцяло покрит от превишението на регулаторния капитал над капиталовите изисквания и приложимите капиталови буфери.

Дейност на БНБ като орган за реструктуриране на кредитни институции

По силата на Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (ЗВПКИИП) Българската народна банка е орган за реструктуриране на кредитни институции и други субекти, които подлежат на надзор или консолидиран надзор от страна на централната

банка. Функцията на орган за реструктуриране се осъществява от БНБ в рамките на Единния механизъм за реструктуриране (ЕМП) и в тясно сътрудничество с Единния съвет за реструктуриране (ЕСП). В качеството си на орган за реструктуриране БНБ осъществява изцяло текущото управление на Фонда за реструктуриране на банки (ФПБ). През първото шестмесечие на 2025 г. дейността на БНБ като орган за реструктуриране и национален орган за реструктуриране продължи да бъде насочена главно към организиране и осъществяване на процесите по подготовка, преглед, актуализиране и приемане от УС на БНБ на плановете за реструктуриране на кредитните институции, както и към наблюдение върху изпълнението на определените за кредитните институции цели нива на минималните изисквания за собствен капитал и приемливи задължения (МИСКПЗ). В изпълнение на процедурните ангажименти на БНБ в рамките на ЕМП, през разглеждания период на ЕСП бяха представени за изразяване на становище актуализираните плановете за реструктуриране за 2024 г. на кредитните институции, попадащи в обхвата на преките правомощия на БНБ. В качеството на орган за реструктуриране на кредитна институция, която е част от трансгранична група от ЕС, през първото шестмесечие на 2025 г. БНБ и членовете на колегията по реструктуриране постигнаха съвместни решения по груповия план за реструктуриране за 2024 г., както и относно МИСКПЗ на индивидуална основа за дъщерната кредитна институция в Република България. В хода на прегледа и актуализирането на плановете за реструктуриране на четирите кредитни институции, които попадат в обхвата на преките правомощия на ЕСП, през първата половина на 2025 г. УС на БНБ прие позиции във връзка с гласуване на решенията на ЕСП за одобряване на съвместни решения по плановете за реструктуриране за 2024 г. на две трансгранични групи с дъщерни банки, лицензирани в Република България, и относно определяне на МИСКПЗ на субектите за реструктуриране и на дъщерните им банки в обхвата на правомощията на ЕСП. УС на БНБ прие също позиция във връзка с гласуване на проекти на решения на ЕСП относно одобряване на план за реструктуриране за 2024 г. и определяне на МИСКПЗ за една трансгранична група с дъщерна банка, лицензирана в Република България, и част от трансгранична група с предприятие майка извън ЕМП. По линия на функцията по управление на ФПБ, на 17 април 2025 г. Управителният съвет на БНБ прие Годишния финансов отчет на ФПБ за 2024 г. През първата половина на 2025 г. УС на БНБ запази прилаганата инвестиционна стратегия по отношение на средствата на ФПБ и те продължиха да бъдат държани по текущи сметки при БНБ. В съответствие с разпределението на правомощията между ЕСП и БНБ, през април 2025 г. УС на БНБ определи годишните вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави във ФПБ за 2025 г. с общ размер 130 хил. лв. Към 30 юни 2025 г. набраните средства в подфонда, предназначен за набиране на вноски от клонове на кредитни институции от трети държави, възлизаха на 1175 хил. лв. В хода на процедурата по определяне на индивидуалните предварителни вноски в ЕФП за 2025 г. от страна на ЕСП бе извършена проверка относно достигането на целевото ниво на ЕФП, вследствие на която на 10 февруари 2025 г. ЕСП публикува прессъобщение относно покриването към 31 декември 2024 г. на целевото равнище на ЕФП и намерението през 2025 г. да не бъдат събирани редовни годишни вноски в ЕФП. През април 2025 г., във връзка с постъпило уведомление от ЕСП за решение за изчисляване на корекции на предварителни индивидуални годишни вноски, в това число на една кредитна институция, лицензирана в Република България, подаде коригиращи данни за 2023 г., УС на БНБ взе решение за корекция на размера на средствата в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП, приспаднати от задълженията на тази кредитна институция за предварителни вноски в ЕФП за 2023 г., и за възстановяване на средства в размер на 33 хил. лв. в целевия подфонд. Възстановените средства подлежат на използване съгласно разпоредбите на § 56, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП. Към 30 юни 2025 г. средствата в целевия

подфонд на ФПБ, предназначен за набиране и прехвърляне на вноски на кредитните институции в ЕФП, възлязоха на 482 830 хил. лв.

Участие в ЕСЦБ и в дейността на институциите и органите на ЕС

Чрез своите представители, участващи в комитетите и работните групи към Европейската система на централните банки (ЕСЦБ), Европейската комисия (ЕК), Съвета на Европейския съюз, Европейския съвет за системен риск (ЕССР), Европейския банков орган (ЕБО), както и в националния Съвет по европейските въпроси, БНБ допринася за формирането на позициите на България в областта на икономическото управление и финансовия сектор, както и при обсъждането на други въпроси от сферите на компетентност на централните банки. Дейността на органите и институциите на ЕС през първото шестмесечие на 2025 г. беше насочена към укрепване на финансовата система на Съюза, повишаване на устойчивостта на европейския банков сектор и засилване на капацитета му за управление на кризи, както и за хармонизиране на правилата относно функционирането на пазара на платежни услуги. В Съвета на ЕС започна работата по прилагането на представената от ЕК стратегия за намаляване на регулаторната тежест и приоритизация на делегираните правомощия с цел по-ефективно регулиране и стимулиране на икономическия растеж. Представители на БНБ участваха активно в дискусиите по измененията на правната рамка на ЕС за банковия сектор и допринесоха за изготвянето и съгласуването на националните позиции по съответните законодателни предложения.

Статистическа дейност

В областта на статистическата дейност през първата половина на 2025 г. БНБ продължи да събира, обработва, анализира и разпространява официалната парична и лихвена статистика, статистиката на външния сектор, статистиката на тримесечните финансови сметки на всички институционални сектори, статистиката на небанковите финансови институции, включително на лизинговите дружества, инвестиционните фондове, дружествата, специализирани в кредитиране, и застрахователните и презастрахователните дружества.

През първото шестмесечие на 2025 г. продължи реализацията на проекта за Интегрираната информационна система на БНБ, която ще осигури оптимизация и интеграция на информационните потоци, както и единна входна точка за данните за целите на статистиката, надзорната отчетност, отчетността за целите на дейността по реструктуриране на кредитни институции, емисионно-касовата дейност, както и техническото обезпечаване на бизнес процесите по прилагането на паричната политика на Евросистемата. Съвместно с работната група с Асоциацията на банките в България и банките бяха одобрени отчетните форми и процесите по осигуряване на информация за Регистъра на данни за лицата, институциите и филиалите и за АнаКредит, след което бяха получени, проверени и анализирани тестови отчетни форми. Започна работата и с останалите институции, за които се отнася тази отчетност. Напредна развитието и усъвършенстването на останалите статистически информационни системи – Интегрираната статистическа информационна система и Информационната система по парична и лихвена статистика, по внедряване на всички отчетни изисквания във връзка с присъединяването към еврозоната.

В своята дейност в областта на статистиката БНБ продължи сътрудничеството си с Министерството на финансите, национални и чуждестранни статистически органи и централни банки.

Фискален агент и депозитар на държавата

Във връзка с изпълнението на функцията си на фискален агент и депозитар на държавата БНБ поддържа, развива и обновява специализирани електронни системи, чрез които осигурява информационното обслужване на бюджета и

фискалния резерв, обслужва провеждането на аукциони за продажба на държавни ценни книжа (ДЦК), сетълмента и търговията с ДЦК и води Регистър на особените залози.

Централен кредитен регистър и Регистър на банковите сметки и сейфове

БНБ поддържа информационна система (ИС) за паричните задължения на клиентите към банките и финансовите институции, към платежните институции и дружествата за електронни пари, отпускащи кредити по реда на чл. 21 от ЗПУПИС, които извършват дейност на територията на Република България, към инвеститори, предоставили заем по проект чрез доставчик на услуги за колективно финансиране, с изключение на чуждестранните доставчици, които извършват директно дейност на територията на Република България, и към купувачите на кредити по чл. 7 от Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, които придобиват вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитни институции (институции и лица по чл. 56, ал. 1 от ЗКИ).

Регистрираните кредити в системата на Централния кредитен регистър (ЦКР) към 30 юни 2025 г. бяха 7210 хил. броя, а балансовата им експозиция възлизаше на 138 350 млн. лв. Броят на подадените в регистъра кредитополучатели към същата дата бе 2641 хил., разпределени, както следва: физически лица – 2454 хил.; юридически лица – 111 хил.; чуждестранни лица, които нямат регистрация по ЕГН/ЕИК или код по БУЛАСТАТ/ПИК – 75 хил.; лица, упражняващи свободни професии или занаятчийска дейност – хиляда.

През периода от 1 януари до 30 юни 2025 г. в ИС на ЦКР бяха извършени общо справки за 4230 хил. лица от институциите и органите с право на достъп по реда на чл. 56, ал. 1 и ал. 3 от ЗКИ, като средномесечният брой на проверените лица бе 705 хил. Постъпилите в БНБ заявления на хартиен носител за издаване на справки от системата на регистъра бяха 14 670, от които 14 306 – подадени от физически лица (от тях 2200 – чуждестранни лица, или 15% от всички физически лица), 360 – от юридически лица, и 4 по чл. 21а от Наредба № 22 за ЦКР за получаване на информация съгласно Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО. За същия период бяха подадени 4569 електронни заявления от физически лица за наличната за тях информация в ЦКР.

БНБ поддържа електронна информационна система за номерата на банковите и на платежните сметки с международен номер на банкова сметка (IBAN), водени от банки, платежни институции и дружества за електронни пари, титулярите на сметки и упълномощените да се разпореждат със сметките лица, действителните собственици на титулярите на сметки, наличие на запови по сметки, както и за лицата, наематели на сейфове в банки и техните пълномощници – Регистър на банковите сметки и сейфове (РБСС/регистъра).

Към 30 юни 2025 г. в РБСС бяха подадени данни за 15.323 млн. банкови сметки, за 1.146 млн. платежни сметки, водени от платежни институции и дружества за електронни пари, и за 37.174 хил. договора за наем на банкови сейфове, в това число записи за 1.419 млн. новооткрити сметки, за 1.141 млн. закрити сметки и за 3.412 млн. сметки с наложени запови.

През периода 1 януари – 30 юни 2025 г. в информационната система на РБСС бяха извършени общо справки за 424 439 лица от органите и институциите с право на достъп по реда на чл. 56а, ал. 3 от ЗКИ, като средномесечният брой на проверените лица бе 70 740. За същия период постъпилите в БНБ искания на хартиен носител за издаване на справки от регистъра бяха 2804, от които 2701 подадени от физически лица, 103 – от юридически лица, и 2 справки по чл. 12а от Наредба № 12 за РБСС за получаване на информация съгласно Регламент

(ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. За същия период справки по електронен път от регистъра са получили 717 физически лица за наличната за тях информация в РБСС.

Изследователска дейност

Дейностите, свързани с икономическите изследвания и прогнози, подпомагат ръководството на Банката при вземането на решения, както и при формирането на позиции по въпросите на икономическата политика. През отчетния период в рамките на Плана за изследователската дейност на БНБ за 2025–2026 г. се работеше по теми, свързани с изследването на трансмисията на паричната политика на ЕЦБ към българската икономика; разработване на модели за краткосрочно прогнозиране на инфлацията в България по месеци; разработване на полуструктурен (*semi-structural*) модел за българската икономика; изследване на фискалните мултипликатори за България и разработване на модели за прогнозиране на автономните фактори в баланса на БНБ след присъединяването ѝ към Евросистемата, включващи банкнотите в обращение, депозита на правителството, нетните активи, деноминирани в чуждестранни валути, и златото. През периода продължи и обогатяването и усъвършенстването на макроикономическите модели на БНБ, като бяха създадени аналитични инструменти за наблюдение и анализ на икономическите и паричните процеси в еврозоната и започна работата по адаптирането на съществуващи и изграждането на нови макроиконометрични модели, които ще се използват за изготвяне на изискваните в рамките на Евросистемата прогнозни данни за българската икономика. Като част от поредицата на БНБ „Дискусионни материали“ през отчетния период бе публикувано изследване на тема *“The Impact of Labour Costs on Prices in Bulgaria”*, а още две изследвания бяха разпределени от Изследователския и издателски съвет на БНБ за рецензиране.

Управление на човешките ресурси

Основните приоритети при управлението на човешките ресурси в БНБ през първото шестмесечие на 2025 г. продължиха да бъдат свързани с осигуряването на конкурентни условия за работа и поддържането на благоприятна институционална среда за ефективното изпълнение на целите, функциите и задачите на Банката. Във фокуса на дейностите бяха привличането и подборът на висококвалифицирани кандидати за работа, обучението и задържането на служителите чрез предоставяне на възможности за професионално и карьерно развитие и прилагането на стимулираща система за заплащане. В периода януари – юни 2025 г. на работа в БНБ постъпиха 26 служители, а напусналите бяха 25, от които седем поради придобиване на право на пенсия. В края на юни числеността на персонала бе 960 души.

Вътрешен одит на БНБ

Вътрешният одит на БНБ се осъществява в съответствие с Международните стандарти за професионална практика по вътрешен одит, Етичния кодекс на вътрешните одитори, Правилата на комитета на вътрешните одитори към Европейската система на централните банки и приетите от Управителния съвет на Българската народна банка правила за дейността. През първото шестмесечие на 2025 г. бяха извършени пет одитни ангажмента – четири съгласно утвърдения от УС на БНБ Годишен план за дейността на дирекция „Вътрешен одит“, и един от Годишната програма на Комитета на вътрешните одитори към ЕСЦБ.

Изпълнение на бюджета на БНБ за първото шестмесечие на 2025 г.

Бюджетът на БНБ осигурява изпълнението на функциите и задачите на Банката. През първото шестмесечие на 2025 г. БНБ е изразходила за издръжка

средства в размер на 79 756 хил. лв. (21.7% от утвърдения годишен бюджет), включително 12 115 хил. лв. за издръжка на паричното обращение. Разходите за изпълнение на инвестиционната програма на Банката през отчетния период възлязоха на 3618 хил. лв., което представлява 5.6% от утвърдените в бюджета средства по този показател за годината. Изразходването на средствата по инвестиционната програма на Банката е свързано с изпълнението на взаимосвързани дейности, пряко зависещи от стартирането или приключването на тези от предходния етап. Към момента на изготвяне на отчета някои от процедурите по обществени поръчки бяха в процес на подготовка или на провеждане, поради което планираните средства не бяха изразходвани. През отчетния период БНБ продължи активно да работи по дейности, свързани с въвеждането на еврото в България, като разходите по тези дейности имат косвен ефект върху цялостното изпълнение на бюджета на Банката за 2025 г. Консолидираният финансов отчет представя финансовото състояние на Банката към 30 юни 2025 г.

I. Икономическо развитие през първото шестмесечие на 2025 г.

Международна среда

През първите шест месеца на 2025 г. глобалната икономическа активност нарасна с 2.8% на годишна база¹. През периода се наблюдаваше забавяне на растежа в икономиките с развити пазари и стабилизиране на темповете на растеж при тези с развиващи се пазари. Основен фактор, който повлия върху динамиката на глобалната икономическа активност, бе промяната във външнотърговската политика на САЩ спрямо основните им търговски партньори. Тази промяна се изразяваше главно в повишаване на вносните мита и предизвика колебливост в глобалната търговия, както и в нетния износ и запасите на водещите икономики. Отчетеният за периода растеж на глобалното индустриално производство и на глобалната търговия възлезе съответно на 2.0% и 5.0% на годишна база².

В САЩ годишният растеж на реалния БВП се забави до 2.0% спрямо 2.6% през втората половина на 2024 г. Основни фактори за забавянето бяха постепенното охлаждане на пазара на труда, което повлия и за забавяне на растежа на частното потребление, както и повишената несигурност в икономиката, предизвикана от промените във външнотърговската политика на страната.

В Китай темпът на нарастване на реалния БВП се ускори до 5.3% на годишна база спрямо 5.0% през втората половина на 2024 г. Вътрешното търсене продължи да подкрепя икономическата активност, подпомагано от правителствените мерки, насочени към стимулиране на частното потребление. Външното търсене се повиши вследствие на нарастването на поръчките за износ преди въвеждането на по-високи вносни мита върху китайски стоки в САЩ. В същото време се запази тенденцията към стабилизиране на пазара на недвижими имоти, въпреки че структурните проблеми в сектора на жилищното строителство в Китай продължават да действат ограничаващо върху вътрешното търсене.

В еврозоната годишният растеж на реалния БВП се ускори до 1.5% през първото шестмесечие на 2025 г. спрямо 1.1% през втората половина на 2024 г. От компонентите на разходите за крайно потребление основен положителен принос за ускоряването на икономическата активност имаха инвестициите и запасите, докато нетният износ имаше отрицателен принос за растежа. Икономическата активност в сектора на услугите се забави, докато в промишлеността продължи да се отчита спад с тенденция към известно възстановяване. През шестмесечието в Германия и в Италия, които са основни търговски партньори на България, растежът на реалния БВП се ускори съответно до 0.2% и 0.6% на годишна база. На пазара на труда в еврозоната през отчетния период се запази тенденцията към забавяне на растежа на заетостта, започнала през 2022 г. Същевременно безработицата се стабилизира на ниско в исторически план равнище, възлизайки средно на 6.3%, колкото бе и равнището през второто шестмесечие на 2024 г.

¹ По данни на Световната банка към 15 септември 2025 г.

² По данни на CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis към 23 септември 2025 г.

Основни макроикономически показатели

(%; сезонно неизгладени данни)

	Темп на растеж на БВП в реално изражение				Инфлация (в края на периода)				Равнище на безработица (средно за периода)			
	2023	2024	2025		2023	2024	2025		2023	2024	2025	
			I тр.	II тр.			I тр.	II тр.			I тр.	II тр.
САЩ	2.9	2.8	2.0	2.1	2.8	2.7	2.4	2.6	3.6	4.0	4.1	4.2
Китай	5.4	5.0	5.4	5.2	-0.3	0.1	-0.1	0.1	5.2	5.1	5.3	5.0
Европа												
ЕС	0.4	1.0	1.7	1.6	3.4	2.7	2.5	2.3	6.1	6.0	6.0	6.0
Еврозона	0.4	0.9	1.6	1.5	2.9	2.4	2.2	2.0	6.6	6.4	6.3	6.3
Обединено кралство	0.3	1.1	1.7	1.4	4.2	3.5	3.4	4.1	4.0	4.3	4.3	4.2

Забележки: Групата „ЕС“ включва 27-те държави – членки на Европейския съюз (ЕС). Годишните данни за равнището на безработицата са сезонно неизгладени, с изключение на тези за Обединеното кралство. Данните за равнището на безработицата по тримесечия са сезонно изгладени. Инфлацията в Китай, ЕС и еврозоната е изчислена на базата на индексите на потребителските цени. Инфлацията в САЩ е измерена чрез ценовия индекс на индивидуалните потребителски разходи, а в Обединеното кралство – чрез индекса на потребителските цени, включващ и разходите за жилища, обитавани от техните собственици. Използвани са данни, публикувани към 9 октомври 2025 г.

Източници: Евростат, *Bureau of Economic Analysis* (САЩ), *Bureau of Labor Statistics* (САЩ), *Office of National Statistics* (Обединено кралство), Национална статистическа служба на Китай, изчисления на БНБ.

През първото шестмесечие на 2025 г. средната цена на петрола тип „Брент“ се понижи на годишна база както в долари (с 14.6%), така и в евро (с 15.2%). Понижението на цената на петрола през разглеждания период се дължеше главно на същественото облекчаване на производствените ограничения на ОПЕК+, както и на почти пълното премахване на въведените едностранно ограничения от водещите износители в групата. Допълнителен низходящ натиск върху цената оказа и нарасналата несигурност по отношение на търсенето на суров петрол, произтичаща от промените във външнотърговската политика на САЩ. През периода цените на металите останаха без съществена промяна на годишна база, докато цените на храните запазиха низходящата си тенденция, започнала през 2023 г. Динамиката при металите беше разнородна и се определяше главно от идиосинкратични фактори, свързани с отделните суровини, както и от планираните допълнителни мита върху вноса на някои метали в САЩ. Спадът в цените на храните се дължеше предимно на поевтиняването на горивата през периода, както и на специфични фактори, свързани с климатични и производствени условия.

Годишната инфлация в глобален мащаб се ускори през първите шест месеца на 2025 г., като към юни тя достигна 3.4% спрямо 2.9% в края на 2024 г. Основен принос за нарастването на инфлацията в глобален мащаб имаше по-високият растеж на потребителските цени в страните с развиващи се пазари, докато при тези с развити пазари се наблюдаваше стабилизиране на инфлацията.

В САЩ през първата половина на 2025 г. годишната инфлация, измерена чрез ценовия индекс на индивидуалните потребителски разходи, не се измени съществено и остана над целевото равнище от 2.0%, определено от Федералния комитет по операциите на открития пазар (*Federal Open Market Committee, FOMC*). През юни годишната инфлация слабо се забави до 2.6% спрямо 2.7% в края на 2024 г. Понижаването на инфлацията бе главно вследствие на поевтиняването на транспортните горива и на някои финансови услуги. Базисната инфлация в страната (без храна и енергийни продукти) също се забави слабо и през юни възлеза на 2.8% спрямо 3.0% в края на 2024 г., като поевтиняването при някои услуги бе частично компенсирано от поскъпването при стоките за дълготрайна употреба вследствие на повишените вносни мита в страната.

В еврозоната годишната инфлация при потребителските цени се забави през полугодieto, достигайки 2.0% през юни спрямо 2.4% в края на 2024 г.

Същевременно базисната инфлация (без храни, енергийни продукти, алкохолни напитки и тютюневи изделия) се понижи до 2.3% през юни 2025 г. спрямо 2.7% към декември 2024 г. Основен принос за понижението на годишната инфлация в еврозоната имаше поевтиняването на транспортните горива, електричеството и по-ниската инфлация при някои услуги.

С оглед на високата несигурност при потребителските цени и пазара на труда, произтичаща от измененията във външнотърговската, фискалната, имиграционната и регулаторната политика на САЩ, Федералният резерв запази без промяна границите на коридора за лихвения процент по федералните фондове през полугодieto. Същевременно Управителният съвет на ЕЦБ намали основните лихвени проценти с общо 100 базисни точки през първата половина на 2025 г. вследствие на по-благоприятните прогнози за понижение на инфлацията в еврозоната до целевото равнище на ЕЦБ³.

Икономиката на България

През първото шестмесечие на 2025 г. годишният растеж на реалния БВП на България се ускори до 3.2% спрямо отчетения през първата половина на 2024 г. (2.1%).⁴ По елементи на разходите за крайно използване ускорението се определяше от силния растеж на вътрешното търсене (9.3% на годишна база), което беше подкрепено от нарастването на заетостта и повишаването на доходите от труд в реално изражение. Фискалната политика продължи да оказва проциклично влияние и също стимулираше вътрешното търсене както пряко чрез правителственото потребление, така и косвено чрез увеличението на разходите за заплати и социални плащания. Същевременно нарастването на икономическата активност беше ограничено от увеличаващия се отрицателен принос на нетния износ и от формирания се отрицателен принос на изменението на запасите. Международната среда влияеше ограничаващо върху растежа на реалния БВП в страната в резултат на потиснатата динамика на външното търсене на български стоки и услуги, което, в комбинация с провеждани ремонтни дейности в експортно ориентирани предприятия, имаше основно значение за по-високия отрицателен принос на нетния износ спрямо първото шестмесечие на 2024 г. Динамиката на запасите през първата половина на 2025 г. отчасти отразяваше нормализирането на политиката на фирмите по отношение на поддържаните наличности от суровини, материали и готови продукти след целенасоченото им натрупване в края на 2024 г.⁵

Частното потребление се повиши с 8.0% на годишна база в реално изражение през първите шест месеца на 2025 г., подкрепено от нарастването на заетостта и доходите от труд, повишаването на социалните плащания от страна на правителството и кредитната активност. По отношение на структурата на крайните потребителски разходи на домакинствата беше отчетен растеж както при разходите за услуги, недълготрайни и полудълготрайни стоки, така и при тези за дълготрайни стоки.

Инвестициите в основен капитал се повишиха с 11.1% на годишна база в реално изражение през първата половина на годината, като според оценки на БНБ⁶ този растеж се определяше както от частния, така и от държавния

³ За допълнителна информация виж тук глава II, раздел „Политика на централните банки“.

⁴ Според сезонно неизгладените данни за БВП. Анализът в тази част е въз основа на публикуваните на 5 септември 2025 г. от НСИ предварителни данни за националните сметки.

⁵ През периода януари – юни 2025 г. приносът на изменението на запасите за годишния растеж на реалния БВП беше отрицателен в размер на -1.4 процентни пункта спрямо положителен принос от 1.4 процентни пункта през втората половина на 2024 г.

⁶ НСИ не предоставя официални данни за разбивката на общите инвестиции в икономиката на частни и публични. Серията за частните инвестиции се конструира от БНБ като разлика между общите инвестиции и оценения размер на публичните инвестиции на начислена основа в реално изражение. Размерът на публичните инвестиции за първото тримесечие на 2025 г. е по данните от тримесечните нефинансови сметки на сектор „държавно управление“, публикувани от НСИ, докато оценката за размера на публичните инвестиции за второто тримесечие на 2025 г. се базира на данните от Консолидираната фискална програма за този период.

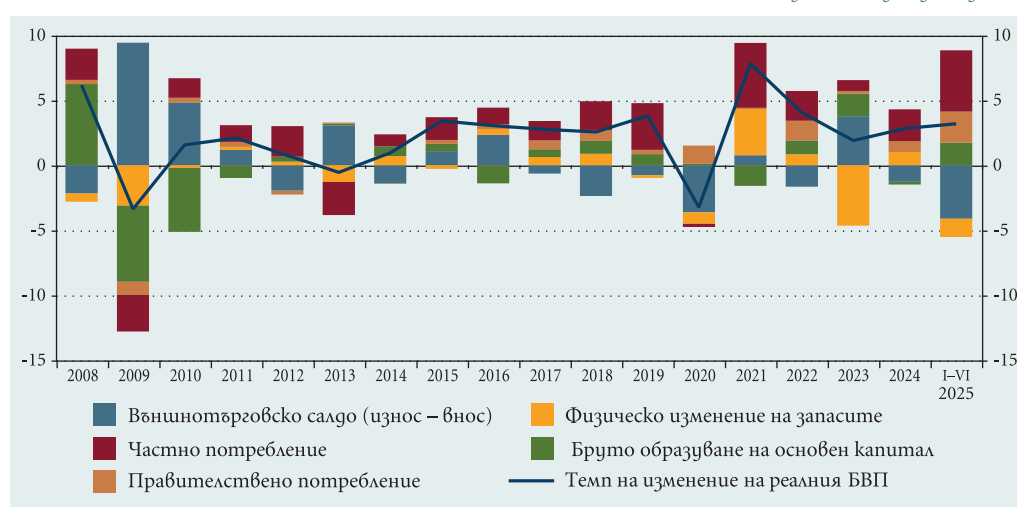
сектор. Факторите, подкрепящи растежа на инвестиционната активност в неправителствения сектор през периода, бяха нарастването на разходите за крайно потребление в икономиката (което предполага необходимост от повишаване на производството) и активното предлагане на кредитен ресурс от страна на банките. Данните за изпълнението на Консолидираната фискална програма (КФП) дават сигнал, че през полугодие то правителствените инвестиции са били подкрепени главно от изпълнението на проекти, финансирани с национални средства, и в по-малка степен от такива, финансирани със средства от ЕС.

През първата половина на 2025 г. правителственото потребление се повиши с 12.0% в реално изражение спрямо същия период на предходната година. Данните за сектор „гържавно управление“⁷ за първото тримесечие на 2025 г. и месечните данни за изпълнението на КФП за второто тримесечие показват, че разходите за компенсация на наетите в публичния сектор и за здравеопазване са допринесли в най-голяма степен за нарастването на правителственото потребление в номинално изражение. Разходите за персонал по данни от КФП отбелязаха нарастване с 20.3% на годишна база през първото шестмесечие на 2025 г., което е предпоставка за значително по-висок растеж на дефлатора на правителственото потребление от отчетения в данните на НСИ и би се отразило в по-нисък растеж на правителственото потребление в реално изражение.

Нетният износ имаше отрицателен принос за изменението на реалния БВП през първата половина на 2025 г., който се определяше от спада на износа на стоки и услуги (с -4.4%) при отчетен растеж на вноса (2.4%). Динамиката на общия внос беше в съответствие с нарастването на компонентите на вътрешното търсене и тяхното вносно съдържание. Износът на стоки и услуги беше ограничен от сравнително ниския растеж на външното търсене за български стоки и услуги⁸. Същевременно принос за отчетения спад на износа на стоки в реално изражение имаха нефтопродуктите и цветните метали в резултат на ремонтните дейности в ключови български предприятия в сферата на преработката на петрол и металургията.

Темп на изменение на БВП в реално изражение и принос по компоненти на крайното използване

(%, процентни пунктове; спрямо съответния предходен период, сезонно неизгладени данни)

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

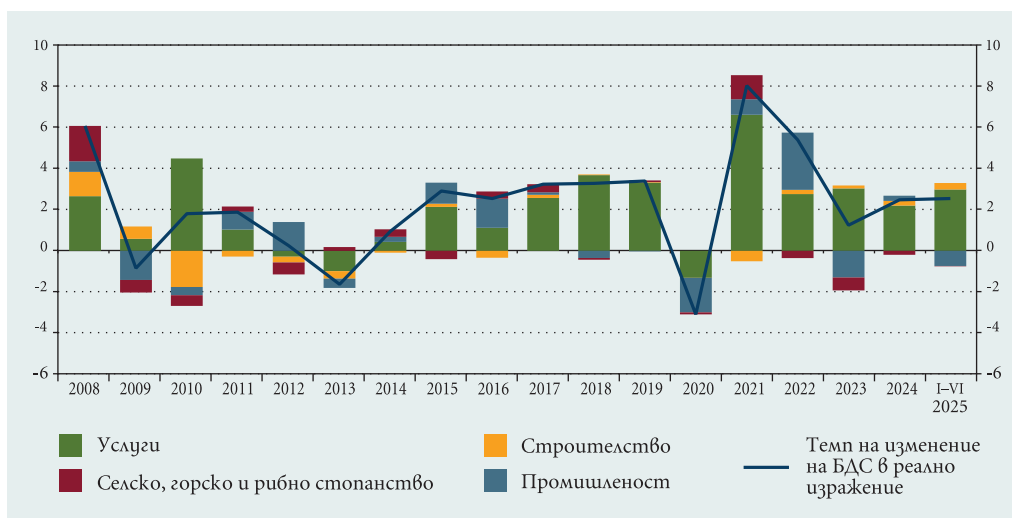
⁷ Към момента на изготвяне на настоящия анализ данните от тримесечните нефинансови сметки на сектор „гържавно управление“ са налични до първото тримесечие на 2025 г. включително.

⁸ Използвани са оценки на ЕЦБ за външното търсене на български стоки и услуги от юни 2025 г.

През първата половина на 2025 г. брутната добавена стойност общо за икономиката се повиши с 2.6% в реално изражение на годишна база, за което изцяло допринесе секторът на услугите (принос от 3.0 процентни пункта). Растежът на добавената стойност в сектора на услугите беше всеобхватен по подсектори. Секторът на индустрията имаше нисък отрицателен принос за растежа на икономическата активност (-0.4 процентни пункта), който се дължеше на промишлеността⁹, докато добавената стойност в строителството се повиши.

Темп на изменение на брутната добавена стойност в реално изражение и принос по отрасли

(%, процентни пунктове; спрямо съответния предходен период, сезонно неизгладени данни)

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

Условията на пазара на труда останаха много затегнати през първата половина на 2025 г. Броят на заетите лица се повиши с 2.5% на годишна база, като най-голям принос за отчетения растеж имаше секторът на услугите, най-вече подсектор „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство“. Заетостта в строителството също се увеличи, докато в селското стопанство и в промишлеността беше отчетено понижение. Същевременно коефициентът на икономическата активност за възрастовата група 15 и повече навършени години се понижи до 55.1% през първото шестмесечие на 2025 г. спрямо 55.5% през съответния период на 2024 г. (73.5% за възрастовата група 15–64 години при 74% през първите шест месеца на 2024 г.), което се дължеше главно на увеличението на броя на лицата, които не желаят да работят поради лични или семейни причини, а според възрастовата структура това бяха лицата между 15 и 24 години. По данни от Наблюдението на работната сила¹⁰ коефициентът на безработица се понижи до 3.8% средно за първите шест месеца на 2025 г. (4.7% през съответния период на 2024 г.), за което допринесоха всички възрастови групи. Данните на Агенцията по заетостта също отчетоха низходяща динамика, като равнището на регистрираната безработица се понижи до 5.4% средно за полугодieto (5.7% през първите шест месеца на 2024 г.).

⁹ Да се разбира подсектор „добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“ по разбивка A10 на икономическите дейности.

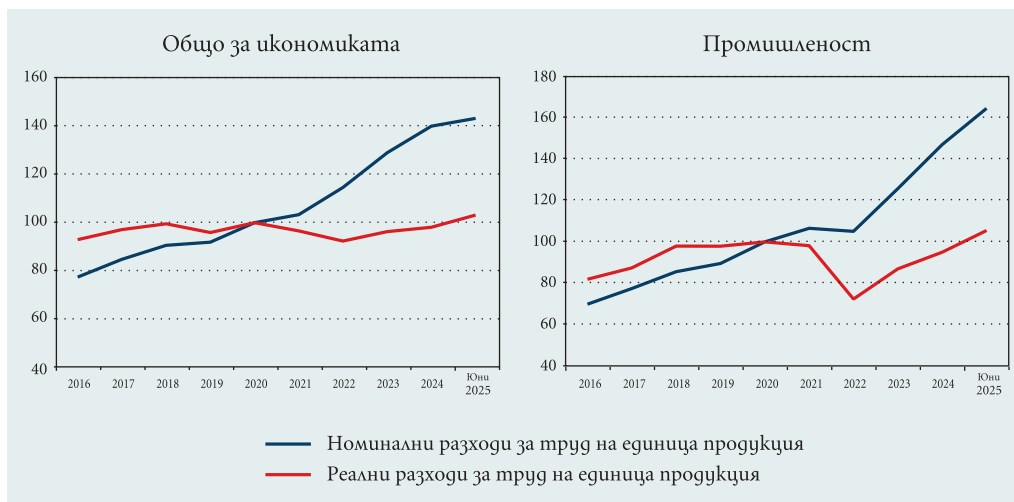
¹⁰ Данните от Наблюдението на работната сила се отнасят за възрастовата група 15 и повече навършени години.

Производителността на труда¹¹ общо за икономиката се повиши с 0.6% на годишна база през първото шестмесечие на 2025 г., но по сектори се наблюдаваше разнопосочна динамика. Производителността на труда в селското стопанство и строителството се повиши, докато в промишлеността и услугите беше отчетено понижение.

През първите шест месеца на 2025 г. компенсацията на един нает в номинално изражение се повиши с 14.6% на годишна база (при 13.5% през съответния период на 2024 г.). Ускоряването на растежа отразяваше високия недостиг на работна ръка в страната¹², нарастването на икономическата активност, увеличението на минималната работна заплата от началото на годината и високия темп на нарастване на възнагражденията в публичния сектор. В реално изражение¹³ темпът на растеж на компенсацията на един нает възлезе на 10.9% на годишна база.

Разходи за труд на единица продукция

(платяща се средна, 2020 г. = 100)

Забележка: Данните за юни 2025 г. обхващат последните четири тримесечия до второто тримесечие на 2025 г. включително.

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

Силното нарастване на компенсацията на един нает намери отражение в повишението на разходите за труд на единица продукция с 13.9% на годишна база през първите шест месеца на 2025 г. (спрямо 12.5% през същия период на предходната година). В реално изражение разходите за труд на единица продукция общо за икономиката се повишиха с 9.8% на годишна база, като най-висок растеж беше отчетен в подсектора на услугите „операции с недвижими имоти“ (30.3%).

Брутният опериращ излишък по текущи цени общо за икономиката се понижи с 6.3% на годишна база през първите шест месеца на годината (спрямо растеж от 3.5% през същия период на 2024 г.). За това допринесоха всички основни икономически сектори, като най-висок отрицателен принос имаше секторът на услугите (-5.3 процентни пункта).

През първата половина на 2025 г. дефлаторът на БВП се повиши с 3.8% на годишна база (спрямо растеж от 7.5% през същия период на 2024 г.). Разбивката според разходите за крайно използване показва, че по подкомпоненти се наблюдава нарастване на всички дефлатори. Същевременно растежът на дефлаторите

¹¹ Производителността на труда общо за икономиката се изчислява на базата на реалния БВП. По сектори производителността на труда се изчислява на базата на добавената стойност на сектора в реално изражение.

¹² Според данните от анкетите за стопанската конюнктура на НСИ.

¹³ Реалната компенсация на един нает е получена след дефлиране на номиналната компенсация на един нает с хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ).

на частното потребление, правителственото потребление и инвестициите в основен капитал се забави спрямо същия период на предходната година. Дефлаторът на износа на стоки и услуги нарасна с 2.6% на годишна база спрямо растеж от 0.6% при вноса, което бе предпоставка за формиране на благоприятни условия на търговия за българската икономика.

През първото шестмесечие на 2025 г. годишната инфлация, измерена чрез хармонизирания индекс на потребителските цени, се ускори, като през юни възлезе на 3.1% (2.1% през декември 2024 г.). За възходящата динамика на инфлацията значителен принос имаха еднократни фактори, свързани с възстановяването на стандартната ДДС ставка от 20% за доставката на хляб и брашно и за ресторантърски и кетъринг услуги от началото на 2025 г., както и повишаването на някои административно определяни цени. През юни 2025 г. най-висок положителен принос за годишната инфлация имаха храните и услугите, докато групата на стоките и услугите с административно определяни цени и тютюневите изделия имаше сравнително по-нисък принос. По линия на вътрешната макроикономическа среда проинфлационен натиск оказваше високият растеж на разходите за труд на единица продукция, който допринесе за увеличаването на производствените разходи на фирмите, като силното частно потребление представляваше предпоставка тези разходи да бъдат пренесени към крайните потребителски цени. Фискалната политика също продължи да оказва проинфлационно влияние. Определящо значение за това имаше високият растеж на разходите за компенсация на наетите в публичния сектор, както и повишаването на минималната работна заплата и на социалните плащания, които допринесоха за увеличаване на разполагаемите доходи на домакинствата и стимулираха частното потребление. Допълнителен фактор, който подкрепяше частното потребление беше продължаващата висока кредитна активност в банковия сектор, в резултат на което през първата половина на 2025 г. се запази тенденцията към нарастване на обема на новоотпуснатите потребителски кредити.

Инфлацията при храните възлезе на 7.2% през юни 2025 г. (спрямо 2.7% в края на 2024 г.), като тази динамика отразяваше ускоряването на темпа на нарастване на цените на преработените храни и в по-малка степен ускоряването при непреработените храни. Най-висок положителен принос за годишната инфлация при преработените храни през юни 2025 г. имаше подгрупата „хляб и зърнени продукти“, като определящо значение за повишаването на цените в тази група имаше възстановената през януари 2025 г. стандартна ДДС ставка за доставка на хляб и брашно. Други подгрупи със значителен принос към растежа на крайните потребителски цени в групата на преработените храни бяха „захар и захарни изделия“, „мляко, млечни продукти и яйца“ и „кафе, чай и какао“, като ценовата динамика при тях беше в съответствие с по-високите цени на вноса на тези продукти, както и с растежа на цените на производител на вътрешния пазар. Най-висок принос за ускоряването на инфлацията в групата на непреработените храни имаха плодовете, което най-вероятно се дължи на високите вносни цени, както и на по-слабата реколта в страната¹⁴ през 2025 г.

През първите шест месеца на годината при базисната инфлация¹⁵ също се наблюдаваше тенденция към ускоряване и през юни 2025 г. тя възлезе на 3.1% (спрямо 2.1% през декември 2024 г.). Възходящата динамика на базисната инфлация се определяше главно от групата на услугите, при която проинфлационно влияние продължиха да оказват растежът на заплатите в икономиката и силното частно потребление. Подгрупата „обществено хранене“, при която цените бяха значително повлияни от връщането на стандартната ДДС ставка

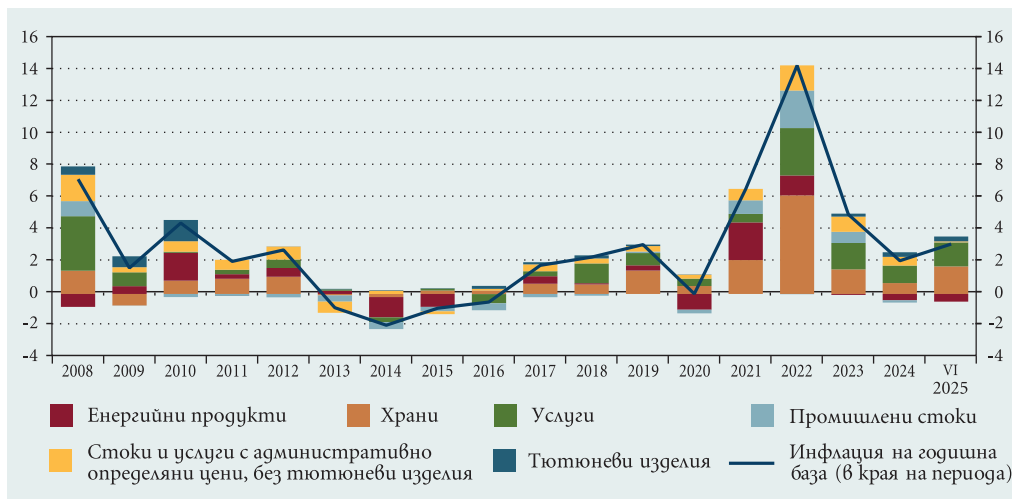
¹⁴ Използвани са данни към септември 2025 г. на Министерството на земеделието и храните за производството на основни плодове и зеленчуци в България.

¹⁵ Базисната инфлация включва подгрупите от ХИПЦ услуги и нехранителни стоки и изключва подгрупите на храните, енергийните продукти, стоките и услугите с административно определяни цени и тютюневите изделия.

от 20% за ресторантьорски и кетъринг услуги, имаше най-висок положителен принос за ускорението на инфлацията при услугите спрямо края на 2024 г., следвана от подгрупата на телекомуникационните услуги.

Годишен темп на инфлацията и принос за нея на основни групи стоки и услуги

(%; процентни пунктове)

Забележка: Индексът на стоките и услугите с административно определяни цени е изчислен чрез претегляне на съответните елементарни агрегати от потребителската кошница.

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

Индексът на цените в групата на стоките и услугите с административно определяни цени и тютюневите изделия отбеляза повишение от 1.6% на годишна база в края на отчетния период. За забавянето на инфлацията в тази група спрямо декември 2024 г. (3.9%) основен принос имаха болничните услуги.¹⁶ Същевременно спрямо края на 2024 г. бе отчетено по-съществено нарастване на положителния принос на групите „електроенергия“¹⁷ и „лекарствени продукти“¹⁸.

През юни 2025 г. при енергийните продукти бе отчетена дефлация от -6.8% (при дефлация от -5.6% в края на 2024 г.). Наблюдаваното по-силно понижение на цените се определяше от поевтиняването на транспортните горива, което отразяваше спада на цената на суровия петрол на международните пазари.

През първата половина на 2025 г. салдото по текущата и капиталовата сметка на България беше отрицателно в размер на 2.0 млрд. евро (при излишък от 0.1 млрд. евро за същия период на 2024 г.). Определящо значение за формираното отрицателно салдо имаше увеличението на дефицита по търговския баланс. Същевременно излишъкът по капиталовата сметка се понижи от 960 млн. евро през първата половина на 2024 г. до 436 млн. евро през първата половина на 2025 г. главно в резултат на по-ниските входящи капиталови трансфери към сектор „държавно управление“.

Нарастването на дефицита по търговския баланс отразяваше отчетения спад на износа на стоки с 5.3% в реално изражение на годишна база и нарастването

¹⁶ С Постановление № 28 от 16 април 2025 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2025 г., обнародвано в бр. 33 на „Държавен вестник“ от 17 април 2025 г., таксата за болничен престой бе понижена от 5.80 лева на 1 лев.

¹⁷ От 1 януари 2025 г. влезе в сила увеличение на цената на електроенергията за битовите потребители, което средно за страната възлиза на 8.42% (виж [решение на КЕБР](#)).

¹⁸ Най-голямо посъпване беше отчетено при лекарствата, включени в т.нар. „позитивен лекарствен списък“. Това са лекарства, чиито цени се определят административно от Националния съвет по цени и реимбурсиране на лекарствени продукти на база най-ниска цена на производител в Европейския съюз и процент надценка.

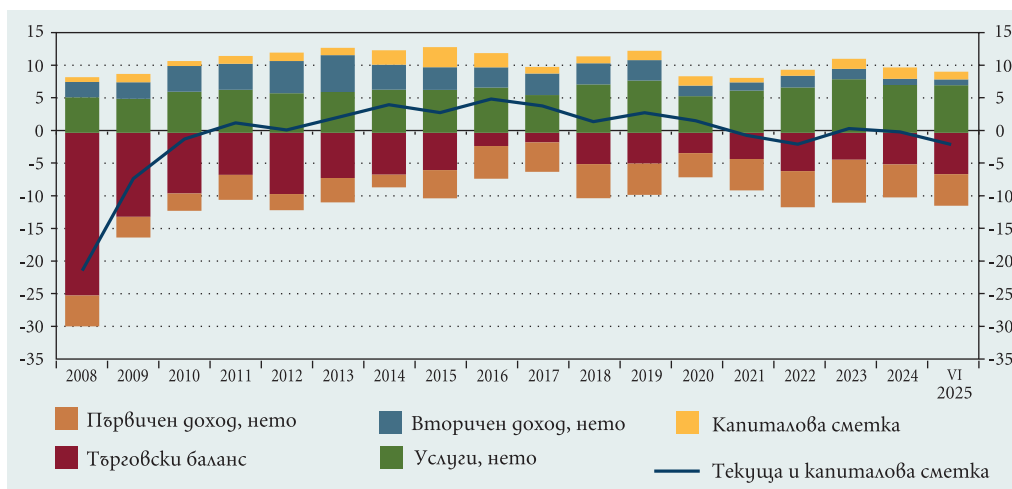
на реалния внос на стоки с 2.9%¹⁹, като благоприятните условия на търговия²⁰ за страната само частично ограничиха разширяването на търговския дефицит. Според подробните данни по стокови групи от статистиката за външната търговия²¹ понижението на износа на стоки в номинално изражение се определяше от групите на нефтопродуктите и цветните метали в резултат на ремонтните дейности в ключови български предприятия в сферата на преработката на петрол и металургията. При вноса на стоки в номинално изражение през първото шестмесечие на 2025 г. се наблюдаваше растеж при по-голямата част от стоковите групи.

Излишъкът по статия „услуги, нето“ през периода януари – юни 2025 г. се повиши спрямо същия период на 2024 г., като в номинално изражение износа на услуги нарасна с 3.6% на годишна база, докато вноса на услуги се повиши с 1.5%. Най-голям принос за растежа на износа в номинално изражение имаха приходите от посещения на нерезиденти в страната и в по-ниска степен приходите от износ на компютърни и информационни услуги. Същевременно повишението на номиналния внос на услуги се определяше предимно от по-високите разходи на българските резиденти за пътувания в чужбина.

През първата половина на 2025 г. дефицитът по статия „първичен доход, нето“ се сви минимално спрямо същия период на 2024 г. поради по-високите вхлягащи потоци по подстатии „компенсация на наетите“ и „друг първичен доход“. Излишъкът по статия „вторичен доход, нето“ също отбеляза минимално понижение на годишна база.

Динамика на потоците по текущата и капиталовата сметка и принос по компоненти

(% от БВП)

Забележки: Данните за потоците по текущата и капиталовата сметка към юни 2025 г. са акумулирани за последните дванадесет месеца. При изчисляване на съотношението към БВП за юни 2025 г. са използвани данните за номиналния БВП за последните четири тримесечия до второто тримесечие на 2025 г. включително.

Източници: БНБ, НСИ, изчисления на БНБ.

В резултат от описаната динамика на потоците по отделните статии, за последните 12 месеца към юни 2025 г. общото салдо по текущата и капиталовата

¹⁹ Според сезонно неизгладените данни за БВП от националните сметки.

²⁰ Благоприятните условия на търговия през полугодия се изразяваха в по-висок растеж на годишна база на цените на износа на стоки спрямо този на цените на вноса на стоки според сезонно неизгладените данни за БВП от националните сметки.

²¹ Използвани са данни от НСИ за вноса и износа по стокови групи в номинално изражение според Стандартната външнотърговска класификация (СВТК).

сметка възлезе на дефицит в размер на 1.8% от БВП (при излишък от 0.1% от БВП за 2024 г.).

През периода януари – юни 2025 г. салдото по финансовата сметка на платежния баланс беше на дефицит в размер на 700 млн. евро при отчетен излишък от 4.1 млрд. евро за съответния период на предходната година. Формирането на отрицателното салдо по финансовата сметка се дължеше главно на операциите с дългови ценни книжа при портфейлните инвестиции, където бе отчетено значително нарастване на поетите нови задължения от сектор „държавно управление“. Същевременно увеличението на чуждестранните активи на банките и другите финансови предприятия бе значително по-слабо спрямо първата половина на 2024 г.

Според предварителните данни от платежния баланс за първите шест месеца на 2025 г. пасивите по преки инвестиции (отчитащи преките чуждестранни инвестиции в страната) отбелязаха повишение с 19.9% спрямо същия период на 2024 г., като това се дължеше предимно на по-високите нива на реинвестирана печалба в нефинансовите предприятия, притежавани от нерезиденти. Към юни 2025 г. размерът на преките чуждестранни инвестиции в България²² възлезе на 60.4% от БВП (при 61.3% от БВП към декември 2024 г.).

В резултат на нетните потоци по текущата, капиталовата и финансовата сметка международните валутни резерви на БНБ по данни на платежния баланс се понижиха с 1.5 млрд. евро през периода януари – юни 2025 г. (без измененията, дължащи се на валутно-курсови разлики и ценови преоценки). При отчитане на изменението на международните валутни резерви по баланса на управление „Емисионно“ на БНБ, което включва валутно-курсови разлики и ценови преоценки, към юни 2025 г. те отбелязаха понижение с 1.3 млрд. евро спрямо края на 2024 г., като основен принос за това имаха намалението на задълженията към банки и в по-малка степен намалението на парите в обращение.

Към края на юни 2025 г. размерът на brutния външен дълг на страната се повиши с 3.3 млрд. евро спрямо края на 2024 г. и възлезе на 53.1 млрд. евро (49.6% от БВП)²³. Основен принос за увеличението имаше секторът „държавно управление“ вследствие на емитирания дълг на международните капиталови пазари, докато сравнително по-малко значение имаше нарастването на външните задължения на банковия сектор.

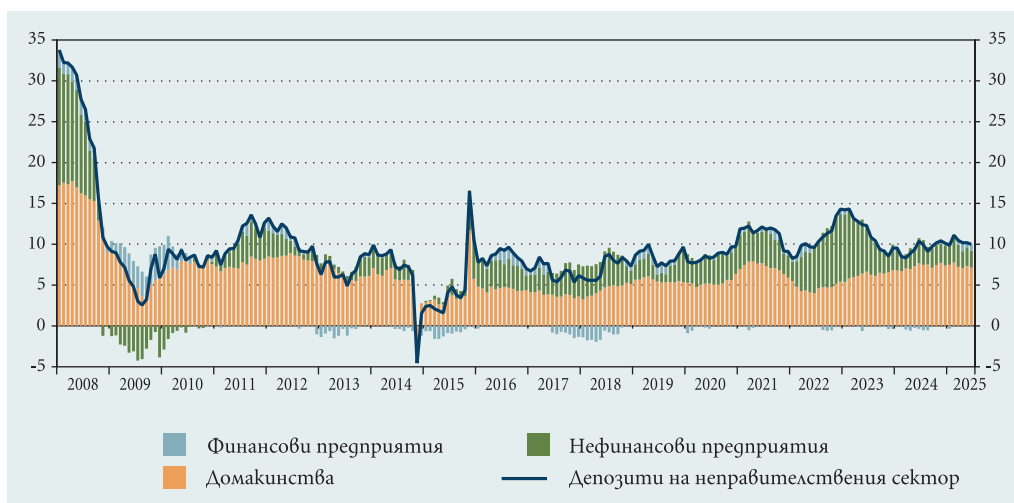
През първата половина на 2025 г. годишният растеж на депозитите на неправителствения сектор в банковата система се запази сравнително висок, като в края на юни възлезе на 10.0%. Депозитите на домакинствата, които се повишиха с 11.2% на годишна база в края на периода, продължиха да имат най-висок принос за растежа на общите депозити. Основните фактори, които подкрепяха растежа на депозитите на домакинствата, бяха нарастващите доходи от труд и запазващите се предпочитания на домакинствата да поддържат част от свободните си средства главно под формата на депозити в банковата система. Растежът на депозитите на нефинансовите предприятия се забави до 6.1% на годишна база (7.0% през декември 2024 г.).

²² Използвани са данни от международната инвестиционна позиция на България.

²³ При изчисляване на съотношението към БВП към юни 2025 г. са използвани данните за номиналния БВП за последните четири тримесечия до второто тримесечие на 2025 г. включително.

Годишен растеж на депозитите на неправителствения сектор и принос по сектори

(%, процентни пунктове)

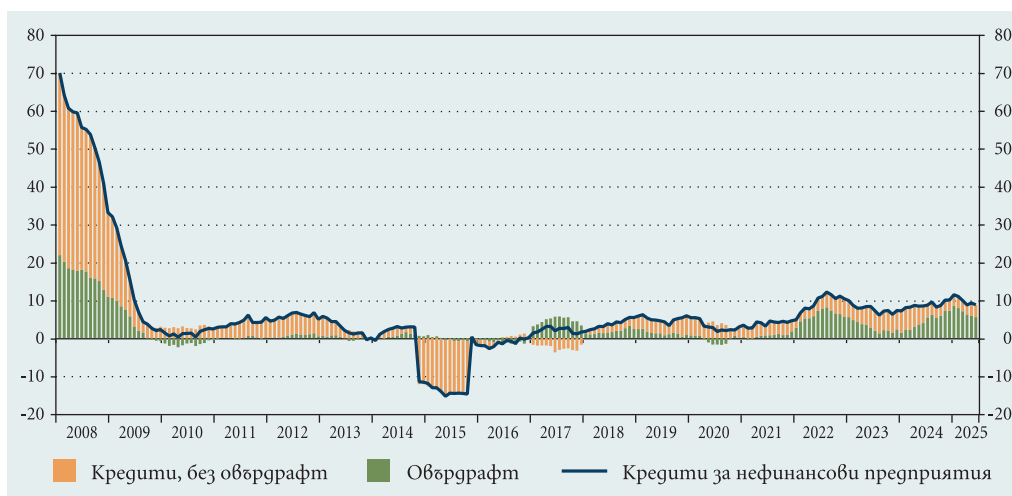
Забележки: Годишният темп на растеж на депозитите на неправителствения сектор през ноември 2015 г. отразява изчерпването на базовия ефект от изключването на КТБ като отчетна единица от паричната статистика през ноември 2014 г. Последното налично наблюдение е за юни 2025 г.

Източник: БНБ.

През първата половина на 2025 г. годишният растеж на кредита за домакинствата се запази близо до отчетения в края на 2024 г., като през юни възлезе на 20.8%. Жилищните кредити продължиха да имат най-висок принос за общия растеж на кредита за домакинствата, като в края на полугодieto годишният им темп на нарастване възлезе на 26.8% (26.3% през декември 2024 г.). При потребителските кредити се наблюдаваше тенденция към слабо забавяне на годишния растеж, който достигна 14.0% (14.9% през декември 2024 г.). Нарастващите доходи от труд, както и запазването на много ниски в исторически план нива на лихвените проценти по жилищни кредити, бяха основните фактори за търсенето на кредити от домакинствата. Друг фактор от страна на търсенето представляваха ограничените възможности за инвестиране на натрупаните в икономиката спестявания в условията на отрицателни реални лихвени проценти по депозитите. Същевременно от страна на предлагането за растежа на кредита за домакинствата продължиха да допринасят високата ликвидност и стабилната капиталова позиция на банките. В допълнение, тенденцията към нарастване на цените на жилищните имоти беше предпоставка за увеличаване на обемите на новоотпуснатите жилищни кредити, което също подкрепяше растежа на кредита в този сегмент. Годишният темп на нарастване на кредита за нефинансовите предприятия се забави до 8.8% в края юни 2025 г. (10.1% през декември 2024 г.), за което допринесе фирменият овърдрафт.

Годишен растеж на кредита за нефинансови предприятия и принос по видове кредити

(%, процентни пунктове)

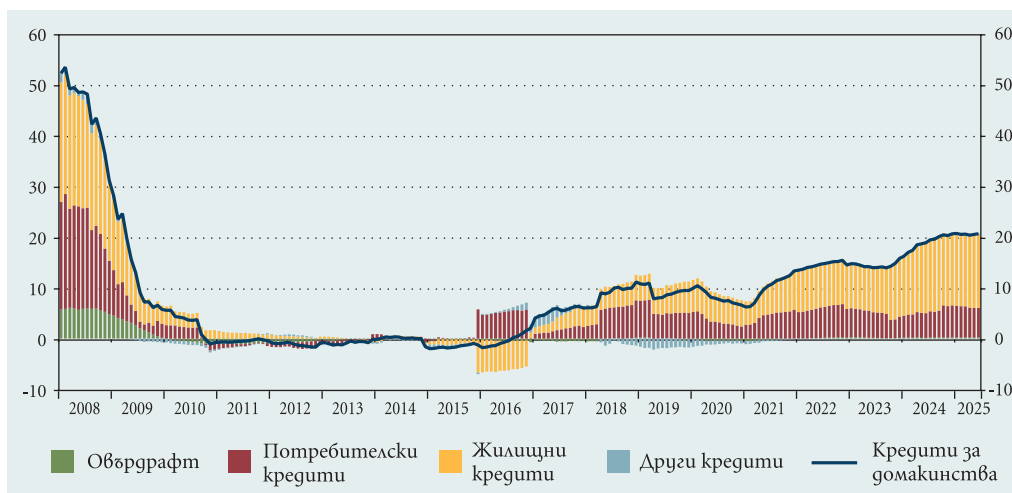

Забележки: Годишният темп на растеж на кредита за нефинансови предприятия през ноември 2015 г. отразява изчерпването на базовия ефект от изключването на КТБ като отчетна единица от паричната статистика през ноември 2014 г. Последното налично наблюдение е за юни 2025 г.

Източник: БНБ.

Годишен растеж на кредита за домакинства и принос по видове кредити

(%, процентни пунктове)

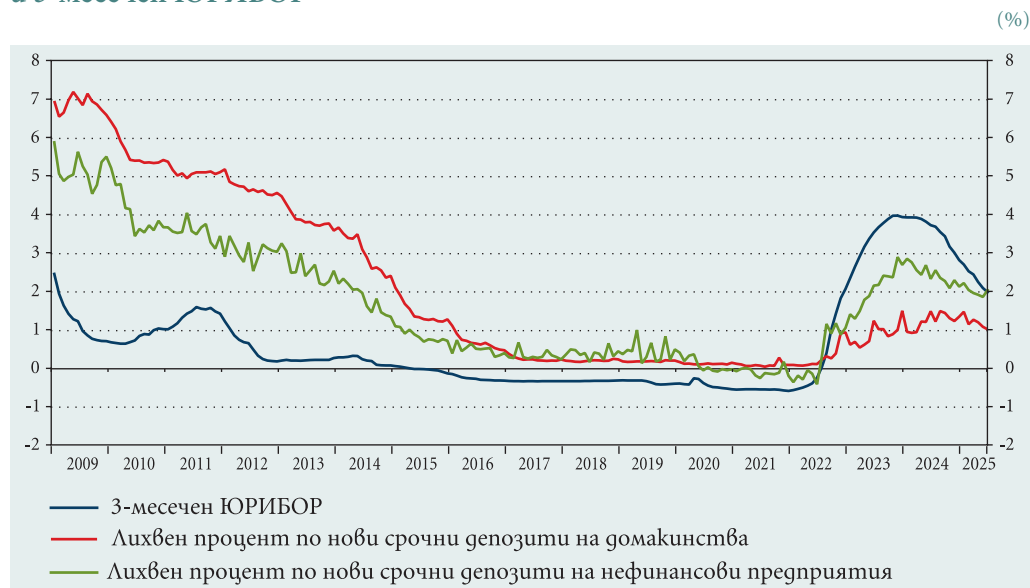
Забележки: На базата на постъпила допълнителна информация от отчетни единици е извършена ревизия на кредитите за домакинства според целта на използване за периода от декември 2015 г. до август 2019 г. Последното налично наблюдение е за юни 2025 г.

Източник: БНБ.

Високата ликвидност и продължаващият приток на привлечени средства в банковата система в България, както и низходящата фаза на текущия лихвен цикъл в еврозоната бяха основните фактори, които оказаха влияние за отчетеното понижение на лихвените проценти по нови срочни депозити на домакинствата и нефинансовите предприятия през първите шест месеца на 2025 г. По отношение на лихвените проценти по новоотпуснати кредити, динамиката както в сектора на домакинствата, така и в сектора на нефинансовите предприятия също бе низходяща. При жилищните кредити, които останаха на много ниски нива, понижението на лихвените проценти бе минимално, докато при потребителските и

фирмените кредити бе отчетено по-голямо понижение спрямо нивата в края на 2024 г.

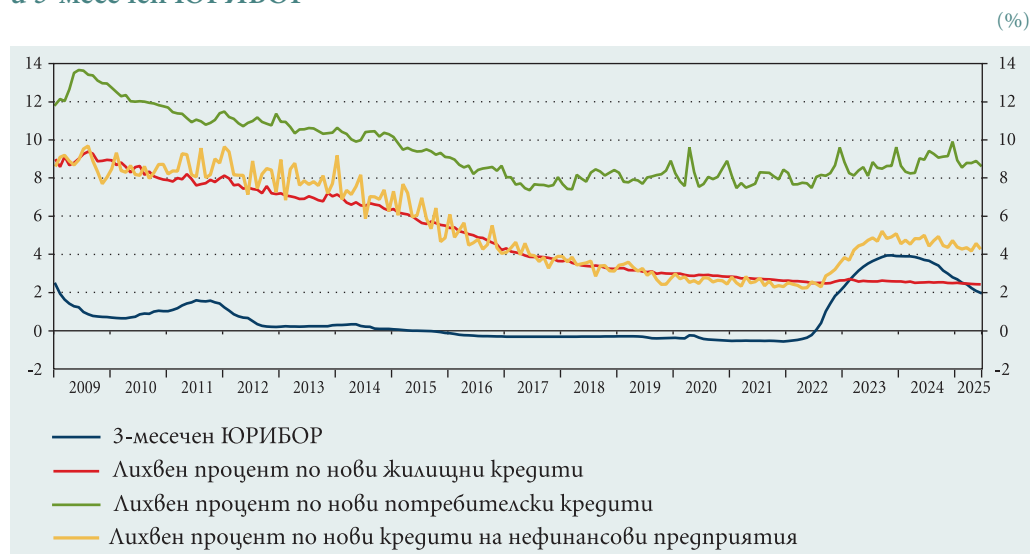
Лихвени проценти по нови срочни депозити и 3-месечен ЮРИБОР

Забележка: Последното налично наблюдение е за юни 2025 г.

Източник: БНБ.

Лихвени проценти по нови кредити и 3-месечен ЮРИБОР

Забележка: Последното налично наблюдение е за юни 2025 г.

Източник: БНБ.

Резултатите от Анкетата за кредитната дейност на банките, провеждана от БНБ на тримесечна база, показват нарастване на търсенето на потребителски и жилищни кредити през първата половина на 2025 г. Търсенето на финансов ресурс за закупуване на стоки за дълготрайна употреба и за текущо потребление, както и нивото на лихвените проценти са били факторите с определящо значение за по-силното търсене на потребителски кредити. За по-високото търсене на жилищни кредити са допринесли нуждата от средства за закупуване на първо и допълнително жилище, оценката за благоприятно развитие на пазара на жилищата, нивото на лихвените проценти, както и състоянието на

макроикономическата среда. В сектора на нефинансовите предприятия банките отчитат повишение на търсенето на кредити през първото тримесечие на годината и запазване без изменение през второто. Повишената необходимост от банков ресурс за инвестиционни цели е имала най-голямо значение за по-силното търсене на фирмени кредити през първото тримесечие на годината, докато през второто тримесечие основен фактор за търсенето на кредити от фирмите е била необходимостта от финансов ресурс за осигуряване на оборотни средства и натрупване на запаси.

През първото тримесечие на 2025 г. банките отчитат затягане на стандартите за отпускане на потребителски, жилищни и фирмени кредити, а през второто тримесечие – затягане при фирмените, запазване без изменение при жилищните и разхлабване при потребителските кредити. Запазването без промяна на стандартите за отпускане на жилищни кредити се отчита след същественото затягане на тези стандарти през четвъртото тримесечие на 2024 г. и отново – през първото тримесечие на 2025 г. Това може да бъде обвързано с въведените от БНБ изисквания за показателите за кредитни стандарти при отпускане и при предоговаряне на кредити, обезпечени с жилищни недвижими имоти, влезли в сила от началото на октомври 2024 г.

През първите шест месеца на 2025 г. банковата система в България запази високи нива на ликвидност, като към края на юни отношението на ликвидно покритие (LCR^{24}) възлезе на 254.0% (241.0% в края 2024 г.). По отношение на динамиката, свързана с активите на банките, най-съществено увеличение бе отчетено при вземанията от неправителствения сектор (свс 7.0 млрд. лв. спрямо края на 2024 г.) и при чуждестранните активи (с 5.0 млрд. лв. спрямо нивото им от декември 2024 г.), докато значително по-малко бе нарастването по отношение на вземанията от правителствения сектор. За първите шест месеца на годината нетните чуждестранни активи на банките се увеличиха с 2.4 млрд. лв. При резервите на банките в БНБ се наблюдаваше понижение в размер на 4.2 млрд. лв. спрямо нивото им от края на предходната година. Низходящата динамика се определяше от намалението на свръхрезервите и средствата на банките в системата ТАРГЕТ-БНБ след обичайно по-високите им нива в края на всяка календарна година, когато се отчита по-съществено и временно нарастване особено при свръхрезервите. Увеличението на задължителните минимални резерви в резултат на нарастващата депозитна база само частично ограничи понижението на резервите на банките в БНБ.

В условията на функциониращия в страната паричен съвет основният инструмент за управление на левовата ликвидност на банките е търговията с резервна валута (евро) с БНБ. Чрез нея се реализира основната функция на паричния съвет – покупка и продажба при поискване на национална валута срещу евро по фиксирания в Закона за Българската народна банка (ЗБНБ) валутен курс на лева. През първата половина на 2025 г. нетните продажби на валута от БНБ на търговските банки възлязоха на 3.5 млрд. евро, като отбелязаха нарастване спрямо втората половина на 2024 г. (2.5 млрд. евро).

Увеличението на нетните продажби на валута от БНБ на търговските банки до голяма степен отразява търсенето на валута (предимно евро) от страна на крайните клиенти на банките – физически и юридически лица. Основната част от нетната продажба на валута от търговските банки на крайните клиенти бе насочена към фирмите, при които тя възлезе на 3.1 млрд. евро за първите шест месеца на годината (2.8 млрд. лв. през периода юли – декември 2024 г.), докато за същия период домакинствата са били нетен купувач на валута от банките в размер на 1.1 млрд. евро (при нетни покупки от домакинствата в размер на 0.4 млрд. лв. през втората половина на 2024 г.). Увеличение на нетните продажби на валута беше отчетено и при търговията на БНБ с клиенти на каса.

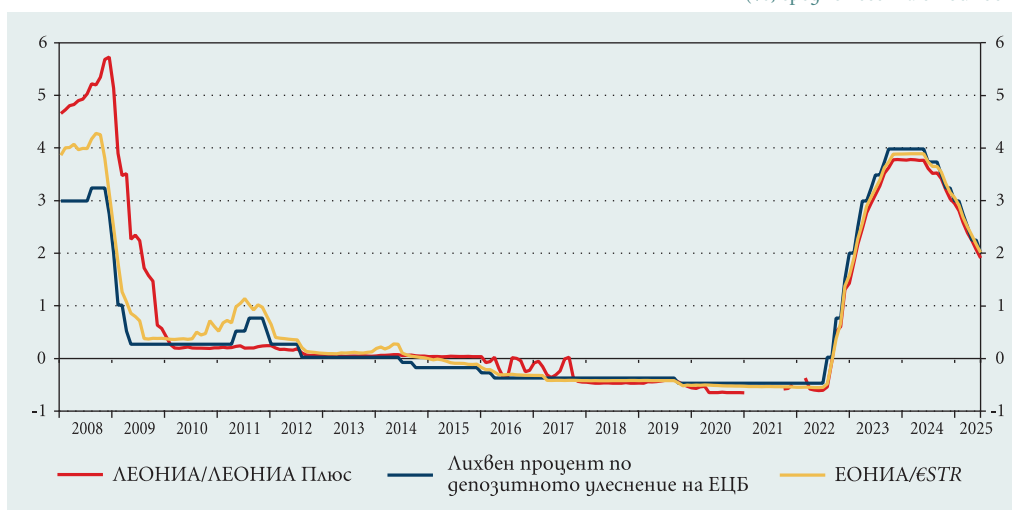
²⁴ Отношението на ликвидно покритие за банковата система се изчислява като съотношение между ликвидния буфер и нетните изходящи ликвидни потоци.

Определящо значение за тенденцията към нарастване на нетните продажби на валутния пазар имаше предварителното превалутване на свободни парични наличности от левове в евро от страна на фирмите и домакинствата с оглед на перспективата за присъединяване на България към еврозоната от началото на 2026 г. Това повлия за значителното забавяне на растежа на парите в обращение, които в края на юни отчетах спад от -0.3% на годишна база (при годишен растеж от 5.5% в края на 2024 г.).

През периода януари – юни 2025 г. активността на междубанковия левов паричен пазар се запази сравнително висока. Среднодневният обем на сключените сделки през юни 2025 г. възлезе на 614 млн. лв. (при 483 млн. лв. за юни 2024 г. и 600 млн. лв. през декември 2024 г.). Възможни фактори за търговията на банките на междубанковия паричен пазар са набирането на ликвидност в условията на поддържани ниски нива на свръхрезерви в БНБ, както и възможността за лихвен арбитраж, свързан с генерирането на приход от банките с банки майки в еврозоната при наличието на положителен спред между лихвения процент по депозитното улеснение на ЕЦБ и лихвения процент на междубанковия паричен пазар в България. Към юни 2025 г. индексът ЛЕОНИЯ Плюс възлезе на 1.91%, а спредът му с €STR беше отрицателен и възлезе на -10 базисни точки.

Лихвени проценти по обръщайт депозити на междубанковия паричен пазар

(%, средномесечна стойност)

Забележки: Считано от 1 юли 2017 г., индексът ЛЕОНИЯ Плюс замени ЛЕОНИЯ. Месечните стойности на индекса ЛЕОНИЯ Плюс са изчислени като средноаритметични от стойностите за дните, в които на междубанковия пазар има сключени сделки за предоставяне на необезпечени обръщайт депозити в левове. Серията ЕОНИЯ/€STR е съставена от: ЕОНИЯ в периода от 2008 г. до 14 март 2017 г.; предварителен €STR (*pre-€STR*) в периода от 15 март 2017 г. до 30 септември 2019 г.; €STR в периода след 30 септември 2019 г. Последното налично наблюдение е за юни 2025 г.

Източници: БНБ, ЕЦБ.

В края на първата половина на 2025 г. бюджетното салдо по КФП беше на дефицит в размер на 3354 млн. лв.²⁵ Спрямо същия период на предходната година бюджетното салдо беше по-ниско с 2718 млн. лв., което беше вследствие на отчетеното по-голямо нарастване на бюджетните разходи спрямо увеличението на бюджетните приходи.

През първите шест месеца на годината общите приходи и помощи по КФП нараснаха с 13.1% на годишна база, като основен принос за растежа имаха данъчните приходи. Увеличението на данъчните приходи се определяше в най-голяма

²⁵ На базата на месечните отчети за касовото изпълнение на бюджета, публикувани на интернет страницата на Министерството на финансите.

степен от приходите от ДДС и приходите от социално и здравно осигуряване. За растежа на приходите от ДДС допринесоха главно нарастването на частното потребление, както и връщането на стандартната ставка на ДДС за някои стоки и услуги от 1 януари 2025 г. Годишният растеж на приходите от социално и здравно осигуряване беше подкрепен от нарастването на заплатите и на броя на наетите лица в икономиката, както и от повишаването на максималния осигурителен доход в страната от 1 април 2025 г.

Общите разходи по КФП отбелязаха нарастване с 20.6% на годишна база в края на първата половина на 2025 г., като основен принос за растежа имаха социалните разходи, капиталовите разходи и разходите за персонал. Определящо значение за нарастването на социалните разходи с 14.3% на годишна база имаше увеличението на пенсиите с 11% от 1 юли 2024 г. Капиталовите разходи отбелязаха увеличение със 108.6% в края на отчетния период, което отчасти се дължи на ефекта от ниската база през февруари 2024 г.²⁶ За нарастването на разходите за персонал, което възлезе на 20.3% на годишна база към юни 2025 г., допринесоха увеличението на минималната работна заплата в страната от 1 януари 2025 г. и увеличението на разходите за персонал в секторите отбрана и сигурност, в средното образование, както и увеличението на заплатите на останалите заети в публичния сектор.

В края на първата половина на 2025 г. общият размер на фискалния резерв с включени вземания от фондове на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други възлезе на 13 161 млн. лв. Средствата на фискалния резерв по депозити се повишиха с 2872 млн. лв. спрямо края на 2024 г. и възлязоха на 12 458 млн. лв. (6.0% от БВП²⁷), от които 11 856 млн. лв. представляваха средствата по депозити в БНБ. Размерът на извършените плащания по ДЦК с настъпил падеж бе по-висок от постъпленията от емитираните през първото шестмесечие на 2025 г. ДЦК на вътрешния пазар (с номинална стойност 2100 млн. лв.), в резултат на което бе реализирано отрицателно нетно вътрешно финансиране на бюджета с ДЦК в размер на 757 млн. лв.²⁸ Към края на юни 2025 г. нетният размер на външното финансиране на бюджета бе положителен и възлезе на 8154 млн. лв., като за него основно влияние имаха постъпленията от емитираните облигации на международните капиталови пазари в два транша, деноминирани в евро, в общ номинален размер на 4.0 млрд. евро (7823 млн. лв.).

В края на първата половина на 2025 г. доходността на българските еврооблигации, емитирани на международните капиталови пазари, отчете понижение спрямо края на 2024 г.²⁹ Същевременно спредовете между доходността на ДЦК на България и на Германия се свиха при всички ДЦК, което отразяваше понижаването на доходността на българските ДЦК при същевременно нарастване на доходността на ДЦК на Германия при по-голямата част от матурирнетните сектори.³⁰ Свиването на спредовете може да бъде обвързано с намаляването на политическата несигурност след формирането на редовно правителство в страната в началото на 2025 г. и обявения от него приоритет за присъединяване към еврозоната, както и с положителните оценки, дадени от Европейската комисия и Европейската централна банка в поисканите извънредни доклади за конвергенцията.

²⁶ През февруари 2024 г. от сметката за чужди средства по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството бяха възстановени 1.2 млрд. лв., което се отрази в намаляване на капиталовите разходи в същия размер.

²⁷ При изчисляването на съотношението са използвани данните за номиналния БВП за последните четири тримесечия до второто тримесечие на 2025 г. включително.

²⁸ За повече информация относно вътрешния пазар на ДЦК виж тук глава XI.

²⁹ Понижението беше най-силно изразено при книжата с падеж на 26 март 2027 г. и възлезе на 52 базисни точки. Повишение на доходността на ДЦК на България спрямо края на 2024 г. бе отчетено единствено при книжата с падеж през 2050 г. (с 18 базисни точки).

³⁰ През първото шестмесечие на 2025 г. доходността на ДЦК на Германия се понижи в матурирнетните сектори с остатъчен матурирнет до 4 години. За повече информация относно доходността на ДЦК на държавите от еврозоната виж тук глава II.

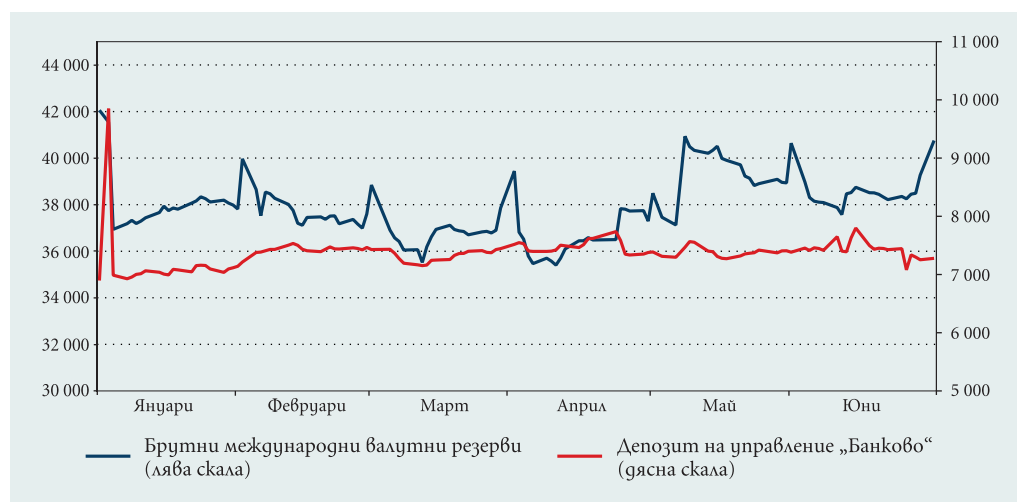
II. Брутни международни валутни резерви

Управлението на брутните международни валутни резерви се извършва в съответствие с нормативните разпоредби на Закона за Българската народна банка (ЗБНБ)³¹, изискванията в инвестиционните ограничения, бизнес процедури и методологии, както и в зависимост от възможностите, които международните финансови пазари предлагат. Брутните международни валутни резерви на БНБ са активите в баланса на управление „Емисионно“ и тяхната роля е да осигуряват пълно покритие на паричните задължения при определеното в ЗБНБ ниво на фиксиран валутен курс на лева³². Превишението на брутните международни валутни резерви над паричните задължения формира позицията „депозит на управление „Банково“ или нетната стойност на баланса на управление „Емисионно“³³.

Брутни международни валутни резерви и депозит на управление „Банково“ през първото шестмесечие на 2025 г.

(млн. евро)

(млн. евро)

Забележка: Графиката отразява дневната динамика на балансовото число на управление „Емисионно“ и на депозита на управление „Банково“ в баланса на управление „Емисионно“.

Източник: БНБ.

³¹ През отчетния период не настъпват изменения в ЗБНБ, касаещи нормативната регулативна рамка по управление на брутните международни валутни резерви.

³² Съгласно чл. 28 ал. 2 от ЗБНБ паричните задължения на БНБ включват всички банкноти и монети в обращение, емитирани от БНБ, както и салдата по сметки, притежавани от други лица в БНБ, с изключение на сметките на МВФ. Съгласно чл. 28 ал. 3 от ЗБНБ активите, които се включват в брутните международни валутни резерви, са: притежаваното монетарно злато; СПТ; банкноти и монети в свободно конвертируема чуждестранна валута; средства в свободно конвертируема валута, притежавани от БНБ по сметки в чуждестранни централни банки или в други чуждестранни финансови институции или международни финансови организации, чиито задължения са оценени с една от двете най-високи оценки на две международно признати агенции за кредитен рейтинг; ценни книжа, емитирани от чужди държави, централни банки, други чуждестранни финансови институции или международни финансови организации, чиито задължения са оценени с една от двете най-високи оценки на две международно признати агенции за кредитен рейтинг; салдото по вземания и задължения по форвердни сделки или сделки с уговорка за обратно изкупуване, сключени със или гарантирани от чуждестранни централни банки, публични международни финансови институции, чиито задължения са оценени с една от двете най-високи оценки на две международно признати агенции за кредитен рейтинг, както и фючърси и опции на БНБ, задължени по които са чуждестранни лица и плащането е в свободно конвертируема чуждестранна валута. Тези активи се оценяват по пазарна стойност в съответствие със закона.

³³ Съгласно чл. 28, ал. 1 от ЗБНБ „общата сума на паричните задължения на БНБ не може да превишава левовия еквивалент на брутният международен валутен резерв“, като левовият еквивалент се изчислява по фиксирания валутен курс.

Размер и структура на брутните международни валутни резерви

Балансовата стойност на брутните международни валутни резерви към края на първото шестмесечие на 2025 г. възлезе на 40 754.42 млн. евро, което спрямо края на 2024 г. представлява намаление в размер на 1301.71 млн. евро³⁴, или спад с 3.1% като относителен дял от активите на БНБ във валута. Основните фактори, оказващи влияние върху промяната на балансовата стойност на активите, са външните парични потоци във валута и доходът от управлението на валутните резерви.

Външни парични потоци във валута

(млн. евро)

	Януари – юни 2025 г.	Януари – юни 2024 г.
I. Покупко-продажби на евро		
На каса	-748	-343
С банки	-4 334	-5 093
от покупки от банки	101 798	70 893
от продажби за банки	-106 131	-75 986
Общо I	-5 082	-5 436
II. Валутни потоци с банките, МФ и други		
Резерви на банките (включително ЗМР)	-200	-208
Правителството и други депозанти	4 341	521
Общо II	4 141	313
Общо I + II	-941	-5 123

Източник: БНБ.

Основен принос за намалението на международните валутни резерви през първото шестмесечие на 2025 г. имат външните парични потоци във валута, които са нетно отрицателни в размер на 941 млн. евро. С най-голям негативен принос от изходящите потоци – общо в размер на 5082 млн. евро, са нетните продажби на резервна валута на търговски банки и на каса. От входящите потоци с най-голям размер са постъпленията на средства по сметки на правителството и другите депозанти при БНБ – общо в размер на 4341 млн. евро, които са главно в резултат на постъпленията от емитирания от Министерството на финансите в началото на май дълг на международните пазари в размер на 3934 млн. евро, както и постъпления по сметки на Европейската комисия и Министерството на околната среда и водите. По сметките на търговските банки при БНБ, където са отчетени задължителните минимални резерви, за полугодieto е отчетен изходящ паричен поток в размер на 200 млн. евро.

През първото шестмесечие на 2025 г. се наблюдават минимални изменения в структурата на брутните международни валутни резерви по валути спрямо тази за 2024 г. Активите в евро са се понижали с 2.6 процентни пункта, а тези в злато и щатски долари са се повишили съответно с 1.8 и 0.8 процентни пункта, което се дължи на промени във валутните курсове спрямо еврото, както и на външни потоци. В структурата по финансови инструменти има повишение на наличността по текущи сметки с 4.5 процентни пункта и на предоставените

³⁴ По-нататък в тази глава при анализа на настъпилите промени в брутните международни валутни резерви на БНБ не са включени салдата по сметки на търговските банки в платежната система TARGET2 на стойност общо 492.5 млн. евро към края на първото шестмесечие на 2025 г. За полугодieto салдата по сметки на търговските банки в TARGET2 намаляват с 1081.5 млн. евро. Не са включени и траншовете специални права на тираж (СПТ) от квотното разпределение на МВФ с размер около 611 млн. СПТ (получени през август и септември 2009 г.) и около 859 млн. СПТ (получен през август 2021 г.). За повече подробности виж [Годишен отчет за 2009 г. на Българската народна банка](#), с. 30, и [Годишен отчет за 2021 г. на БНБ](#), с. 105.

от БНБ депозити с 3 процентни пункта, което е за сметка на спада на експозициите на БНБ в ценни книжа със 7.5 процентни пункта. По отношение на матуритетната структура на резервите се наблюдава понижение на експозицията в матуритетния сектор 0–1 г. с 13.7 процентни пункта, докато при секторите 1–3 г., 3–5 г. и 5–10 г. е отчетено повишение със съответно 1.1, 5.6 и 7 процентни пункта, което се дължи на по-високата дюрация на активите през периода.

Валутна структура на брунтните международни валутни резерви

(%)

Валута	Активи в баланса на управление „Емисионно“	
	2024 г.	Януари – юни 2025 г.
EUR	90.6	88.0
USD	0.9	1.7
XAU	8.1	9.9
SDR	0.4	0.4

Забележки: Средни стойности за периода на база дневни данни. В таблицата са показани само стойности, които надвишават 0.05%.

Източник: БНБ.

Структура на брунтните международни валутни резерви по финансови инструменти

(%)

Финансови инструменти	2024 г.	Януари – юни 2025 г.
Налични средства*	10.9	15.4
Депозити**	29.0	32.0
Ценни книжа**	60.1	52.6

Забележка: Средни стойности за периода на база дневни данни.

* Салда по сметки, плащания и монетарно злато.

** Включени са инструменти във валута и злато.

Източник: БНБ.

Структура на брунтните международни валутни резерви по остатъчен срок до падежа

(%)

Падежни сектори	2024 г.	Януари – юни 2025 г.
до 1 година	82.7	69.0
1–3 години	15.1	16.2
3–5 години	2.1	7.8
5–10 години	0.0	7.0

Забележки: Средни стойности за периода на база дневни данни. В таблицата са показани само стойности, които надвишават 0.05%.

Източник: БНБ.

Риск и доходност на брунтните международни валутни резерви

Пазарна среда

Пазарната среда през първото шестмесечие на 2025 г. се определяше от очакванията на пазарните участници за паричната политика на водещите централни банки и несигурността, породена от преразглеждането на търговската политика на САЩ спрямо основните им търговски партньори. Инфлацията при

потребителските цени в еврозоната се понижи до целевото ниво от 2%, докато тази в САЩ остана над целевата стойност на Федералния резерв. Отчитайки високото ниво на несигурност в резултат от промените на търговската, фискалната, имиграционната и регулаторната политика на САЩ, през отчетния период Федералният резерв не промени границите на коридора за лихвения процент по федералните фондове. Същевременно Управителният съвет на ЕЦБ понижи основните лихвени проценти с общо 100 базисни точки през първата половина на 2025 г. поради по-добрите перспективи за понижение на инфлацията в еврозоната към целевото равнище. Лихвените проценти останаха основният инструмент при провеждането на паричната политика от страна на Федералния резерв и ЕЦБ, докато намаляването на размера на баланса на централните банки чрез преустановяване на реинвестициите на падежиращите ценни книжа, закупени за целите на паричната политика, имаше второстепенно значение. Доходността на ДЦК на САЩ, както и доходността на ДЦК на Германия в матурирещите сектори до четири години включително, се понижи през първото шестмесечие, като динамиката се определяше от търсенето на нискорискови активи поради несигурността по отношение на митническата политика на САЩ. Най-съществен фактор за намаляването на доходността на краткосрочните ДЦК на Германия бе понижението на основните лихвени проценти на ЕЦБ. Същевременно доходността в средносрочните и дългосрочните матурирещи сектори на книгата на Германия се повиши поради очакванията на пазарните участници за нарастване на емисиите на германски ДЦК. Фондовите индекси в САЩ и Европа се повишиха през първите шест месеца на 2025 г., като динамиката през периода бе силно повлияна от информацията относно търговската политика на САЩ. През периода показателите, измерващи колебливостта на финансовите пазари в САЩ и Европа, се повишиха спрямо 2024 г.

Политика на централните банки

През периода януари – юни 2025 г. Федералният комитет по операциите на открития пазар (FOMC) запази границите на коридора за лихвения процент по федералните фондове в интервала 4.25–4.50%. Основен фактор за запазването на границите на коридора за референтния лихвен процент бе високото ниво на несигурност за ефектите върху инфлацията в резултат от промените на търговската, фискалната, имиграционната и регулаторната политика на САЩ.

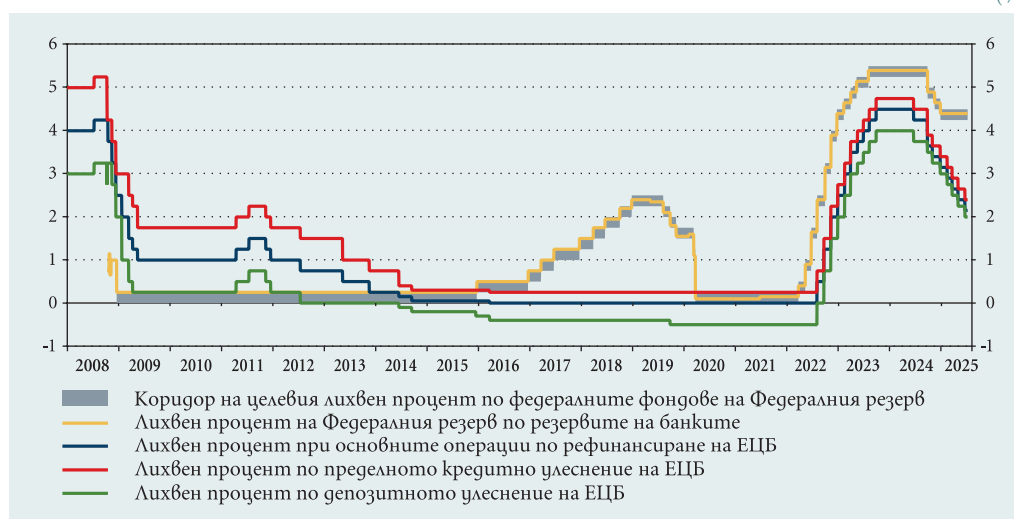
През първата половина на 2025 г. Федералният резерв продължи да свива общия размер на активите в баланса си, като понижението възлезе на 223.7 млрд. долара, а балансовото число на Федералния резерв достигна 6.7 трлн. долара (22.8% от БВП през 2024 г.) спрямо 6.9 трлн. долара в края на 2024 г. (23.6% от БВП през 2024 г.). През март 2025 г. бе обявена промяна в плана за свиване на балансовото число на Федералния резерв, като, считано от 1 април 2025 г., размерът, над който се реинвестират падежиращи книжа, бе понижен с 20 млрд. долара до 40 млрд. долара. Размерът на падежиращите дългови ценни книжа на агенции и ценни книжа, обезпечени с ипотечи на агенции, бе запазен на 35 млрд. долара, докато този за падежиращи ДЦК на САЩ бе понижен от 25 млрд. долара на 5 млрд. долара.

В съответствие с очакванията на пазарните участници и на фона на по-добрите перспективи за понижение на инфлацията в еврозоната към целевото равнище на ЕЦБ, Управителният съвет понижи основните лихвени проценти с общо 100 базисни точки през първата половина на 2025 г.³⁵, като лихвеният процент по депозитното улеснение достигна 2.00%, този по основните операции по рефинансиране – 2.15%, а лихвеният процент по пределното кредитно улеснение – 2.40%.

³⁵ Решенията за понижение с 25 базисни точки бяха взети на заседанията на УС на ЕЦБ, проведени през януари, март, април и юни 2025 г.

Основни лихвени проценти на ЕЦБ и на Федералния резерв

(%)

Забележка: Последното налично наблюдение е за юни 2025 г.

Източници: ЕЦБ, Федерален резерв.

В решението от юни бе посочено, че в настоящите условия на висока несигурност УС на ЕЦБ ще продължи да прилага основан на данните подход, заседание по заседание, без да се ангажира предварително с определена траектория на лихвените проценти. На пресконференцията след заседанието председателят на Европейската централна банка Кристиан Лагард заяви, че ЕЦБ се приближава към края на цикъла на понижаване на лихвените проценти.

В края на 2024 г. ЕЦБ прекрати реинвестициите на погашенията по главници на ценни книжа с настъпващ падеж, придобити по програмата за закупуване на активи в условията на извънредна ситуация, причинена от пандемията (*Pandemic Emergency Purchase Programme, PEPP*), като през първите шест месеца на 2025 г. по програмата настъпиха падежи на ценни книжа с общ размер 106 млрд. евро. През същия период по програмата за покупка на активи (*Asset Purchase Programme, APP*) падежите бяха с общ размер 192 млрд. евро. Падежите по програмите за покупка на активи на Евросистемата бяха основните фактори, допринасящи за понижението на балансовото число на Евросистемата през първото шестмесечие на 2025 г. Към 27 юни 2025 г. балансовото число на Евросистемата се понижи до 6232 млрд. евро (41.1% от БВП през 2024 г.) спрямо 6357 млрд. евро към края на 2024 г. (41.9% от БВП през 2024 г.). Същевременно излишъкът от ликвидност в банковата система на еврозоната се понижи със 156 млрд. евро спрямо края на 2024 г. до 2615 млрд. евро.

Понижението на лихвения процент по депозитното улеснение на ЕЦБ продължи да бъде основният фактор за намалението на лихвените проценти по необезпечените депозити на междубанковия пазар през първите шест месеца на 2025 г. Референтният лихвен процент по необезпечени обратни сделки на паричния пазар в евро (*€STR*) се понижи до 1.92% в края на юни 2025 г. спрямо 2.91% в края на 2024 г. Обемът на търговията на обратни депозити на необезпечения паричен пазар в еврозоната през първото шестмесечие на 2025 г. се повиши, като среднодневната стойност възлезе на 61 млрд. евро (спрямо 53 млрд. евро за 2024 г.). Лихвеният процент по срочни необезпечени депозити на междубанковия пазар (ЮРИБОР) с матуритет от 3 месеца към края на юни 2025 г. се понижи до 1.94% (спрямо 2.71% в края на 2024 г.), а лихвените проценти по депозитите с матуритет от 6 месеца и 12 месеца спаднаха до съответно 2.08% и 2.13% спрямо съответно 2.57% и 2.46% в края на 2024 г.

Крива на доходност на ДЦК на страните от еврозоната и на САЩ

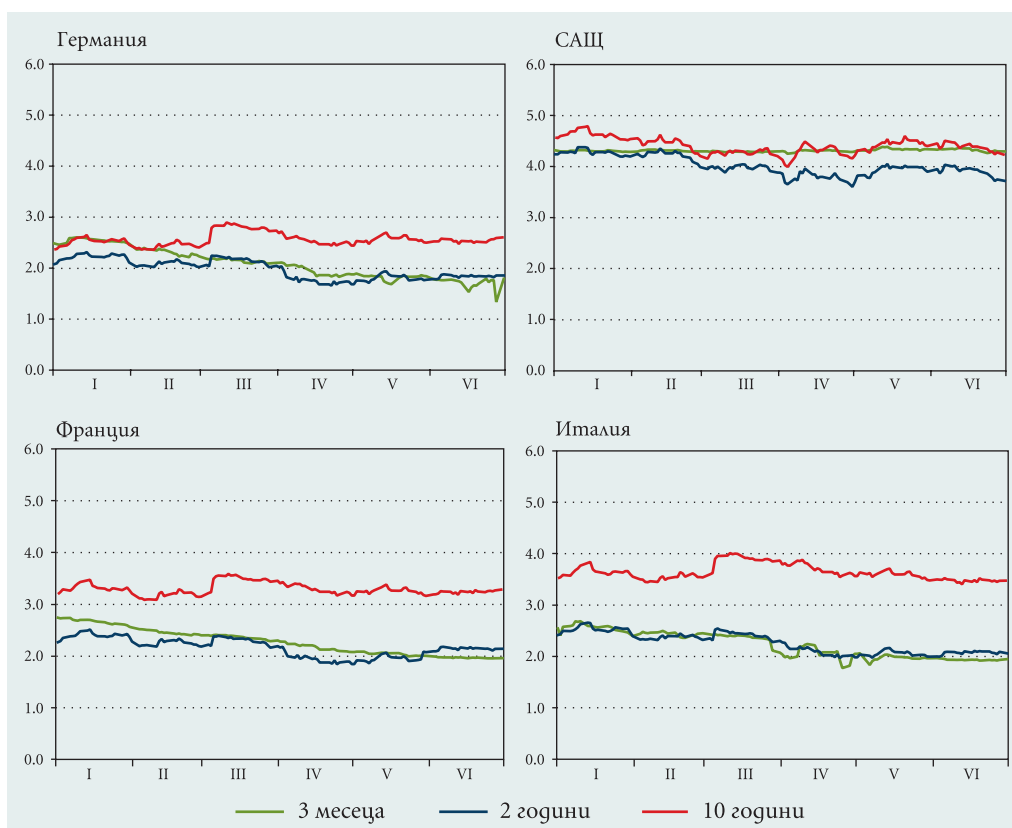
През първото шестмесечие на 2025 г. се наблюдаваше понижение на доходността на ДЦК на САЩ във всички падежни сектори. В 2-годишния матуритетен сектор доходността се понижи с 52 базисни точки до 3.72%, а в 10-годишния – с 34 базисни точки до 4.23%. В резултат на тези изменения наклонът на кривата на доходност на ДЦК на САЩ, измерен чрез разликата между доходността на 10- и 2-годишните ДЦК, се увеличи с 18 базисни точки спрямо края на 2024 г., достигайки 51 базисни точки в края на юни 2025 г. Основните фактори за понижението на доходността на ДЦК на САЩ през периода бяха свързани с пазарните очаквания за бъдещата парична политика на Федералния резерв и с несигурността, произтичаща от политиката на новата президентска администрация в САЩ, както и с геополитическите рискове в Близкия изток, които засилиха търсенето на нискорискови активи. Допълнителни фактори, определящи динамиката на доходността на ДЦК на САЩ през полугодieto, бяха опасенията на пазарните участници относно фискалната устойчивост на страната във връзка с проектозакон за данъчни облекчения и с паричните политики и икономическото развитие в другите основни икономически региони – еврозоната, Япония и Китай.

През първото шестмесечие на 2025 г. доходността на ДЦК на Германия се понижи в матуритетните сектори до 4 години включително и се повиши в по-дългосрочните сектори. Спрямо края на 2024 г. доходността на германските ДЦК със срок до падежа 2 години се понижи с 22 базисни точки до 1.86%, а доходността на 10-годишните ДЦК нарасна с 24 базисни точки до 2.61%. Положителният наклон на кривата на доходност на Германия, измерен чрез разликата между доходността на 10- и на 2-годишните ДЦК, се повиши, достигайки 75 базисни точки спрямо 29 базисни точки в края на 2024 г. Основен фактор за понижението на доходността на ДЦК на Германия в краткосрочните матуритетни сектори бе понижението на референтните лихвени проценти на ЕЦБ. За повишаването на доходността в средносрочните и дългосрочните матуритетни сектори допринесоха очакванията на пазарните участници за нарастване на емисиите на ДЦК на Германия, след като бе постигнато споразумение между ХДС/ХСС, Социалдемократическата партия на Германия и партията на „Зелените“ за фискален план, който ще повиши бюджетните разходи за отбрана и инфраструктура³⁶. Повишението на доходността на ДЦК на Германия в средносрочните и дългосрочните матуритетни сектори бе ограничено от нарасналото търсене на нискорискови активи поради несигурността, породена от търговската политика на САЩ, и от засиленото геополитическо напрежение.

³⁶ Фискалният план предвижда разходите за отбрана, надвишаващи 1% от БВП на страната, да не се отчитат при изчисляването по правилото структурният дефицит да не надхвърля 0.35% от БВП и да се създаде инфраструктурен фонд в размер на 500 млрд. евро за следващите 12 години.

Доходност до падеж на ДЦК през първото шестмесечие на 2025 г.

(%)

Спредовете на доходност между ДЦК на държавите от еврозоната и на Германия се свиха през първите шест месеца на 2025 г. От януари до март тенденцията на изменение на спредовете беше предимно низходяща, но след обявяването на промените в търговската политика на САЩ през април динамиката стана колеблива и разнопосочна. През отчетния период при 10-годишните ДЦК най-силно свиване на спредовете се наблюдаваше при Италия (с 29 базисни точки) и Франция (с 15 базисни точки). Спредът на Италия бе обусловен главно от положителните икономически процеси и пониженията на референтните лихвени проценти от страна на ЕЦБ. Спредът на Франция се сви поради стабилизирането на политическата криза, приемането на бюджета на страната и постигнатата парламентарна подкрепа за съставяне на правителство. Спредовете на страните от „ядрото“ на еврозоната отбелязаха незначителни низходящи изменения през периода.

Злато и валутен курс

През първата половина на 2025 г. доларът поевтиня с 12.2% спрямо еврото. Интервалът на движение на курса „долар/евро“ през годината варираше от 0.85 до 0.98 евро за 1 долар (от 1.02 до 1.18 долара за 1 евро). Поевтиняването на долара спрямо еврото се определяше от промените в търговската политика на новата президентска администрация в САЩ и на мащабния фискален пакет на новата администрация в страната³⁷.

Спот цената на златото се повиши значително през първата половина на 2025 г. с 25.9% до 3303 щатски долара за 1 тройунция и с 10.6% до 2802 евро за 1 тройунция. Интервалът на изменение на цената бе относително широк – от 2625 до 3432 щатски долара за тройунция. Съществено покачване на цената се наблюдаваше през април след обявяването на така наречените „реципрочни“ мита по отношение на

³⁷ Според оценка на Бюджетната служба на Конгреса на САЩ този законопроект би могъл да доведе до увеличение на бюджетния дефицит на САЩ с 2.4 трлн. долара през следващото десетилетие.

търговските партньори на САЩ. Допълнителен ефект за повишението на цената на златото в щатски долари имаше и поевтиняването на долара, нарастващото геополитическо фрагментиране, както и засиленото търсене на физическо злато от страна на централни банки и други институционални инвеститори.

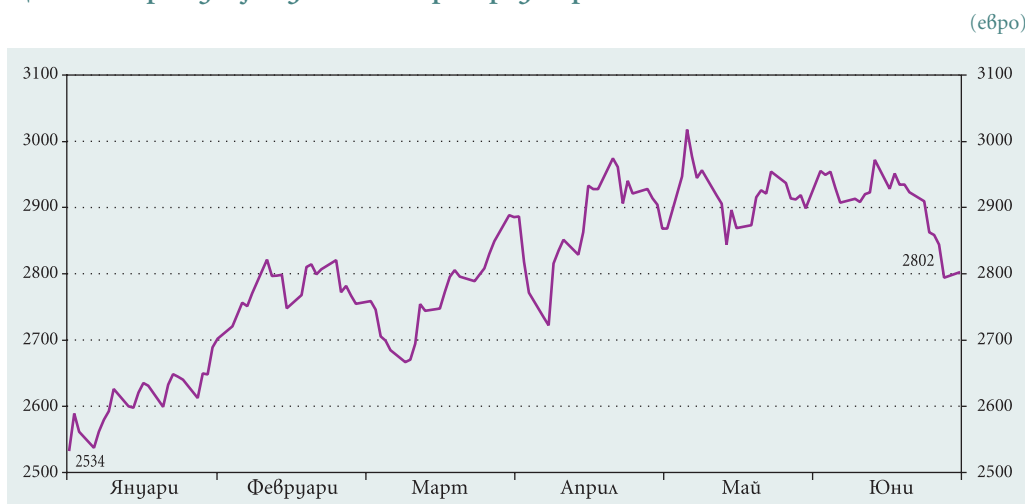
Валутен курс „долар/евро“ през първото шестмесечие на 2025 г.

Цена на тройнция злато в долари през първото шестмесечие на 2025 г.

Цена на тройнция злато в евро през първото шестмесечие на 2025 г.

Основни видове риск

Реализираният риск на нетната стойност от баланса на управление „Емисионно“ за първото шестмесечие на 2025 г., измерен чрез стандартното отклонение на доходността на нетната стойност, беше 12.8% на годишна база.

Лихвеният риск на международните валутни резерви за първата половина на 2025 г., измерен чрез тяхната средна модифицирана дюрация, бе 1.09 години, като поддържаната дюрация е с 0.64 години по-висока спрямо средната стойност за 2024 г.

Валутният риск на брутните международни валутни резерви е ограничен от изискването на ЗБНБ сумата от абсолютните стойности на откритите валутни позиции³⁸ в различните от евро, СПТ и монетарно злато валути да не надвишава 2% от пазарната стойност на задълженията в тези валути. През периода бяха поддържани минимални по размер открити позиции във валути, различни от еврото, като основният валутен риск произтича от откритата валутна позиция в злато.

През отчетния период БНБ продължи да провежда консервативна политика по отношение на управлението на кредитния риск при инвестициите на брутните международни валутни резерви. Същевременно беше отчетено понижение на някои рискове, свързани с предсрочните избори във Франция и Южна Корея, като въведените по тези причини през 2024 г. превантивни ограничения бяха отменени.

За постигането на основните цели, а именно висока степен на сигурност и ликвидност на международните валутни резерви, преобладаващата част от активите продължава да бъде инвестирана в ДЦК и в държавногарантирани дългови книжа на държавите от „ядрото“ на еврозоната, както и в краткосрочни депозити при първокласни чуждестранни централни и търговски банки. Експозицията към кредитен риск остава ограничена и в края на първото шестмесечие на 2025 г. приблизително 67% от валутните резерви са инвестирани в активи с най-високото кредитно качество, оценени с дългосрочен кредитен рейтинг ААА.

Операционният риск е управляван посредством стриктното съблюдаване и контрол на инвестиционните ограничения и съответните бизнес процедури за управление на международните валутни резерви.

Доходност и ефективност

Нетният доход на баланса на управление „Емисионно“ е сума от три компонента: 1) доход от инвестиции на брутните международни валутни резерви в оригинална валута; 2) доход от валутен дисбаланс³⁹, и 3) разходи и/или доход по пасивите. Доходът от инвестиции на международните резерви на БНБ през отчетния период бе положителен и възлезе на 469.1 млн. евро, което се равнява на доходност за периода от 1.3%. Доходът от валутен дисбаланс за първото шестмесечие на 2025 г. също бе положителен и възлезе на 350.2 млн. евро (доходност от 1%). Основен принос за този доход има промяната в пазарната цена на монетарното злато, измерена в евро. В резултат от лихвената политика на БНБ нетният финансов резултат от пасивите за периода формира разход за БНБ в размер на 60.7 млн. евро, което съответства на доходност от -0.2%. Като резултат от тези три компонента нетният доход от управлението на международните валутни резерви през отчетния период бе в размер на 758.5 млн. евро, което представлява обща доходност от 2.1%⁴⁰ за полугодieto.

³⁸ Открита валутна позиция е разликата между стойността на активите и задълженията във всяка валута, различна от евро.

³⁹ Доходът от валутен дисбаланс е резултат от промяната на валутните курсове върху откритите валутни позиции на активите и пасивите съответно.

⁴⁰ Общата доходност се получава като произведение (а не като проста сума) от доходността за съответните компоненти.

Доход и доходност* на валутните резерви през първото шестмесечие на 2025 г.

Период	Нетен доход (млн. евро)	Нетна доходност (%)	Доход (млн. евро)	Доходност (%)	Доход (млн. евро)	Доходност (%)	Разход (млн. евро)	Доходност (%)
	(1)+(2)+(3)	(1)	(2)	(3)	от валутна преоценка на активи и пасиви		по пасивите	
					(1)		(2)	
I тримесечие	642.6	1.8	216.4	0.6	459.7	1.3	-33.5	-0.1
II тримесечие	115.9	0.3	252.7	0.7	-109.6	-0.3	-27.2	-0.1
Общо	758.5	2.1	469.1	1.3	350.2	1.0	-60.7	-0.2

* Доходността за периода от момент T_0 до момент T_N се изчислява, като се приложи сложно олихвяване на дневните доходности (*chain-linked returns*) за този период. Изчислява се по формулата: $R(T_0, T_N) = (1+r_1)(1+r_2)\dots(1+r_N)-1$. Описаната формула за изчисление на доходност от управление на инвестиции съответства изцяло на *Global Investment Performance Standards (GIPS)*.

Източник: БНБ.

За целите на оперативното управление брутните международни валутни резерви са обособени в отделни портфейли в зависимост от валутата и преследваните инвестиционни цели, всеки от които има зададен бенчмарк, инвестиционни цели и лимити. В таблицата по-долу са представени основните портфейли на БНБ и резултатите от тяхното управление.

Доходност и риск на портфейлите през първото шестмесечие на 2025 г.

Портфейл	Доходност		Колебливост (риск)		Информационен коефициент ³
	Абсолютна (%)	Относителна ¹ (базисни точки)	Абсолютна (базисни точки)	Относителна ² (базисни точки)	
Инвестиционен 1, евро	1.4	-9.1	72	14	-1.3
Инвестиционен 2, евро	1.5	-6.6	75	13	-1.0
Външен мениджър А, евро	1.3	0.2	105	13	0.0
Външен мениджър Б, евро	1.3	4.8	104	8	1.3
Ликвиден, евро	1.2	3.3	2	2	-
Ликвиден, злато	0.0	-	0	-	-
Ликвиден, долари	3.6	-0.4	21	19	-

¹ Положителната относителна доходност за даден портфейл представлява постигнатата печалба спрямо доходността на съответния бенчмарк. Ако относителната доходност е отрицателна, тя се интерпретира като пропусната полза при управлението на портфейла. Доходността е за шестмесечен период.

² Относителната колебливост (относителният риск) спрямо бенчмарка е показател за степента на отклонение на рисковете характеристики на портфейла от тези на бенчмарка в резултат от активното управление на портфейлите, като рискът е на годишна база.

³ Показателят „информационен коефициент“ е съотношението между относителната доходност на портфейла и относителния му риск на годишна база.

Източник: БНБ.

С цел диверсификация на стиловете на управление и ограничаване на операционния риск основната част от активите в евро продължава да бъде разпределена между два инвестиционни портфейла с еднакъв бенчмарк и ограничения, но управлявани от различни екипи от служители на БНБ. В края на първото шестмесечие на 2025 г. 2.1% от брутните международни валутни резерви се управляват от външни мениджъри – международни финансови институции, като бенчмаркът на портфейлите, управлявани от външните мениджъри, се определя от БНБ. Освен за постигането на допълнителна диверсификация използването на професионалните услуги на външни мениджъри допринася за обмена на знания и опит в областта на управлението на инвестиции на международните пазари. Ликвидните портфейли са предназначени главно за целите на управлението на ликвидността и извършване на плащанията на БНБ в съответната валута.

III. Платежни системи и платежен надзор

Съгласно ЗБНБ Българската народна банка отговаря за организирането, поддържането и развитието на платежните системи в страната, като съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни механизми и осъществява надзор върху тях. Главните цели са свързани с намаляване на системния риск и създаване на условия за интегриране на платежните системи в страната с европейската платежна инфраструктура.

Платежните системи в страната, опериращи в левове, са:

- Системата за брутен сетълмент в реално време РИНГС, с оператор БНБ;
- Спомагателните системи, които извършват сетълмент в РИНГС:
 - БИСЕРА6 – система за обслужване на клиентски преводи в левове, с оператор „БОРИКА“ АД;
 - БОРИКА – система за обслужване на плащания по операции с банкови карти на територията на страната, с оператор „БОРИКА“ АД.

Платежните системи в страната, опериращи в евро, са:

- Националният системен компонент на ТАРГЕТ – ТАРГЕТ-БНБ, с оператор БНБ;
- Спомагателната система БИСЕРА (с предходно наименование БИСЕРА7-ЕВРО), която извършва сетълмент в ТАРГЕТ-БНБ – система за обслужване на клиентски преводи в евро, с оператор „БОРИКА“ АД.

Системите за сетълмент на ценни книжа в страната, при които сетълментът на паричната страна се извършва в платежни системи, оперирани от БНБ, са:

- организираната от БНБ система за сетълмент на безналични държавни ценни книжа, с оператор БНБ;
- организираната от „Централен депозитар“ АД система за регистрация и обслужване на сделки с безналични ценни книжа, с оператор „Централен депозитар“ АД.

Платежни системи в левове

През първата половина на 2025 г. по-голямата част от стойността на плащанията в левове в страната бяха обработени от Системата за брутен сетълмент в реално време РИНГС. Към 30 юни 2025 г. в РИНГС участват БНБ и 23 банки.

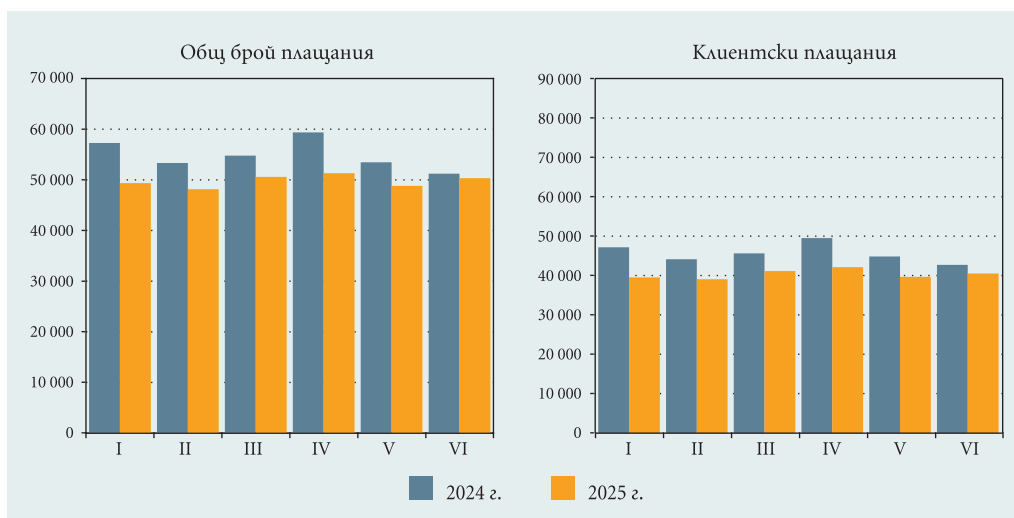
През първото шестмесечие на 2025 г. през РИНГС бяха извършени плащания на обща стойност 932 299 млн. лв., което представлява увеличение с 5.8% спрямо същия период на предходната година, докато броят на плащанията беше 298 554, или с 9.4% по-малко в сравнение с първото шестмесечие на 2024 г. Клиентските плащания през периода бяха 242 027, което представлява 81.7% от общия брой плащания, и възлизат на обща стойност 49 721 млн. лв. – 5.3% от стойността на всички плащания.

Среднодневната стойност на плащанията през системата през отчетния период бе 7642 млн. лв., а среднодневният брой – 2447. Максималната дневна стойност на плащанията, наредени от участниците в РИНГС, бе 20 390 млн. лв., а максималният дневен брой плащания – 3968.

През първите шест месеца на 2025 г. 69.9% от стойността на плащанията се обработваха до 12:00 часа, а до 14:30 часа се обработваха 86.4%. Останалите 13.6% се обработваха до края на системния ден в 17:30 часа. От гледна точка на системната натовареност до 14:30 часа се обработваха 90.2% от броя на плащанията през системата. За отчетния период коефициентът на наличност⁴¹ на РИНГС бе 100%.

⁴¹ Коефициентът на наличност представлява съотношението на броя часове, през които системата реално е работила, и броя часове, през които тя е трябвало да работи според нейния график.

Брой на обработените в РИНГС плащания през първото шестмесечие на 2024 г. и 2025 г.

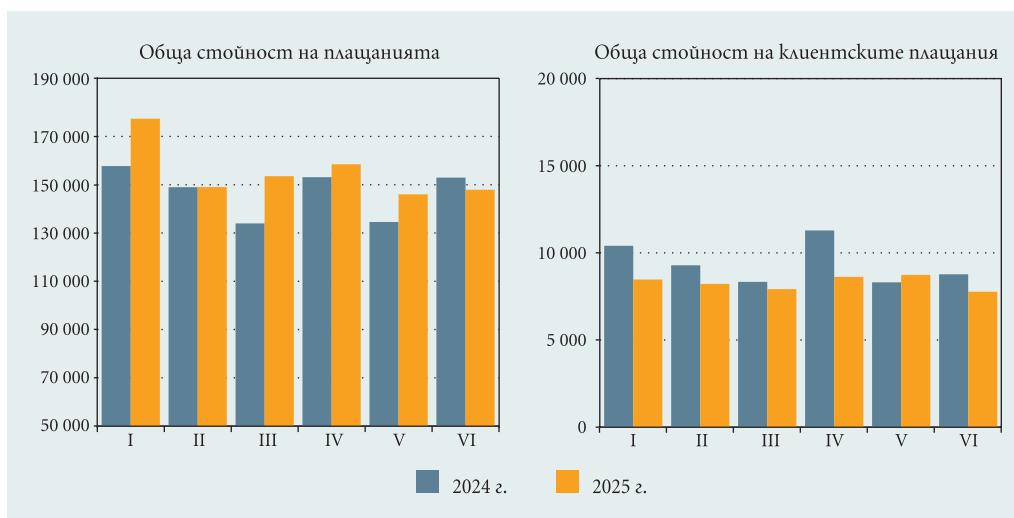

Източник: БНБ.

Стойност на обработените в РИНГС плащания през първото шестмесечие на 2024 г. и 2025 г.

(млн. лв.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

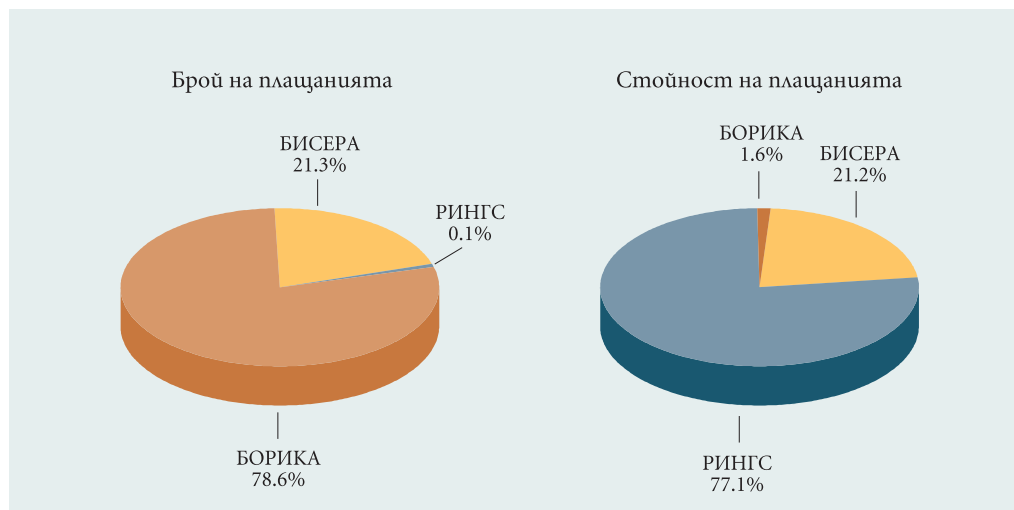
Разпределението на плащанията в левове в страната между отделните платежни системи се запази спрямо първата половина на 2024 г., като за отчетния период системата РИНГС е обработила 77.1% от стойността на извършените плащания в страната. За работата на системите за брутен сетълмент в реално време за оптимални се приемат стойности около 80%. От общия брой на плащанията в левове, подадени към платежните системи в страната, дялът на РИНГС бе 0.1%.

През първото шестмесечие на 2025 г. в платежната система БОРИКА бяха обработени 233.8 млн. платежни операции, извършени чрез терминални устройства АТМ и ПОС, на обща стойност 19 654.8 млн. лв., като спрямо първата половина на 2024 г. се отбелязва нарастване с 22.6% по брой и с 18.5% по стойност.

През първото шестмесечие на 2025 г. в платежната система БИСЕРА бяха извършени 63.4 млн. плащания на обща стойност 256 697.5 млн. лв. Обработените плащания спрямо същия период на 2024 г. се увеличиха с 4.2% по брой и с 12.7% по стойност.

Броят на незабавните кредитни преводи в левове, съобразени със схемата *SEPA Credit Transfer Instant (SCT Inst)* – схема за незабавни кредитни преводи в Единната зона за плащания в евро на Европейския платежен съвет, за първите шест месеца на 2025 г. бе 15.7 млн. на обща стойност 25 882 млн. лв.

Разпределение на плащанията в левове в страната между отделните платежни системи през първото шестмесечие на 2025 г.

Забележка: В резултат на закръгляване е възможно общата сума да не се равнява на 100%.

Източник: БНБ.

Платежни системи в евро

Платежната система за големи плащания *T2* (предишна *TARGET2*) предоставя брутен сетълмент в реално време за плащания в евро със сетълмент с пари в централна банка. Тя е част от консолидираната платформа за *TARGET* услуги (*TARGET*) на Евросистемата, която обединява на техническо и функционално ниво платежната система *T2*, системата за сетълмент на ценни книжа *T2S* (*TARGET2-Securities*) и услугата за обработка на незабавни преводи в евро *TIPS* (*TARGET Instant Payment Settlement*). От правна гледна точка всяка централна банка в *TARGET* е оператор на свой собствен системен компонент. Българската народна банка оперира националния системен компонент *TARGET-БНБ* и отговаря за бизнес взаимоотношенията с участниците в компонента и за координацията с ЕЦБ и с участващите централни банки.

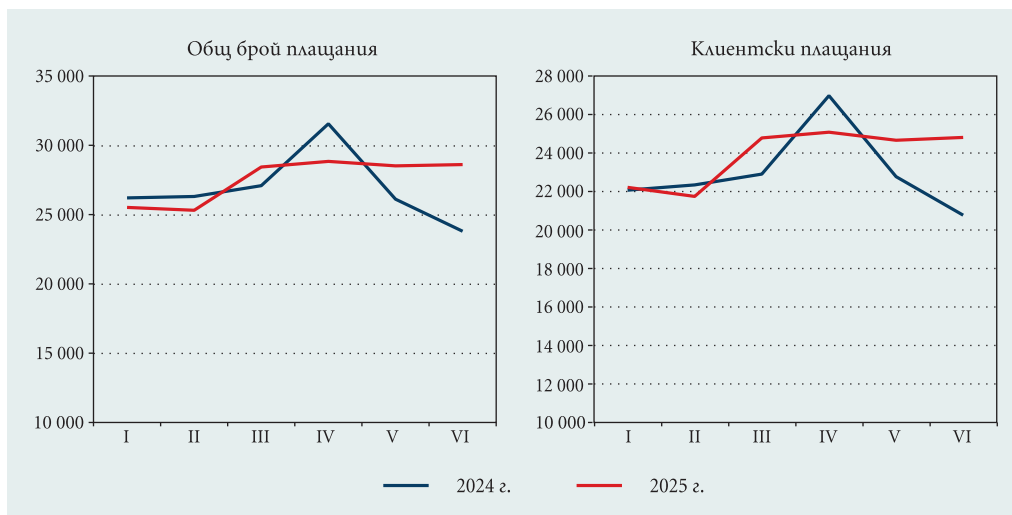
Към 30 юни 2025 г. в *TARGET-БНБ* участваха БНБ, 18 банки – директни участници, 7 адресата с *BIC*, както и 1 спомагателна система – системата БИСЕРА за обслужване на клиентски преводи в евро, базирана на правилата, практиките и стандартите на *SEPA* за кредитен превод и незабавен кредитен превод.

Към 30 юни 2025 г. в *TIPS* участваха шест банки от *TARGET-БНБ* и едно дружество за електронни пари – достижима страна. БИСЕРА е спомагателна система и инструктираща страна в *TIPS*, като по този начин осигурява необходимата техническа инфраструктура да изпраща и получава незабавните плащания от

името на своите участници към и от всички достижими доставчици на платежни услуги в TIPS.

През първото шестмесечие на 2025 г. в ТАРГЕТ-БНБ бяха извършени 165 230 плащания на обща стойност 464 525 млн. евро, от които 138 184 броя клиентски плащания на обща стойност 14 693 млн. евро. Данните показват увеличение с 2.6% на общия брой и увеличение със 7.3% на общата стойност на обработените плащания спрямо първото шестмесечие на 2024 г.

Брой на обработените в ТАРГЕТ-БНБ плащания през първото шестмесечие на 2024 г. и 2025 г.

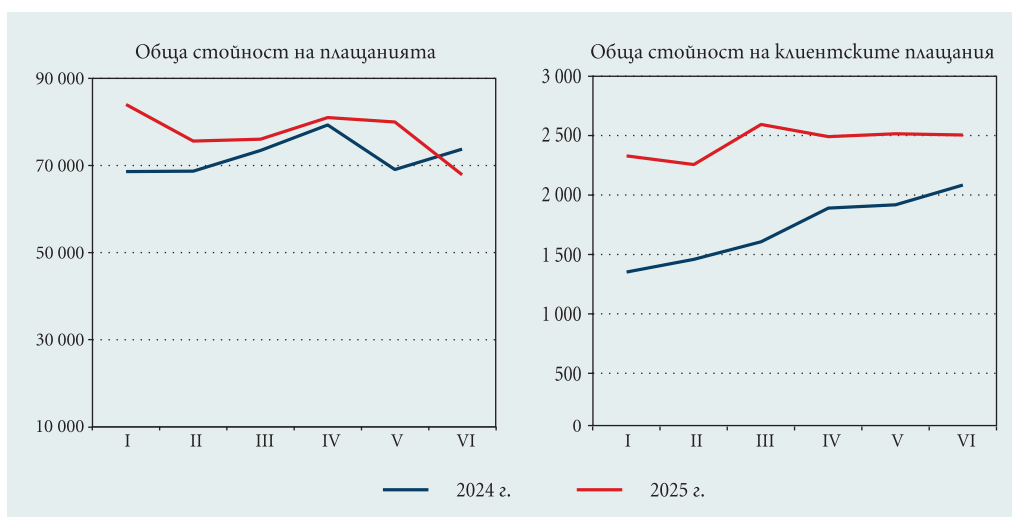

Източник: БНБ.

Стойност на обработените в ТАРГЕТ-БНБ плащания през първото шестмесечие на 2024 г. и 2025 г.

(млн. евро)

(млн. евро)

Източник: БНБ.

Към банки от други системни компоненти бяха наредени 86.7% от броя и 54.7% от стойността на извършените през националния компонент плащания. Среднодневната стойност на обработените от ТАРГЕТ-БНБ плащания е 3716 млн. евро при среднодневен брой 1318 плащания. Максималната дневна

стойност на плащанията, наредени от участниците в ТАРГЕТ-БНБ, бе 9168 млн. евро, а максималният дневен брой плащания – 2162.

През първата половина на 2025 г. наредените плащания в *TIPS* от участниците в ТАРГЕТ-БНБ бе 379 693 броя на стойност 270 млн. евро. Среднодневната стойност на плащанията в *TIPS* е 1.5 млн. евро при среднодневен брой 2019 плащания.

Спомагателната система БИСЕРА обработва клиентски преводи в евро – *SEPA* кредитен превод и *SEPA* незабавен кредитен превод. През първата половина на 2025 г. *SEPA* кредитните преводи, наредени от банките участници в спомагателната система БИСЕРА, бяха на стойност 11 969.4 млн. евро, а броят им бе 996 899, като се отчита значително увеличение при стойността и броя на *SEPA* кредитните преводи в сравнение със същия период на 2024 г.

В съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 260/2012 на Европейския парламент и на Съвета платежната система за малки плащания в евро БИСЕРА обработва *SEPA* плащания и осигурява оперативна съвместимост със системите *EBA Clearing*, *SEPA Clearer*, *EquensWordline* и *EuroELIXIR*, което позволява взаимен обмен на *SEPA* кредитни преводи между банковите общности на България и на други държави от ЕС.

Платежната система БИСЕРА обработва и незабавни преводи в евро съгласно схемата на Европейския платежен съвет *SEPA Instant Credit Transfer (SCT Inst)*. БИСЕРА участва в *TIPS* като спомагателна система и изпълнява функции на инструктираща страна в *TIPS* за банките в страната.

Развитие на платежните и сетълмент системи в страната

Във връзка с реализирания в края на 2024 г. проект за включване на БНБ като централна банка в услугата на Евросистемата за сетълмент на незабавни *SEPA* кредитни преводи *TIPS (TARGET Instant Payment Settlement)* и осигуряване на достижимост за незабавни плащания в евро, към края на първата половина на 2025 г. шест банки и един небанков доставчик на платежни услуги в страната се присъединиха към *TIPS* и предлагат на своите клиенти извършване на незабавни плащания в евро съгласно схемата на Европейския платежен съвет *SEPA Instant Credit Transfer (SCT Inst)* – кредитни преводи, изпълнявани на принципа 24/7/365, в рамките на максимум 10 секунди.

Съгласно Националния план за въвеждане на еврото през отчетния период продължиха дейностите по проекта за миграция на картовите плащания в левове към такива в евро и съответното присъединяване на картовата платежна система БОРИКА към консолидираната платформа за ТАРГЕТ услуги за сетълмент на картовите операции в евро.

Платежен надзор

Съгласно ЗБНБ и Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС) Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента, на доставчиците на платежни услуги и на издателите на електронни пари в страната. При осъществяването на платежния надзор БНБ издава лицензи и следи за спазването на националните и европейските нормативни изисквания, както и на приетите международни принципи, стандарти и препоръки в тази област.

През първото шестмесечие на 2025 г. беше завършена една индивидуална надзорна проверка на лицензиран от БНБ доставчик на платежни услуги с цел

установяване на съответствието на дейността на дружеството по предоставяне на платежни услуги с изискванията на ЗПУПС. В хода на надзорната проверка нямаше установени несъответствия в дейността на дружеството.

През периода продължи работата по надзорната проверка на лицензиран от БНБ доставчик на платежни услуги и издател на електронни пари с цел установяване на съответствието на дейността на дружеството по издаване, разпространение и обратно изкупуване на електронни пари и предоставяне на платежни услуги с изискванията на глава втора на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) и съответните изисквания на правилника по неговото прилагане и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и на разпространението на оръжия за масово унищожение (ЗМФТРОМУ).

В края на отчетния период започна една индивидуална надзорна проверка на лицензиран от БНБ доставчик на платежни услуги и издател на електронни пари с цел установяване на съответствието на дейността на дружеството по издаване, разпространение и обратно изкупуване на електронни пари и предоставяне на платежни услуги с изискванията на глава втора на ЗМИП и съответните изисквания на правилника по неговото прилагане и ЗМФТРОМУ.

През отчетния период започна тематична надзорна проверка за установяване на съответствието на прилаганите от доставчиците на платежни услуги в страната механизми за мониторинг на платежните операции за откриване на неразрешени платежни операции или платежни операции с цел измама с изискванията на Делегиран регламент (ЕС) 2018/389⁴². Проверката продължава и след края на отчетния период.

През периода продължи комуникацията с доставчиците на платежни услуги за отстраняване на установените несъответствия в рамките на извършена през предходен отчетен период тематична надзорна проверка за установяване спазването от страна на доставчиците на платежни услуги в страната на изискванията за предварително предоставяне на информация на ползвателите на платежни услуги при предвиждани промени в рамков договор за предоставяне на платежни услуги, съгласно чл. 62 от ЗПУПС. Всички доставчици на платежни услуги, обхванати от надзорната проверка, са удостоверили, че са отстранили установените в рамките на проверката несъответствия.

През първото шестмесечие на 2025 г. продължи работата по тематичната надзорна проверка на 13 лицензирани от БНБ платежни институции и дружества за електронни пари и на два клона на платежни институции, лицензирани в други държави членки, които извършват дейност на територията на Република България. Целта на проверката беше установяване спазването на Насоките на Европейския банков орган относно политиките и процедурите, свързани с управление на нормативното съответствие, и ролята и отговорностите на служителите, отговорен за нормативното съответствие във връзка с борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, съгласно член 8 и глава VI от Директива (ЕС) 2015/849 (EBA/GL/2022/05).

През отчетния период от платежните институции и дружествата за електронни пари, лицензирани в други държави – членки на ЕС, и извършващи дейност на територията на Република България чрез клон или представител въз основа на правото на установяване, беше изискано да предоставят информация по Делегиран регламент (ЕС) 2021/1722⁴³ за дейността си на територията на страната за надзорни цели, както и с оглед проследяване на спазването на

⁴² Делегиран регламент (ЕС) 2018/389 на Комисията от 27 ноември 2017 година за допълнение на Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за задълбоченото установяване на идентичността на клиента и общите и сигурни отворени стандарти на комуникация.

⁴³ Делегиран регламент (ЕС) 2021/1722 на Комисията от 18 юни 2021 година за допълнение на Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти, с които се определя рамката за сътрудничество и за обмен на информация между компетентните органи на държавата членка по произход и на приемащата държава членка с оглед на надзора над платежните институции и институциите за електронни пари, които трансгранично предоставят платежни услуги.

разпоредбите на националното право, с които се транспонират дялове III и IV от Директива (ЕС) 2015/2366⁴⁴.

През периода Управителният съвет на БНБ разгледа и издаде предварителни одобрения по две заявления, подадени по реда на чл. 14, ал. 1 и 2 от ЗПУПС, за придобиване на пряко квалифицирано дялово участие в капитала на лицензирано от БНБ дружество за електронни пари.

През отчетния период бяха съставени шест акта за установени административни нарушения на ЗПУПС и на подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане. Във връзка с всички съставени актове бяха сключени споразумения по чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), а наложените имуществени санкции бяха заплатени.

Към края на отчетния период в страната извършваха дейност четири платежни институции и десет дружества за електронни пари, лицензирани от БНБ.

Във връзка с дейността на лицензираните от БНБ платежни институции и дружества за електронни пари, през отчетния период бяха извършени следните вписвания и заличавания във водените от БНБ регистри:

- вписани 264 и заличени 186 представителя на лицензирани от БНБ платежни институции и дружества за електронни пари, извършващи дейност на територията на страната;

- вписан един представител на лицензирано от БНБ дружество за електронни пари, извършващ дейност на територията на друга държава членка.

Във връзка с дейността на територията на Република България на лицензирани, съответно регистрирани, в други държави членки платежни институции, дружества за електронни пари и доставчици на услуги по предоставяне на информация за сметка, през първото шестмесечие на 2025 г. в БНБ бяха получени следните уведомления от съответните компетентни органи:

- за вписване на 24 платежни институции, дружества за електронни пари и доставчици на услуги по предоставяне на информация за сметка, установени на територията на други държави членки, които могат да извършват директно дейност на територията на страната, и за заличаване на 9 платежни институции и дружества за електронни пари, извършващи директно дейност на територията на Република България;

- за вписване на 34 и за заличаване на 40 представителя на платежни институции и дружества за електронни пари, лицензирани на територията на други държави членки, които могат да извършват дейност на територията на страната.

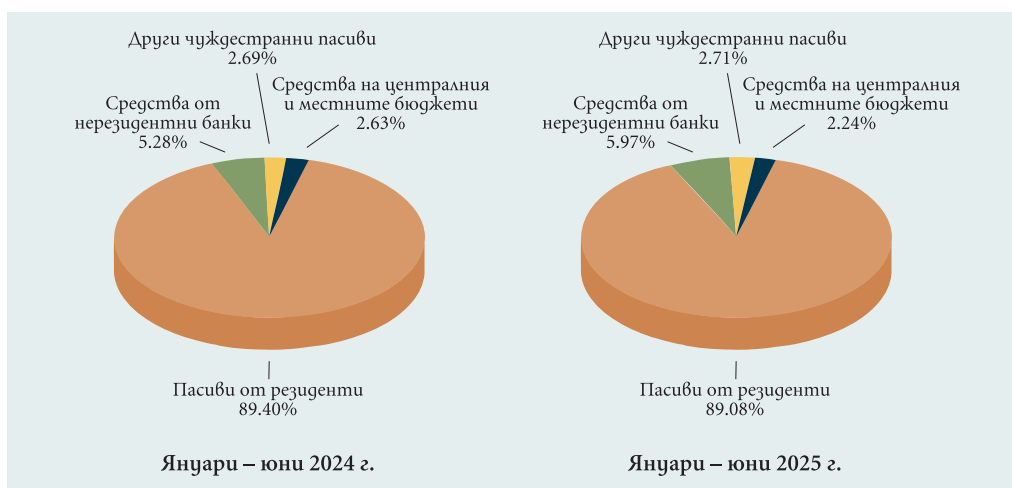
През първото шестмесечие на 2025 г. бяха извършени проверки по 358 възражения, постъпили в БНБ от физически и юридически лица – ползватели на платежни услуги, като във връзка с 4 от възраженията бяха дадени указания на съответните доставчици на платежни услуги. В останалите случаи не бяха установени нарушения на ЗПУПС и на подзаконовите актове по прилагането му или в хода на кореспонденцията случаите са били разрешени в полза на ползвателите на платежни услуги.

⁴⁴ Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар.

IV. Резерви на банките в БНБ

През първата половина на 2025 г. среднодневната стойност на привлечените средства на банките, върху които се начисляват задължителните минимални резерви (ЗМР), без средствата по сметки на централния и местните бюджети, се увеличи с 11.0% спрямо първата половина на 2024 г. Среднодневният размер на привлечените средства от резиденти (без средствата по сметки на централния и местните бюджети) се повиши с 10.1%, а на тези от нерезиденти – с 20.3%, като привлечените средства от нерезидентни банки нараснаха с 24.9%. През отчетния период привлечените средства на банките от централния и местните бюджети отчетоха понижение от 5.8%. Ефективната имплицитна норма на ЗМР нарасна с 0.1 процентни пункта спрямо първата половина на 2024 г. и средно за първите шест месеца на 2025 г. възлезе на 11.7%.⁴⁵ Резервните активи, в които банките поддържат имплицитната норма на ЗМР, бяха разпределени между средствата по сметки на банките в БНБ (10.9%) и признатите като резервни активи 50% от касовите им наличности (0.8%).

Структура на привлечените средства в банковата система*

* Среднодневна стойност на привлечените за периода средства, върху които се начисляват ЗМР.

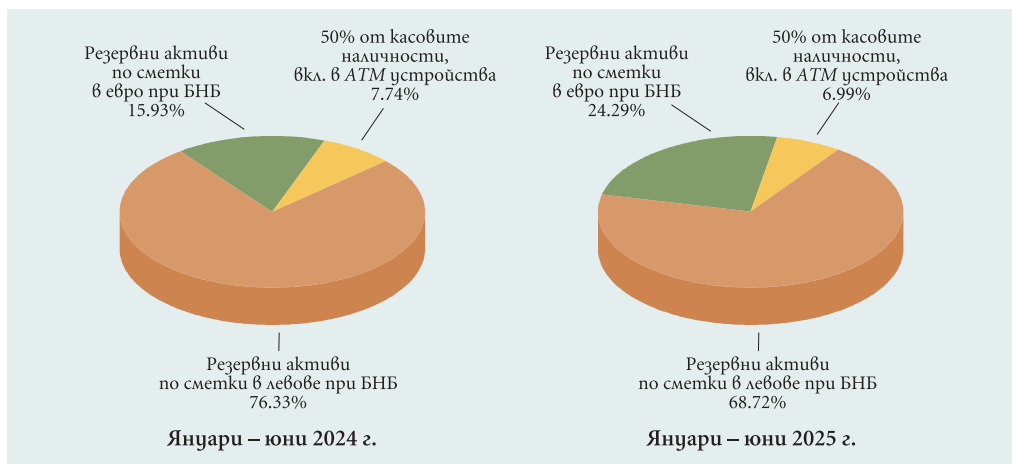
Източник: БНБ.

Банките поддържат резерви в свои активи – сметки в левове и в евро при БНБ и 50% от касовите наличности, включително в АТМ устройствата.⁴⁶ Относителният дял на резервните активи в левове спрямо общия размер на поддържаните от банките резервни активи се понижи до 68.7% среднодневно за първите шест месеца на 2025 г. при 76.3% през същия период на 2024 г. Делът на резервните активи в евро спрямо общия размер на поддържаните от банките резервни активи се повиши до 24.3% среднодневно за първото шестмесечие на 2025 г. при 15.9% за същия период на 2024 г., докато делът на признатите като резервни активи касови наличности, включително в АТМ устройствата, се понижи от 7.7% през първата половина на 2024 г. до 7.0% през периода януари – юни 2025 г.

⁴⁵ Съгласно Наредба № 21 на БНБ за задължителните минимални резерви, които банките поддържат при БНБ, считано от 1 юли 2023 г., нормата на задължителните минимални резерви за привлечените средства от резиденти и от нерезиденти е 12%, а от държавния и местните бюджети – 0%.

⁴⁶ Съгласно чл. 4 от Наредба № 21.

Структура на поддържаните от банките резервни активи по чл. 4 от Наредба № 21 на БНБ

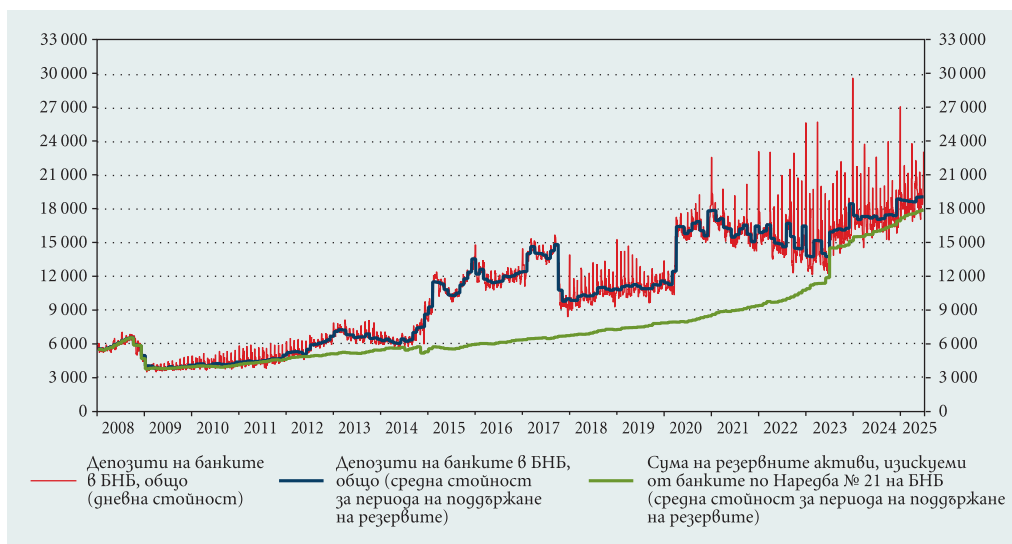

Източник: БНБ.

През полугодие то лихвеният процент по свръхрезервите⁴⁷ на банките по Наредба № 21 бе 0.00%⁴⁸. Среднодневният размер на свръхрезервите на банките за първото шестмесечие на 2025 г. бе с 0.1 млрд. лв. по-малък в сравнение със същия период на 2024 г. Среднодневно за първите шест месеца на 2025 г. средствата по сметки на банките в БНБ, с които се изпълняват изискванията на Наредба № 21, превишаваха с 2.1% изискуемите ЗМР спрямо превишение с 3.9% за същия период на 2024 г.

Резерви на банките в БНБ

(млн. лв.)

Забележка: Последното налично наблюдение е за юни 2025 г.

Източник: БНБ.

През първата половина на 2025 г. продължи работата по подготовката на системите и процесите в БНБ във връзка с прилагането на регулациите за ЗМР на Евросистемата относно изискванията за минималните резерви на Регламент

⁴⁷ Съгласно чл. 5, ал. 1 от Наредба № 21, считано от 4 юни 2021 г., за „свръхрезерви“ се приема превишението на наличностите, държани в резервни активи, над изискуемия размер на ЗМР.

⁴⁸ От 29 юли 2022 г. лихвеният процент по свръхрезервите на банките по Наредба № 21 е 0.00%.

(ЕС) 2021/378⁴⁹ и резервната база съгласно отчетната рамка на Регламент (ЕС) 2021/379⁵⁰. В тестовата среда на системата на БНБ за ЗМР бяха осъществени техническите промени за въвеждане на нови функционалности за отчитане на изпълнението на изискванията за ЗМР при присъединяване към еврозоната. Проведоха се съответните тестове с консолидираната платформа за ТАРГЕТ услуги за обмен на данни, свързани с изпълнението на ЗМР на банките съгласно изискванията на Евросистемата.

Промените в цялостната уредба на ЗМР за подготовката на изпълнението на минималните резерви съгласно изискванията на Евросистемата се разясняват на банките в рамките на работната подгрупа „Платежни системи и доставчици на платежни услуги“ към Координационния съвет за подготовка на България за членство в еврозоната.

⁴⁹ Регламент (ЕС) 2021/378 на Европейската централна банка от 22 януари 2021 година относно прилагането на изисквания за минимални резерви (преработен текст) (ЕСВ/2021/1).

⁵⁰ Регламент (ЕС) 2021/379 на Европейската централна банка от 22 януари 2021 година относно балансовите позиции на кредитните институции и на сектор „Парично-финансови институции“ (преработен текст) (ЕЦБ/2021/2).

V. Наличнопарично обращение

БНБ притежава изключителното право да пуска в обращение банкноти и монети в страната. Банкнотите и монетите, издадени от Банката, са законно платежно средство в страната и задължително без ограничения се приемат за плащания по пълната им номинална стойност⁵¹. БНБ осигурява печатането на банкноти и сеченето на монети, както и опазването им и унищожаването на изтеглени от обращение банкноти и монети.

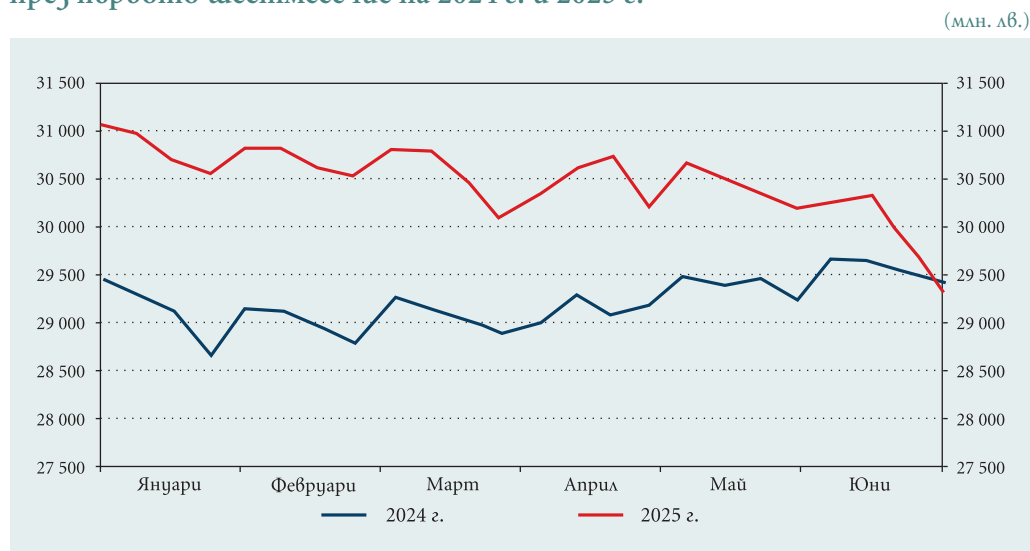
С Решение № 30 от 23 януари 2025 г. на УС на БНБ от обращение бяха извадени възпоменателните монети, емитирани през 2019 г., които престанаха да бъдат законно платежно средство от 3 февруари 2025 г. След тази дата емитираните през 2018 г. възпоменателни монети ще се обменят на касите на БНБ по номинална стойност, без ограничение на количеството, без такса и със срок на обмяна до 31 декември 2026 г.

Банкноти и монети в обращение (извън касите на БНБ)⁵²

Към 30 юни 2025 г. парите в обращение (извън касите на БНБ) достигнаха 29 323.1 млн. лв. За периода януари – юни 2025 г. те намаляха с 5.6% (1755.0 млн. лв.), при намаление с 0.2% (48.1 млн. лв.) за същия период на 2024 г. За едногодишен период (спрямо края на юни 2024 г.) те намаляха с 0.3%, или с 90.9 млн. лв. Последното намаление на парите в обращение на годишна база беше през юли 2010 г.

В края на юни 2025 г. стойността на банкнотите в обращение бе 28 688.3 млн. лв., на разменните монети – 632.9 млн. лв. и на възпоменателните монети – 1.9 млн. лв., с дялове съответно 97.83% на банкнотите, 2.16% на разменните монети и 0.01% на възпоменателните монети.

Банкноти и монети в обращение (извън касите на БНБ) през първото шестмесечие на 2024 г. и 2025 г.

Източник: БНБ.

⁵¹ Чл. 2, ал. 5 и чл. 25, ал. 2 от ЗБНБ.

⁵² В това число банкноти и разменни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение без краен срок на обмяна, и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение с ненастъпил краен срок на обмяна.

Банкноти и разменни монети в обращение⁵³

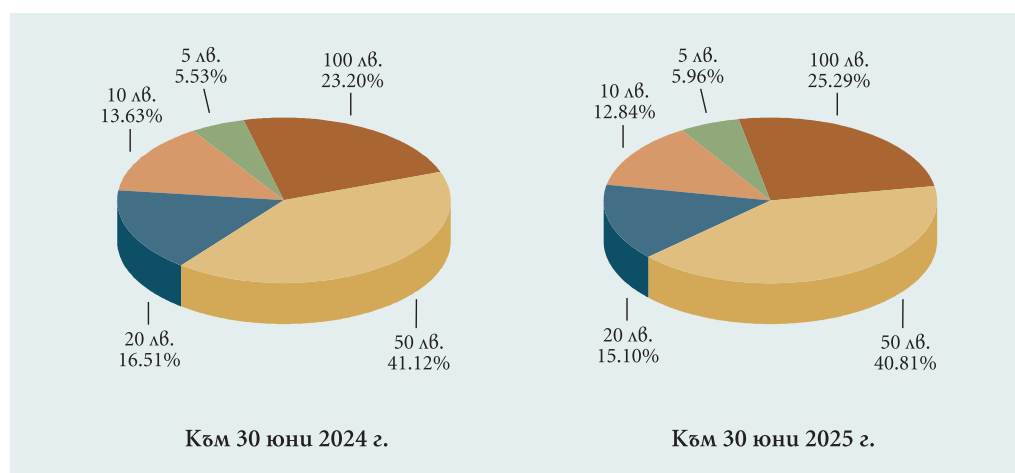
В края на юни 2025 г. в обращение бяха 569.5 млн. броя банкноти на стойност 28 644.4 млн. лв. През първото шестмесечие на 2025 г. броят им намаля с 6.8%, а стойността им – с 5.8%, като резултат от намалението в паричното обращение на броя на банкнотите с номинали 10, 20 и 50 и 100 лева. За същия период при броя на банкнотите с номинал 5 лева в обращение бе отчетено слабо увеличение. За едногодишен период (спрямо края на юни 2024 г.) броят на банкнотите в обращение намаля с 3.6%, а стойността им – с 0.4%, при нарастване на броя и стойността им за предходния едногодишен период (юни 2023 г. – юни 2024 г.) съответно с 4.0% и 8.2%.

В динамиката на броя на банкнотите в обращение през първата половина на 2025 г. при преобладаваща част от номиналите се очерта нова тенденция – към намаляване. Броят на банкнотите от 10, 20, 50 и 100 лева в обращение през периода намаля, като този процес беше по-силно изразен при 20- и 50-левовите банкноти. По-бавен е темпът, с който намаля броят на банкнотите от 10 и 100 лева в паричното обращение. За същия период се забави темпът, с който нарасна броят в обращение на банкнотите от 5 лева.

Спрямо края на 2024 г. най-много в паричното обращение намаля броят на банкнотите от 50 лева – с 20.6 млн. броя, или с 8.2%, следвани от банкнотите от 20 лева, които намаляха с 10.1 млн. броя, или с 10.5%. Намалението при броя на банкнотите от 10 и 100 лева в обращение спрямо същия период бе съответно с 6.4 млн. броя, или с 8.1%, и с 4.7 млн. броя, или с 3.1%. С увеличение на броя в обращение през първата половина на 2025 г. бяха единствено банкнотите от 5 лева – с 0.3 млн. бр., или с 0.9%. Динамиката при броя на банкнотите в обращение, която се наблюдаваше през първото шестмесечие на 2025 г., беше в голяма степен очаквана. Тя е в пряка връзка с предстоящото присъединяване от 1 януари 2026 г. на Република България към еврозоната, когато евроът ще замени българския лев като законно платежно средство.

За едногодишен период в паричното обращение намаля броят на банкнотите от 10, 20 и 50 лева, като по-съществено бе то при броя на 20-левовите банкноти (с 11.8%). Спрямо края на юни 2024 г. в паричното обращение се увеличи броят на банкнотите от 5 и 100 лева, което бе по-съществено при броя на 100-левовите банкноти (с 5.1%).

Дял на различните номинали в съвкупния брой на банкнотите в обращение

Забележка: В резултат на закръгляване е възможно общата сума да не се равнява на 100%.

Източник: БНБ.

⁵³ Банкнотите с номинал 5, 10, 20, 50 и 100 лева, емисии след 5 юли 1999 г., и разменните монети с номинал 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, емисии след 5 юли 1999 г., които са законно платежно средство.

Към 30 юни 2025 г. с най-голям брой в обращение продължиха да са банкнотите от 50 лева. В края на първото шестмесечие в обращение от тях бяха 232.4 млн. броя, а дялът им в общия брой на банкнотите извън касите на БНБ бе 40.81%. През първото шестмесечие на 2025 г. дялът им намаля с 0.61 процентни пункта, а за едногодишен период – с 0.31 процентни пункта. С най-малък дял (5.96%) в обращение бе броят на банкнотите с номинал 5 лева.

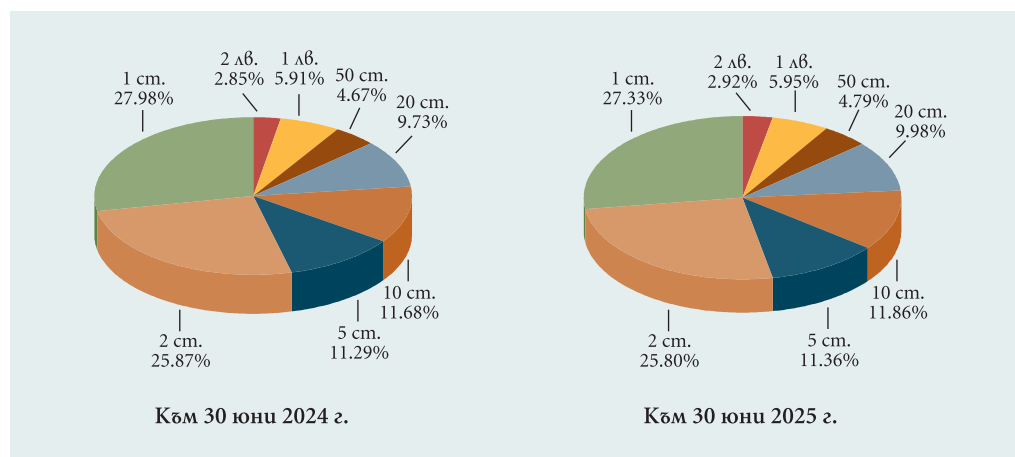
В края на юни 2025 г. общата стойност на намиращите се извън касите на БНБ банкноти с номинал 100 лева беше 14 402.0 млн. лв., което бе най-големият дял (50.28%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.59%) беше стойността на банкнотите с номинал 5 лева.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на юни 2025 г. беше 50.30 лв., което представлява увеличение с 0.54 лв. спрямо края на 2024 г. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 1.59 лв., или с 3.3%, вследствие, от една страна, на продължаващото нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 100 лева и от друга – на намалението на банкнотите от 10, 20 и 50 лева в обращение.

В края на юни 2025 г. в обращение бяха 3379.4 млн. броя разменни монети на стойност 632.9 млн. лв. За периода от началото на годината броят им се увеличи с 1.2%, а стойността им – с 1.3%. За едногодишен период броят на разменните монети извън касите на БНБ се увеличи с 98.5 млн., или с 3.0%, а стойността им – с 28.0 млн. лв., или с 4.6%.

За разлика от банкнотите, при монетите се запази тенденцията към увеличаване на броя им в наличнопаричното обращение, но темпът на нарастване се забави при всички номинали както спрямо края на 2024 г., така също и за едногодишен период.

Дял на различните номинали в съвкупния брой на разменните монети в обращение

Забележка: В резултат на закръгляване е възможно общата сума да не се равнява на 100%.

Източник: БНБ.

През първото шестмесечие на 2025 г. по-голямо в процентно изражение бе нарастването в обращение на монетите с номинал 2, 5 10, 20 и 50 стотинки, както и на 2 лева, с повишение в интервала от 1.2% (при монетите от 2 стотинки) до 2.0% (при монетите от 10 стотинки). На годишна база по-голямо в процентно изражение бе нарастването при монетите с номинал 10, 20 и 50 стотинки и 2 лева – в интервала от 4.6% и 5.7%.

В края на юни 2025 г. с най-голям брой в обращение (923.7 млн. броя) бяха монетите с номинал 1 стотинка, което им определя и най-големия дял (27.33%) в общия брой на монетите в обращение. Висок в сравнение с останалите номинали беше и дялът на монетите с номинал 2 стотинки. В края на първото шестмесечие на

2025 г. в обращение бяха 871.8 млн. броя с този номинал, което им определя дял от 25.80%. С най-малък дял (2.92%) бе броят на монетите с номинална стойност 2 лева.

В края на юни 2025 г. стойността на монетите от 1 лев в обращение възлезе на 200.9 млн. лв. и съответно те имаха най-голям дял (31.75%) в стойността на всички разменни монети в обращение. Висок бе и дялът по стойност на монетите от 2 лева в обращение – 31.21%. С най-малък дял бе стойността на разменните монети от 1 и 2 стотинки, съответно 1.46% и 2.75%.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на юни 2025 г. бе 0.19 лв. и остана непроменена спрямо края на 2024 г. За едногодишен период тя се увеличи с 0.01 лв.

Неустински банкноти и разменни монети

През първото шестмесечие на 2025 г. в БНБ бяха задържани общо 1412 броя неустински български банкноти (в това число 1368 броя, циркулирали в паричното обращение). Общият брой на задържаните неустински банкноти е с дял от 0.000248% в общия брой банкноти в обращение към края на юни 2025 г.

От общия брой неустински банкноти, задържани през първото шестмесечие на 2025 г., най-голям бе дялът на банкнотите с номинал 100 лева (52.12%). Сравнено с броя на 100-левовите банкноти, намиращи се в паричното обращение в края на този период, дялът на неустинските банкноти бе 0.000511%. Неустинските 50-левови банкноти бяха с дял от 39.59% в общия брой задържани през отчетния период неустински български банкноти. За същия период задържаните неустински банкноти от 20 лева имаха дял от 6.02%. През отчетния период в БНБ бяха регистрирани и 24 броя неустински банкноти от 10 лева и 8 броя от 5 лева, което им определя дялове съответно от 1.70% и 0.57% в общия брой на задържаните през периода неустински български банкноти.

За периода януари – юни 2025 г. в БНБ бяха задържани 27 броя неустински български разменни монети. Разпределението на задържаните неустински разменни монети по номинали е, както следва: 14 броя от 2 лева, 6 броя от 1 лев и 7 броя от 50 стотинки. Дялът на задържаните неустински български монети в общия брой на намиращите се в обращение към 30 юни 2025 г. разменни монети беше 0.000001%.

В изпълнение на законовите си функции по извършване на експертна оценка за истинност на чуждестранни банкноти, задържани на територията на България, през първата половина на 2025 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неустински чуждестранни банкноти, както следва: 3214 броя евро (в това число 3109 броя, циркулирали в паричното обращение), 300 броя щатски долари (от тях 297 броя, циркулирали в паричното обращение) и 12 броя банкноти от други чуждестранни валути, циркулирали в паричното обращение.

Емисионно-касова дейност на БНБ

БНБ осъществява своите емисионни и касови функции, като осигурява производството на нови банкноти и монети, извършва операции по приемане, предаване, изплащане, обработка, проверка за истинност и годност на постъпващата в БНБ българска и чуждестранна валута, заменя повредени и унищожава негодни български банкноти и монети.

За периода януари – юни 2025 г. по договори с производители бяха доставени 10.1 млн. броя новопроизведени банкноти и 64.5 млн. броя новоотсечени разменни монети с обща номинална стойност 119.4 млн. лв. На основание на чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ и в изпълнение на монетната програма за 2025 г. през първото полугодие Банката емитира шест нови възпоменателни монети⁵⁴ (в това число

⁵⁴ Информация за пуснатите в обращение нови емисии банкноти, разменни и възпоменателни монети е публикувана на интернет страницата на БНБ.

е и златната възпоменателна монета на тема „Св. Богородица – Златна ябълка“, която е в четири варианта с номинална стойност съответно от 10, 20, 50 и 100 лева и без определен тираж).

През периода внесените в БНБ български банкноти и разменни монети бяха на стойност 21 052.7 млн. лв., което е с 13.1% повече в сравнение със същия период на предходната 2024 г. За периода януари – юни 2025 г. от БНБ бяха изтеглени български банкноти и разменни монети на обща стойност 19 388.9 млн. лв., което е с 4.5% повече спрямо същия период на 2024 г.

През първите шест месеца на 2025 г. с банкнотосортиращи машини бяха обработени и проверени 592.1 млн. броя банкноти и машинно бяха обработени 38.2 млн. броя разменни монети. В структурата по номинална стойност на обработените банкноти и разменни монети с по-висок дял са банкнотите от 10, 20 и 50 лева и монетите от 1 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева.

При машинната обработка и проверка за годност през периода януари – юни 2025 г. като негодни за паричното обращение бяха отделени 25.7 млн. броя банкноти. През първото шестмесечие на 2025 г. в отделените като негодни за паричното обращение банкноти по-голям бе дялът на номиналите от 10, 20 и 50 лева, съответно 20.57%, 29.51% и 22.83%. При проверката за годност на разменните монети през първото шестмесечие на 2025 г. бяха отделени 0.8 млн. броя негодни за паричното обращение монети. С най-голям дял бяха негодните монети с номинална стойност 1, 2, 10 и 20 стотинки, съответно 23.53%, 14.09%, 13.65% и 15.66%.

За периода януари – юни 2025 г. БНБ е закупила от бюджетни организации и от физически и юридически лица налична резервна валута – евро, на обща стойност 5.3 млн. евро. За същия период бе продадена резервна валута в размер на 753.2 млн. евро, в това число 4.5 млн. евро на бюджетни организации и 748.7 млн. евро на физически и юридически лица.

С цел осъществяване на контрол по спазване на стандартите за разпознаване и годност на българските банкноти, през първото шестмесечие на 2025 г. БНБ извърши общо 212 теста на машини за сортиране и машини за самообслужване, които са разположени в 8 кредитни институции, 5 доставчика на услуги и 2 сервизни оператора.

VI. Поддржане на стабилността на банковата система и защита на интересите на вложителите

Оценка на състоянието на банковата система⁵⁵

През първата половина на 2025 г. банковият сектор в България запази своята устойчива ликвидна и капиталова позиция, а активите продължиха своя растеж. Банките осъществяваха дейността си при повишена несигурност във външната среда, породена от геополитическите конфликти и новите акценти в политиката на САЩ, които променят външнотърговските отношения между водещите икономики и изострят колебанията на финансовите пазари. Същевременно върху банковото посредничество благоприятно въздействие имаха фактори на вътрешната среда, като умереният темп на икономическа активност, подкрепен от растежа на частното потребление, повишаването на дохода на домакинствата и на заетостта. На този фон темповете на растеж на кредитирането се запазиха високи, особено при кредитите за домакинствата. Качеството на кредитния портфейл на банковата система остана много добро. Регулаторният капитал се повиши, а потенциалният остатъчен кредитен риск в банковите баланси (измерен посредством нетните необслужвани кредити и аванси) остана изцяло покрит от превишението на регулаторния капитал над капиталовите изисквания и приложимите капиталови буфери.

Увеличението на кредитните обеми продължи да се отразява благоприятно на доходността на банковата система. Спрямо първото шестмесечие на 2024 г. печалбата нарасна с по-нисък годишен темп от този на активите и на балансовия капитал, но нивата на показателите за възвръщаемост на банковия сектор към 30 юни 2025 г. не се промениха съществено.

Текущите капиталови съотношения останаха значително над минималните регулаторни изисквания и изискванията за капиталови буфери, а съотношението на ликвидж показва високо капиталово покритие на общата рискова експозиция и ниска степен на задлъжнялост на банковата система. Предвид трайно запазилите се високи темпове на кредитен растеж и несигурността в икономическата среда, с решение на Управителния съвет на БНБ нивото на антицикличния буфер от 2.0% беше потвърдено до края на третото тримесечие на 2026 г.

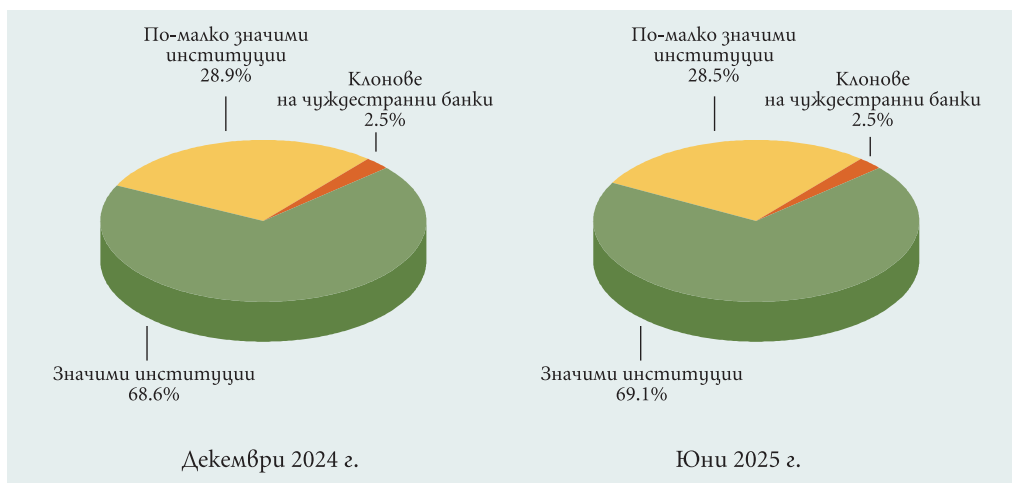
Ликвидната позиция на банковата система през периода остана солидна, като съотношенията на ликвидното покритие и на нетното стабилно финансиране бяха значително над регулаторните изисквания.

Общите балансови активи на банковата система през първата половина на 2025 г. се увеличиха с 5.4% (10.4 млрд. лв.) и в края на юни възлязоха на 201.9 млрд. лв., като темпът им на растеж беше по-висок в сравнение със същия период на 2024 г. (3.7%, 6.3 млрд. лв.). Основен принос за това имаше нарастването на общите кредити и аванси на банковата система – с 11.1 млрд. лв. (9.4%), които формираха 63.6% от балансовото число (при 61.3% в края на декември 2024 г.). Размерът на дълговите ценни книжа в банковите портфейли се повиши с 683 млн. лв. (2.1%), а дялът им в активите съставляваше 16.7% в края на периода (17.3% в края на декември 2024 г.). Поради спада главно на „парични салда в централни банки“ (с 3.6 млрд. лв., 12.8%) спрямо края на 2024 г. намаля общият размер на най-ликвидната позиция „пари, парични салда при централни банки и други депозити на виждане“, а дялът ѝ в структурата на балансовите активи се понижи от 17.8% до 15.8%.

⁵⁵ Въз основа на данни от надзорните отчети на индивидуална база, докладвани в тримесечните отчетни форми, обобщени на 25 август 2025 г. за второто тримесечие на 2025 г. и за четирите преходни тримесечия.

Пазарният дял на определените като „значими институции“ (банките, които са обект на пряк надзор от страна на ЕЦБ) през първото шестмесечие на 2025 г. нарасна от 68.6% до 69.1% от балансовите активи на банковата система. При определените като „по-малко значими институции“ (ПМЗИ) този дял се понижи от 28.9% до 28.5%, а при клоновете на чуждестранни банки остана сходен с отчетения в края на декември 2024 г. – 2.5% от балансовото число на системата.

Пазарен дял на банките според размера на активите и според критериите на ЕЦБ за значимост

Забележка: В резултат на закръгляване е възможно общата сума да не се равнява на 100%.

Източник: БНБ.

Най-значимият компонент на балансовите активи – кредитният портфейл⁵⁶, в края на юни 2025 г. по нетна стойност формира 56.5% от техния състав (при 56.0% в края на декември 2024 г.). В края на юни брутният размер на кредитния портфейл възлезе на 117.4 млрд. лв. За първите шест месеца на 2025 г. той се увеличи с 6.8 млрд. лв. (6.2%) при отчетен растеж с 6.7 млрд. лв. (6.9%) за същия период на 2024 г. В края на юни 2025 г. кредитите за нефинансовите предприятия заемаха 46.4% от кредитния портфейл, а тези за домакинства – 44.9% (съответно 47.7% и 43.4% в края на 2024 г.). През отчетното шестмесечие кредитите за нефинансовите предприятия нараснаха с 1.7 млрд. лв. (3.2%), а размерът им в края на юни възлезе на 54.5 млрд. лв. За същия период кредитите за домакинствата се увеличиха с 4.8 млрд. лв. (10.0%) до 52.8 млрд. лв. При кредитите, обезпечени с жилищен имот⁵⁷, беше отчетено нарастване с 3.8 млрд. лв. (13.8%), а при потребителските кредити – с 1.5 млрд. лв. (7.0%). Увеличение през периода се наблюдаваше също при кредитите за други финансови предприятия (с 360 млн. лв., 4.0%), а кредитите за сектор „държавно управление“ намаляха (с 4 млн. лв., 0.5%). Прямо края на 2024 г. размерът на вземанията от кредитни институции (без други депозити на виждане) нарасна с 4.0 млрд. лв. (40.1%) до 14.0 млрд. лв.

В края на първото шестмесечие на 2025 г. във валутната структура на брутните кредити и аванси делът в левове беше 69.9%, а на деноминирани в

⁵⁶ Кредитният портфейл обхваща секторите „нефинансови предприятия“, „домакинства“, „други финансови предприятия“ и „държавно управление“.

⁵⁷ Част от това нарастване се дължи на включването на кредити в категорията „кредити на домакинствата, обезпечени с жилищен недвижим имот“, които за предходните отчетни периоди не са били отчитани в нея. Общата сума на кредитите за сектор „домакинства“ не е механичен сбор от потребителските кредити и тези, обезпечени с жилищни недвижими имоти, поради методологическите особености в надзорната отчетност, които допускат припокриване по зададените критерии.

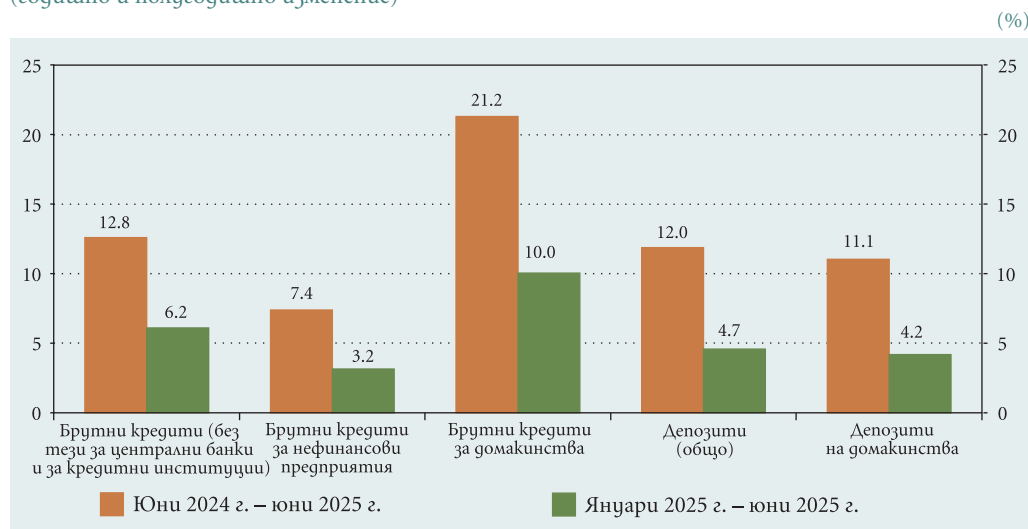
евро – 26.9% (съответно 70.3% и 26.9% в края на декември 2024 г.). Делът на вземанията в други валути възлезе на 3.3% (2.7% в края на 2024 г.). По отношение на структурата по резидентност на кредитите и авансите влияние оказа динамиката при вземанията от кредитни институции. Делът на брутните кредити и аванси за местни лица се понижи от 89.7% до 87.9% за сметка на увеличения дял на нерезидентите – от 10.3% на 12.1%.

В края на юни 2025 г. брутният размер на дълговите ценни книжа възлезе на 33.7 млрд. лв., с 676 млн. лв. повече спрямо края на 2024 г. През първото полугодие облигациите на сектор „държавно управление“ нараснаха с 663 млн. лв. (2.3%) и в края на периода заемаха 88.2% в общия размер на книжата в банковите портфейли (различни от държани за търгуване). През първото шестмесечие на годината се увеличиха дълговите ценни книжа на секторите „нефинансови предприятия“ (с 35 млн. лв.) и „кредитни институции“ (с 14 млн. лв.), а тези на „други финансови предприятия“ намаляха (с 37 млн. лв.). Размерът на капиталовите инструменти се запази спрямо края на декември 2024 г. (0.7 млрд. лв.), а делът им в общите активи на банковата система остана несъществен – 0.4%.

Привлечените депозити в банковата система през първата половина на 2025 г. нараснаха със 7.7 млрд. лв. (4.7%) до 170.6 млрд. лв. в края на юни с темп, по-висок от отчетения за същия период на 2024 г. (5.0 млрд. лв., 3.4%). Определящ беше растежът на депозитите на домакинствата – с 3.9 млрд. лв. (4.2%) до 96.1 млрд. лв. и този на кредитните институции – с 2.2 млрд. лв. (15.7%) до 16.2 млрд. лв. Увеличение спрямо края на декември 2024 г. отбелязаха и депозитите на сектор „държавно управление“ – с 1.6 млрд. лв. (50.2%), както и тези на други финансови предприятия (с 322 млн. лв., 7.5%). Същевременно депозитите на нефинансовите предприятия намаляха с 276 млн. лв. (0.6%) и в края на юни размерът им беше 49.0 млрд. лв. В структурата на депозитите в края на периода двата основни сектора – домакинства и нефинансови предприятия, съставляваха съответно 56.3% и 28.7%. Във валутната структура на общите депозити през отчетното шестмесечие не настъпиха съществени промени. В края на юни делът на депозитите в левове възлезе на 60.7%, а на деноминираните в евро – на 34.0% (при съответно 61.2% и 33.3% в края на декември 2024 г.). В края на периода депозитите в други валути заемаха дял от 5.3% (при 5.5% към 31 декември 2024 г.). В резидентната структура депозитите от местни източници в края на юни 2025 г. представляваха 88.7%, а тези от нерезиденти – 11.3% (при съответно 89.5% и 10.5% в края на декември 2024 г.).

Динамика на избрани балансови показатели

(годишно и полугодишно изменение)

Източник: БНБ.

Брутният размер на всички необслужвани експозиции⁵⁸ в края на юни 2025 г. възлезе на 4.0 млрд. лв., със 113 млн. лв. (2.9%) повече спрямо края на декември 2024 г. Съотношението на брутните необслужвани експозиции остана близо до отчетеното към края на 2024 г. – 2.1%.

Брутните кредити и аванси в банковата система в края на юни 2025 г. възлязоха на 131.7 млрд. лв., отчетени по стеснения обхват (прилаган от юни 2020 г. с Регламент на ЕС⁵⁹). През първото шестмесечие на 2025 г. те нараснаха с 11.1 млрд. лв. (9.2%). Брутният размер на необслужваните кредити и аванси в банковата система възлезе на 3.94 млрд. лв. и спрямо края на 2024 г. се увеличи със 112 млн. лв. (2.9%). Изчисленото на база стеснен обхват съотношение на брутните необслужвани кредити се понижи до 3.0% в края на периода (от 3.2% в края на 2024 г.). Въз основа на широкия обхват (включващ и „парични салда при централни банки и други депозити на виждане“) общият размер на брутните кредити и аванси нарасна с 8.9 млрд. лв. (5.9%) до 160.7 млрд. лв. Изчисленото съотношение на брутните необслужвани кредити на база „широк обхват“⁶⁰ остана сходно с отчетеното в края на 2024 г. – 2.5%.

По отношение на качеството на брутния кредитен портфейл на банковата система през първата половина на 2025 г. необслужваните кредити се увеличиха със 112 млн. лв. (2.9%). Същевременно съотношението на необслужваната част се понижи до 3.4% (от 3.5% в края на 2024 г.) под влияние на общото нарастване на размера на брутния кредитен портфейл и операциите по отписвания и продажби на кредити.

Брутните необслужвани кредити за нефинансовите предприятия в края на юни 2025 г. заемаха дял от 62.7% в структурата на общите брутни необслужвани кредити. При нефинансовите предприятия общият размер на кредита се увеличи с 3.2%, а необслужваната част намаля с 0.3%, в резултат на което съотношението на необслужваните кредити в края на периода се понижи до 4.5% (от 4.7% в края на 2024 г.). Делът на кредитите за домакинства в общите брутни необслужвани кредити възлезе на 34.7% в края на юни 2025 г. Съотношението на необслужваните кредити за сектора през периода се понижи от 2.7% до 2.6%, като същевременно общият им размер се увеличи с 10.0%, а необслужваната им част – с 5.8%.

В структурата на общите брутни необслужвани кредити тези с просрочие над 1 година в края на първото шестмесечие на 2025 г. заемаха дял от 35.4% (при 36.1% в края на 2024 г.).

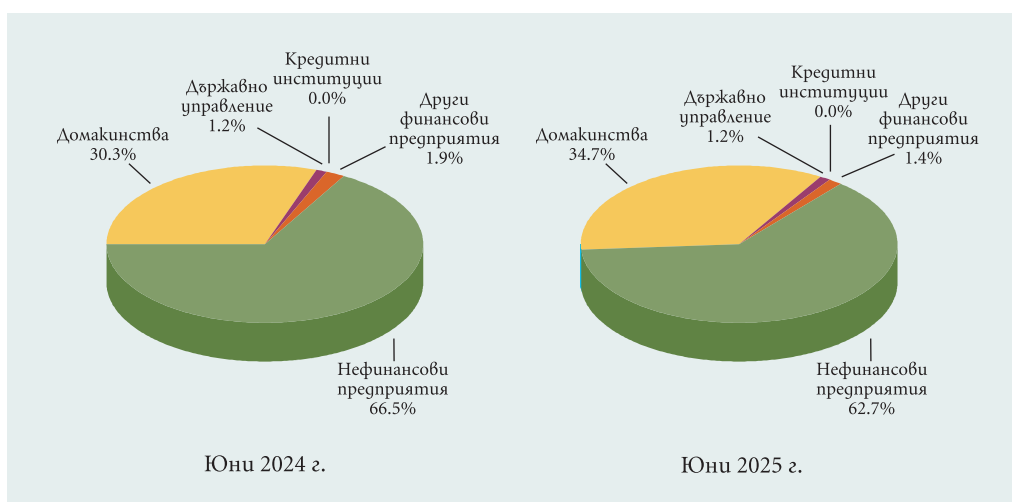
Покритието с обезценка на общите брутни необслужвани кредити и аванси в края на юни възлезе на 50.5% (49.4% в края на 2024 г.).

⁵⁸ Експозициите съгласно методологията на Европейския банков орган (ЕБО) включват брутните кредити и аванси заедно с паричните салда при централни банки и други депозити на виждане, и дълговите ценни книжа, различни от „държани за търгуване“.

⁵⁹ Промените са съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/429 на Комисията от 14 февруари 2020 година за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) № 680/2014 за предоставянето на информация от институциите на надзорните органи. Съгласно измененията, за разлика от периода юни 2015 г. – март 2020 г., „парични салда при централни банки и други депозити на виждане“ не следва да се включват в обхвата на брутните кредити и аванси, а се докладват отделно. Считано от 28 юни 2021 г., се прилага Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/451 на Комисията от 17 декември 2020 година, който отменя Регламент за изпълнение (ЕС) № 680/2014, а от 28 юни 2025 г. – Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/3117 на Комисията от 29 ноември 2025 година, който отменя Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/451.

⁶⁰ Индикаторът, използван от ЕБО за дял на брутните необслужвани кредити и аванси (AQT 3.2), се базира на широка дефиниция, обхващаща всички контрагенти по кредити и аванси, включително „парични салда при централни банки“ и „други депозити на виждане“.

Структура на необслужваните кредити и аванси по сектори

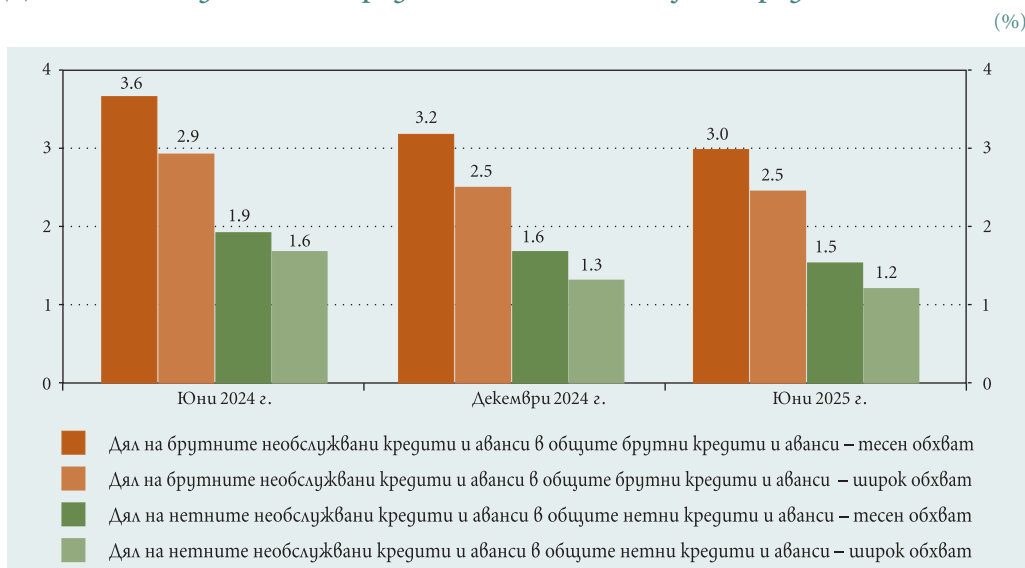

Забележка: В резултат на закръгляване е възможно общата сума да не се равнява на 100%.

Източник: БНБ.

Нетната стойност на необслужваните кредити и аванси⁶¹ в края на юни 2025 г. възлезе на 1.9 млрд. лв. Тя представлява потенциалният остатъчен кредитен риск в банковите баланси, който остава изцяло покрит от превишението на регулаторния капитал над капиталовите изисквания и приложимите капиталови буфери. През първото шестмесечие на 2025 г. нетната стойност на необслужваните кредити и аванси в стеснения обхват нарасна с 0.7% (14 млн. лв.), а съотношението ѝ в края на периода беше 1.5% (1.6% в края на 2024 г.). Представено в широкия обхват на изчисление, съотношението на нетните необслужвани кредити и аванси беше 1.2% в края на юни 2025 г. (1.3% в края на 2024 г.).

Дял на необслужваните кредити и аванси в общите кредити и аванси

Източник: БНБ.

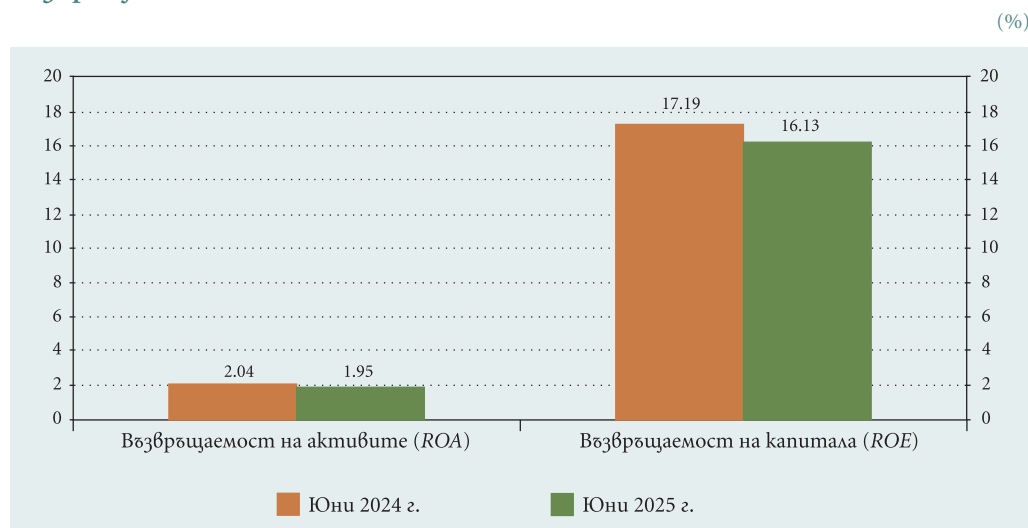
⁶¹ Нетната стойност на необслужваните кредити и аванси е изчислена по методиката на ЕБО, като брутният им размер е намален с натрупаната за тях обезценка. При изчисляването на дела на нетните необслужвани кредити и аванси се използва както тяхната нетна стойност, така и тази на общите кредити и аванси. В същото време показателят не отчита наличието на учредени в полза на банките обезпечения по така класифицираните кредити и аванси.

Балансовият собствен капитал на банковата система в края на юни 2025 г. възлезе на 24.4 млрд. лв., като спрямо края на 2024 г. размерът му нарасна с 1.2 млрд. лв. (5.2%). Положително влияние през периода оказва динамиката при неразпределената печалба, другите резерви и натрупаният друг всеобхватен доход.

Печалбата на банковата система към 30 юни 2025 г. възлезе на 2.0 млрд. лв. – със 149 млн. лв. (8.2%) повече спрямо реализираната за първите шест месеца на 2024 г. Спрямо 30 юни 2024 г. брутните лихвоносни активи⁶² се увеличиха с 14.4%, а нетният лихвен доход продължи да нараства с по-нисък темп и за същия период се повиши с 1.1% (при 20.6% годишен растеж към 30 юни 2024 г.). Разходите за обезценка намаляха в сравнение с начислените за първите шест месеца на 2024 г., а тези за издръжка се повишиха.

В края на юни 2025 г. показателят за възвръщаемост на активите (ROA) възлезе на 1.95% (2.04% към 30 юни 2024 г.). Показателят за възвръщаемост на капитала (ROE) беше по-нисък (16.13%) спрямо отчетеното към 30 юни 2024 г. (17.19%) под влияние на по-високия темп на нарастване на капитала спрямо този на печалбата.

Возвръщаемост на активите и на капитала

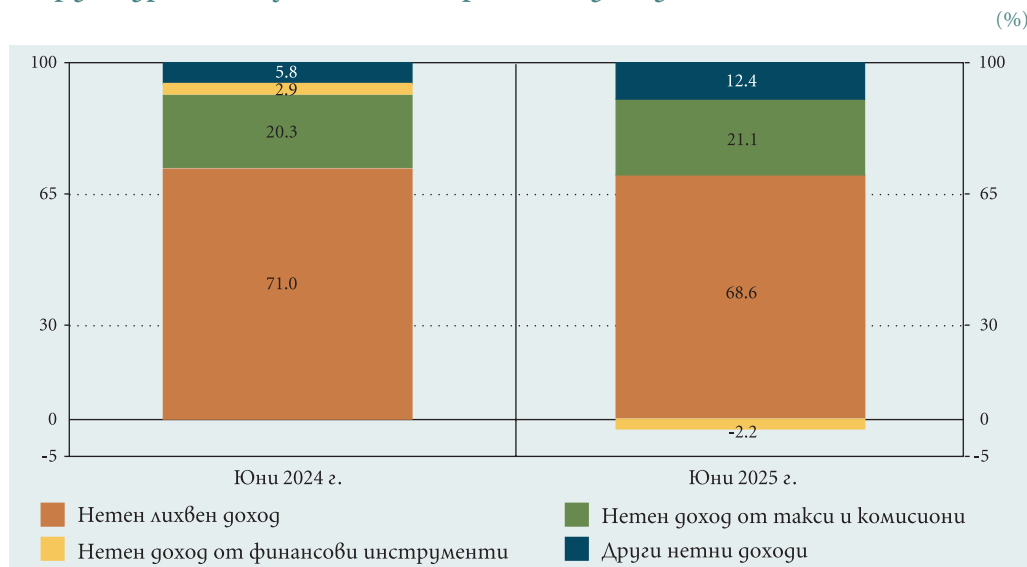

Източник: БНБ.

Общият нетен оперативен доход на банковата система спрямо 30 юни 2024 г. нарасна със 177 млн. лв. (4.6%) до 4.0 млрд. лв. В неговата структура към 30 юни 2025 г. делът на основния компонент – нетния лихвен доход, беше 68.6% (71.0% в края на юни 2024 г.). В сравнение с първото шестмесечие на 2024 г. размерът на нетния лихвен доход се увеличи с 31 млн. лв. (1.1%) до 2.8 млрд. лв. Приходите от лихви се повишиха с 64 млн. лв. (1.9%) до 3.4 млрд. лв. За същия период разходите за лихви нараснаха с 32 млн. лв. (5.5%) до 614 млн. лв. Показателят „нетен лихвен марж“ в края на юни 2025 г. се понижи до 3.25%, а възвръщаемостта на брутните лихвоносни активи – до 3.97% (при съответно 3.67% и 4.45% към 30 юни 2024 г.). За същия период цената на лихвените пасиви, отчитани по амортизирана стойност (съдържащи депозитите, емитираните облигации и другите финансови пасиви), също отбеляза намаление – до 0.61% (при 0.64% към 30 юни 2024 г.).

⁶² Лихвоносните активи представляват сумата на дълговите ценни книжа и на кредитите и авансите (без тези към централни банки) по брутна стойност, към която от 30 юни 2020 г. се прибавят и нетните „други депозити на виждане“.

Структура на общия нетен оперативен доход

Забележка: В резултат на закръгляване е възможно общата сума да не се равнява на 100%.

Източник: БНБ.

В сравнение с първото шестмесечие на 2024 г. приходите от такси и комисиони нараснаха със 119 млн. лв. (12.1%) до 1.1 млрд. лв. към 30 юни 2025 г., а разходите за такси и комисиони – с 50 млн. лв. (24.7%) до 254 млн. лв. За същия период нетният доход от такси и комисиони се повиши с 69 млн. лв. (8.8%) до 849 млн. лв. в края на юни 2025 г. и достигна 21.1% в структурата на нетния оперативен доход (20.3% в края на юни 2024 г.).

Спрямо 30 юни 2024 г. нетният доход от финансови инструменти отбеляза спад със 199 млн. лв. до отрицателна стойност (нетна загуба) от 87 млн. лв., което повлия и върху дела му в структурата на общия нетен оперативен доход (намаление от 2.9% до -2.2%). За същия период другите нетни доходи⁶³ нараснаха с 276 млн. лв. до 499 млн. лв. и в края на юни 2025 г. делът им в нетния оперативен доход достигна 12.4% (при 5.8% към 30 юни 2024 г.).

Съотношението за ефективност⁶⁴ (*cost-to-income ratio*) на банковата система към 30 юни 2025 г. се подобри до 38.0% (при 39.5% към 30 юни 2024 г.) поради по-високия темп на растеж на нетния оперативен доход спрямо този на разходите. Разходите за издръжка (административните разходи и разходите за амортизация) се увеличиха с общо 67 млн. лв. (5.1%) до 1.4 млрд. лв., а разходите на банките, отчетени в позиция „парични вноски към фондовете за реструктуриране и схеми за гарантиране на депозитите“, намаляха с 55 млн. лв. (29.0%) до 134 млн. лв.

Съотношението на разходите за обезценка към общия нетен оперативен доход намаля до 6.2% в края на юни 2025 г. (при 7.1% към 30 юни 2024 г.). Извършените през първата половина на 2025 г. разходи за обезценка на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, възлязоха на 249 млн. лв., с 24 млн. лв. (8.9%) по-малко от начислените за първите шест месеца на 2024 г.

През първите две тримесечия на 2025 г. капиталовата позиция на банковата система остана солидна, с нива на капиталовите показатели значително надвишаващи регулаторните изисквания. Спрямо 31 декември 2024 г. регулаторният

⁶³ Повишението при другите нетни доходи се дължи главно на нетни печалби от курсови разлики.

⁶⁴ Съотношението за ефективност (*cost-to-income ratio*) се изчислява като сбор от административните разходи, разходите за амортизация и (от юни 2020 г.) разходите за фондовете за реструктуриране и схеми за гарантиране на депозитите, отнесен към нетния оперативен доход.

собствен капитал (собствените средства) нарасна с 1.7 млрд. лв. (8.1%) и в края на юни възлезе на 23.0 млрд. лв. Основен принос за растежа през периода имаше увеличеният размер на неразпределената печалба и на другите резерви, които са елементи на базовия собствен капитал от първи ред. В структурата на собствените средства капиталът от първи ред възлезе на 21.5 млрд. лв., а базовият собствен капитал от първи ред – на 21.3 млрд. лв.

Общият размер на рисковите експозиции (ОРРЕ) през първите шест месеца на 2025 г. се увеличи с 4.8 млрд. лв. (5.2%) до 97.4 млрд. лв. През периода влияние върху размера на експозициите оказаха също и регулаторни промени, прилагани от кредитните институции от началото на 2025 г.⁶⁵ Основният компонент на ОРРЕ – „рисково претеглените експозиции за кредитен риск, кредитен риск от контрагента и риск от разсейване, както и свободни доставки“ (за краткост наричани „рисково претеглени експозиции за кредитен риск“), през периода нараснаха с 2.7 млрд. лв. (3.2%) до 88.3 млрд. лв.

За същия период рисково претеглените експозиции към централни правителства и централни банки нараснаха от 0.5 млрд. лв. до 1.9 млрд. лв. към края на юни. Растежът им беше обусловен от отпадането на по-благоприятното временно третиране с тегло от 0% на експозициите към централните правителства и централните банки на държави – членки на ЕС, когато тези експозиции са деноминирани и финансирани в местната валута на друга държава членка, като от 1 януари 2025 г. се прилага 20% от рисковото тегло, присъдено на тези експозиции⁶⁶.

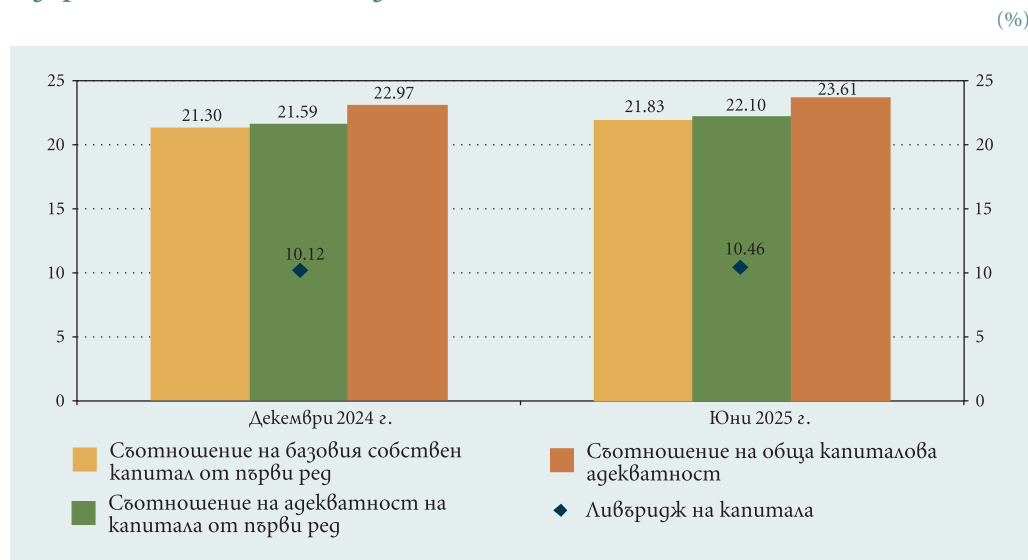
Вторият по значимост компонент на ОРРЕ – „общият размер на рисковата експозиция за операционен риск“, нарасна с 2.0 млрд. лв. (30.1%) до 8.6 млрд. лв., влияние за което оказва регулаторната промяна в третирането и отчитането на операционния риск. Третият по големина елемент в ОРРЕ – „общият размер на рисковата експозиция за стопанската дейност, изложена на пазарен риск“, се увеличи с 45 млн. лв. (11.8%) до 430 млн. лв. към края на юни.

Съотношенията за капиталова адекватност спрямо края на 2024 г. се повишиха поради по-високия темп на нарастване на регулаторния собствен капитал в сравнение с този на общите рискови експозиции. В края на юни 2025 г. съотношенията на базовия собствен капитал от първи ред, на капитала от първи ред и на общата капиталова адекватност бяха съответно 21.83%, 22.10% и 23.61% (при съответно 21.30%, 21.59% и 22.97% в края на декември 2024 г.).

⁶⁵ Данните за регулаторния капитал с референтни дати 31 март и 30 юни 2025 г. са агрегирани за банковата система въз основа на регулаторната отчетност, в сила от началото на 2025 г., съгласно Регламент (ЕС) 2024/1623 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2024 година за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на изискванията за кредитния риск, риска от корекция на кредитната оценка, операционния риск, пазарния риск и за долната граница на капиталовото изискване (РКИ III) и Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/3117 на Комисията за определяне на техническите стандарти за изпълнение при предоставянето на информация от институциите на надзорните органи и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/451 на Комисията.

⁶⁶ Съгласно Регламент (ЕС) 2024/1623 от 31 май 2024 година за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013, изменящ член 500а, за отчетните периоди от 31 януари 2025 г. до 31 декември 2025 г. кредитните институции прилагат 20% рисково тегло за експозиции към централните правителства и централните банки на държави – членки на ЕС, когато тези експозиции са деноминирани и финансирани в местната валута на друга държава членка. Регламентът е обнародван в „Официален вестник“ на ЕС на 19 юни 2024 г., с определени изменения, приложими от 9 юли 2024 г.

Избрани капиталови показатели

Източник: БНБ.

В общата структура на ОРРЕ делът на „рисково претеглените експозиции за кредитен риск“ в края на юни беше 90.7% (при 92.4% в края на 2024 г.). През първото шестмесечие на 2025 г. делът на рисковите експозиции за операционен риск в структурата на общите рискови експозиции се повиши от 7.2% на 8.9% в края на юни, а делът на рисковите експозиции за стопанска дейност, изложена на пазарен риск, се запази на 0.4%.

През отчетния период всички банки спазваха капиталовите изисквания и приложимите буфери⁶⁷. Към 30 юни 2025 г. превишението на капитала над регулаторния минимум по Стълб 1 възлезе на 15.2 млрд. лв. общо за банковата система, като спрямо края на 2024 г. нарасна с 1.3 млрд. лв. (9.6%). Капиталът, който превишава капиталовите изисквания по Стълб 1, Стълб 2 и приложимите буфери, през първото шестмесечие на 2025 г. се увеличи с 0.5 млрд. лв. (9.4%) до 5.7 млрд. лв. и продължи значително да надхвърля размера на нетните необслужвани експозиции (2.0 млрд. лв.), като така осигурява допълнително покритие на позициите в банковите баланси, източник на потенциален остатъчен кредитен риск в банковата система.

Агрегираното за банковата система съотношение на ливъридж⁶⁸ (при напълно въведено определение за капитала от първи ред) в края на юни 2025 г. се повиши до 10.46% (10.12% в края на 2024 г.). През периода общата рискова експозиция (ОРРЕ) (формирана от банковите активи, забалансови позиции, деривати, сделки за финансиране с ценни книжа и стандартни покупки и продажби с предстоящ сетълмент) нарасна с по-нисък темп в сравнение с този на капитала от първи ред. Отчетеното в края на шестмесечието съотношение показва високо капиталово покритие на общата рискова експозиция и ниска степен на задлъжнялост на банковата система. През отчетния период всички банки докладваха съотношение на ливъридж значително над минималното регулаторно изискване (3.0%).

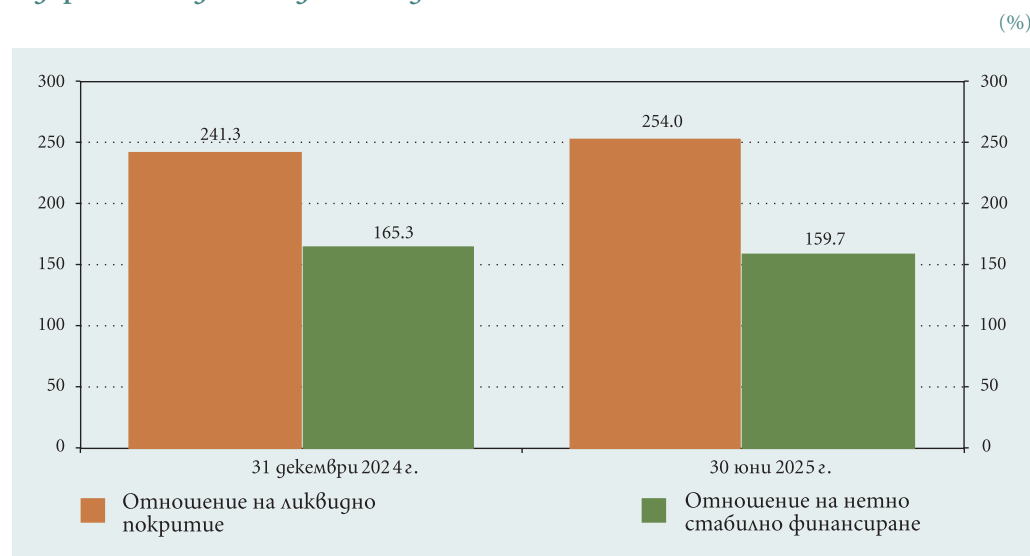
⁶⁷ Повече информация за актуалните нива на капиталовите буфери е поместена на [интернет страницата на БНБ](#).

⁶⁸ Регулаторното изискване за съотношение на ливъридж (при напълно въведено определение за капитала от първи ред) е съгласно Регламент (ЕС) 2019/876 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 година за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013 и се прилага, считано от 28 юни 2021 г. Отчетните образци са съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/3117 на Комисията от 29 ноември 2024 година за определяне на техническите стандарти за изпълнение за прилагането на Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предоставянето на информация от институциите на надзорните органи и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/451 на Комисията. Нивото от 3% е дефинирано съобразно стойността в регулаторната рамка „Базел III“.

Ликвидната позиция на банковата система остана солидна, като при всички кредитни институции съотношението на ликвидно покритие значително надвишаваше минималното изискване от 100%. Съотношението на ликвидно покритие⁶⁹ на банковата система се повиши до 254.0% към 30 юни 2025 г. (от 241.3% в края на 2024 г.). Ликвидният буфер (числителят на съотношението) намаля с 3.4 млрд. лв. (5.9%) до 53.5 млрд. лв. Определящ за това беше спадът в позицията „резерви в централната банка с възможност за изтегляне“ – с 2.6 млрд. лв. (11.5%) до 20.1 млрд. лв. За същия период „активите в централно правителство“ се увеличиха със 192 млн. лв. (0.8%) до 25.5 млрд. лв. в края на юни 2025 г. През отчетното шестмесечие намаляха позициите „активи в централната банка“ (с 806 млн. лв., 19.6%) и „монети и банкноти“ (с 56 млн. лв., 1.9%), които в края на юни възлязоха съответно на 3.3 млрд. лв. и 2.8 млрд. лв. Под влияние на динамиката през периода в структурата на ликвидния буфер, към 30 юни дялът на „резервите в централната банка с възможност за изтегляне“ възлезе на 37.6%, на „активите в централно правителство“ – на 47.6%, а този на „монети и банкноти“ – на 5.3% (при съответно 40.0%, 44.5% и 5.1% в края на 2024 г.). Дялът на „активите в централната банка“ беше 6.2% (7.2% в края на 2024 г.), а общият дял на трите най-високоликвидни позиции⁷⁰ в ликвидния буфер в края на юни 2025 г. възлезе на 49.2% (52.4% към 31 декември 2024 г.).

Нетните изходящи ликвидни потоци (знаменателят на съотношението на ликвидно покритие) намаляха спрямо края на 2024 г. с 2.5 млрд. лв. (10.6%) до 21.1 млрд. лв.

Избрани показатели за ликвидност

Източник: БНБ.

Съотношението „кредити/депозити“⁷¹ за банковата система се повиши от 74.3% в края на 2024 г. до 76.1% в края на първото шестмесечие на 2025 г. поради по-силния темп на растеж на кредитния портфейл (6.2%) спрямо този на депозитите (3.7%).

⁶⁹ Съотношението на ликвидно покритие показва до каква степен наличните активи с високо ликвидно качество на кредитните институции покриват прогнозните нетни изходящи потоци, които биха се реализирали за период от 30 дни при ликвиден стрес.

⁷⁰ Високоликвидните позиции са: монети и банкноти, резерви на централната банка с възможност за изтегляне и активи на централна банка.

⁷¹ Съотношението е изчислено, без да се включват секторите „централни банки“ и „кредитни институции“.

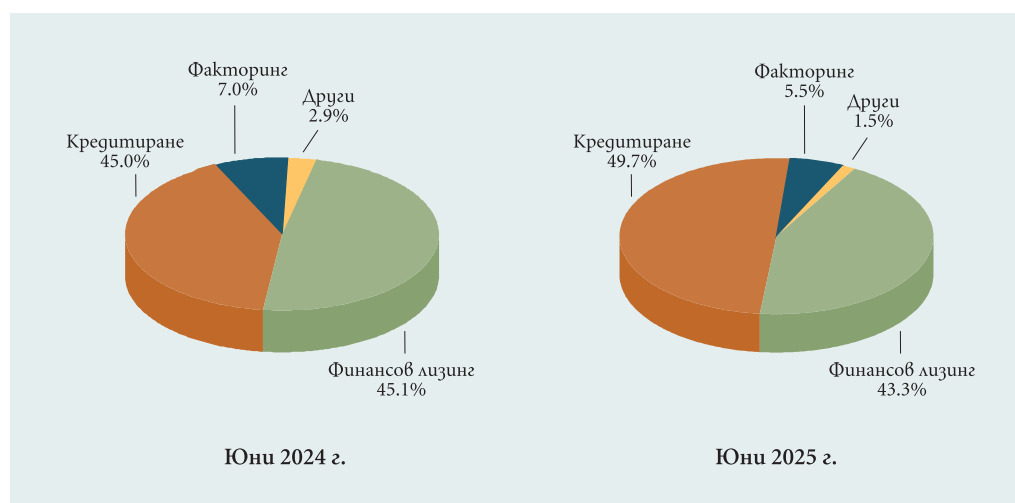
Агрегираното за банковата система съотношение на нетно стабилно финансиране (ОНСФ)⁷² в края на юни 2025 г. възлезе на 159.7% (165.3% в края на 2024 г.), като всички банки в България спазваха минималното регулаторно изискване от 100%. „Наличното стабилно финансиране“ (числителят на ОНСФ) възлезе на 157.9 млрд. лв., а „изискваното стабилно финансиране“ (знаменателят на ОНСФ) – на 98.8 млрд. лв. (при съответно 150.4 млрд. лв. и 91.0 млрд. лв. в края на 2024 г.).

Общ преглед на дейността на финансовите институции, вписани в регистъра на БНБ по чл. 3а от ЗКИ

Към 30 юни 2025 г. броят на финансовите институции, вписани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, бе 266, в това число 15 финансови институции от държави – членки на ЕС, които осъществяват дейност на територията на България чрез клон или директно (съгласно чл. 24 и чл. 27 от ЗКИ), и 2 фонда, учредени по реда на Закона за Българската банка за развитие.

В края на първото шестмесечие на 2025 г. балансовото число на сектора възлезе на 18.3 млрд. лв. Активите на двадесетте най-големи финансови институции бяха 13.7 млрд. лв., като делът им на годишна база е 74.96% от активите на сектора.

Разпределение на активите на финансовите институции в регистъра по чл. 3а от ЗКИ по видове дейност⁷³

Източник: БНБ.

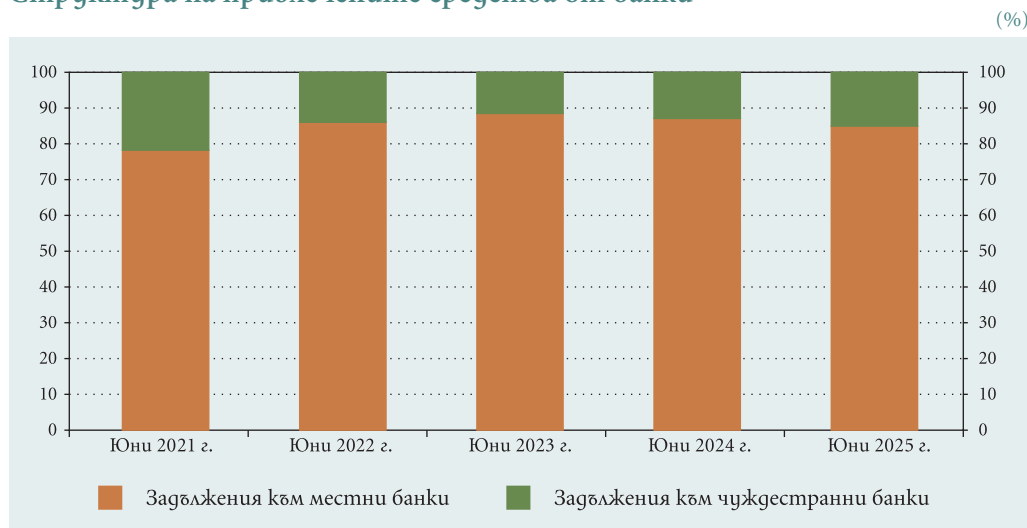
Брутният кредитен портфейл на финансовите институции, включващ вземания по кредити и по финансов лизинг, достигна 17.2 млрд. лв., като делът на обслужваните кредити към 30 юни 2025 г. бе 92.8% от портфейла на сектора, а необслужваните кредити и аванси възлязоха на 2.3 млрд. лв. През шестмесечието бе отчетено нарастване на натрупаната обезценка с 28.1% спрямо същия период на предходната година.

Привлечените средства в сектора се увеличиха с 14.1% на годишна база, достигайки 14.6 млрд. лв., от които 9.8 млрд. лв. са от банки. Към 30 юни 2025 г. делът на привлечения ресурс от местни банки бе 86% от привлечения банков ресурс.

⁷² Съотношението на нетно стабилно финансиране илюстрира до каква степен пасивите и елементи от собствения капитал на кредитните институции имат способността да финансират техните експозиции за период от 1 година. Регулаторното изискване е въведено съгласно Регламент (ЕС) 2019/876 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2019 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013.

⁷³ Разпределението на активите по видове дейности е на базата на балансова стойност.

Структура на привлечените средства от банки

Източник: БНБ.

През първата половина на 2025 г. печалбата на сектора е в размер на 346 млн. лв., като нарасна с 26% спрямо реализираното през същия период на 2024 г. Двадесетте най-големи компании запазиха без изменение своя висок дял в печалбата – 52.6% от финансовия резултат на сектора.

В края на юни 2025 г. възвръщаемостта на активите (*ROA*) на сектора достигна 3.8%, а възвръщаемостта на капитала (*ROE*) – 22.9%. Размерът на собствения капитал нарасна с 8% на годишна база и възлезе на 3 млрд. лв. Капиталовата позиция на двадесетте най-големи финансови институции осигурява съществен дял (42%) от финансовия ресурс на сектора.

Дейност на банковия надзор

Функционирането на Българската народна банка като пълноправен член на Единния надзорен механизъм (ЕНМ) се осъществява чрез установяването на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ, като надзорната дейност на БНБ е в пълно нормативно и методологическо съответствие с практиките на ЕНМ. Българската народна банка е напълно интегрирана във всички хоризонтални и вертикални надзорни структури на ниво ЕЦБ. БНБ е национален компетентен орган (НКО) по отношение на упражняването на надзорна дейност спрямо „по-малко значимите институции“ (ПМЗИ), както и участва със свои представители в съвместните надзорни екипи, посредством които ЕЦБ осъществява надзор върху системните институции на ниво ЕНМ.

Дейности, свързани със сътрудничеството между БНБ и ЕЦБ

През първото шестмесечие на 2025 г., осъществявайки дейността си в условия на тясно сътрудничество с ЕЦБ по линия на ЕНМ, управление „Банков надзор“ продължи да обменя и споделя опит в работата по въвеждането на Директива (ЕС) 2024/1619 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2013/36/ЕС по отношение на надзорните правомощия, санкциите, клоновете от трети държави и рисковете с екологичен, социален и управленски характер (ДКИ VI). Двете институции си сътрудничат и в прилагането на Регламент (ЕС) 2024/1623 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на изискванията за кредитния риск, риска от корекция на кредитната оценка, операционния риск, пазарния риск и за долната граница на капиталовото изискване (РКИ III).

Дистанционен надзор

Дейност по надзорен преглед и оценка и текущо наблюдение на рисковия профил на кредитните институции

През първите шест месеца на 2025 г. продължи текущото наблюдение на финансовото състояние на кредитните институции. Анализът на рисковия профил се осъществяваше чрез проследяване на нивата на ключови рискови индикатори (КРИ), като на тримесечна база се изготвиха доклади за финансовото състояние на банките и клоновете към края на четвъртото тримесечие на 2024 г. и на банките към първото тримесечие на 2025 г. В рамките на надзорния диалог продължи комуникацията с кредитните институции с цел получаване на допълнителна информация за отчетените изменения в надзорните образци, в това число и за ежедневната динамика в размера на ликвидните буфери и привлечените средства.

В съответствие с годишната надзорна програма (*Supervisory Examination Programme*) се проведеха срещи с външните одиторски дружества, извършващи одит на годишните финансови отчети на банките. Осъществиха се и планираните срещи с членовете на управителните съвети на кредитните институции.

При прилагане на критериите на ЕБО бе извършен регулярен преглед и оценка на докладите за вътрешен анализ на адекватността на капитала (БААК) и на ликвидността (БААЛ), представени от по-малко значимите институции с референтна дата 31 декември 2024 г. Анализираха се и плановете за финансиране на банките, обхващащи периода 2025–2027 г. Извършен бе и преглед и оценка на актуализираните версии на плановете за възстановяване на по-малко значимите институции за определяне на степента им на надеждност и изпълнение на отпращените от БНБ препоръки. Продължи наблюдението на заложените от банките цели за намаляване на необслужваните кредити в стратегиите и оперативните им планове.

През периода бяха финализирани докладите и проектите на решения по процеса по надзорен преглед и оценка (ПНПО) за по-малко значимите институции с референтна дата 31 декември 2023 г. в съответствие с „ПНПО Методология за по-малко значимите институции на ЕНМ“, версия 2024 г.

През първото шестмесечие на 2025 г. приключи процесът по надзорен преглед и оценка на значимите институции с референтна дата 31 декември 2024 г. и стартира изготвянето на проекти на доклади по ПНПО за по-малко значимите институции към 31 декември 2024 г.

Дейност по изготвяне на становища и проследяване на надзорни мерки

В периода януари – юни 2025 г. започна процесът по надзорен диалог с кредитните институции относно капиталовите им планове и намеренията за изплащане на дивиденди. Извършена беше оценка на капиталовите траектории и на капацитета на банките за изпълнение на капиталовите изисквания в рамките на тригодишен период във връзка с планираното изплащане на дивиденди на три банки. Изготвени бяха становища за включване на междинната печалба в капитала на банките и за оценка на пригодността на членове на ръководния орган и на лица, заемащи ключови позиции. Проследяваха се предприетите коригиращи действия от банките за изпълнение на надзорни мерки и препоръки от извършени надзорни инспекции.

Тясно сътрудничество в рамките на Единния надзорен механизъм

През първата половина на 2025 г., в контекста на утвърденото тясно сътрудничество, представителите на БНБ продължиха да участват в дейността на съвместните надзорни екипи (СНЕ) към ЕЦБ за осъществяване на пряк надзор върху значимите институции в България. На редовните срещи на СНЕ се обсъждаха въпроси, свързани с подхода за оценка на рисковете, приоритетните области, резултатите от тематични проверки и инспекции на

място, анализи, свързани с ПНПО, и други важни въпроси, свързани с текущото наблюдение на субсидиарите. През периода бяха изготвени доклади по ПНПО за значимите институции с референтна дата 31 декември 2024 г., в които бяха отразени рисковият им профил и финансовото състояние, както и предложения за размера на допълнителните капиталови изисквания и препоръки за допълнителен собствен капитал, които банките следва да поддържат от началото на 2026 г. Проведеха се срещи на надзорните колегии за обсъждане на плановете за възстановяване на европейските банкови групи, част от които са четирите значими институции в България. Изготвени бяха становища за предварително съгласуване на избора на външни одитори и анализи по отношение на изнасянето на дейности от банките. Проведеха се процедури за включване на междинната печалба в капитала на значимите институции. На регулярни срещи с ръководствата на значимите институции (на месечна и тримесечна база) бяха обсъждани финансовите резултати, рисковият профил, рамката за поемане и контрол на риска в банките и др. В рамките на надзорните колегии БНБ беше домакин на среща за европейска банкова група.

През юни БНБ взе участие в инициативата на ЕНМ *Staff Visit Campaign 2025*, в рамките на която беше домакин на среща на представители от европейски надзорни органи. Целта на инициативата е насърчаване на обмена на знания, опит и добри практики между националните компетентни органи, като акцентът беше върху надзора на по-малко значимите институции.

Продължи редовната комуникация между представители на БНБ и екип на ЕЦБ (*Country Desk Bulgaria*) във връзка с наблюдението върху по-малко значимите институции в България, където се обсъждаха теми и въпроси, засягащи процеса на надзорен преглед и оценка, основните рискове и тенденции във финансовото състояние на банките, текущата макроикономическа среда и други.

Работни формати по линия на ЕНМ към ЕЦБ

Работната група за капиталова адекватност (*Capital Adequacy Expert Group*) разглежда ключови аспекти от ПНПО, сред които капиталовите планове, разпределянето на дивиденди, ВААК и контрола на рисковете за капитала. Също така беше разработен бенчмарк за значимите институции в ЕНМ по отношение на капиталовите съотношения и изисквания, капиталовите излишъци, съотношението за ливъридж и нереализираните загуби.

В рамките на Експертната група за бизнес модел и доходност (*Business Model & Profitability Expert Group*) обсъжданите теми и проекти засягаха основните изводи от сравнителния анализ по цифровизацията, оценката на ценообразуването и инструментите за анализ, както и изводите от качествените анализи по отношение на финансовите проекции на банките в плановете за финансиране.

В Експертната група за кредитен риск (*Credit Risk Expert Group*) бяха обсъдени теми, свързани с анализа на качеството на определени секторни експозиции, идентифицирането на структурни уязвимости в портфейлите на МСП, влиянието на американските тарифи върху кредитните експозиции на банките от еврозоната, както и основните констатации от проведените задълбочени проучвания на тема „Вероятност от неплащане“, инструмент за сравнителен анализ в *AnaCredit*, ключови индикатори за риск и степен на детайлност и др.

По линия на Работната група от експерти на ЕНМ по правоприменение и санкции (*SSM Network of Enforcement and Sanctions Experts*) бяха предоставени данни чрез въпросници относно административните санкции в съответствие с националната правна рамка на България.

В рамките на Работната група за ефективно проследяване на надзорните констатации и мерки по отношение на по-малко значимите институции (*Effective follow-up of Findings & Measures for LSIs*) бе разработен въпросник за събиране на

количествени и качествени данни за жизнения цикъл на констатациите и мерките по отношение на банките с цел обмен на добри практики и насърчаване на ефективни процеси и редовно докладване.

През периода беше проведено ежегодното упражнение за значимост (*Significance Exercise*) на ЕЦБ, което оценява съответствието на банките с критериите за класифицирането им като значими или по-малко значими.

Също така през полугодията беше взето участие в проекта *Next Level Supervision* на ЕЦБ, чиято цел е засилване на капацитета за навременна надзорна реакция и фокусиране върху области с по-висок риск и сложност, наред с намаляване на административната тежест за банките чрез оптимизация на надзорните процеси.

През февруари стартира проект на ЕНМ за разработване на общ надзорен подход за банките, разчитащи на набиране на депозити чрез онлайн платформи, предвид установената нарастваща зависимост на по-малко значимите институции от ЕНМ и прилаганите от съответните надзорни органи различни надзорни практики в тази област. През първото шестмесечие на 2025 г. бяха проведени поетапни проучвания чрез въпросници в следните области: ликвидност, операционен риск, управление на кризи, предотвратяване на изпирането на пари и надзорни действия на компетентните органи.

Инспекции на място

През отчетния период бяха осъществени надзорни проверки в седем банки (определени като „по-малко значими банки“), за които БНБ е пряко отговорен национален компетентен орган, в това число бяха завършени три инспекции, стартирали през предходни отчетни периоди, както и бяха проведени четири нови инспекции. Обхватът на проверките включваше кредитния риск и риска от кредитни концентриции по експозиции към нефинансови предприятия, включително проверка относно коректното им отразяване в отчетността за регулаторни цели. В хода на инспекциите бяха формирани надзорни оценки на базата на прегледаната документация и информация в информационните системи, включително вътрешни политики и методологии, кредитни досиета/регистри, установени бизнес практики. Въз основа на резултатите от проверките бяха отправени препоръки главно за подобряване на бизнес процеси, свързани с управление, оценка и контрол на риска, вътрешнонормативната рамка, вътрешни контролни механизми, идентифициране на свързани лица, а също така и за осигуряване на достатъчна независимост в организационната структура (на различни функции/звена/лица, имащи отношение към управлението/контрола на риска) и отстраняване на пропуски в отчетността за надзорни цели и дейността на вътрешния одит.

През първото шестмесечие на 2025 г. беше проведена една инспекция в значима банка, подлежаща на директен надзор от страна на ЕЦБ. Проверката беше съгласувана чрез централизиран процес въз основа на заявка от страна на съответния съвместен надзорен екип на ЕЦБ (*Joint Supervisory Team, JST*) и проведени тристранни консултации с *JST* и ЕЦБ. Обхватът на тази инспекция, извършена от екип на БНБ, включваше операционния риск в частта на риска от възлагане на дейности на външни изпълнители.

Като част от процеса по тясно сътрудничество между БНБ и ЕЦБ продължи участието на членове на надзорни екипи в специализирани работни групи към ЕЦБ във връзка с изпълнението и развитието на работни процеси и задачи в различни направления, имащи отношение към оценката на вътрешни модели, инспекциите на място, планирането и координацията на надзорни инспекции, както и дейности по анализиране на доразвиването на модули и функционалности на единната информационна система за управление на надзорните бизнес процеси в рамките на ЕНМ (*IMAS*), свързани с провеждане на надзорни инспекции, дейности по ПНПО, издаване на лицензи, одобрения, надзорни санкции.

Макропруденциален надзор

Макропруденциалният надзор върху банковата система се основава на системен задълбочен анализ на рисковете. В БНБ се изготвя такъв анализ с тримесечна честота, който включва най-актуалните данни за ключовите изменения при капиталовата адекватност, ликвидността, качеството на активите и доходността, както и изследвания на отделни аспекти на банковата дейност от макропруденциален интерес. Той осигурява своевременно наблюдение върху структурните характеристики на финансовото посредничество, очертаващите се тенденции и динамика в дейността на банковата система. Изграден е на базата на широк набор от индикатори, подбрани и групирани с оглед на пълноценното обхващане на цикличните и структурните рискове в работата на банките и факторите на заобикалящата среда. Специално внимание се отделя на постоянното допълване и обновяване на набора от данни в отчетността, разработена за макропруденциални цели. Тя се обогатява както с проучения опит на ЕЦБ и държавите членки, така и за да отрази спецификите на бизнес модела на банките в България. Качеството и пълнотата на данните, които банките докладват, са обект на проверка и постоянна комуникация.

Част от осъществяваното редовно макропруденциално наблюдение са и различните методи за количествена оценка, симулации и сценариев анализ на конкретни сфери на проявление на системния риск. Екип от БНБ проучва и редовно допълва тези методи с цел предложените оценки и мерки да бъдат обосновани и подкрепени с данни и да се подобри информираността при провеждане на макропруденциална политика. В допълнение, БНБ участва в инициативи, целящи подобрене на експертния капацитет и техническите умения за работа с данни.

Въведените, считано от 1 октомври 2024 г., изисквания към кредитните стандарти при отпускане и преговаряне на кредити, обезпечени с жилищни недвижими имоти, продължават да бъдат обект на периодичен анализ. Прегледът през първото шестмесечие на 2025 г. отчита положително въздействие на изискванията върху рисковия апетит на кредитните институции, изразяващо се в значително понижение на новоотпуснатите кредити, обезпечени с жилищни недвижими имоти, със съотношения на показателите във високите интервали на разпределенията, особено по отношение на съотношението между размера на текущите плащания по дълга и дохода.

Антицикличният капиталов буфер е макропруденциален инструмент, предназначен да послужи като защита на банковата система срещу потенциални загуби, произтичащи от натрупване на цикличен системен риск в периоди на прекомерен кредитен растеж. В съответствие с нормативните изисквания БНБ извършва оценка и преразглежда нивото на буфера на тримесечна база, като оповестява информация за решението, приложимото съотношение „кредити/БВП“ заедно с неговото отклонение от дългосрочния тренд, референтния индикатор, подпомагащ преценката при определяне на антицикличния буфер и съответната обосновка. На 17 март и 19 юни 2025 г. УС на БНБ определи нивото на антицикличния капиталов буфер, приложим към кредитни рискови експозиции в Република България, на 2.0% съответно за второто и третото тримесечие на 2026 г.

През първата половина на 2025 г. продължи наблюдението на експозициите на банковата система към държави от ЕИП и съответно на въведените от тях макропруденциални мерки с цел оценка на трансграничните ефекти и необходимостта от прилагане на доброволната реципрочност в съответствие с Препоръката на Европейския съвет за системен риск ЕССР/2015/2. Експозициите на банковата система към трети държави също са обект на ежегоден преглед, като анализът, извършен през първото полугодие, показва, че размерът им е незначителен, поради което не се идентифицира значима трета държава.

БНБ е активен участник в Макропруденциалния форум на ЕЦБ (МПФ), където е представена от подуправителя, ръководещ управление „Банков надзор“, член на управляващия комитет на МПФ. БНБ има възможност пълноценно да обменя аналитичен опит и да защити ефективността и рационалността на макропруденциалната политика, която провежда.

В рамките на участието в Консултативния технически комитет на ЕССР и в Комитета по финансова стабилност на ЕЦБ се споделят наблюдения, анализи и информация в областта на конкретното приложение на методиките за рискова оценка и за калибриране на макропруденциалните инструменти.

БНБ участва в диалога на страната за присъединяване към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). В подготвяните материали и въпросници, предоставяни на вниманието на Комитета по финансови пазари, и при двустранните срещи се обсъждат тенденциите в развитието на банковата система и макропруденциалната политика на БНБ с цел да се постигне увереност, че състоянието на българската банкова система и провежданата политика е съобразно стандартите, добрите практики и принципи на ОИСР.

БНБ участва активно в обсъжданията на работната група на Европейската комисия по банки, плащания и застраховане относно развитието, калибрирането и усъвършенстването на макропруденциалната регулаторна рамка. В обхвата на дискутираните въпроси са: приложение на антицикличния капиталов буфер в неутрална или стандартна рискова среда; опростяване на административните изисквания за компетентните органи; въвеждане на минимален набор от индикатори, свързани с използването на мерки към кредитополучателите; приложение на мерки, свързани с рисковете, произтичащи от изменението на климата, както и преглед на регламента за създаване на ЕССР.

Неразделна част от макропруденциалната надзорна дейност са срещите в рамките на визитите на МВФ по член IV от Учредителния договор на институцията, на ЕБВР, на рейтинговите агенции и други международни партньорски организации. БНБ допринася в обсъжданията на експертно ниво по темите за състоянието на банковата система и поддържането на стабилността с инструментариума на макропруденциалната политика.

Специфични надзорни дейности

През първото шестмесечие на 2025 г. продължиха контролните дейности на БНБ за спазване от кредитните институции на изискванията на Закона за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП) и Закона за мерките срещу финансиране на тероризма и на разпространението на оръжие за масово унищожение (ЗМФТРОМУ).

В началото на годината започнаха и бяха приключени проверки на място съгласно одобрения годишен план за 2025 г. в три кредитни институции: една по-малко значима институция; клон на чуждестранна банка, и една значима институция. Във фокуса на проверките, определен с прилагането на рисково базиран подход, бяха изпълнението на задълженията на банките съгласно изискванията на ЗМИП за вътрешна организация и контрол на дейността и спазването на изискванията за комплексна проверка спрямо нови клиенти.

През първото шестмесечие на 2025 г. стартираха и две извънредни проверки – в една по-малко значима и в една значима институция. Същевременно бяха осъществени проверки и подготвени отговори по жалби, сигнали, запитвания и друга информация, получени от граждани, юридически лица или институции, като част от тях бяха в рамките на съгласувателни процедури с управление „Банково“. Продължи активното участие в процеса на оценка при постъпили искания за придобивания на кредитни институции, промени в капиталовата им структура, оценка за надеждност и пригодност на ръководен и ключов персонал на банки.

Организирана беше първата среща на Форума за рисковете от изпирането на пари и финансирането на тероризма между БНБ и банките, в която участваха и представители на банковия сектор в страната, Асоциацията на банките в България, неправителствения сектор и Специализираната дирекция „Финансово разузнаване“ на ДАНС. Форумът цели да насърчи публично-частното партньорство с банките във връзка с разбирането на рисковете от изпирането на пари, финансирането на тероризма и разпространението на оръжия за масово унищожение и за необходимостта от поддържането на ефективни системи за ограничаването им. Допълнително с представители на кредитните институции и други надзорни/контролни органи регулярно се обменя информация, циркулярни писма, насоки и указания за прилагане на нормативната база и международните стандарти за превенция и борба в тази област.

Представители на БНБ участваха в дейности на Комитета от експерти за оценка на мерките срещу изпирането на пари (*Moneyval*) към Съвета на Европа и в междуведомствената работна група за последващи действия в резултат на оценката. Продължи работата по плана за действие във връзка с препоръките от доклада за България от петия оценителен кръг и поетите ангажменти, както и участието в редица междуведомствени работни групи на национално ниво, като групата за транспониране на Директива (ЕС) 2024/1640 и въвеждане на мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2024/1624 и Регламент (ЕС) 2024/1620 на Европейския парламент и Съвета. През януари 2025 г. беше създаден Комитет на компетентните органи, осъществяващи контрол по прилагане на превантивното законодателство срещу използването на финансовата система за изпиране на пари и финансиране на тероризма.

През отчетния период с изменението и допълнението на Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители, считано от юни 2025 г., бяха разширени контролните правомощия на БНБ, съгласно които Банката може да дава препоръки и да издава разпореждания за преустановяване на нарушения на лицата, подлежащи на контрол по този закон. Направените допълнения в правната рамка целят да разширят възможните механизми за въздействие с оглед ограничаване на недобрите практики, като се отчитат степента и тежестта на нарушението.

Продължи интересът към регистрацията на кредитни посредници, като през шестмесечието в регистъра бяха вписани 12 нови дружества от България и две от държави – членки на ЕС, а 4 дружества се отписаха по собствено желание. В края на периода общият брой на регистрираните дружества от България достигна 132. Продължиха проверките на дружества, за които има съмнение, че извършват дейност без необходимата регистрация.

За стриктното прилагане на разпоредбите на Закона за гарантиране на влоговете в банките бяха извършени целеви проверки в две по-малко значими кредитни институции с оглед правилното определяне на сумата на гарантираните влогове. Осъществена беше и една съвместна проверка с Комисията за финансов надзор на системно значима банка във връзка с дейността ѝ като банка попечител на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на фондовете за извършване на плащания, като нарушения на приложимата правна рамка не бяха установени.

По всички постъпили през периода жалби, въпроси и запитвания от клиенти на финансови институции бяха извършени проверки, за което лицата бяха уведомени или насочени към съответния компетентен орган.

През първото шестмесечие на 2025 г. в регистъра на финансовите институции по чл. 3а от Закона за кредитните институции (ЗКИ) бяха вписани седем юридически лица с търговска регистрация в Република България. От правото свободно да предоставя услуги по реда на взаимното признаване на единния европейски паспорт се възползва една чуждестранна финансова институция,

за която БНБ получи нотификация от съответния надзорен орган. Поради прекратяване на дейност регистрацията на три финансови институции беше заличена. На две дружества бе отказано вписване в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, като основанията бяха неясен произход и недоказани собствени средства при формиране на вноските в капитала. През периода влезе в сила съдебно решение, потвърждаващо издаденото от БНБ наказателно постановление, с което на една финансова институция, регистрирана по чл. 3а от ЗКИ, бе наложено административно наказание „имуществена санкция“.

Мониторингът и контролът от страна на БНБ за стриктно спазване на изискванията, определени в чл. 3а от ЗКИ и в Наредба № 26 на БНБ, се осъществяваха чрез проверки и анализи на представената в централната банка информация и документи, както при първоначалното вписване на дружество в регистъра по чл. 3а от ЗКИ, така и във връзка с последващи промени по регистрацията. Продължи сътрудничеството с правоохранителните органи, прокуратурата и други институции за обмен на информация относно дружества, които извършват дейност без регистрация. Бяха разгледани по компетентност постъпили писма и запитвания от чуждестранни институции и граждани по повод нормативната уредба и осъществяваната дейност от финансовите институции.

През отчетния период продължиха също регулярното наблюдение и контролът на представяните в БНБ финансови отчети от регистрираните по чл. 3а от ЗКИ финансови институции за наличие на съществена дейност и спазване на изискванията за поддържане на собствен капитал. Съществен акцент в тази дейност беше техническата подготовка на финансовите институции за въвеждане на еврото като национална валута в Република България.

Дейност по надзорно информационно обслужване и ИТ одит

За аналитичните нужди на управление „Банков надзор“ беше осигурено набиране, обработка, съхраняване и разпространение на надзорна информация. Беше осигурено навременно изпълнение на ангажиментите за докладване към ЕЦБ и ЕБО.

За обезпечаване на нормалното функциониране на надзорните процеси текущо бяха актуализирани и въведени различни нови надзорни информационни продукти. Графиците за подготовка на стандартните надзорни продукти се изпълняваха в срок, а заявените нестандартни информационни продукти се изготвяха гъвкаво и качествено.

През отчетния период бяха планирани и изпълнени проверки на място за определяне на нивото на ИТ риска, включващи множество технологични и организационни области в обхвата им. Звеното за ИТ одит извърши проверки за нивата на ИТ риска в две по-малко значими кредитни институции, а в една значима кредитна институция съвместно с ЕЦБ беше направена специализирана проверка. Препоръките, отправени в надзорните доклади на вече приключили проверки, със срокове през отчетния период, бяха проследени и изпълнени от поднадзорните институции.

През първото шестмесечие на 2025 г. бяха докладвани два съществени инцидента от банка, които бяха класифицирани като операционни. Секторният екип за докладване на киберинциденти в банките координира и следи процесите по докладване и възстановяване.

Във връзка с ангажиментите на БНБ по отношение на Регламент (ЕС) 2022/2554 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор и за изменение на регламенти (ЕО) № 1060/2009, (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 600/2014, (ЕС) № 909/2014 и (ЕС) 2016/1011 (DORA) бяха структурирани вътрешните отговорности на звената. Всички поднадзорни институции бяха информирани за задълженията им, произтичащи от прилагането на този регламент от 17 януари 2025 г., като за подобряване на координацията с банките беше организирана среща на 21 май 2025 г.

За ефективно интегриране на изискванията на регламента *DORA* експерти от БНБ и ЕЦБ подготвиха изменения в методиката за провеждане на проверките на място, която бе утвърдена за използване от БНБ по отношение на по-малко значимите кредитни институции и вече се прилага при провеждането на проверките на място, свързани с ИТ риска.

Технологична подготовка на кредитните институции, клоновете на чуждестранни банки в България и финансовите институции за въвеждане на еврото в България

С цел проследяване и подпомагане на технологичната подготовка на кредитните институции, клоновете на чуждестранните банки в България и финансовите институции за въвеждане на еврото в България бяха предоставени специфични указания и беше осъществена активна комуникация. През отчетния период тестовата информационна система беше актуализирана, настроена и допълнена за подаване на пълния обем от надзорни и пруденциални отчети в евро. Във връзка с проверката на изискванията за двойно изписване съгласно Закона за въвеждане на еврото в Република България беше изисквана информация за изпълнените от банките и клоновете на чуждестранни банки в България технологични промени. За установените недостатъци бяха дадени указания за отстраняване и подобрене. Бяха изисквани и анализирани плановете за технологична подготовка и плановете за непрекъсваемост и възстановяване на ИТ системите в процеса на преминаване към еврото. Резултатът от анализа на плановете за възстановяване показва, че банковата система демонстрира висока степен на подготвеност за технологично осигуряване на процеса по преминаване към еврото и въз основа на рисков базирен подход са предвидени ресурси и защитни мерки.

Регулаторна дейност и надзорна политика

Дейност по изменение на съществуващата регулаторна рамка

Във връзка с предстоящото въвеждане в България от началото на 2026 г. на изискванията на Директива (ЕС) 2024/1619 (ДКИ VI) експерти от БНБ подготвиха през първата половина на 2025 г. проект на изменения в Закона за кредитните институции. В него са залегнали и приложимите към банките и БНБ изисквания в Директива (ЕС) 2023/2864 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 година за изменение на някои директиви във връзка със създаването и функционирането на европейската единна точка за достъп.

Експерти от управление „Банков надзор“ продължиха да участват в дейността на постоянните комитети и работни групи към ЕБО и ЕЦБ при обсъждането и изработването на общите политики и стандарти за надзор, както и в обмена, оценката и сближаването на националните практики по прилагане и развитие на пруденциалната и надзорната рамка на ЕС. Във връзка с изпълнението на работната програма на ЕБО бяха изготвени становища по предложения за приемане на различни регулаторни актове – насоки, препоръки, стандарти и др., които се отнасят до широк кръг от теми в областта на пруденциалния надзор върху кредитните институции.

Представителите на БНБ оказаха своя принос в разработването и въвеждането в ЕС на ревизираната регулаторна и отчетна рамка за капиталовите изисквания, най-вече в следните направления: новия метод за изчисляване на капиталовите изисквания за операционен риск; изготвянето на регулаторните продукти, свързани с пруденциалната консолидация; новата отчетна рамка, резултат от въвеждането на РКИ III както за институциите, така и за клоновете от трети държави; разработването на изисквания по отношение на гаранционния капитал на клоновете от трети държави. В рамките на дейностите на ЕЦБ и националните компетентни органи те участваха още в работата

по актуализиране на директно приложимата европейска рамка за отчетност, свързана с ликвидността, в подобряването на аналитичните възможности на съществуващите платформи и инструменти за анализ на ЕНМ в частта на ликвидността, в осъвременяването на документите, свързани с упражняване на правото на избор от страна на компетентния орган, а също така и във всички процеси, насочени към опростяване на изискванията и премахване на ненужната обремененост в отчетността, определени като един от приоритетите в работата на ЕБО.

В хода на дейността на управление „Банков надзор“ през първото шестмесечие на 2025 г. бяха предприети стъпки за привеждане на решенията на съответните европейски органи в действащата регулаторна рамка спрямо поднадзорните лица в България.

Дейност по приложение на регулаторната рамка

През отчетния период започна работата по въвеждане на изменения и допълнения в редица наредби на БНБ, в това число Наредба № 7 на БНБ от 24 април 2014 г. за организацията и управлението на рисковете в банките, Наредба № 37 на БНБ от 16 юли 2018 г. за вътрешните експозиции на банките и др.

За коректното подаване на регулярната отчетност от кредитните институции и поддържането на данни с високо качество управление „Банков надзор“ продължи да оказва помощ и да дава указания на банките при възникнали казуси и неточности в подадените данни, включително и посредством извършения хоризонтален преглед на прилагания от поднадзорните лица обхват на пруденциална консолидация.

През първото шестмесечие на 2025 г. управление „Банков надзор“ актуализира изискванията за отчетност към 31 март 2025 г., отразяващи измененията в Регламента за отчетността.

В съответствие с Решение на ЕБО относно изискваната информация за наблюдение на Базелските надзорни стандарти, в хода на ежегодното упражнение за това наблюдение, въз основа на данните към 31 декември 2024 г., в извадката бяха включени 3 кредитни институции.

В сътрудничество с ЕЦБ управление „Банков надзор“ извърши регулярната си самооценка в областта на управлението на операционния риск, като изготви анализ на рисковете и ефективността на въведените контролни механизми в надзорните процеси.

Управление „Банков надзор“ организира и координира процеса по изпълнение на чл. 102 от ЗКИ и Регламент за изпълнение (ЕС) № 650/2014 на Комисията, свързан с годишното публично оповестяване от надзорните органи, с цел осигуряване на възможност за сравнение на подходите, възприети от БНБ и от останалите компетентни органи на държавите членки.

В съответствие с установеното в чл. 76, ал. 4 от ЗКИ банките, опериращи на българския пазар, съгласуваха избора си на одитори за извършване на независим финансов одит на финансовите отчети за 2025 г.

През първата половина на 2025 г. управление „Банков надзор“ продължи да поддържа актуална и структурирана информация за статута на българските поднадзорни лица (кредитни институции, финансови холдинги и клонове на чуждестранни банки) по отношение на специфичните им характеристики, заложи в Регистъра за данните на ЕЦБ – *RIAD (Register of Institutions and Affiliates Data)*.

Дейност по издаване на лицензи, разрешения и одобрения

През първата половина на 2025 г. не са издавани лицензи на нови кредитни институции за извършване на банкова дейност на територията на Република България и не са откривани производства за лицензиране⁷⁴.

За периода януари – юни 2025 г. не са постъпвали искания за придобиване на квалифицирано дялово участие в банки.

През първото шестмесечие на 2025 г. са издадени разрешения във връзка със собствения капитал, както следва:

- на една значима банка да включи междинната си печалба за първото шестмесечие на 2024 г. в базовия собствен капитал от първи ред (*CET 1*);
- на една банка да включи междинната си печалба към 30 септември 2024 г. в базовия собствен капитал от първи ред (*CET 1*);
- на една значима банка да намали собствения си капитал чрез изплащане на инструмент на допълнителния капитал от първи ред и да го замени с инструмент на *CET 1*;
- на една значима банка за класифициране на T2 облигации като инструменти на капитала от втори ред;
- с решение на УС на БНБ е издадено разрешение на една значима банка да включи междинната си печалба към 31 декември 2024 г. на индивидуална и консолидирана основа в базовия собствен капитал от първи ред (*CET 1*).

През първото шестмесечие с решение на УС на БНБ са издадени одобрения за изменения в уставите на пет кредитни институции съгласно чл. 71, ал. 5 от ЗКИ.

През периода януари – юни 2025 г., след извършена оценка за надеждност и пригодност, с решения на УС на БНБ бяха издадени общо 10 броя предварителни одобрения за заемане на позиции в управителните и надзорни органи на банки⁷⁵ (5 – по отношение на по-малко значими институции, и 5 – на значими институции след инструкции на ЕЦБ), едно одобрение за заемане на длъжността управител на клон на чуждестранна банка от трета държава, едно одобрение за заемане на длъжността член на съвета на директорите и едно одобрение за заемане на длъжността прокурист на финансов холдинг майка със смесена дейност от държава членка. Издадени са и 14 одобрения във връзка с оценка на пригодността на лица, заемащи ключови позиции в банки (9 по отношение на по-малко значими институции и 5 – на значими институции след инструкции на ЕЦБ)⁷⁶.

През периода януари – юни 2025 г. 6 нови кредитни институции от държави членки упражниха правото си директно да предоставят услуги по реда на взаимното признаване на единния европейски паспорт чрез изпратени нотификации до БНБ от надзорните органи, издали лицензите им за банкова дейност, относно намерението на тези институции да предоставят банкови услуги в Република България. С тях броят на получените в БНБ първоначални нотификации за свободно предоставяне на услуги в страната е 371.

Вследствие на установения механизъм на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ⁷⁷ бяха проведени процедури по отправени конкретни указания (инструкции) от ЕЦБ, в резултат на които УС на БНБ прие национални решения и

⁷⁴ С Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ от 24 юни 2020 година за установяване на тясно сътрудничество между Българската народна банка и Европейската централна банка (ЕЦБ/2020/30) е установен механизъм на тясно сътрудничество, като считано от 1 октомври 2020 г., на основание член 4, параграф 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) № 1024/2013 компетентният орган за лицензиране на кредитни институции е ЕЦБ при спазване на специфични правила, отразяващи ролята на националния компетентен орган.

⁷⁵ Информация за издадените на основание чл. 11, ал. 1 и 3 от ЗКИ одобрения е достъпна на интернет страницата на БНБ.

⁷⁶ След установяване на тясното сътрудничество между БНБ и ЕЦБ, на основание член 4, параграф 1, буква „д“ от Регламент (ЕС) № 1024/2013 ЕЦБ разполага с изключителната компетентност да оценява и приема решения относно пригодността на членовете на ръководните органи и лицата, заемащи ключови позиции в значимите банки. ЕЦБ оценява съответните лица в сътрудничество с националните надзорни органи.

⁷⁷ Решение (ЕС) 2020/1015 на ЕЦБ, в сила от 27 юли 2020 г.

подуправителят на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“, издаде заповеди, както следва:

- 10 национални решения за издаване на одобрения за заемане на позиции в управителните и надзорните органи и за заемане на ключови позиции в четири значими кредитни институции;
- 13 национални решения за фактуриране на дължимите към ЕЦБ годишни надзорни такси за период на таксуване 2024 г. за поднадзорните лица и поднадзорните групи, установени в България;
- 2 национални решения във връзка с вътрешни модели – на една значима институция;
- 4 национални решения във връзка със собствения капитал – на три значими институции;
- една заповед за провеждане на надзорна инспекция в една значима банка;
- едно национално решение за издаване на одобрение за изменения в устав – на една значима банка;
- едно национално решение за събиране на данни във връзка с изнесените дейности – по отношение на една значима институция.

През първото шестмесечие на 2025 г. в управление „Банков надзор“ бяха регистрирани и разгледани 74 броя жалби от клиенти на банки по конкретни казуси.

VII. Дейност на БНБ като орган за реструктуриране на кредитни институции

По силата на Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (ЗВПКИИП) Българската народна банка е орган за реструктуриране на кредитни институции и други субекти, които подлежат на надзор или консолидиран надзор от страна на централната банка. След установяването на тясно сътрудничество с ЕЦБ (считано от 1 октомври 2020 г.) БНБ осъществява функцията на орган за реструктуриране в рамките на Единния механизъм за реструктуриране (ЕМП) и в тясно сътрудничество с Единния съвет за реструктуриране (ЕСП).

Кредитните институции, установени в Република България, по отношение на които ЕЦБ упражнява всички правомощия по член 4 от Регламент (ЕС) № 1024/2013⁷⁸, попадат в обхвата на преките правомощия на ЕСП, който упражнява функциите на орган за реструктуриране и взема решения в тази връзка по всички аспекти на реструктурирането.⁷⁹ В качеството си на национален орган за реструктуриране на кредитните институции, попадащи в обхвата на преките правомощия на ЕСП, Българската народна банка участва и е представена в организациите от ЕСП вътрешни екипи по реструктуриране⁸⁰, които изпълняват задачи по подготовка на плановете за реструктуриране и решенията във връзка с реструктурирането. Единният съвет за реструктуриране замества БНБ и при осъществяване на сътрудничеството с органите за реструктуриране на неучастващите държави членки, включително в колегиите за реструктуриране и в европейските колегии за реструктуриране, които се създават по реда на Директива 2014/59/ЕС.⁸¹ По отношение на кредитните институции, съответно групи, за които ЕСП е орган за реструктуриране, БНБ участва в колегиите за реструктуриране като наблюдател.

За кредитните институции и групи, установени в Република България, които не попадат в обхвата на преките правомощия на ЕСП, Българската народна банка приема решения по всички аспекти на реструктурирането, като съобразява ангажиментите си за сътрудничество с ЕСП и прилага Регламент (ЕС) № 806/2014.⁸²

Като част от ЕМП Българската народна банка е представена с право на глас в управленските органи на ЕСП във формат пленарна сесия⁸³ и разширена изпълнителна сесия⁸⁴ от подуправителя, ръководещ управление „Банково“.

⁷⁸ Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 година за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции.

⁷⁹ Към 30 юни 2025 г. това са четири кредитни институции, а именно: „Обединена българска банка“ АД, „Банка ДСК“ АД, „УниКредит Булбанк“ АД и „Юробанк България“ АД.

⁸⁰ Включват представители на ЕСП и на националните органи за реструктуриране и са създадени на основание член 83, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 806/2014.

⁸¹ Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета.

⁸² Регламент (ЕС) № 806/2014 на Съвета от 15 юли 2014 година за установяване на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010.

⁸³ Включва постоянните членове на ЕСП и представителите на всички национални органи за реструктуриране в рамките на ЕМП.

⁸⁴ Състои се от постоянните членове на ЕСП и представителите на националните органи за реструктуриране, в чиято юрисдикция са субектите, по отношение на които се разглеждат въпроси и се вземат решения.

В качеството си на орган за реструктуриране БНБ отговаря изцяло за администрирането и управлението на Фонда за реструктуриране на банки (ФПБ, Фонда).

През първото шестмесечие на 2025 г. продължи работата по развитието и актуализирането на вътрешната методологична рамка на БНБ, свързана с функцията по реструктуриране, в контекста на интегрирането на политиките на ЕСП, доколкото са приложими и при съобразяване с националните специфики.

През разглеждания период дейността на БНБ като орган за реструктуриране и национален орган за реструктуриране беше насочена главно към организация и осъществяване на процесите по подготовка, преглед, актуализиране и приемане от УС на БНБ на плановете за реструктуриране на кредитните институции, както и към наблюдение върху изпълнението на определените за кредитните институции целеви нива на минималното изискване за собствен капитал и приемливи задължения (МИСКПЗ).

В началото на 2025 г. приключи периодът по планиране на реструктурирането за 2023 г. за кредитните институции, попадащи в обхвата на преките правомощия на БНБ, и една кредитна институция, която е част от трансгранична група от ЕС.⁸⁵

През първото шестмесечие на 2025 г. стартираха дейностите по преглед и актуализиране на плановете за реструктуриране за 2024 г. на кредитните институции, попадащи в обхвата на преките правомощия на БНБ. Плановете за реструктуриране се преразглеждат веднъж годишно и включват оценка на възможността за реструктуриране, оценка и анализ на бизнес модела и критично важните функции на съответната институция или група, както и предпочитани стратегия и инструменти за реструктуриране. По отношение на девет кредитни институции плановете за реструктуриране предвиждат прилагане на инструмент за реструктуриране, а при останалите четири извършените оценки обосновават като целесъобразно и осъществимо прекратяване на дейността чрез производство по несъстоятелност. Заедно с прегледа и актуализацията на плановете за реструктуриране се извършва преглед и на определеното ниво на МИСКПЗ. Наред с това се разглежда и оценява и напредъкът, постигнат от кредитните институции по отношение на определените им работни приоритети, с оглед осигуряване на възможността за реструктуриране и прилагане на предпочитаната стратегия за реструктуриране.

В изпълнение на процедурните ангажименти на БНБ в рамките на ЕМП, през първото полугодие на ЕСП бяха представени за изразяване на становище актуализираните плановете за реструктуриране за 2024 г. на кредитните институции, попадащи в обхвата на преките правомощия на БНБ.

В качеството на орган за реструктуриране на кредитна институция, която е част от трансгранична група от ЕС, Българската народна банка участва като член в колегията за реструктуриране, създадена от органа за реструктуриране на ниво група. През първото шестмесечие на 2025 г., в рамките на срока за постигане на съвместно решение по плана за реструктуриране на групата за 2024 г. и относно МИСКПЗ, членовете на колегията постигнаха съвместно решение и приеа груповия план за реструктуриране за 2024 г. Съгласно плана дъщерната кредитна институция в Република България е определена за субект за реструктуриране⁸⁶ с оглед на идентифицираната критична функция и заключението, че целите на реструктурирането не могат да бъдат постигнати в същата степен при прекратяване на дейността ѝ чрез производство по несъстоятелност. В същия срок членовете на колегията постигнаха и съвместно

⁸⁵ В контекста на разпределението на функциите и правомощията между БНБ и ЕСП, Българската народна банка отговаря за планиране на реструктурирането на тринадесет кредитни институции, лицензирани в Република България, попадащи в обхвата на преките ѝ правомощия.

⁸⁶ По смисъла на определението в § 1, т. 71а от Допълнителните разпоредби на ЗВПКИИП.

решение относно определяне на МИСКПЗ на индивидуална основа за дъщерната кредитна институция в Република България като субект за реструктуриране.

В хода на прегледа и актуализирането на плановете за реструктуриране на четирите кредитни институции, които попадат в обхвата на преките правомощия на ЕСП, през първата половина на 2025 г. УС на БНБ прие позиции във връзка с гласуването на решения на разширената изпълнителна сесия на ЕСП за предварително, а впоследствие и окончателно одобряване на съвместни решения по плановете за реструктуриране за 2024 г. на две трансгранични групи с дъщерни банки, лицензирани в Република България, и относно определяне на МИСКПЗ на субектите за реструктуриране и на дъщерните им банки в обхвата на правомощията на ЕСП.⁸⁷ Управителният съвет на БНБ прие също позицията във връзка с гласуването на проекти на решения на разширената изпълнителна сесия на ЕСП относно одобряване на план за реструктуриране за 2024 г. и определяне на МИСКПЗ за една трансгранична група с дъщерна банка, лицензирана в Република България, за която няма организирана колегия за реструктуриране, предвид липсата на присъствие на групата в държави членки извън ЕМП.

Съобразно приетите позиции Българската народна банка подкрепи проектите за решения на разширената изпълнителна сесия на ЕСП относно плана за реструктуриране и оценката на възможността за реструктуриране за 2024 г. и относно определяне на МИСКПЗ на трите трансгранични групи с дъщерни банки в Република България, попадащи в преките правомощия на ЕСП. Позициите на БНБ като национален орган за реструктуриране бяха изразени в рамките на разширената изпълнителна сесия на ЕСП от представителя на БНБ, в съответствие с приложимите вътрешни актове на БНБ и Процедурния правилник на изпълнителната сесия на ЕСП.

Плановете за реструктуриране за 2024 г. и на трите групи, част от които са кредитни институции, установени в Република България, включват оценка на възможността за реструктуриране на съответната група, оценка на значимите предприятия и анализ на правната и финансовата им структура, и на техния бизнес модел, критични функции, предпочитани стратегии и инструмент за реструктуриране, изчисления на МИСКПЗ, както и анализ на инструментите, служещи за изпълнение на МИСКПЗ. Трите дъщерни банки, лицензирани в Република България, които са част от съответните банковите групи, са определени като значими и са идентифицирани изпълняваните от тях критични функции. За трите дъщерни банки, които не са субекти за реструктуриране, съгласно стратегията, предвидена в плановете за реструктуриране на съответната група, е определено МИСКПЗ на индивидуална или (под-)консолидирана основа в съответствие с възприетия от ЕСП подход.

По линия на функцията по управление на ФПБ, на 17 април 2025 г. Управителният съвет на БНБ прие Годишния финансов отчет на ФПБ за 2024 г., включващ отчет за дейността⁸⁸ и всички компоненти на финансовия отчет на Фонда към 31 декември 2024 г. Одигитираният Годишен финансов отчет на Фонда за реструктуриране на банки за 2024 г. е обнародван в законоустановения срок (до 30 април) в „Държавен вестник“.⁸⁹ В рамките на същия срок отчетът, представящ дейността на Фонда и неговото имуществено и финансово състояние,

⁸⁷ Съгласно член 54, параграф 2, букви „а“ и „б“ от Регламент (ЕС) № 806/2014, на своя изпълнителна сесия ЕСП подготвя, оценява и одобрява плановете за реструктуриране и определя МИСКПЗ на субектите и групите, попадащи в обхвата на неговите правомощия. Решенията на изпълнителната сесия на ЕСП във формат разширена изпълнителна сесия се вземат чрез консенсус, а при невъзможност за постигане на консенсус – посредством гласуване с обикновено мнозинство от гласовете на постоянните членове на ЕСП.

⁸⁸ Включва информация и анализи относно динамиката и тенденциите в международната среда, икономическата активност в България и състоянието на банковата система предвид тяхната взаимосвързаност и определяща роля за дейността по управление на ФПБ, както и информация за управлението на ФПБ и за основните показатели, представящи резултатите от дейността му през 2024 г.

⁸⁹ ДВ, бр. 36 от 29 април 2025 г.

паричните потоци, финансовия резултат и изменението в нетните активи, придружен от доклада на независимия одитор⁹⁰, е публикуван на интернет страницата на БНБ в съответната рубрика.

За целите на текущото управление на средствата на ФПБ през януари 2025 г. Управителният съвет на БНБ определи допустимите класове активи и инвестиционни ограничения за пазарен и кредитен риск във връзка с възможността средствата на ФПБ да бъдат инвестирани посредством структурирана индексна сметка (СИС) при БНБ. През първата половина на 2025 г. УС на БНБ прие решения да бъде запазена прилаганата инвестиционна стратегия по отношение на средствата на ФПБ и те продължиха да бъдат държани по текущи сметки при БНБ, като спрямо тях се прилагат „Общи условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти“. При приемане на решенията за инвестиране на средствата на ФПБ, Управителният съвет разгледа и взе предвид очакваните доходност и риск в случай на избор на СИС, както и пазарната конюнктура към този момент.

В съответствие с разпределението на правомощията между ЕСП и БНБ функцията по определяне и събиране на вноските на клоновете на кредитни институции от трети държави за целите на финансиране на преструктурирането се осъществява изцяло от БНБ, а средствата постъпват в отделен подфонд на ФПБ по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП. През април 2025 г. УС на БНБ определи годишните вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави във ФПБ за 2025 г. с общ размер 130 хил. лв. Средствата постъпиха по сметката на съответния подфонд в рамките на срока по чл. 139, ал. 5 от ЗВПКИИП (тридесет дни, считано от датата на уведомяването). Към 30 юни 2025 г. средствата, набрани в подфонда, предназначени за набиране на вноски от клоновете на кредитни институции от трети държави, възлизат на 1175 хил. лв.

Вноските на кредитните институции, лицензирани в Република България, за целите на финансиране на преструктурирането се дължат към Единния фонд за преструктуриране (ЕФП) и се определят от ЕСП. Като национален орган за преструктуриране БНБ отговаря за уведомяването на кредитните институции за определените им от ЕСП предварителни годишни вноски, тяхното набиране и прехвърлянето им към ЕФП. За целта се ползва отделен целеви подфонд на ФПБ, обособен в съответствие с чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП. В хода на процедурата по определяне на индивидуалните предварителни вноски в ЕФП за 2025 г. от страна на ЕСП е извършена проверка относно достигането на целевото ниво на ЕФП⁹¹, вследствие на която е установено, че наличните финансови средства в ЕФП представляват поне 1% от размера на гарантираните депозити на всички кредитни институции, лицензирани в държавите членки, участващи в ЕМП. На 10 февруари 2025 г. ЕСП публикува прессъобщение относно покриването към 31 декември 2024 г. на целевото равнище на ЕФП и намерението през 2025 г. да не бъдат събирани редовни годишни вноски в ЕФП.⁹² Съответно в рамките на процедурата по определяне на индивидуалните годишни вноски в ЕФП за 2025 г. ЕСП следва единствено процедурата си за преизчисляване на индивидуалните предварителни годишни вноски на институциите, които са подали коригиращи данни по отношение на предходни процедури⁹³. През април 2025 г., във връзка с постъпило уведомление от ЕСП за решение за изчисляване на корекции на предварителни индивидуални годишни вноски, в това число на една кредитна институция, лицензирана в Република България, подава коригиращи данни за 2023 г., УС на БНБ взе решение за корекция на размера на средствата

⁹⁰ „Ърнст и Янг Одит“ ООД, назначен с Решение № 352 на УС на БНБ от 17 юли 2024 г.

⁹¹ Определено съгласно член 69, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 806/2014.

⁹² Виж *No additional SRF bank levies needed for 2025; Fund continues to meet target level*, press release, SRB, 10 February 2025.

⁹³ Процедурите за определяне на индивидуални предварителни годишни вноски за периода 2016–2023 г.

в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП, приспаднати от задълженията на тази кредитна институция за предварителни вноски в ЕФП за 2023 г., и за възстановяване на средства в размер на 33 хил. лв. в цитирания подфонд. Възстановените средства подлежат на използване съгласно разпоредбите на § 56, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП.

Към 30 юни 2025 г. средствата в целевия подфонд на ФПБ, предназначен за набиране и прехвърляне на вноски на кредитните институции в ЕФП, възлязоха на 482 830 хил. лв.

VIII. Участие в ЕСЦБ и в дейността на органите и институциите на ЕС

Дейността на органите и институциите на ЕС през първото шестмесечие на 2025 г. беше насочена към укрепването на финансовата система на Съюза, повишаването на устойчивостта на европейския банков сектор и засилването на капацитета му за управление на кризи, както и към хармонизиране на правилата относно функционирането на пазара на платежни услуги. Представители на БНБ участваха активно в дискусиите по измененията на правната рамка на ЕС за банковия сектор и допринесоха за изготвянето и съгласуването на националните позиции по съответните законодателни предложения.

Европейска система на централните банки

Управителят на БНБ е член на Генералния съвет на ЕЦБ, включващ председателя и заместник-председателя на ЕЦБ, както и управителите на националните централни банки на всички държави – членки на ЕС. През първото шестмесечие на 2025 г. бяха проведени две заседания на Генералния съвет на ЕЦБ, на които бяха обсъдени макроикономическото, паричното и финансовото развитие в ЕС и доклада за перспективите, рисковете и паричната политика на държавите членки извън еврозоната. Генералният съвет на ЕЦБ прие извънредния Доклад за конвергенцията на ЕЦБ за 2025 г., изготвен по искане на Република България, като преди това одобри начина на прилагане на критериите за икономическа конвергенция.

БНБ е представена на ниво подуправители в Надзорния съвет на ЕЦБ, в Ръководния комитет на Макропруденциалния форум на ЕЦБ и в Целевата група на високо ниво за интегрирана рамка за докладване на ЕСЦБ.

Представители на БНБ участват в работата на 17 комитета към ЕСЦБ⁹⁴ и в 70 работни групи към тях. Чрез представителите си в органите на ЕЦБ, комитетите и работните групи на ЕСЦБ Банката допринася за изготвянето на актовете на ЕЦБ в областта на паричната и банковата политика, на платежните и сетълмент системи, на пруденциалния надзор, на статистическата отчетност и изследователската дейност, както и при обсъждането на други въпроси от сферата на компетентност на централните банки. БНБ участва в процеса на съгласуване на проекти на становища на ЕЦБ във връзка с провежданите от държавите – членки на ЕС, писмени консултации по проекти на нормативни актове, както и с предложения за правни актове на ЕС, попадащи в сферата на компетентност на ЕЦБ⁹⁵.

⁹⁴ Комитет за счетоводство и парични приходи (AMICO), Комитет за финансова стабилност (FSC), Комитет по банкнотите (BANCO), Комитет за комуникации на Евросистемата/ЕСЦБ (ECCO), Комитет за информационни технологии (ITC), Комитет на външните одитори (IAC), Комитет за международни отношения (IRC), Правен комитет (LEGCO), Комитет за пазарни операции (MOC), Комитет по парична политика (MPC), Комитет за пазарна инфраструктура и плащания (MIPC), Комитет по статистика (STC), Комитет за организационно развитие (ODC), Комитет по контролинг (COMCO), Комитет за човешките ресурси (Human Resources Committee), Конференция на ръководителите на администрацията (Heads of Administration Conference), Ръководен комитет на Службата за координиране на обществени поръчки на Евросистемата (EPCO).

⁹⁵ Извън отчетния период, в началото на юли 2025 г., БНБ участва в съгласуването на проект на становище на ЕЦБ в контекста на отмяната на дерогацията на Република България и въвеждането на еврото. На 2 юли ЕЦБ прие Становище относно предложение за регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 974/98 по отношение на въвеждането на еврото в България и относно предложение за регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния курс към еврото за България (CON/2025/15), ОВ С, С/2025/3948, 10 юли 2025 г.

Европейски съвет за системен риск, Европейски банков орган

Управителят и подуправители на БНБ са членове на Генералния съвет на ЕССР. Извършената в рамките на проведените през първата половина на 2025 г. две заседания, редовна оценка на рисковете за финансовата стабилност в ЕС показва, че те остават повишени на фона на продължаващите търговска и геополитическа несигурност. Отбелязано бе, че засилването на търговските ограничения би могло да влоши перспективите за икономически растеж, което би повишило несъстоятелността в корпоративния сектор и би отслабило балансите на домакинствата. В допълнение, евентуална ескалация на геополитическото напрежение би довела до хаотични корекции на световните финансови пазари, които да засегнат реалната икономика и да засият колебанията особено на валутните пазари и пазарите на суровини. Генералният съвет отчете, че банките и пазарните участници са успели да устоят на увеличаващата се несъстоятелност, а притокът на капитали е доказал, че ЕС е сигурно място за инвестиции. Въпреки това беше подчертано, че продължаващата несигурност налага предприемането на бързи мерки, насочени към по-нататъшното засилване на устойчивостта на финансовата система на ЕС, посредством строги регулации и стриктен надзор.

На фона на нарасналите опасения за сигурността и свързаната с това необходимост държавите членки бързо и съществено да увеличат разходите за отбрана, по време на заседанията бяха обсъдени и рисковете, свързани с понесимостта на държавния дълг. Членовете на Генералния съвет се обединиха около мнението, че способността за отбрана на националния суверенитет е предпоставка за финансова стабилност, но в същото време по-високите разходи за отбрана могат да стеснят фискалното пространство на държавите членки и да породят рискове за страните с високи нива на дълг. В тази връзка, с оглед на посрещане на нуждите в областта на отбраната и ограничаване на опасенията, свързани с нарастване на дълговата тежест, членовете на Генералния съвет призоваха към възприемане на балансиран подход, който съчетава инструменти за финансиране както на национално, така и на европейско ниво.

Сред темите, обсъдени през отчетния период, като част от дискусиите, насочени към рисковете за финансовата стабилност на ЕС, беше нарастващата връзка между сектора на криптоактивите и финансовия сектор. Подчертано беше, че не всички юрисдикции са приложили напълно препоръките на Съвета за финансова стабилност за глобалните стабилни криптопари, за разлика от ЕС, където тези препоръки са приложени в Регламента относно пазарите на криптоактиви. Във връзка с това бяха изразени опасения, че заменяемостта на стабилните криптопари, емитирани както в Европа, така и в трети страни, може да породи рискове за финансовата стабилност. Ето защо беше решено ЕССР да ускори работата си, насочена към оценка на системните рискове, свързани със стабилните криптопари, и установяване на начините за тяхното предотвратяване или смекчаване.

На проведеното през юни заседание Генералният съвет проведе разисквания относно рисковете за финансовата стабилност, устойчивостта и макропруденциалните политики в страните от Европейското икономическо пространство с цел извършване на оценка на позицията на макропруденциалната политика. Беше отбелязано, че в условията на висока несигурност, от ключово значение е поддържането на текущите нива на макропруденциалните буфери, което ще даде възможност за поемане на различни по вид шокове. Страните с висока степен на отвореност на икономиката бяха призовани да направят

оценка за отражението на продължаващата несигурност в световната търговия върху финансовия сектор и да разработят стратегии за справяне с този риск.

Освен работата по идентифициране на системните рискове Генералният съвет разгледа и други теми, сред които устойчивостта на финансовата система на ЕС на промени в лихвените проценти, отражението върху финансовата стабилност от прилагането на рамката за опростени, прозрачни и стандартизирани секюритизации спрямо синтетичните секюритизации, както и предложенията, насочени към изпълнение на стратегическите приоритети на ЕССР, въз основа на препоръките от доклада на Групата на високо ниво относно прегледа на ЕССР.

През отчетния период представители на БНБ участваха в заседания на комитет и работни групи към ЕБО, в които освен обичайните теми за обсъждане се изготвяха доклади и проучвания по въпроси, свързани с потребителското кредитиране и финансовите иновации.

По линия на специфичните надзорни дейности продължи взаимодействието с регулаторните органи на държавите – членки на ЕС, чрез участие в три колегии, в които бяха обсъдени действията на банковите групи за подобряване на ефективността на системите за мониторинг и контрол при превенцията на ИП/ФТ.

Съвет по икономически и финансови въпроси (Екофин) и Икономически и финансов комитет

През април беше проведено неформално заседание на Съвета на ЕС по икономически и финансови въпроси, в което взеха участие министрите на финансите или икономиката и управителите на централните банки на държавите – членки на ЕС. В заседанието участваха управителят и подуправител на БНБ. Министрите и управителите обсъдиха начини за повишаване на конкурентоспособността на европейските финансови пазари, тяхната роля при подкрепата на инвестициите в несигурна икономическа среда и реакцията на Европа спрямо събитията на финансовите пазари в краткосрочен и дългосрочен план. Дискусията засегна основните трудности, пред които са изправени европейските капиталови пазари, между които фрагментацията, произтичаща от различните национални регулации и надзорни практики, липсата на дълбоки и ликвидни пазари за рисков капитал, особено за стартираци и иновативни предприятия, както и предизвикателствата в резултат от несигурността, породена от тарифите, наложени от САЩ. Във връзка с това беше подчертано, че повишаването на прозрачността, хармонизирането на нормативната уредба и насърчаването на финансовата грамотност са от съществено значение за укрепването на капиталовите пазари и осигуряването на тяхната дългосрочна устойчивост и привлекателност.

БНБ е представена в Икономическия и финансов комитет от подуправител, който участва в дейността му. През първата половина на 2025 г. в Комитета продължиха обсъжданията на тенденциите в развитието на финансовите пазари и рисковете за финансовата стабилност в ЕС в условията на променяща се глобална среда. Като основно опасение за финансовата стабилност беше отбелязана възможността за съществена промяна в търговската политика поради потенциалното ѝ въздействие върху инфлацията. Беше подчертана необходимостта от укрепване на икономиката на ЕС и неговата стратегическа автономност и от намаляване на уязвимостите във финансовата система на Съюза.

Членовете на Комитета продължиха да обсъждат финансовите нужди на Украйна и използването на приходите от блокираните руски активи и резерви за подкрепа на страната.

В рамките на отчетния период членовете на Комитета бяха запознати с инициативите, насочени към намаляване на регулаторната тежест и опростяване на законодателството на ЕС, както и със законодателните предложения, свързани с изграждането на Съюза на спестяванията и инвестициите. Комитетът продължи своята работа по подготовката на международните срещи чрез задълбочени дискусии относно стратегическите приоритети на ЕС. Икономическият и финансов комитет участва също в процедурите, предвидени в ДФЕС, във връзка с отмяната на дерогацията на Република България.

През първото шестмесечие Съветът Екофин разгледа въпроса за разширяването на еврозоната и приемането на еврото от Република България. На 4 юни 2025 г. бяха публикувани докладите за конвергенцията на ЕК и на ЕЦБ, изготвени по искане на Република България и приети на основание член 140, параграф 1 от ДФЕС. Анализите и на двете институции показват, че България изпълнява условията за присъединяване към еврозоната. Република България изпълнява критерия за ценова стабилност. Средният темп на инфлация в страната през 12-месечния период преди април 2025 г. бе 2.7%, което е под референтната стойност от 2.8%. При прегледа на широк набор от показатели не са открити причини за безпокойство по отношение на устойчивостта на ценовата стабилност. България изпълнява критерия за публичните финанси. По отношение на страната няма решение на Съвета на ЕС за наличието на прекомерен дефицит. За референтната 2024 г. бюджетният дефицит на сектор „гържавно управление“ възлиза на 3% от БВП при същата референтна стойност, а съотношението на консолидирания гържавен дълг към БВП е 24.1%, което е значително под референтната стойност от 60%. Българският лев участва във Валутен механизъм II през двегодишния референтен период от 20 май 2023 г. до 19 май 2025 г. През този период левът не показва отклонение от централния си курс от 1.95583 лева за 1 евро. През референтния период от май 2024 г. до април 2025 г. дългосрочният лихвен процент в България възлезе средно на 3.9%, което е под референтната стойност от 5.1% по критерия за конвергенция на лихвените проценти. Българското законодателство е съвместимо с Договора за Европейския съюз, с ДФЕС и с Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка.

След публикуването на докладите за конвергенцията бяха инициирани процедурите, предвидени в член 140, параграфи 2 и 3 от ДФЕС. На 4 юни 2025 г. ЕК представи предложение за Решение на Съвета относно приемането на еврото от България на 1 януари 2026 г.⁹⁶ и предложение за Регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 974/98 по отношение на въвеждането на еврото в България⁹⁷. Икономическият и финансов комитет одобри тези предложения, както и проект на писмо от председателя на Съвета Екофин до Европейския съвет относно разширяването на еврозоната. На 19 юни 2025 г. Еврогрупата⁹⁸ одобри Препоръка на членовете на Съвета, представляващи държавите членки, чиято парична единица е еврото, към Съвета относно приемането на еврото от България на 1 януари 2026 г. На 20 юни Съветът Екофин прие препоръката, одобрена от Еврогрупата⁹⁹, и одобри писмото от председателя на Съвета Екофин до Европейския съвет относно разширяването на еврозоната. На своето заседание на 26 юни Европейският съвет обсъди предложението на ЕК България да приеме еврото на 1 януари 2026 г. и го подкрепи¹⁰⁰. На 30 юни ЕК представи предложение за Регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98

⁹⁶ COM(2025) 304 final/2, 4.6.2025.

⁹⁷ COM(2025) 301 final/2, 4.6.2025.

⁹⁸ Еврогрупата е неформален орган, в рамките на който министрите на държавите – членки от еврозоната, обсъждат въпроси относно общите отговорности на техните държави във връзка с единната валута.

⁹⁹ ОВ С, C/2025/3950, 14.7.2025.

¹⁰⁰ **Закljučения**, приети от Европейския съвет на заседанието на 26 юни 2025 г., т. 34.

по отношение на валутния курс към еврото за България¹⁰¹. Останалите етапи, довели до приемането на правните актове, необходими за въвеждането на еврото в Република България от 1 януари 2026 г., бяха реализирани извън отчетния период¹⁰².

В Съвета на ЕС продължи обсъждането на законодателните инициативи, насочени към изграждането на правната рамка, необходима за завършване на банковия съюз.

И през първата половина на 2025 г. експерти на БНБ активно подпомагаха, в рамките на компетенциите на централната банка, представителите на Министерството на финансите в преговорите, протичащи в работната група „Финансови услуги и банков съюз“ към Съвета на ЕС, по обсъжданите законодателни предложения.

През отчетния период беше осъществен напредък по така наречения пакет за преразглеждане на рамката за управление на кризи и гарантиране на депозити¹⁰³. По актовете от законодателния пакет беше постигнато политическо споразумение между Европейския парламент и Съвета, и след финализиране на правния текст на техническо равнище предстои изискванията да бъдат окончателно приети. С измененията се предвижда да се подобри процесът на реструктуриране на малките и средните банки, като им се предостави достъп до финансиране от сектора защитни механизми, например допълнителен инструмент за финансиране на реструктурирането. Представители на БНБ участваха активно в проведените в рамките на работната група „Финансови услуги и банков съюз“ към Съвета на ЕС преговори по проектите на правни актове.

През 2025 г. продължи обсъждането на трите законодателни предложения, обединени в така наречения пакет за единната валута. Предложението относно статута на законно платежно средство на евробанкните и евромонетите¹⁰⁴ цели да съхрани ролята на парите в брой, като гарантира широкото им приемане

¹⁰¹COM(2025) 372 final/2, 9.7.2025.

¹⁰²Икономическият и финансов комитет одобри предложението за Регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния курс към еврото за България на своето заседание на 1 юли 2025 г. На 2 юли ЕЦБ прие Становище относно предложение за регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 974/98 по отношение на въвеждането на еврото в България и относно предложение за регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния курс към еврото за България (CON/2025/15), ОВ С, С/2025/3948, 10.7.2025 г. На 8 юли Европейският парламент прие Законодателна резолюция относно предложението за решение на Съвета относно приемането на еврото от България на 1 януари 2026 г. (P10_TA (2025) 0139).

На 8 юли 2025 г. Съветът Екофин прие следните правни актове:
 - Решение (ЕС) 2025/1407 на Съвета относно приемането на еврото от България, считано от 1 януари 2026 г., ОВ L, 2025/1407, 14.7.2025 г.;
 - Регламент (ЕС) 2025/1408 на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 974/98 по отношение на въвеждането на еврото в България, ОВ L, 2025/1408, 14.7.2025 г.;
 - Регламент (ЕС) 2025/1409 на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2866/98 по отношение на валутния курс към еврото за България, ОВ L, 2025/1409, 14.7.2025 г.

¹⁰³Пакетът се състои от четири законодателни предложения:

- Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 806/2014 по отношение на мерките за ранна намеса, условията за реструктуриране и финансирането на действията по реструктуриране, COM (2023) 226 final, 18.4.2023;
- Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2014/59/ЕС по отношение на мерките за ранна намеса, условията за реструктуриране и финансирането на действията по реструктуриране, COM (2023) 227 final, 18.4.2023;
- Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2014/49/ЕС по отношение на обхвата на защитата на депозитите, използването на средствата на схемите за гарантиране на депозитите, трансграничното сътрудничество и прозрачността, COM (2023) 228 final, 18.04.2023;
- Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2014/59/ЕС и Регламент (ЕС) № 806/2014 по отношение на някои аспекти на минималното изискване за собствени средства и приемливи задължения, COM (2023) 229 final, 18.4.2023.

¹⁰⁴Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно статута на евробанкните и евромонетите като законно платежно средство, COM (2023) 364 final, 28.6.2023.

и лесен достъп до тях. Останалите две предложения за регламенти¹⁰⁵ установяват правната рамка за възможна нова цифрова форма на еврото, която ЕЦБ да емитира в бъдеще като допълнение към евробанкнотите и евромонетите. През отчетния период бе постигнат значителен напредък по редица въпроси, свързани с подготвителната работа по проекта и евентуалното му въвеждане, включително относно разпространението на цифровото евро, повишаването на устойчивостта и готовността на платежните системи на ЕС, правния статут на цифровото евро и на наличните парични средства като законно платежно средство, както и гарантирането на най-високо възможно ниво на защита на личните данни и неприкосновеност на личния живот на ползвателите на цифровото евро. Представители на БНБ участват конструктивно и оказват съдействие на Министерството на финансите в преговорите по проектите на правни актове, в рамките на работната група „Финансови услуги и банков съюз“ към Съвета на ЕС.

През отчетния период продължиха преговорите по представените през юни 2023 г. законодателни предложения в областта на платежните услуги¹⁰⁶. С предложените нови правила се цели допълнително подобряване на защитата на потребителите и засилване на конкуренцията при електронните плащания, както и осигуряване на възможност на потребителите да споделят своите данни по сигурен начин с цел осигуряване на по-широк достъп до по-качествени и по-евтини финансови продукти и услуги. Предложенията са насочени към преодоляване на оставащите предизвикателства, идентифицирани от ЕК в контекста на оценката на въздействието и прилагането на Директива (ЕС) 2015/2366 относно платежните услуги на вътрешния пазар (PSD2), както и към адаптиране на правилата за плащания към развитието на пазара. През юни 2025 г. Съветът на ЕС постигна съгласие по мандат за преговори с Европейския парламент по отношение на предложената директива и регламент с оглед постигане на споразумение на първо четене. В Съвета на ЕС продължиха дискусиите по предложението за Регламент относно нормативната уредба на достъпа до финансови данни, който има за цел да насърчи цифровата трансформация и ускореното внедряване на основани на данни бизнес модели във финансовия сектор на ЕС, като допринесе за подобряване на достъпа до финансиране за потребителите и предприятията. Представители на БНБ активно участваха в проведените през първата половина на годината обсъждания на законодателните мерки.

През първото полугодие беше постигнат напредък по предложението за регламент за бенчмарковете¹⁰⁷. Целта на представеното през 2023 г. предложение е да се облекчи регулаторната тежест, особено за малките администратори и ползватели на бенчмаркове, чрез рационализиране на изискванията за докладване, лицензирането и регистрацията. Предложението адаптира регулаторната рамка към системното значение на бенчмарковете и отстранява

¹⁰⁵Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно създаването на цифровото евро, COM (2023) 369 final, 28.6.2023; Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно предоставянето на свързани с цифровото евро услуги от доставчици на платежни услуги, учредени в държави членки, чиято валута не е еврото, и за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1230 на Европейския парламент и на Съвета, COM (2023) 368 final, 28.6.2023.

¹⁰⁶Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно платежните услуги на вътрешния пазар и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010, COM (2023) 367 final, 28.6.2023; Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно предоставянето на вътрешния пазар платежни услуги и услуги по електронни пари, за изменение на Директива 98/26/ЕО и за отмяна на директиви (ЕС) 2015/2366 и 2009/110/ЕО, COM (2023) 366 final, 28.6.2023; Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно нормативната уредба на достъпа до финансови данни и за изменение на регламенти (ЕС) № 1093/2010, (ЕС) № 1094/2010, (ЕС) № 1095/2010 и (ЕС) 2022/2554, COM (2023) 360 final.

¹⁰⁷Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2016/1011 по отношение на обхвата на правилата за бенчмарковете, използването в Съюза на бенчмаркове, изготвяни от администратор, намиращ се в трета държава, и някои изисквания за докладване, COM (2023) 660 final, 17.10.2023.

идентифицирани недостатъци в действащата уредба. Представители на БНБ съдействаха на Министерството на финансите по въпросите от компетентност на централната банка в рамките на обсъжданията в работната група „Финансови услуги и банков съюз“ към Съвета на ЕС. През март 2025 г. Съветът на ЕС прие своята позиция на първо четене, а през май 2025 г. законодателното предложение беше окончателно прието от Европейския парламент. През същия месец нормативният акт беше публикуван в „Официален вестник на ЕС“¹⁰⁸.

През първата половина на 2025 г. продължиха преговорите по законодателната рамка, свързана с изискванията за докладване в областта на финансовите услуги и подкрепата за инвестициите¹⁰⁹. Със законодателното предложение се актуализират съществуващите правила за обмен на данни между европейските надзорни органи и други органи от финансовия сектор, с цел намаляване на административната тежест за органите, осъществяващи надзор на финансовия сектор на ЕС и избягване на дублиране на изискванията за докладване. Представители на БНБ участваха в проведените обсъждания по законодателните мерки в рамките на работната група „Финансови услуги и банков съюз“ към Съвета на ЕС.

През отчетния период БНБ продължи да работи активно за хармонизиране на националното законодателство с европейските изисквания. Представители на Банката участваха в изготвянето на Закон за изменение и допълнение на Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници, с който се въвеждат изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2036¹¹⁰ и на Директива (ЕС) 2024/1174¹¹¹, както и други промени във връзка с прецизиране на разпоредби на действащата законодателна рамка. Експерти на Банката участваха в изготвянето на Закон за изменение и допълнение на Закона за платежните услуги и платежните системи, с който се предвиждат изменения, които имат за цел да адаптират националната правна рамка, регламентираща платежния надзор и предоставянето на платежни услуги за периода след присъединяването на България към еврозоната. В законопроекта са включени изменения, с които се въвеждат мерки, необходими за прилагането на Регламент (ЕС) 2024/886¹¹² с цел обезпечаване на предоставянето на незабавни кредитни преводи в евро по ефективен и конкурентен начин, както и на Регламент (ЕС) 2023/606¹¹³ с оглед на създаването на благоприятни условия за предлагането на акции или дялове на европейските фондове за дългосрочни инвестиции на непрофесионални инвеститори. Представители на БНБ участваха и в изготвянето

¹⁰⁸Регламент (ЕС) 2025/914 на Европейския парламент и на Съвета от 7 май 2025 година за изменение на Регламент (ЕС) 2016/1011 по отношение на обхвата на правилата за бенчмарковете, използването в Съюза на бенчмаркове, изготвени от администратор, намиращ се в трета държава, и някои изисквания за докладване (ОВ L, 2025/914, 19.5.2025 г.).

¹⁰⁹Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на регламенти (ЕС) № 1092/2010, (ЕС) № 1093/2010, (ЕС) № 1094/2010, (ЕС) № 1095/2010 и (ЕС) 2021/523 по отношение на някои изисквания за докладване в областта на финансовите услуги и подкрепата за инвестициите, COM(2023) 593 final, 17.10.2023.

¹¹⁰Регламент (ЕС) 2022/2036 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 година за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013 и Директива 2014/59/ЕС по отношение на пруденциалното третиране на глобални системно значими институции, които са обект на стратегия за реструктуриране с множество входни точки, и методи за непряко записване на инструменти, приемливи за покриване на минималното изискване за собствен капитал и приемливи задължения (ОВ L 275/1, 25.10.2022 г.).

¹¹¹Директива (ЕС) 2024/1174 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година за изменение на Директива 2014/59/ЕС и Регламент (ЕС) № 806/2014 по отношение на някои аспекти на минималното изискване за собствен капитал и приемливи задължения (ОВ L, 2024/1174, 22.4.2024 г.).

¹¹²Регламент (ЕС) 2024/886 на Европейския парламент и на Съвета от 13 март 2024 година за изменение на регламенти (ЕС) № 260/2012 и (ЕС) 2021/1230 и на директиви 98/26/ЕО и (ЕС) 2015/2366 по отношение на незабавните кредитни преводи в евро (ОВ L, 2024/886, 19.3.2024 г.);

¹¹³Регламент (ЕС) 2023/606 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2023 година за изменение на Регламент (ЕС) 2015/760 по отношение на изискванията, свързани с инвестиционните политики и условията за дейността на европейските фондове за дългосрочни инвестиции, и обхвата на допустимите инвестиционни активи, изискванията за състава на портфейла и за диверсификацията, както и заемането на парични средства и други правила на фондовете (ОВ L 80/1, 20.3.2023 г.).

на проект на Закон за пазарите на криптоактиви, с който в националното законодателство се въвеждат мерки за осигуряване на условия за прилагане на изискванията на Регламент (ЕС) 2023/1113 относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви¹¹⁴, и на Регламент (ЕС) 2023/1114 относно пазарите на криптоактиви¹¹⁵, както и мерки за прилагане на Регламент (ЕС) 2022/2554¹¹⁶, и за въвеждане на измененията по Директива (ЕС) 2022/2556¹¹⁷, свързани с изискванията за оперативна устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор.

През отчетния период БНБ продължи участието си в Съвета по европейските въпроси към Министерския съвет, като допринесе за формирането на позициите на България в ключови области на икономическото управление и финансовия сектор.

През първата половина на 2025 г. продължиха дейностите във връзка с присъединяването на България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). БНБ е партнираща институция в процеса на технически прегледи за съответствието на българското законодателство, политики и практики с действащите правни инструменти на ОИСР в следните комитети и работни групи към тях: Комитет по финансови пазари, Комитет по икономическа политика, Комитет по статистика и статистическа политика, Комитет за преглед на икономиката и развитието, Комитет по застраховане и частно пенсионно осигуряване и Комитет по търговия.

През февруари 2025 г., в рамките на Комитета за преглед на икономиката и развитието, се проведе структурна техническа мисия на ОИСР, с цел подготовка на Икономическия преглед на ОИСР за България за 2025 г. В срещите с мисията участваха представители на БНБ, като бяха обсъдени въпроси, свързани с финансовата стабилност, макроикономическото развитие и външната конкурентоспособност.

През март 2025 г. Междуведомственият координационен механизъм за присъединяване на България към ОИСР, в който БНБ е представена от подуправител, проведе заседание за преглед на напредъка в преговорния процес. През отчетния период представители на БНБ подпомагаха Министерството на финансите при обсъждането на теми, свързани със защитата на потребителите от финансови измами, в рамките на Работната група към Комитета по финансови пазари. През май 2025 г. Междуведомствената работна група за самооценка на правните инструменти към Инвестиционния комитет актуализира самооценката по Препоръката на Съвета на ОИСР относно референтното определение за преки чуждестранни инвестиции. Представители на БНБ оказаха съдействие на Министерството на икономиката и индустрията при подготовката на допълнения към самооценката.

¹¹⁴Регламент (ЕС) 2023/1113 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 година относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви, и за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 (ОВ L 150/1, 9.6.2023 г.).

¹¹⁵Регламент (ЕС) 2023/1114 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 година относно пазарите на криптоактиви и за изменение на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 1095/2010 и на директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/1937 (ОВ L 150/40, 9.6.2023 г.).

¹¹⁶Регламент (ЕС) 2022/2554 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор и за изменение на регламенти (ЕО) № 1060/2009, (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 600/2014, (ЕС) № 909/2014 и (ЕС) 2016/1011 (ОВ L 333/1, 27.12.2022 г.).

¹¹⁷Директива (ЕС) 2022/2556 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година за изменение на директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО, 2011/61/ЕС, 2013/36/ЕС, 2014/59/ЕС, 2014/65/ЕС, (ЕС) 2015/2366 и (ЕС) 2016/2341 по отношение на оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор (ОВ L 333/153, 27.12.2022 г.).

IX. Международни отношения

В съответствие със ЗБНБ Банката може да участва организационно и финансово от свое име в международни финансови организации, които имат за цел развитие на международното сътрудничество в областта на валутната, паричната и кредитната политика. В случаите, когато държавата участва в международни финансови институции, във взаимоотношенията с тях Банката изпълнява ролята на агент и депозитар.

БНБ е акционер в Банката за международни разплащания (БМР). Управителят на БНБ участва в редовните срещи на управителите на централните банки – акционери на БМР. Тези срещи представляват основен механизъм за сътрудничество и дискусии по проблемите на икономическото развитие, перспективите пред световната икономика и международните финансови пазари. На проведеното в края на юни 2025 г. годишно Общо събрание на акционерите беше взето решение за изплащане на редовен и извънреден дивидент на акционерите за 2025 г. В резултат БНБ получи върху притежаваните 8000 акции дивидент в размер на 3 549 150 евро.

Управителят на БНБ е управител за България в МВФ и в това си качество представлява държавата във взаимоотношенията ѝ с Фонда. Квотата на страната в МВФ възлиза на 896.3 млн. СПТ, които се равняват на 10 415 гласа и представляват 0.21% от общите гласове на страните – членки на МВФ.

В края на април 2025 г. в рамките на Пролетните срещи на МВФ и Световната банка във Вашингтон управителят на БНБ и управителят на Китайската народна банка преподписаха Меморандум за сътрудничество между двете институции.

През отчетния период БНБ продължи участието си като партньор в започнатата през 2022 г. тригодишна Програма за допълнителна подкрепа на централните банки и надзорните органи в страните от Западните Балкани – кандидати и потенциални кандидати за членство в ЕС. Програмата се финансира от ЕС и се осъществява съвместно с централната банка на Германия и други централни банки от Европейската система на централните банки.

Като една от шестте централни банки учредителки през 1991 г. на Групата на банковите надзорници от Централна и Източна Европа (*Group of Banking Supervisors from Central and Eastern European Countries – BSCEE*), БНБ редовно участва със свои експерти в работата и в годишните конференции на групата. През периода се състоя среща на високо равнище, на която взеха участие представители на национални компетентни органи (НКО), членове на *BSCEE*, на БМР, Базелския комитет по банков надзор, Института за финансова стабилност при БМР, ЕБО, ЕЦБ и централни банки от ЕСЦБ. В рамките на дневния ред на срещата бяха представени и дискутирани различни теми и аспекти на икономическия растеж и финансовата стабилност, на асиметричността в надзорните регулации и конкурентоспособността. Също така бяха дискутирани и теми относно някои предизвикателства и практически въпроси, касаещи надзора в области, като киберрискове, цифровизация и изкуствен интелект, взаимодействие между микро- и макропруденциални изисквания в надзора на банковия сектор.

По линия на двустранното сътрудничество през отчетния период бяха получени искания от други централни банки и беше предоставена информация по различни теми в областта на централното банкиране.

Х. Статистическа дейност

БНБ изготвя статистическа информация в съответствие с член 42 от ЗБНБ и като член на ЕСЦБ в изпълнение на ангажиментите си по член 5 от Устава на ЕСЦБ и ЕЦБ. В статистическата си дейност БНБ прилага хармонизираните европейски стандарти, в основата на които са международните статистически методологии на водещите институции в съответните области на компетентност (ЕЦБ, Евростат, МВФ, БМР, ОИСР, ООН, Световната банка и др.).

БНБ осъществява дейностите по събиране, обработване, анализиране и разпространение на официалната парична¹¹⁸ и лихвена¹¹⁹ статистика, статистиката на външния сектор¹²⁰, статистиката на тримесечните финансови сметки на всички институционални сектори¹²¹, статистиката на небанковите финансови институции, включително на лизинговите дружества, на инвестиционните фондове¹²², на дружествата, специализирани в кредитиране, на застрахователните и презастрахователните дружества¹²³ и на пенсионните фондове¹²⁴.

Съставяната статистическа информация се използва и в областта на икономическите изследвания и прогнози, за анализа на финансовата стабилност, за осъществяване на други основни дейности на БНБ, както и за целите на редица чуждестранни публикации и доклади.

През първата половина на 2025 г. Банката продължи да събира, съставя и разпространява актуални статистически данни както чрез интернет страницата си, така и предавайки редовно данни на ЕЦБ, Евростат, ЕССР, МВФ, БМР, ОИСР и други международни и национални институции. През периода се запази обемът на подготвяните статистически серии спрямо този за същия период на 2024 г.

През първата половина на 2025 г. всички статистически данни на интернет страницата на БНБ бяха публикувани в съответствие с предварително обявения календар.

Наред с изготвянето на статистически данни БНБ продължи активно да участва в редица национални, европейски и международни форуми при обсъждане и решаване на методологически въпроси в областта на статистиката. Всички публикувани от Банката статистически данни са съпроводени със съответните метаданни, които при необходимост периодично се актуализират.

Във връзка с измененията в насоките на ЕЦБ относно Регистъра на данни за институциите и филиалите (*Register of Institutions and Affiliates Data, RIAD*) и през първата половина на 2025 г. продължи развитието и усъвършенстването в БНБ на статистическите бази данни, съдържащи индивидуална референтна информация – Регистъра на лицата, институциите и филиалите и Базата данни

¹¹⁸Съгласно Регламент (ЕС) 2021/379 на ЕЦБ от 22 януари 2021 година относно балансовите позиции на кредитните институции и на сектор „Парично-финансови институции“ (преработен текст) (ЕЦБ/2021/2).

¹¹⁹Съгласно Регламент (ЕС) № 1072/2013 на ЕЦБ от 24 септември 2013 година относно статистиката на лихвените проценти, прилагани от парично-финансовите институции (преработен текст) (ЕЦБ/2013/34).

¹²⁰Съгласно Регламент (ЕО) № 184/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 12 януари 2005 година относно статистиката на Общността относно платежния баланс, международната търговия с услуги и преките чуждестранни инвестиции и Насоки на ЕЦБ от 9 декември 2011 година относно изискванията за статистическа отчетност на ЕЦБ в областта на външната статистика (ЕЦБ/2011/23) и последващите им изменения.

¹²¹Съгласно Европейската система от сметки (ЕСС 2010), посочена в Регламент (ЕС) № 549/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 година, Насоки на ЕЦБ от 25 юли 2013 година относно изискванията за статистическа отчетност на ЕЦБ по отношение на тримесечните финансови сметки (ЕЦБ/2013/24) и последващите им изменения.

¹²²Регламент (ЕС) № 1073/2013 на ЕЦБ от 18 октомври 2013 година относно статистиката на активите и пасивите на инвестиционните фондове (преработен текст) (ЕЦБ/2013/38).

¹²³Регламент (ЕС) № 1374/2014 на ЕЦБ от 28 ноември 2014 година относно изисквания за статистическа отчетност за застрахователни (осигурителни) дружества (ЕЦБ/2014/50).

¹²⁴Регламент (ЕС) 2018/231 на ЕЦБ от 26 януари 2018 година относно изискванията за статистическа отчетност за пенсионни фондове (ЕЦБ/2018/2).

за българските ценни книжа. Наред с аналитичните възможности, които предоставят на национално ниво, тези бази данни позволяват на БНБ да изпълнява ангажиментите си към ЕСЦБ по управление на данните за България в Регистъра на данни за институциите и филиалите и в Централизираната база данни на ЕСЦБ за ценните книжа (*Centralised Securities Database, CSDB*)¹²⁵.

През първата половина на 2025 г. продължи подпомагането на доброволни начала от страна на БНБ на останалите национални централни банки при идентифицирането и допълването в *RIAD* на референтна информация за местни институционални единици в качеството им на страна по кредитни отношения във връзка с проекта на ЕСЦБ АнаКредит (*Analytical credit datasets, AnaCredit*)¹²⁶ за събиране на подробни данни за кредитите и кредитния риск. Освен за кредитните институции и другите участници в кредитния процес за целите на АнаКредит БНБ поддържа в *RIAD* актуална референтна информация за дружествата със специална инвестиционна цел, инвестиционните фондове и управляващите ги дружества, доставчиците на платежни услуги и операторите на платежни системи, застрахователните и презастрахователните дружества, пенсионните фондове, както и за холдинговите компании и централните управления и емитентите на ценни книжа. БНБ активно участва и в проекта на ЕЦБ „Статистика на притежаваните ценни книжа“ (*Securities Holdings Statistics, SHS*)¹²⁷, който е от значение както за съставянето на различни видове статистически данни, така и за анализа на финансовата стабилност.

През първата половина на 2025 г. продължи работата по проекта за разработване на Интегрирана информационна система на БНБ, която осигурява оптимизация и интеграция на информационните потоци за целите на статистиката, функционирането на ЦКР, надзорната отчетност, отчетността за целите на дейността по преструктуриране на кредитни институции, емисионно-касовата дейност, както и техническото обезпечаване на бизнес процесите по прилагането на паричната политика на Евросистемата и на други процеси, свързани с приемането на еврото в Република България. Съвместно с работната група с Асоциацията на банките в България и банките бяха тествани отчетните форми и процесите по осигуряване на информация за Регистъра на данни за лицата, институциите и филиалите и за АнаКредит. Започнаха тестове и с финансовите институции по член 3а от ЗКИ, платежните институции и дружествата за електронни пари, отпускащи кредити по реда на член 21 от Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС), които извършват дейност на територията на Република България. Започна работата с инвеститори, предоставили заем по проект чрез доставчик на услуги за колективно финансиране. Продължава развитието и усъвършенстването на останалите статистически информационни системи – Интегрираната статистическа информационна система и Информационната система по парична и лихвена статистика, като тече усилена подготовка по тестването и внедряването на всички отчетни изисквания във връзка с присъединяването към еврозоната. Системите осигуряват автоматизиран контрол, по-голяма надеждност и високо качество на получаваната, обработваната и разпространяваната от БНБ статистическа информация, а подаването на отчетните форми и декларации по

¹²⁵Съгласно Насоки и Препоръка на ЕЦБ от 26 септември 2012 година относно рамката за управление на качеството на данни за Централизираната база данни за ценни книжа (ЕЦБ/2012/21 и ЕЦБ/2012/22).

¹²⁶Съгласно Регламент (ЕС) 2016/867 на ЕЦБ от 18 май 2016 година относно събирането на подробни данни за кредитите и кредитния риск (ЕЦБ/2016/13).

¹²⁷Съгласно Регламент (ЕС) № 1011/2012 на ЕЦБ от 17 октомври 2012 година относно статистически данни за държани ценни книжа (ЕЦБ/2012/24) и последващите му изменения, Насоки на ЕЦБ от 22 март 2013 година относно статистически данни за държани ценни книжа (ЕЦБ/2013/7) и последващите им изменения, Препоръка на ЕЦБ от 2 август 2016 година относно рамката за управление на качеството на статистическите данни за държани ценни книжа (ЕЦБ/2016/24).

електронен път намалява значително административното бреме върху физическите и юридическите лица.

В своята дейност Банката следва принципите, заложи в документа „Обществен ангажимент на ЕЦБ по отношение на европейската статистика“, които се основават на фундаменталните принципи на официалната статистика на ООН. Наред с регулярните процедури за валидация при предоставяне на данните БНБ активно участва при съставянето от ЕЦБ и от Европейската статистическа система на доклади за оценка на качеството на данните, които чрез конкретни показатели измерват прилагането на тези принципи по отношение на статистическите продукти на централните банки и националните статистически институти – достъпност и яснота, точност и надеждност, съпоставимост и съгласуваност. С публикуването им се осигурява прозрачност и се дава възможност за извършване на сравнителен анализ на качеството на тези статистически продукти за всички държави – членки на ЕС, като в началото на юни 2025 г. ЕЦБ публикува годишния си доклад за анализ на качеството на съставяните от БНБ тримесечни финансови сметки. Като координатор за България БНБ продължи да съблюдава и изискванията на Рамката на МВФ за оценяване на качеството на данните, която е част от Специалния стандарт за разпространението на данни Плюс, към който България е присъединена.

В своята дейност в областта на статистиката БНБ продължи сътрудничеството си с НСИ, МФ, национални и чуждестранни статистически органи и централни банки. В началото на май 2025 г. БНБ взе активно участие в регулярната мисия на експерти от Евростат и ЕЦБ за нотификационните таблици за дефицита/излишъка и дълга на институционален сектор „държавно управление“, домакин на която бе НСИ.

XI. Фискален агент и депозитар на държавата

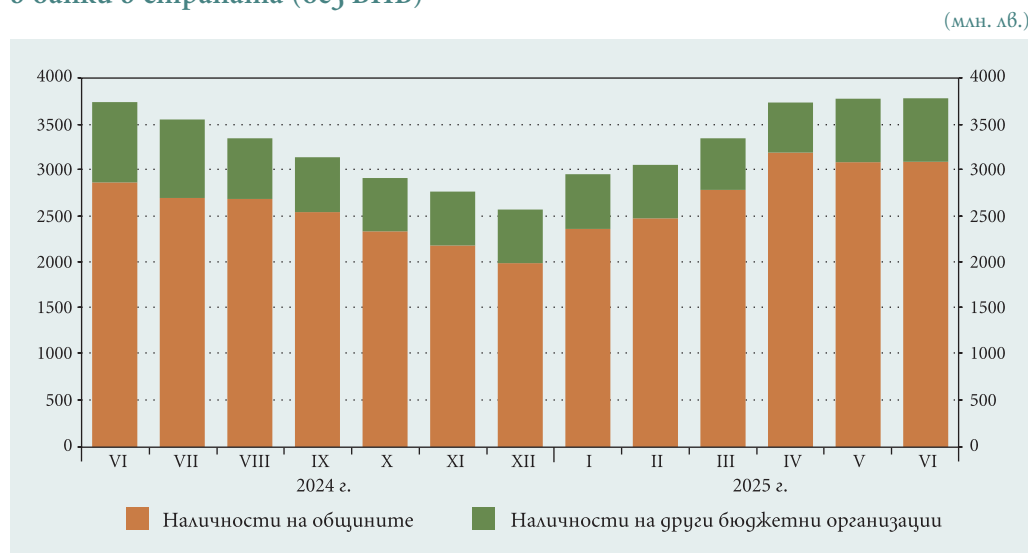
В съответствие със ЗБНБ Банката извършва дейност като фискален агент и депозитар на държавата въз основа на сключени договори с МФ. За изпълнение на поетите ангажменти тя поддържа и развива изградените за целта системи – Системата за провеждане на аукциони за ДЦК (АДЦК); Електронната система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСРОТ); Системата за сепаранент на ДЦК (СДЦК); Регистъра на особените залози (РОЗ) и Системата за информационно обслужване на бюджета и фискалния резерв (ИОБФР).

Приходите, събрани през първата половина на 2025 г. от участниците в системите съгласно Тарифата на БНБ за таксите и комисионите за обработка на сделки с ДЦК и от МФ по реда на чл. 43 от ЗБНБ, възлизат общо на 2431.1 хил. лв. при 1300.8 хил. лв. за същия период на предходната година.

Информационно обслужване

В изпълнение на своите задължения по сключения с МФ Договор за услугите, свързани с информационното обслужване на държавния бюджет, през отчетния период БНБ изготви общо 1834 обобщени типови справки за операциите и наличностите по сметките на бюджетните организации в БНБ и в другите банки в страната чрез системата ИОБФР. Според обобщените данни в нея общият размер на бюджетните наличности (в това число на общините) към 30 юни 2025 г. бе 15 634.4 млн. лв.¹²⁸, което е с 29.1% повече от размера им към 30 юни 2024 г. Към края на първото шестмесечие на 2025 г. 75.8% (11 856.2 млн. лв.) от посочените наличности бяха по сметки в БНБ, а останалата част (3778.2 млн. лв.) – в 15 други банки в страната.

Наличности по сметки на бюджетните организации в банки в страната (без БНБ)

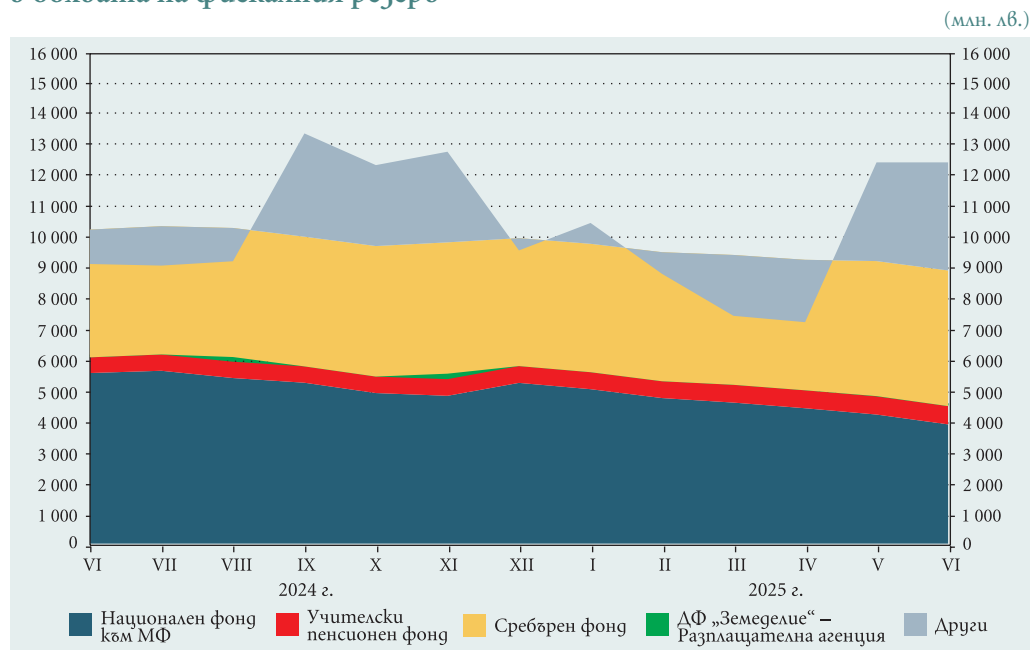
Източник: БНБ.

В сравнение с 30 юни 2024 г. наличностите по сметките на бюджетни организации извън БНБ се увеличиха с 1.1%, като 74.9% от тях бяха отчетени от 6 банки.

¹²⁸ Наличностите по валутните сметки са преизчислени в левове по официалния курс на БНБ за съответната валута, валиден за 30 юни 2025 г.

Около 79.5% от общия размер на бюджетните наличности в БНБ и в други банки в страната се включват във фискалния резерв¹²⁹ и формират неговата ликвидна част¹³⁰, която към 30 юни 2025 г. възлезе на 12 424.2 млн. лв. Средствата със специално предназначение, обособени в специализирани фондове – Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (така наречения Сребърен фонд), Националния фонд към МФ, Държавния фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция, и Учителския пенсионен фонд, бяха в размер на 8905.9 млн. лв.

Структура на наличностите по банковите сметки, включени в обхвата на фискалния резерв

Източник: БНБ.

Обслужване на търговията с ДЦК

В съответствие с емисионната политика на МФ през първото шестмесечие на 2025 г. чрез АДЦК бяха организирани и проведени девет аукциона за продажба на ДЦК. На тях бяха предложени две емисии ДЦК, деноминирани в левове, от които една емисия средносрочни ДЦК с оригинален матуритет 3 години при годишен лихвен процент от 2.75% и една емисия дългосрочни ДЦК с оригинален матуритет 7 години при годишен лихвен процент от 3.25%.

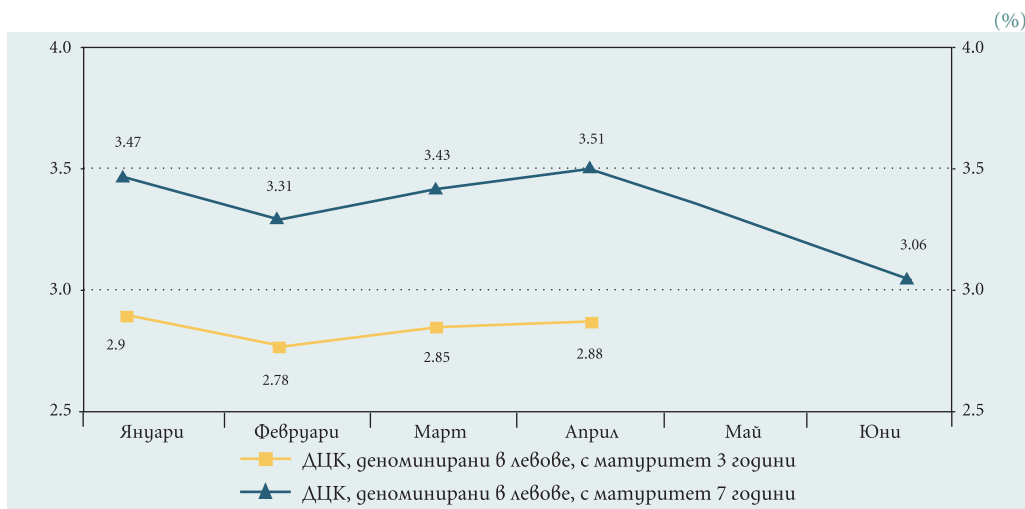
Общата номинална стойност на предложените за продажба ДЦК беше 2100 млн. лв. Заявените за участие поръчки в аукционите за ДЦК бяха на стойност 3872.7 млн. лв., като 75.49% от всички постъпили поръчки бяха за сметка на банки – 2923.4 млн. лв., а 949.4 млн. лв. – на небанкови институции. Общият обем на пласираните ДЦК възлезе на 2100 млн. лв., или 100% от обявения с условията на аукционите обем за продажба. Близо 70.3% от всички реализирани ДЦК бяха придобити от банки (включително първични дилъри¹³¹ на ДЦК). Средната годишна доходност, постигната на аукционите, беше 2.87% за ДЦК с оригинален матуритет 3 години и 3.35% за ДЦК с оригинален матуритет 7 години.

¹²⁹В съответствие с § 1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

¹³⁰Включва салдата по всички банкови сметки на бюджетните организации в банките в България, без тези на общините и техните разпоредители с бюджет и без наличностите, отчетени по акредитивните и техническите сметки.

¹³¹През отчетния период избраните по реда на Наредба № 15 на МФ и БНБ първични дилъри на ДЦК бяха 8.

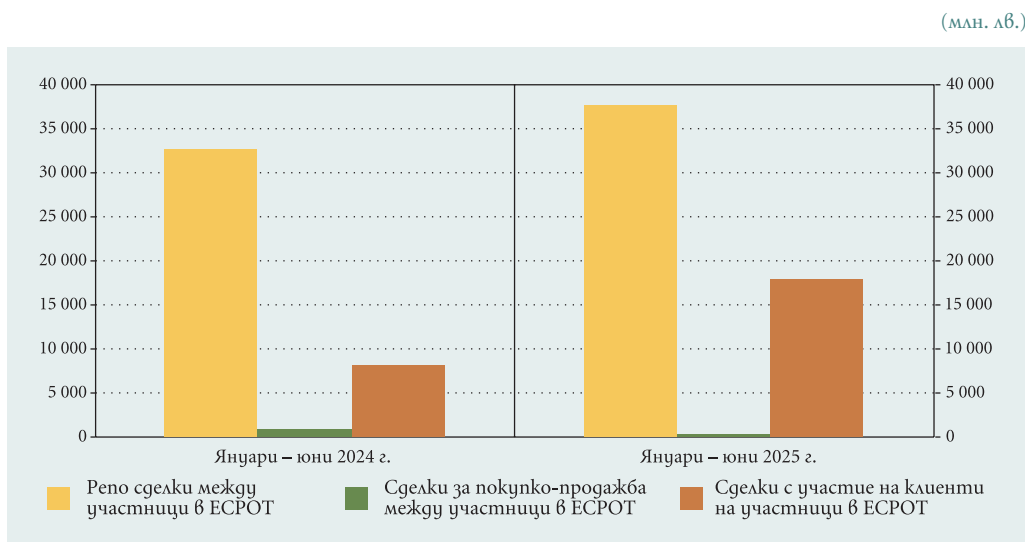
Средна годишна доходност, постигната на аукционите за продажба на ДЦК, емитирани на вътрешния пазар през първото шестмесечие на 2025 г.

Източник: БНБ.

Въз основа на данните от ЕСРОТ през първата половина на 2025 г. бяха извършени плащания от името и за сметка на емитента по настъпили корпоративни събития на обща стойност 2955.1 млн. лв.¹³², или с 2903.6 млн. лв. (5638.1%) повече спрямо същия период на 2024 г. Общият обем по номинална стойност на търгуемите 14 броя емисии ДЦК в обращение към 30 юни 2025 г. бе 11 150.4 млн. лв.¹³³, което е с 4.8% по-малко спрямо юни 2024 г. Запази се валутната структура на емисиите, като с най-голям относителен дял бяха ДЦК, деноминирани в левове с плащане в левове (95.9%), следвани от тези, деноминирани в евро с плащане в евро (4.1%). По отношение на матуритетната структура не настъпи съществена промяна в сравнение с края на юни 2024 г., като в обращение се намираха средно- и дългосрочни емисии ДЦК в съотношение 35.3% към 64.7%.

Обем на видовете сделки с търгуеми ДЦК през първото шестмесечие на 2024 г. и 2025 г.

Източник: БНБ.

¹³² Левовата равностойност на плащанията по ДЦК, деноминирани в чуждестранна валута, е изчислена по официалния курс на БНБ за съответната валута, валиден за деня на плащането.

¹³³ Левовата равностойност на ДЦК, деноминирани в чуждестранна валута, е изчислена по определения от БНБ обменен курс, валиден за 30 юни 2025 г.

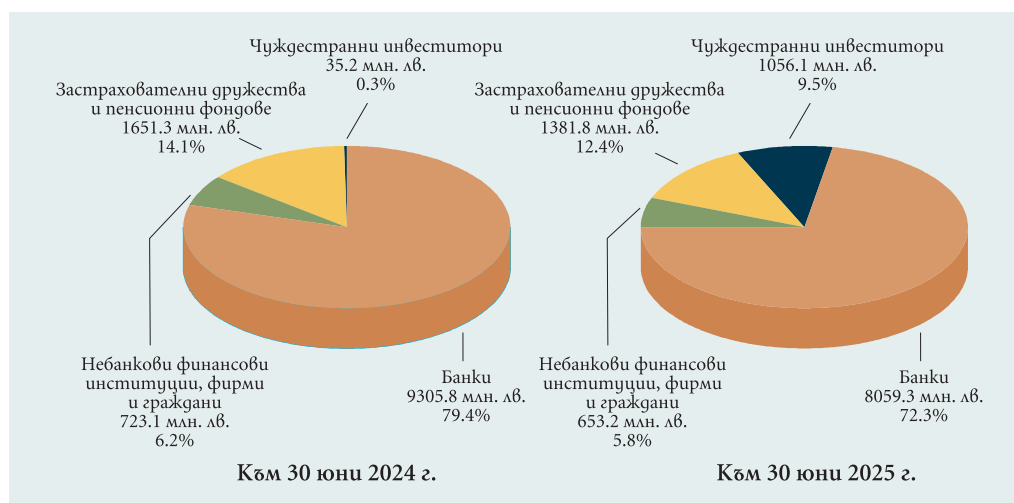
През първото шестмесечие на 2025 г. общият обем на регистрираните в ЕСРОТ сделки с ДЦК по номинална стойност възлезе на 55 298.7 млн. лв., което представлява увеличение с 33.6% спрямо същия период на 2024 г.

Най-голям остана дялът на репо сделките (67.8%), сред които преобладаваха сключените за срок от един ден (41.1%), предимно с левови емисии ДЦК. Обемът на регистрираните сделки за покупко-продажба на ДЦК бе 150.6 млн. лв., като от тях 36.8 млн. лв. бяха между банки – участници в ЕСРОТ. Обемът на сделките между участници в ЕСРОТ и клиенти бе 17 365.1 млн. лв., а този между клиенти на участниците¹³⁴ бе 302.0 млн. лв.

В резултат на търговията с ДЦК коефициентът на ликвидност¹³⁵ на вторичния пазар на ДЦК за полугодieto бе 5.0, при 3.6 за първото шестмесечие на 2024 г. Участниците в ЕСРОТ нямаха затруднения и осигуряваха своевременно необходимите ценни книжа и парични средства в левове и в евро за извършване на сетълмента по сделките с ДЦК с доставка срещу плащане (*DvP*), като осредненият за шестмесечieto коефициент на сетълмент¹³⁶ беше 99.9%.

През полугодieto в ЕСРОТ бяха регистрирани операции по блокиране и деблокиране на ДЦК, емитирани на вътрешния пазар, във връзка с учредени особени залози върху ДЦК за обезпечаване на налични парични средства по сметки на бюджетни организации в банките съгласно Закона за публичните финанси и по реда на Закона за особениите залози с общ обем 13 156.3 млн. лв. (при 22 726.6 млн. лв. за същия период на 2024 г.).

Държатели на емитирани на вътрешния пазар ДЦК

Забележки: По данни на БНБ и на участниците в ЕСРОТ.

Левовата равностойност на ДЦК, деноминирани в чуждестранна валута, е изчислена по определения от БНБ обменен курс, валиден за последния работен ден на съответния период.

Източник: БНБ.

В края на първото шестмесечие на 2025 г. в сравнение със същия период на 2024 г. бе отчетено увеличение на инвестициите в ДЦК в портфейлите на чуждестранните инвеститори (с 1020.9 млн. лв.) и намаление на инвестициите в ДЦК в портфейлите на банките (с 1246.5 млн. лв.), на застрахователни дружества и пенсионни фондове (с 269.5 млн. лв.) и на небанкови финансови институции, фирми

¹³⁴В ЕСРОТ не се регистрират сделки, сключени между клиенти на един и същ участник в системата.

¹³⁵Коефициентът на ликвидност е съотношението между обема на сключените сделки с ДЦК на вторичния пазар през съответния период на дадената година и размера на ДЦК в обращение към края на същия период.

¹³⁶Коефициентът на сетълмент е съотношението между броя на сделките, за които е извършен сетълмент на определената дата, и общия брой сделки за отчетния период, за които е следвало да се извърши регистрация и сетълмент в системата.

и граждани (с 69.9 млн. лв.) . В резултат на това към 30 юни 2025 г. настъпни промяна в дела на отделните категории държатели на ДЦК, както следва: банки – 72.3%, застрахователни дружества и пенсионни фондове – 12.4%, чуждестранни инвеститори – 9.5%, и небанкови финансови институции, фирми и граждани – 5.8% (при съответно 79.4%, 14.1%, 0.3% и 6.2% към 30 юни 2024 г.).

Коефициентът на наличност¹³⁷ на ЕСРОТ през периода бе 100.0%, като не бяха прилагани мерки, предвидени в действащите правила за взаимодействие между системите в БНБ при извънредни ситуации.

Съгласно разпоредбите на Наредба № 31 на БНБ за сетълмент на ДЦК, към 30 юни 2025 г. в СДЦК се водеха общо 468 сметки за ДЦК, от които 14 – на емитента (МФ), 189 – отчитащи собствения портфейл от ДЦК на участниците, 123 – с наложена тежест, както и 142 сметки, отчитащи ДЦК, притежавани общо от клиенти на участниците. Общият размер по номинална стойност на ДЦК, регистрирани по тези сметки, съответства на общия размер на търгуемите ДЦК в обращение – 11 150.4 млн. лв.¹³⁸

¹³⁷Коефициентът на наличност представлява съотношението между броя часове, през които системата реално е работила, и броя часове, през които тя според графика е трябвало да работи.

¹³⁸Левовата равностойност на ДЦК, деноминирани в чуждестранна валута, е изчислена по определения от БНБ обменен курс, валиден за 30 юни 2025 г.

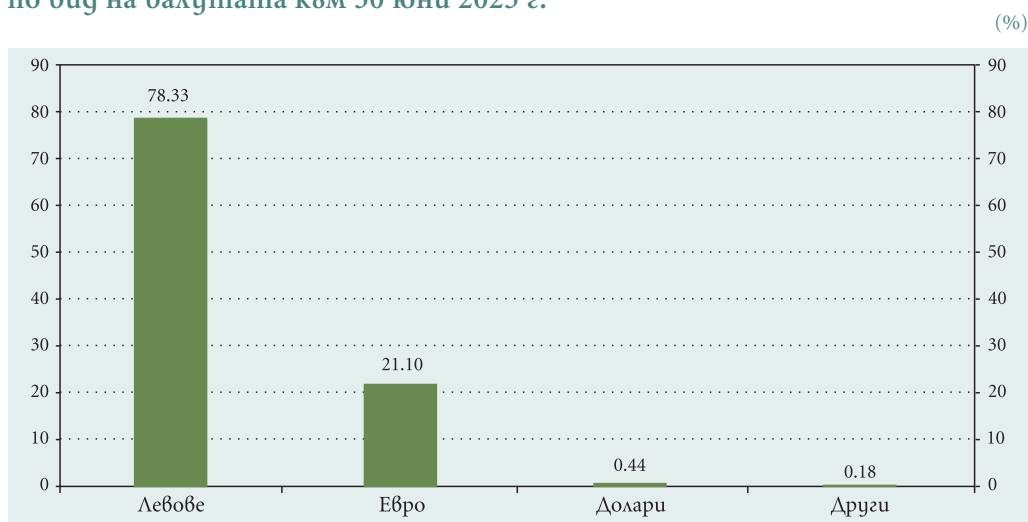
ХІІ. Централен кредитен регистър и Регистър на банковите сметки и сейфове

Централен кредитен регистър

БНБ поддържа информационна система (ИС) за паричните задължения на клиентите към банките и финансовите институции, към платежните институции и дружествата за електронни пари, отпускащи кредити по реда на чл. 21 от ЗПУПС, които извършват дейност на територията на Република България, към инвеститори, предоставили заем по проект чрез доставчик на услуги за колективно финансиране, с изключение на чуждестранните доставчици, които извършват директно дейност на територията на Република България, и към купувачите на кредити по чл. 7 от Закона за лицата, обслужващи кредити, и купувачите на кредити, които придобиват вземания по необслужвани кредити, предоставени от кредитни институции (институции и лица по чл. 56, ал. 1 от ЗКИ). С Наредба № 22 на БНБ се регламентират функционирането, обхватът, редът и сроковете за подаване и получаване на информация от Централния кредитен регистър (ЦКР). В него се поддържат данни за предоставените от институциите и лицата по чл. 56, ал. 1 от ЗКИ кредити, независимо от техния размер. Информацията за кредитната задължениост на клиентите се осигурява в реално време и включва данни за текущото състояние на кредитите, за просрочията по активни и по погасени кредити за 5-годишен ретроспективен период, за нови кредити и за съдължници и поръчители по предоставени кредити.

Към 30 юни 2025 г. институциите по чл. 56, ал. 1 от ЗКИ, подаващи информация в системата на регистъра, бяха общо 274, в това число 24 банки, 245 финансови институции, една платежна институция, две дружества за електронни пари и два доставчика на услуги за колективно финансиране. През първата половина на 2025 г. в ИС на ЦКР бяха включени 12 финансови институции и 2 доставчика на услуги за колективно финансиране, а бяха изключени 2 финансови институции. Във връзка с преобразуване на банка по реда на ЗКИ се осъществиха процеси по прехвърляне на данни за кредити към банката – правопреемник, в резултат на което от регистъра беше изключена една банка.

Разпределение на балансовата експозиция на кредитите по вид на валутата към 30 юни 2025 г.

Източник: БНБ.

Регистрираните кредити в системата на ЦКР към 30 юни 2025 г. бяха 7210 хил. броя (при 6747 хил. броя към 30 юни 2024 г.), а балансовата им експозиция възлизаше на 138 350 млн. лв. (124 361 млн. лв. към 30 юни 2024 г.). Броят на подадените в регистъра кредитополучатели към същата дата бе 2641 хил., разпределени, както следва: физически лица – 2454 хил.; юридически лица – 111 хил.; чуждестранни лица, които нямат регистрация по ЕГН/ЕИК или код по БУЛСТАТ/ПИК – 75 хил.; лица, упражняващи свободни професии или занаятчийска дейност – хиляда.

Според вида на валутата и балансовата експозиция, към 30 юни 2025 г. най-голям бе дялът на кредитите в левове – 78.3%, следван от кредитите в евро – 21.1%.

Към 30 юни 2025 г., според договорените срокове за погасяване и балансовата експозиция на кредитните задължения, най-висок бе дялът на тези, които се погасяват със срок над 3 години – 87.9%.

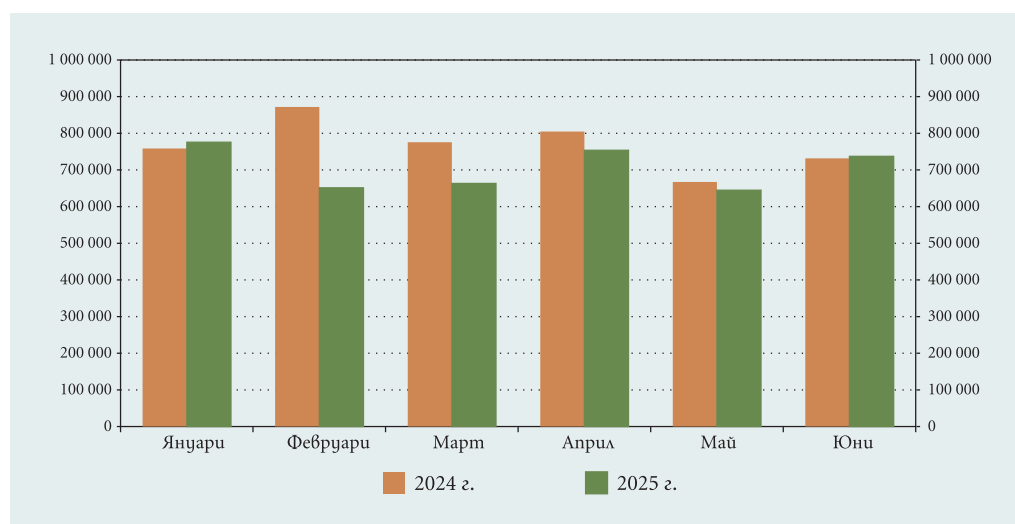
Към 30 юни 2025 г. при кредитополучателите – физически лица, най-голям бе дялът на тези с остатъчен дълг по кредитите до 5 хил. лв. (50.2%), а при юридическите лица преобладаваха кредитополучатели с остатъчен дълг по кредитите между 5 хил. лв. и 50 хил. лв. (29.8%).

Съгласно чл. 56, ал. 3 от ЗКИ достъп до информация от ЦКР във връзка с изпълнение на служебните си задължения имат органите на съдебната власт (прокуратура и следствени органи), Главна дирекция „Национална полиция“, Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ и областните дирекции на Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция „Национална сигурност“, Националната агенция за приходите, Комисията за противодействие на корупцията, Комисията за отнемане на незаконно придобитото имущество, Агенция „Митници“, Комисията за финансов надзор и други органи, определени от закона. Осигурени са необходимите технически условия за осъществяване на достъп в реално време до системата по електронен път на оправомощените органи.

За същия период в ИС на ЦКР са извършени общо справки за 4230 хил. лица от институциите и органите с право на достъп по реда на чл. 56, ал. 1 и ал. 3 от ЗКИ, като средномесечният брой на проверените лица е 705 хил. (при 4624 хил. към юни 2024 г., средномесечен брой 771 хил.).

Справки от ИС на ЦКР от институции и органи по чл. 56, ал. 1 и ал. 3 от ЗКИ по месеци

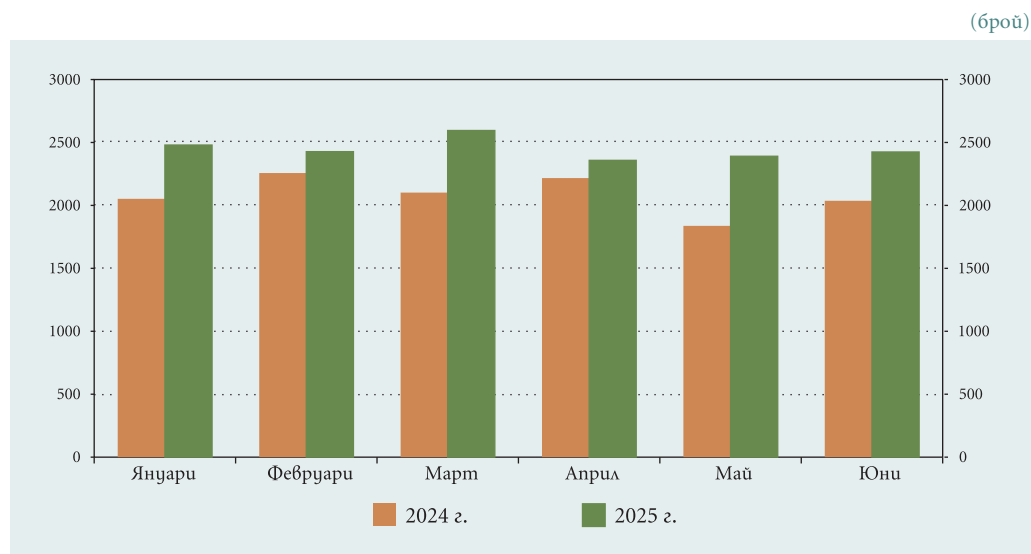
(брой)

Източник: БНБ.

Въз основа на Наредба № 22 за ЦКР, БНБ предоставя информация за кредитната задължнялост на физически лица (в това число на наследници на починали лица) и на юридически лица. От началото на януари до края на юни 2025 г. постъпилите в БНБ заявления на хартиен носител за издаване на справка от системата на регистъра бяха 14 670 бр., от които 14 306 бяха подадени от физически лица (от тях 2200 чуждестранни лица, или 15% от всички физически лица), 360 – от юридически лица, и 4 – по чл. 21а от Наредба № 22 за ЦКР за получаване на информация съгласно Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г.

Справки от ИС на ЦКР въз основа на постъпили заявления на хартиен носител от физически и юридически лица по месеци

Източник: БНБ.

БНБ предоставя електронни услуги от ИС на ЦКР на физически лица, които притежават удостоверение за квалифициран електронен подпис, издадено от регистриран доставчик на удостоверителни услуги по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги. Достъп до електронните услуги на ЦКР е реализиран и чрез Единния портал за достъп до електронни административни услуги, администриран от Министерството на електронното управление. Таксите за електронни услуги са определени на 50% от предоставяните на хартиен носител.

За периода 1 януари 2025 г. – 30 юни 2025 г. бяха подадени 4569 електронни заявления от физически лица за услуги от регистъра (при 3532 електронни заявления към 30 юни 2024 г.).

Дейността на ЦКР непрекъснато се развива и усъвършенства в резултат на законодателни инициативи и подобрения съобразно променящите се критерии за развитието на кредитната дейност в национален и в международен аспект. Отчитат се спецификите на услугите в съответствие с националното законодателство, стандартите, регламентите на Европейския парламент и на Съвета на европейския съюз, както и добрите международни практики в областта на мрежовата и информационната сигурност.

В тази връзка непрекъснато се обменя опит и се правят проучвания и запитвания към други кредитни регистри от ЕСЦБ с цел постигане на актуалност на прилаганите политики и практики в ЦКР.

ИС на ЦКР осигурява непрекъсваемост на бизнес услугите от регистъра и позволява надграждане, промяна, развитие и интегриране с други системи. С

това се постига по-голяма гъвкавост при включването на нови участници в регистъра в резултат на промени в нормативната уредба, регламентираща дейността на регистъра. В тази връзка се прилагат високи критерии по отношение на сигурността на данните и достъпа на участниците до информационната система. При обработването на личните данни на лицата, в дейността на регистъра се прилагат мерки съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета¹³⁹.

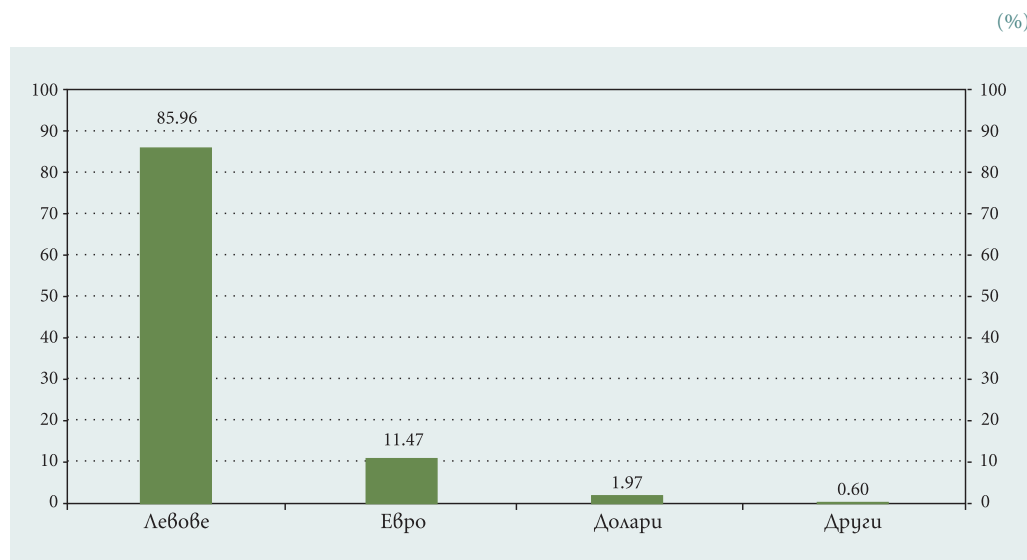
В своята дейност ЦКР си сътрудничи със Световната банка, ЕЦБ, МВФ и други международни организации, като предоставя периодично информация във връзка с подготвяни от тях изследвания, анализи и годишни проучвания.

Регистър на банковите сейфове и сметки

БНБ поддържа електронна информационна система (ИС) за номерата на банковите и на платежните сметки с международен номер на банкова сметка (IBAN), водени от банки, платежни институции и дружества за електронни пари, титулярите на сметки и упълномощените да се разпореждат със сметките лица, действителните собственици на титулярите на сметки, наличие на заложи по сметки, както и за лицата, наематели на сейфове в банки и техните пълномощници. С Наредба № 12 за Регистъра на банковите сметки и сейфове (РБСС/регистъра) се регламентирането, обхватът, редът и сроковете за подаване и получаване на информация от регистъра. Информацията за банкови и платежни сметки и договори за наем на банкови сейфове се осигурява в реално време, като институциите по чл. 3 от Наредба № 12 за РБСС предоставят на БНБ данни най-малко веднъж седмично в срок, не по-дълъг от 5 работни дни по реда на чл. 7. Информацията в РБСС се съхранява 5 години от датата на закриването на сметката, съответно 5 години от датата на прекратяване на договора за наем на банков сейф.

Към 30 юни 2025 г. институциите по чл. 56а, ал. 1 от Закона за кредитните институции (ЗКИ) бяха общо 36, в това число 26 банки, 9 дружества за електронни пари и една платежна институция.

Разпределение на банковите и платежните сметки по вид на валутата към 30 юни 2025 г.

Източник: БНБ.

¹³⁹Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО.

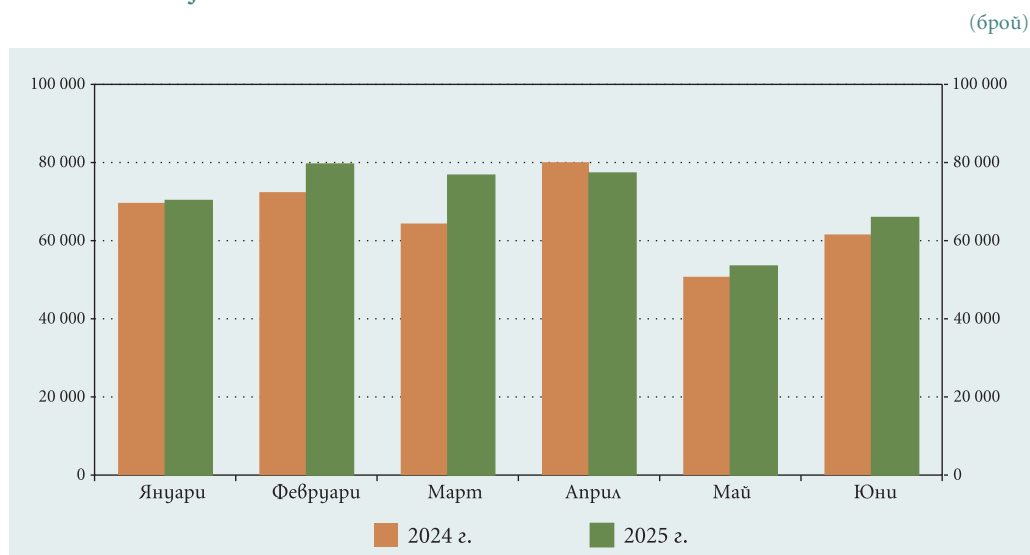
Към 30 юни 2025 г. в РБСС бяха подадени данни за 15.323 млн. банкови сметки (при 14.989 млн. към юни 2024 г.), за 1.146 млн. платежни сметки (при 865.035 хил. към юни 2024 г.), водени от платежни институции и дружества за електронни пари, и за 37.174 хил. договора за наем на банкови сейфове (при 35.182 хил. към юни 2024 г.). Към 30 юни 2025 г. в информационната система на РБСС се поддържаха записи за 1.419 млн. броя новооткрити сметки (при 1.366 млн. броя към юни 2024 г.), за 1.141 млн. броя закрити сметки (при 1.131 млн. броя към юни 2024 г.) и за 3.412 млн. броя сметки с наложени запори (при 2.975 млн. броя към юни 2024 г.).

Според вида на валутата на банковите и платежни сметки, към 30 юни 2025 г. най-голям бе дялът на сметките в левове – 85.96 % от всички, следван от сметките в евро – 11.47%.

Съгласно чл. 56а, ал. 3 от ЗКИ достъп до информация от РБСС във връзка с изпълнението на служебните им задължения имат органите на съдебната власт (съдилища, прокуратура и следствени органи), Главна дирекция „Национална полиция“, Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“, Главна дирекция „Гранична полиция“, дирекция „Вътрешна сигурност“ и областните дирекции на Министерството на вътрешните работи, Дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз“, Държавна агенция „Национална сигурност“, Националната агенция за приходите, Комисията за противодействие на корупцията, Комисията за отнемане на незаконно придобитото имущество, Агенция „Митници“, Комисията за финансов надзор, банките, частните и държавните съдебни изпълнители при образувано изпълнително дело и други органи, определени от закона. Осигурени са необходимите технически условия за осъществяване на достъп до системата на оправомощените органи и институции по електронен път.

За периода 1 януари – 30 юни 2025 г. в ИС на РБСС бяха извършени общо справки за 424 439 лица от органите и институциите с право на достъп по реда на чл. 56а, ал. 3 от ЗКИ, като средномесечният брой на проверените лица бе 70 740 (при 400 594 към юни 2024 г., средномесечен брой 66 766), в това число 138 броя за действителен собственик на титуляр на сметка.

Справки от ИС на РБСС от органи и институции по чл. 56а, ал. 3 от ЗКИ по месеци

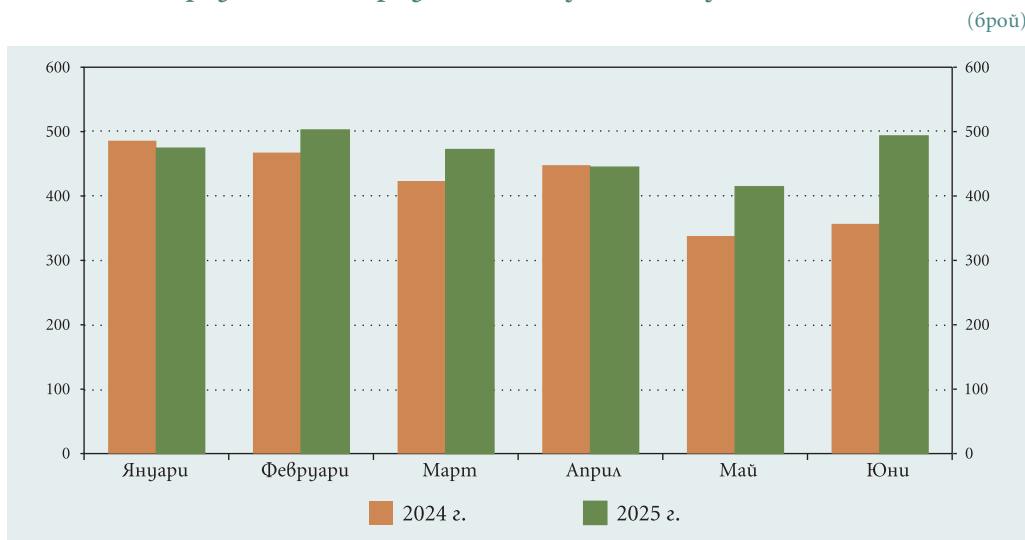

Източник: БНБ.

Въз основа на Наредба № 12 за РБСС БНБ предоставя информация за наличие на банкови и платежни сметки и банкови сейфове на физически (в това число на наследници на починали лица) и на юридически лица. От началото на януари до

края на юни 2025 г. постъпилите в БНБ искания на хартиен носител за издаване на справки от системата на регистъра бяха 2804, от които 2701 подадени от физически лица, в това число 2 – по чл. 12а от Наредба № 12 за РБСС за получаване на информация съгласно Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г., и 103 – от юридически лица.

Справки в ИС на РБСС въз основа на постъпили заявления на хартиен носител от физически и юридически лица по месеци

Източник: БНБ.

БНБ предоставя електронни услуги от ИС на РБСС на физически лица, които притежават удостоверение за квалифициран електронен подпис, издадено от регистриран доставчик на удостоверителни услуги по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги. Достъп до електронните услуги на РБСС е реализиран и чрез Единния портал за достъп до електронни административни услуги, администриран от Министерството на електронното управление. Таксите за електронни услуги възлизат на 50% от предоставяните на хартиен носител.

За периода 1 януари 2025 г. – 30 юни 2025 г. справки по електронен път са предоставени на 717 физически лица за наличната за тях информация в РБСС, като за същия период на 2024 г. справки по електронен път са предоставени на 622 физически лица.

При обработването на личните данни на лицата в дейността на регистъра се прилагат мерки съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.¹⁴⁰

Дейността на РБСС непрекъснато се развива и усъвършенства, с цел повишаване на качеството и надеждността на събираната и поддържаната информация. Данните в информационната система на регистъра съответстват на задължителния набор от информация, като се събира и допълнителна информация, която дава възможност да се идентифицира своевременно всяко физическо или юридическо лице. За развитието на регистъра се прилагат най-добрите практики в ЕС за изграждане и функциониране на регистри на банкови сметки.

Във връзка с приемане на еврото като национална валута от 1 януари 2026 г., съгласно чл. 47 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, в ИС на РБСС се създава функционалност за автоматизирано подаване на данни от

¹⁴⁰Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО.

отчетните единици за промяната на вида на валутата от левове в евро за активните банкови и платежни сметки.

Също така съгласно законодателни промени в правото на ЕС предстои реализиране на нови функционалности и доработки в информационната система на регистъра. Член 16, параграф 3 от Директива (ЕС) 2024/1640¹⁴¹ регламентира разширяване на обхвата на информацията в регистрите на банковите сметки в държавите от ЕС с данни за виртуални *IBAN*, за сметки за ценни книжа и за криптоактиви. Предстои изграждане на трансгранична свързаност на регистрите на банковите сметки чрез единна точка за достъп в ЕС (*BARIS*), съгласно Директива 2024/1654¹⁴², чрез която компетентните органи ще могат бързо да осъществяват пряк достъп и търсене в централизираните регистри на банковите сметки на други държави членки.

Експертите от отдел РБСС периодически провеждат работни срещи с представители на банките, платежните институции и дружествата за електронни пари, органите и институциите с право на достъп до регистъра за оптимизиране на процесите по подаване и предоставяне на информация в/от БНБ, съответно поддържане на високи технологични критерии при функциониране на системата на регистъра.

В своята дейност РБСС си сътрудничи с ЕСЦБ, МВФ, Европейската комисия и други европейски институции, като предоставя периодически информация във връзка с подготвяни от тях изследвания, анализи и годишни проучвания.

¹⁴¹ Директива (ЕС) 2024/1640 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2024 година относно механизмите, които да бъдат въведени от държавите членки за предотвратяване на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма, за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и за изменение и отмяна на Директива (ЕС) 2015/849;

¹⁴² Директива (ЕС) 2024/1654 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2024 година за изменение на Директива (ЕС) 2019/1153 по отношение на достъпа на компетентните органи до централизираните регистри на банковите сметки чрез системата за взаимосвързаност и техническите мерки за улесняване на използването на записите за сделки.

XIII. Изследователска дейност

Икономическите изследвания, анализът на процесите в българската и европейската икономика, както и макроикономическите прогнози, изготвяни в БНБ, подпомагат ръководството на Банката при вземането на решения и при формирането на позиции по въпросите на икономическата политика.

През отчетния период бе приет новият План за изследователската дейност на БНБ за периода 2025–2026 г. Планът включва теми, свързани с изпълнението на целите и задачите на Българската народна банка, произтичащи от Закона за БНБ и участието на БНБ в Европейската система на централните банки. Изборът на теми се основава както на резултатите, получени в хода на изследователската дейност от предходни години, и на необходимостта от разширяване и задълбочаване на изследванията в съответните области, така и на нуждата да бъдат обхванати нови теми, станали актуални през последните години. Разработването на темите от плана допринася също и за усъвършенстване на инструментариума на БНБ за моделиране и прогнозиране.

В изпълнение на Плана за изследователската дейност за 2025–2026 г., през отчетния период се работеше по теми, свързани с изследване на трансмисията от паричната политика на ЕЦБ към българската икономика; разработване на модели за краткосрочно прогнозиране на инфлацията в България по месеци; разработване на полуструктурен (*semi-structural*) модел за българската икономика; изследване на фискалните мултипликатори за България и разработване на модели за прогнозиране на автономните фактори в баланса на БНБ след присъединяването ѝ към Евросистемата, включващи банкнотите в обращение, депозита на правителството, нетните активи, деноминирани в чуждестранни валути, и златото.

С оглед на участието на управителя на БНБ в заседанията на УС на ЕЦБ по въпросите за паричната политика след присъединяването на България към еврозоната, през отчетния период продължи изграждането на аналитичен капацитет и инструментариум за извършване на дейности, свързани с анализ на изпълнението на целите на паричната политика на Евросистемата и нейното влияние върху икономиката на еврозоната. Бяха създадени аналитични инструменти за наблюдение и анализ на икономическите и паричните процеси в еврозоната и започна работата по адаптирането на съществуващи и изграждането на нови макроиконометрични модели, които ще се използват за изготвяне на изискванията в рамките на Евросистемата прогнозни данни за българската икономика.

Чрез своята изследователска поредица „Дискусионни материали“ БНБ съдейства за развитието на изследователския потенциал на българската икономическа наука и практика в сферата на макроикономиката и във финансовата област. Като част от поредицата през отчетния период бе публикувано изследване на тема *“The Impact of Labour Costs on Prices in Bulgaria”* с автор Даниел Касабов, а още две изследвания бяха разпределени от Изследователския и издателски съвет на БНБ за рецензиране.

Част от резултатите от аналитичната и прогностичната дейност на БНБ се публикуват в тримесечните издания на Банката „Икономически преглед“ и „Макроикономическа прогноза“. В публикацията „Икономически преглед“ е представена информация за развитието на икономиката на България и анализ на динамиката на потоците по платежния баланс, паричните агрегати, връзката им с развитието на реалната икономика и влиянието им върху ценовата стабилност. Процесите и тенденциите в международната конюнктура също са представени в изданието, тъй като българската икономика се намира под прякото им въздействие. Публикацията предлага и описание на оценките за очакваното

краткосрочно развитие на набор от основни макроикономически показатели. В брой 4/2024 г. на изданието бе публикувано изследване на тема „Обвързаност на българския износ с икономиката на Германия“, а в брой 1/2025 г. – публикация „Промени в търговската политика на САЩ“. В тримесечното издание на БНБ „Макроикономическа прогноза“ се представят годишни прогнози за основните макроикономически показатели за България за текущата година и следващите две години. С оглед на значителните промени във външнотърговската политика на САЩ, в изданието „Макроикономическа прогноза“, март 2025 г., бе включена публикация на тема „Експозиция на българския износ към САЩ“.

XIV. Управление на човешките ресурси

Основните приоритети при управлението на човешките ресурси в БНБ през първото шестмесечие на 2025 г. отново бяха свързани с осигуряването на конкурентни условия за работа и поддържането на благоприятна институционална среда за ефективното изпълнение на целите, функциите и задачите на Банката. Във фокуса на дейностите бяха привличането и подборът на подходящи кандидати за работа, обучението и задържането на служителите чрез предоставяне на възможности за професионално и кариерно развитие и прилагането на стимулираща система за заплащане.

Предвид продължаващия недостиг на висококвалифицирани кадри със специализирани знания и умения, с приоритетно значение през първото шестмесечие на годината беше активното представяне и утвърждаване на БНБ като предпочитан работодател за професионално и кариерно развитие в областта на финансите и икономиката. Банката участва в шест кариерни форума, където посетителите имаха възможност в детайли да се запознаят с процесите за подбор на служители и условията за работа в БНБ, както и с програмите на Банката за стажанти, стипендианти и гост-изследователи, утвърдили се като широко разпознаваеми инициативи за допълнителна теоретична подготовка, провеждане на иновативна изследователска дейност и придобиване на първоначален практически опит. За привличането на млади таланти с интерес към централното банкиране и банковия надзор БНБ продължи да развива сътрудничеството си с университетските кариерни центрове, като експерти от институцията представиха пред студенти практическото приложение на научната материя, усвоявана от тях по време на следването, докато студентите имаха възможност да зададат въпроси и да получат компетентни и изчерпателни отговори.

За публикуване на обявите за работа се използваха разнообразни комуникационни канали и интернет платформи. В периода януари – юни 2025 г. документи за работа в БНБ подадоха 250 кандидати. На работа постъпиха 26 нови служители, а броят на напусналите е 25, от които седем поради придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст. В края на полугодияте текущото на персонала беше 2.6% на шестмесечна база, като отбеляза повишение в сравнение със същия период на предходната календарна година, когато беше 1.8%. Числеността на персонала в края на юни 2025 г. възлезе на 960 души.

Делът на служителите с висше образование беше 79.5%, а на тези със средно – 20.5%. Броят на служителите с образователна и научна степен „доктор“ е 38.

В структурата на персонала по категории не настъпиха съществени промени, като най-голям се запази делът на служителите от групата „специалисти“ (62.5%), следван от групите „ръководен персонал“ (18.9%) и „поддържащ персонал“ (18.6%).

Във възрастовата структура с най-голям дял останаха служителите на възраст над 51 години (49.1%), следвани от служителите от възрастови групи 41–50 години (30.4%), 31–40 години (16.7%) и до 30-годишна възраст (3.8%).

При разпределението на персонала по пол се запази съотношението между жените и мъжете – в края на полугодияте 63% от общия брой на служителите бяха жени и 37% – мъже.

Прилаганата политика по формиране на възнагражденията продължи да се основава на осигуряването на конкурентни нива на заплащане, предоставящи възможности за привличане и задържане на висококвалифицирани и мотивирани служители. През отчетния период определянето на трудовите възнаграждения се базираше на утвърдения се принцип на обвързване с постигнатите резултати при отчитане на индивидуалния принос на всеки служител за изпълнение на целите на Банката.

Осигуряваните от Банката възможности за обучение и професионална квалификация остават ключови за бързото и ефективно навлизане на служителите в работния процес и за тяхното приобщаване към историята, традициите и културата на БНБ. Те също така развиват техническите умения, усъвършенстват общите поведенчески компетенции и подобряват мениджърските и лидерските способности на служителите. В съответствие с утвърдената годишна програма за обучение и професионална квалификация през първото шестмесечие на 2025 г. служители на Банката участваха в специализирани курсове и семинари в страната и в чужбина, дистанционни и сертификационни програми, обучение по информационни технологии, чужди езици, програми за продължаване на образованието без откъсване от работа и други.

Основните теми на международните курсове и семинари бяха свързани с финансовото моделиране, паричната политика, търсенето и предлагането на парични средства, платежните и сетълмент системи, макроикономическото анализиране и прогнозиране, обработката на база данни. В областта на банковия надзор фокусът беше върху оперативните, финансовите и пазарните рискове, определянето на капиталовите изисквания, проблемите в борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, актуалните практики в оценката на плановете за възстановяване, използването на изкуствения интелект, „зеленото“ финансиране. В края на юни успешно завършиха участията на служители на БНБ в разширените програми за обучение по централно банкиране и банков надзор в ЕСЦБ и ЕНМ, създадени в сътрудничество с водещи европейски университети и учебни центрове. Служители на Банката участваха в професионална сертификационна програма за финансови анализатори. Новопостъпилите служители имаха възможност да участват в електронно въвеждащо обучение за запознаване с актуалните задачи и предизвикателствата пред БНБ, ЕСЦБ и ЕНМ.

През отчетния период се проведеха поредица от специализирани ИТ обучения по теми, сред които: използване на изкуствен интелект при съставяне на отчети, визуализация на данни и управление на риска във финансовия сектор, подобряване на изпълнението на функции и задачи в глобалната междубанкова платежна система. Стартира и периодичното ежегодно обучение по информационна сигурност за всички служители, работещи с компютърна техника и с други технически средства с достъп до интернет. Пролетният семестър от обучението по чужди езици включваше предимно курсове за развитие на разговорните умения и за интуитивно използване на съвременната бизнес лексика.

Темите на специализираните обучения в страната, насочени към развитие на техническите умения на служителите, бяха свързани най-вече с измененията в трудовото законодателство при подаване на електронни трудови записи, вътрешния одит, възлагането и участието в обществени поръчки, управление в кризисни ситуации, правна рамка за защита на личните данни. Обученията за развитие на поведенческите умения бяха с фокус върху лидерските стратегии за управление на процеси и хора и изграждането и развитието на успешни екипи.

Служители на БНБ участваха в университетски програми за повишаване на образованието без откъсване от работа в специалности, като финанси, инвестиции и финтех; интегриране на рисковете, свързани с климата и околната среда в процесите по банков надзор; икономически изследвания на ЕС; икономика на човешките ресурси; киберсигурност; управление на проекти и други.

Допълнителни възможности за повишаване на професионалната квалификация, кариерното развитие и обмяната на знания и опит предоставяха прилаганите форми на вътрешна и международна мобилност, сред които преминаване на работа в други структурни звена и краткосрочни назначения в европейски банкови и надзорни институции.

През първото шестмесечие на 2025 г. беше осъществена реформа в трудовото законодателство, съгласно която от 1 юни влезе в сила Единният електронен трудов запис. Банката в качеството си на работодател предприе действия

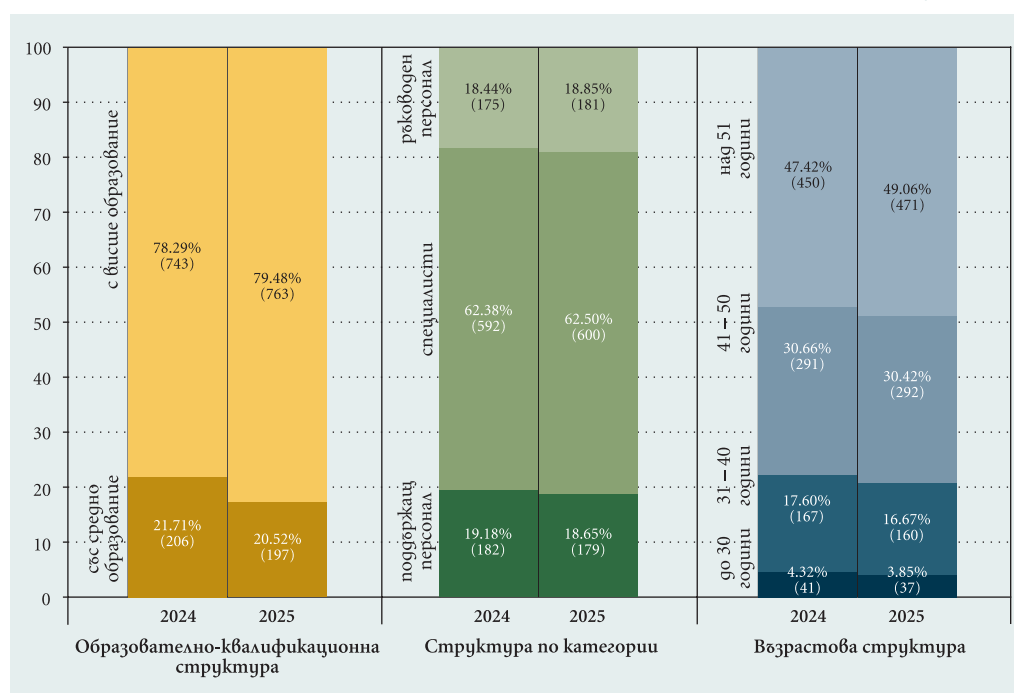
по оформяне на трудовите книжки и тяхното предоставяне на служителите съгласно определените срокове в Закона за изменение и допълнение на Кодекса на труда.

БНБ продължи да насърчава студентите и младите специалисти да придобиват задълбочена академична подготовка и да извършват изследователска дейност. За участие в ежегодната стипендиантска програма, насочена към магистри и докторанти, документи подадоха 23 кандидати – 6 докторанти и 17 студенти, обучаващи се за придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“. След проведен конкурс беше направена оценка на представянето на кандидатите, въз основа на която Управителният съвет на БНБ взе решение да бъдат присъдени две стипендии на студенти, обучаващи се за „магистър“.

През март БНБ обяви обновената си стажантска програма за студенти, докторанти и наскоро дипломирани висшисти с подходящи за дейността на Банката специалности, сред които икономически, математически, хуманитарни, технически и други. В съответствие с новите условия стажовете продължават до 3 месеца и могат да се провеждат през цялата година. През юни за участие в програмата бяха приети 12 студенти, обучаващи се по икономика и бизнес администрация, международна икономика, финанси, информационни системи. Стажантите работиха по разнообразни теми, сред които: управление и контрол на кредитния риск на банковите институции, анализ на факторите за ликвидност на банковата система, структурни фактори за равновесното ниво на безработицата, критерии за допустимост на контрагентите по парична политика в Евросистемата, модернизация и дигитализация на надзорния процес в ЕС, анализ на съдържанието и функционалностите на интернет страниците на европейските централни банки и други.

Структура на персонала към 30 юни на съответната година

(процент, брой)

Източник: БНБ.

XV. Вътрешен одит на БНБ

През периода януари – юни 2025 г. бяха извършени одитни ангажименти, съгласно утвърждения от УС на БНБ годишен план за дейността на дирекция „Вътрешен одит“, в който са отразени и ангажиментите за изпълнение от програмата на Комитета на вътрешните одитори към ЕСЦБ.

Целта на всеки от ангажиментите беше да се предостави обективна увереност за адекватността и ефективността на управлението на рисковете, контрола и управлението, присъщи за съответните дейности, за да се гарантират:

- ефективно постигане на целите и задачите, както и постигане на стратегическите цели на организацията;
- надеждността и целостта на финансовата и оперативна информация;
- ефективността и ефикасността на оперативните дейности и програми;
- опазването на активите;
- съответствието със закони, подзаконови и вътрешни актове, политики, процедури и договори.

Изпълнени одитни ангажименти от годишния план за дейността на дирекция „Вътрешен одит“

Функции на БНБ	Извършени одитни ангажименти
Финансова стабилност	Преструктуриране на кредитни институции
Информационни и комуникационни технологии, обслужване и поддръжка	Сигурност при създаване, обработка, съхранение и унищожаване на информация чрез мрежови многофункционални устройства
Сигурност	Банкова сигурност и защита на класифицираната информация с фокус върху защитата на класифицираната информация в БНБ
Процес за проследяване на резултатите	Проследяване на изпълнението на препоръките от предходни одити от годишния план за дейността на дирекция „Вътрешен одит“

Източник: БНБ.

Изпълнени одитни ангажименти от годишната програма на Комитета на вътрешните одитори към ЕСЦБ

Функции на БНБ	Извършени одитни ангажименти
Информационни и комуникационни технологии	Одит на дейността на ИТ доставчици като трета страна
Процес за проследяване на резултатите	Проследяване на изпълнението на препоръките от предходни одити от годишната програма на Комитета на вътрешните одитори към ЕСЦБ

Източник: БНБ.

През първата половина на 2025 г. главният одитор на БНБ организираше и координираше дейността на дирекция „Вътрешен одит“ с тази на външния одитор на БНБ, оказва съдействие и на проверяващия екип от Сметната палата на Република България.

През периода дирекция „Вътрешен одит“ продължи да предоставя становища по проекти на вътрешни нормативни актове, свързани с основните дейности на БНБ.

XVI. Дейности по подготовка за присъединяване на БНБ към Евросистемата

I. Правна интеграция на БНБ в Евросистемата

След приемането на новия Закон за Българската народна банка¹⁴³, който, считано от датата, посочена в Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, ще замени изцяло действащия към момента Закон за Българската народна банка¹⁴⁴, със Закона за държавния бюджет на Република България за 2025 г.¹⁴⁵ бяха приети допълнения в новия устройствен акт на централната банка. Тези промени имаха за цел да отразят отправените в докладите за конвергенция през 2024 г. препоръки относно реда за назначаване на служебно правителство, предвиден с измененията през 2023 г. на Конституцията на Република България.

Съгласно приетите в закона изменения в случай че управителят, съответно подуправител на БНБ, е съгласен да бъде назначен за служебен министър-председател по реда на чл. 99, ал. 5 от Конституцията на Република България, същият подава оставка от заеманата от него позиция в централната банка. С тези промени се постигна съответствие с член 130 от ДФЕС и член 14.2 от Устава, като се гарантира съблюдаване на принципите на институционална и персонална независимост на централната банка¹⁴⁶.

След приемането на новия Закон за Българската народна банка, през отчетния период продължи и работата по изготвяне на предвидените в него наредби. Приоритет и основна цел на новия ЗБНБ, а така също и на съответната подзаконова нормативна уредба, предвидена да бъде издадена на негово основание, е обезпечаването на правната интеграция на българската централна банка в Евросистемата при въвеждане на еврото като парична единица на Република България. Създаването на подзаконовата правна рамка е необходима и важна крачка с оглед обезпечаване на изпълнението на новите функции на БНБ, произтичащи от присъединяването ѝ към Евросистемата.

През отчетния период бяха приети и обнародвани Наредба № 6 на БНБ от 9 януари 2025 г. за предоставяне на спешна подкрепа за осигуряване на ликвидност¹⁴⁷ и Наредба № 45 на БНБ от 17 април 2025 г. относно установяване и регламентиране на правоотношенията на Българската народна банка с контрагенти по парична политика¹⁴⁸.

¹⁴³Обнародван в „Държавен вестник“, бр. 13 от 2024 г.

¹⁴⁴Обнародван в „Държавен вестник“, бр. 46 от 1997 г.; последно доп. – ДВ, бр. 64 от 2025 г.

¹⁴⁵Обнародван в „Държавен вестник“, бр. 26 от дата 27 март 2025 г.

¹⁴⁶В рамките на формалната процедура на съгласуване на тези промени, на 5 юли 2024 г. Управителният съвет на ЕЦБ прие Становище относно евентуалното назначаване на управителя или на подуправителя на Българската народна банка за служебен министър-председател (CON/2024/23), с което приветства тези промени.

¹⁴⁷Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 8 от 28 януари 2025 г., в сила, считано от датата на влизане в сила на Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 13 от 2024 г.).

¹⁴⁸Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 37 от 2 май 2025 г., в сила, считано от датата на влизане в сила на Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 13 от 13 февруари 2024 г.), с изключение на § 3, който влиза в сила един месец след датата на приемане на Решение на Съвета на Европейския съюз за отмяна на дерогацията на Република България, на основание член 140, параграф 2 от ДФЕС.

Наредба № 6 на БНБ от 9 януари 2025 г. за предоставяне на спешна подкрепа за осигуряване на ликвидност¹⁴⁹

При присъединяване на страната към евროзоната, съгласно чл. 48, ал. 1 от новия Закон за Българската народна банка, централната банка може да предоставя на платежоспособна банка спешна подкрепа за осигуряване на ликвидност извън обхвата на операциите по паричната политика на Евросистемата.

Спешна подкрепа за осигуряване на ликвидност (спешна ликвидна подкрепа) по смисъла на наредбата е, когато БНБ, в качеството си на централна банка от Евросистемата и извън обхвата на операциите по парична политика на Евросистемата, предоставя на банката, която има ликвидни затруднения, парични средства от централната банка и/или всяка друга форма на подкрепа, която може да доведе до увеличаване на паричните средства от централната банка.

Българската народна банка може да предоставя спешна ликвидна подкрепа при спазване на Договора за функциониране на Европейския съюз, Закона за БНБ, Споразумението за спешна ликвидна подкрепа¹⁵⁰, прието от Управителния съвет на Европейската централна банка, и други приложими актове на ЕЦБ.

Условията, при които БНБ може да предоставя спешна ликвидна подкрепа, са: на платежоспособна банка, която има ликвидни затруднения, за които не може бързо да осигури ликвидност от други източници; само срещу обезпечение, което отговаря на изискванията, предвидени в наредбата; само в евро; и за срок до шест месеца, освен в изрично предвидени в наредбата изключения. Българската народна банка не предоставя спешна ликвидна подкрепа, ако предоставянето ѝ нарушава забраната за парично финансиране, предвидена в член 123 от ДФЕС или ако банката е неплатежоспособна.

Наредба № 45 на БНБ от 17 април 2025 г. относно установяване и регламентиране на правоотношенията на Българската народна банка с контрагенти по парична политика

Съгласно чл. 37 от новия Закон за Българската народна банка БНБ участва в определянето и осъществяването на паричната политика на Евросистемата в съответствие с Договора за функционирането на Европейския съюз, Устава и приложимите актове на ЕЦБ. Законът предвижда БНБ да издава наредби за осъществяването на паричната политика на Евросистемата, съответстващи на тези европейски актове.

С наредба № 45 на БНБ се регламентира редът за установяване на правоотношенията с контрагенти по паричната политика на Евросистемата. Наредбата предвижда правилата относно последващото им осъществяване да се уреждат от Общи условия, приети от УС на БНБ, които възпроизвеждат Насоки (ЕС) 2015/510 на Европейската централна банка от 19 декември 2014 година относно прилагането на рамката на паричната политика на Евросистемата (ЕЦБ/2014/60).

В наредбата се определят процедурата за допускане и изискванията по отношение на потенциалните контрагенти по парична политика. Предвижда се задължението за сключването на рамков договор с всеки от тях при Общите условия, приети от БНБ, както и някои общи правни положения по отношение на отделни аспекти на правоотношението във връзка с връчването на уведомления и съобщения, правата на трети лица, определяне на приложимото право и

¹⁴⁹В рамките на формалната процедура на съгласуване на наредбата Управителният съвет на ЕЦБ прие Становище на Европейската централна банка от 16 декември 2024 година относно предоставянето на спешна помощ за осигуряване на ликвидност (CON/2024/40), с което приветства проекта.

¹⁵⁰Agreement on Emergency Liquidity Assistance, 27 септември 2024 г.

правомощията на БНБ при осъществяване на проверки или при констатиране на неизпълнение по договора (произтичащи от Насоки (ЕС) 2015/510).

Без да се засяга правомощието на ЕЦБ да определя критериите за допустимост на контрагентите по паричната политика на Евросистемата, Наредбата създава ред, по който желаещите институции могат да станат контрагенти на БНБ чрез попълване на стандартизирано заявление (приложение към наредбата).

Регулирането на реда за установяване и регламентиране на правоотношенията между контрагентите на Евросистемата и БНБ с наредба и общи условия е в съответствие с Насоки (ЕС) 2015/510 и чл. 37 от Закона за Българската народна банка (ДВ, бр. 13 от 13 февруари 2024 г.).

Наредба № 18 на БНБ от 31 юли 2025 г. за контрол върху качеството на евробанкнотите и евромонетите в наличнопаричното обращение

През първото шестмесечие продължи и работата по приетия на първо четене в края на 2024 г. проект на Наредба № 18 за контрол върху качеството на евробанкнотите и евромонетите в наличнопаричното обращение. Наредба № 18 (в сила от 1 януари 2026 г.)¹⁵¹ бе окончателно приета от Управителния съвет на БНБ след отчетния период на 31 юли 2025 г.

Контролът върху качеството на евробанкнотите и евромонетите в наличнопаричното обращение в еврозоната в голяма степен се регламентира от пряко приложими актове на ЕС. Такива са: Решение на Европейската централна банка от 16 септември 2010 година относно проверките за истинност и годност и за връщането в обращение на евробанкноти (ЕЦБ/2010/14); Решение на Европейската централна банка от 19 април 2013 година относно купюрите, спецификациите, възпроизвеждането, замяната и изтеглянето от обращение на евробанкноти (ЕЦБ/2013/10), ОВ L 118, 30.4.2013 г.; Регламент (ЕО) № 2182/2004 на Съвета от 6 декември 2004 година относно медалите и символите, подобни на евромонети, ОВ, специално издание, глава 10, том 003, 2007 г.; Регламент (ЕС) № 1210/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2010 година относно установяване на истинността на евромонетите и обработката на негодни за употреба евромонети, ОВ, L399/1, 22 декември 2010 г.

С Наредба № 18 се осигурява прилагането на съответните актове на Европейския съюз, както и се определят на национално ниво условията и редът за: възпроизвеждане на евробанкноти и евромонети; замяна от БНБ на повредени истински евробанкноти; замяна на негодни за обращение евромонети; задържане, проверка и експертна оценка на евробанкноти и евромонети, които пораждат съмнения, че са неистински или преправени, наричани по-нататък за краткост „фалшиви“; отделяне на негодни за наличнопаричното обращение евробанкноти и евромонети; използване на машини за сортиране и машини за самообслужване, общо наричани „машини“. С тази наредба се уреждат: условията и редът за замяна от банките на повредени истински евробанкноти; задържането, проверката и експертната оценка на чуждестранни банкноти и монети, които пораждат съмнения, че са фалшиви; контролът за спазване на изискванията за банкнотите и монетите в наличнопаричното обращение на Закона за Българската народна банка, на тази наредба и на издадените указания по нейното прилагане.

В допълнение, през отчетния период в Българската народна банка бяха изготвени и приети на първо четене предвидените в Закона за въвеждане на еврото в Република България (ЗВЕРБ) наредби от компетентност на централната банка. Съгласно предвиденото в този закон БНБ имаше ангажимент да създаде подзаконова рамка, свързана:

¹⁵¹ Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 68 от 19 август 2025 г., в сила от 1 януари 2026 г.

- първоначалното зареждане на банките с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти и съответно подзареждането от страна на кредитните институции на „Български пощи“ ЕАД и търговците с такива (чл. 23, ал. 9 от Закона);
- информацията, която кредитните институции следва да предоставят на БНБ във връзка с обмяната на банкноти и монети през първата година от въвеждане на еврото в страната (чл. 26, ал. 12 и 14 от Закона за въвеждане на еврото);
- обмяната на повредени банкноти и монети от левове в евро след въвеждане на еврото в Република България (чл. 26, ал. 15 от Закона за въвеждане на еврото).

Съгласно изискванията на Закона за въвеждане на еврото в Република България наредбите по чл. 23, ал. 9 и чл. 26, ал. 14 и 15 следваше да бъдат приети и обнародвани в срок до три месеца от датата на приемане на Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, прието в съответствие с член 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Трите наредби бяха окончателно приети от Управителния съвет на БНБ след отчетния период на 31 юли 2025 г.

Наредба № 46 на БНБ от 31 юли 2025 г. за първоначално зареждане и подзареждане с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти с евромонети¹⁵²

Съгласно предвиденото в чл. 23, ал. 1 от ЗВЕРБ, в съответствие с Насоки 2006/525/ЕО¹⁵³, до датата на въвеждане на еврото в Република България БНБ организира снабдяването на кредитните институции с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти с евромонети (първоначално зареждане). Първоначалното зареждане се извършва съгласно договори, сключени между БНБ и всяка кредитна институция (чл. 23, ал. 1 от ЗВЕРБ). Съгласно чл. 23, ал. 2 от ЗВЕРБ до датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции организират снабдяването на „Български пощи“ ЕАД и търговците с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти с евромонети (подзареждане).

Съгласно предвиденото в Наредба № 46 БНБ извършва първоначално зареждане на банките с евробанкноти, евромонети и стартови комплекти не по-рано от два месеца преди датата на въвеждане на еврото съгласно сключен договор. Банките гарантират, че първоначално заредените евробанкноти и евромонети не се пускат в обращение преди датата на въвеждане на еврото в Република България.

Подзареждането от страна на банките се извършва съгласно договори, сключени между съответната кредитна институция и „Български пощи“ ЕАД, съответно всеки търговец. В наредбата е предвидена и опростена процедура за подзареждане на микропредприятията, която ще се извършва не по-рано от 5 дни преди датата на въвеждане на еврото.

Съгласно изискванията на Наредба № 46 на БНБ подзаредените лица нямат право да използват предоставените им евробанкноти и евромонети преди 00:00 часа на датата на въвеждане на еврото в Република България по начин, различен от определения съгласно настоящата наредба.

В съответствие с чл. 23, ал. 3 от ЗВЕРБ до датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции продават стартови комплекти с евромонети на физически лица и търговци. Наредба № 46 на БНБ предвижда, че стартови комплекти с евромонети ще се продават от БНБ на физически лица, а от банките – на физически лица и търговци, от 1 декември 2025 г. до деня,

¹⁵²Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 68 от 19 август 2025 г.

¹⁵³Насоки 2006/525/ЕО на Европейската централна банка от 14 юли 2006 година относно някои приготовления за преминаването към парична наличност в евро и за първоначалното зареждане и подзареждането с евробанкноти и монети извън Еврозоната (ЕЦБ/2006/9).

предхождащ датата на въвеждане на еврото¹⁵⁴. След датата на въвеждане на еврото евромонетите, включени в стартовите комплекти, представляват законно платежно средство.

В срок до датата на въвеждане на еврото банките организират зареждането на обслужваните от тях машини за самообслужване с евро, като от датата на въвеждане на еврото в Република България при теглене на пари в брой чрез машини за самообслужване, включително терминални устройства АТМ, се разпространяват само евробанкноти.

Наредба № 46 на БНБ предвижда правомощието на централната банка да извършва проверки на място на банките и на подзаредените лица за наличието съответно на първоначално заредените евробанкноти и евромонети и подзаредените такива.

Наредба № 47 на БНБ от 31 юли 2025 г. за условията и реда за предоставяне на информация от кредитните институции по чл. 26 от Закона за въвеждане на еврото в Република България и за задържане и извършване на експертна оценка на банкноти и монети в левове¹⁵⁵

В чл. 26 от Закона за въвеждане на еврото в Република България се регламентира редът, по който се извършва обмяна на банкноти и монети.

В съответствие с чл. 15 и 16 от Регламент (ЕО) № 974/98 Българската народна банка обменя безплатно, в неограничено количество и без ограничение във времето банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс.

През първите 6 месеца от датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции обменят безплатно и в неограничено количество банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс, като за суми над 30 000 лв. на една трансакция кредитните институции обменят безплатно банкноти и монети от левове в евро след предварителна заявка от 3 работни дни. Изречение първо се прилага съответно и при внасянето и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка на клиента в евро при кредитната институция, в която е извършена обмяната.

След изтичането на шестмесечния срок кредитните институции могат да въведат такса за услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой, както и за внасяне и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка.

До изтичане на 12 месеца от датата на въвеждане на еврото кредитните институции не могат да отказват извършването на услугите по обмяна на банкноти и монети от левове в евро и внасянето и свързаната с това обмяна на банкноти и монети в левове по сметка на клиента в евро при кредитна институция. След изтичане на 12 месеца от датата на въвеждане на еврото в Република България кредитните институции могат да преустановят услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой.

В съответствие с изискванията на Наредба № 47 на БНБ кредитните институции ще докладват ежеседмично общата стойност на наличните при тях банкноти и монети в левове към края на предходната седмица. Банките също така са длъжни да информират БНБ, ако след края на шестмесечния период на безплатна обмяна въведат такса за услугата за обмяна на банкноти и монети

¹⁵⁴Стартовите комплекти с евромонети са два вида: за физически лица – състоят се от 42 броя евромонети от всички номинали на обща стойност 10 евро и 23 цента с продажна цена 20 (двадесет) лева за един стартов комплект; за търговци – включва 420 броя евромонети от всички номинали на обща стойност 102 евро и 30 цента и се продава на цена от 200 (двеста) лева за един комплект.

¹⁵⁵Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 68 от 19 август 2025 г., влиза в сила три дни след обнародването ѝ с изключение на глава четвърта, която влиза в сила от датата на въвеждане на еврото като официална парична единица в Република България.

от левове в евро в брой, включително в какъв размер, както и ако след изтичане на 12 месеца преустановят услугата за обмяна на банкноти и монети от левове в евро в брой.

Наредбата регламентира и реда за задържане и извършване на експертна оценка на банкноти и монети в левове, които пораждат съмнения, че са неистински или преправени.

Наредба № 48 на БНБ от 31 юли 2025 г. за обмяна на повредени банкноти и монети от левове в евро след въвеждане на еврото в Република България¹⁵⁶

В съответствие с чл. 23, ал. 15 от Закона за въвеждане на еврото в Република България обмяната на повредени банкноти и монети от левове в евро по официалния валутен курс се извършва по ред, определен с наредба на Българската народна банка.

Съгласно Наредба № 48 Българската народна банка извършва непосредствена обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове, които са в период на двойно обращение, както и такива, извадени от обращение с неизтекъл срок на обмяна; както и отложена обмяна за евро на повредени банкноти в левове.

Българската народна банка не събира такса за извършване на обмяна, освен в случаите на отложена обмяна по чл. 14 от Наредбата.

През първите 6 месеца от датата на въвеждането на еврото в Република България кредитните институции (банките) извършват непосредствена обмяна на повредени банкноти и монети, които са с неизтекъл срок на обмяна, от левове в евро. Банките не могат да събират такси или комисиони за обмяната в този период.

Българската народна банка и банките извършват непосредствена обмяна за евро на повредени банкноти и монети в левове, които не пораждат съмнения: умишлено повреждане; за престъпление; или че са неистински или преправени. Преработените за отложена обмяна за евро повредени банкноти в левове се изплащат в евро от БНБ в срок до 30 работни дни от датата на постъпването им в БНБ.

Комуникационни дейности, свързани с процеса по присъединяване към еврозоната

През отчетния период БНБ работи активно по осъществяването на комуникационни дейности, свързани с процеса по присъединяване към еврозоната.

На 9 май 2025 г. БНБ и Икономическият и социален съвет (ИСС) подписа Меморандум за сътрудничество. Целта е да се задълбочи партньорството между двете институции в процеса на присъединяване на България към еврозоната. Въз основа на меморандума БНБ и ИСС осъществяват съвместни комуникационни дейности във връзка с въвеждането на еврото. През отчетния период се работи върху съвместни брошури с ИСС, съдържащи информация за присъединяването към еврозоната, предназначени за различни целеви групи.

На 19 май 2025 г. беше подписан Меморандум за сътрудничество между БНБ и Американската търговска камара в България (АТК). Той ще осигури задълбочаване на дългосрочното сътрудничество между БНБ и АТК с фокус върху успешното присъединяване на България към еврозоната от 1 януари 2026 г. и по-добра информираност на бизнеса и домакинствата за дълбоките и дългосрочни ползи от това.

На 3 юни 2025 г. БНБ и Сдружението за модерна търговия подписа Меморандум за сътрудничество, насочен включително към осъществяване на редица дейности по отношение на информационната кампания във връзка с въвеждането

¹⁵⁶Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 68 от 19 август 2025 г., в сила от 1 януари 2026 г. с изключение на § 4, който влиза в сила три дни след обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

на еврото и за преодоляване на страховете на хората, свързани със спекулативно повишаване на цените.

Управителят на БНБ участва в откриването на конференцията „*Money Growth: Banking, Investment, Technology*“, организирана от в. „Капитал“ на 20 март 2025 г., както и в конференцията „Финансова политика и конкурентоспособност на българската икономика“, организирана от АТК и Британско-българската търговска камара на 15 април 2025 г., където коментира и въвеждането на еврото.

На 25 март 2025 г. подуправител на БНБ участва в конференцията „Българският туризъм и присъединяването на България към еврозоната“. На 20 юни 2025 г. подуправител на БНБ участва в откриването на Националната дискусия на ИСС „Ефектът на еврозоната. Опитът на страни членки“.

През отчетния период БНБ подготви брошура „Въпроси и отговори за еврото“, достъпна и на официалната интернет страница на Банката, съдържаща отговори на често задавани в публичното пространство въпроси относно въвеждането на еврото в България. Изготвена и публикувана беше и брошура „Как ще изглежда националната страна на българските евромонети“.

След окончателното решение за присъединяването на България към еврозоната, което бе взето след края на отчетния период, броят и обхватът на комуникационните дейности, свързани с информирането на обществеността за процеса на присъединяване, бяха значително разширени.

XVII. Изпълнение на бюджета на БНБ за първото шестмесечие на 2025 г.

Бюджетът на Българската народна банка за 2025 г. е приет от Управителния съвет на Банката с Решение № 579 от 10 декември 2024 година.

Съгласно приетите от УС на БНБ „Вътрешни правила за изготвяне, изпълнение и отчитане на бюджета на БНБ“, отчетът за изпълнението на бюджета на Банката е изготвен в два раздела: „Разходи за издръжка на БНБ“ и „Инвестиционна програма“.

I. Разходи за издръжка на БНБ

За осъществяване на дейността си и за издръжка през първото шестмесечие на 2025 г., Българската народна банка е изразходвала средства в размер на 79 756 хил. лв., което представлява 21.7 % от утвърдения годишен бюджет.

За издръжка на паричното обращение Банката е извършила разходи в размер на 12 115 хил. лв., което представлява 6.6% от утвърдения бюджет за годината по този показател и 15.2% от всички разходи за издръжка на Банката през отчетния период. За отсичане на нови монети са изразходвани 9635 хил. лв., от които 6507 хил. лв. за разменни монети. Разходите за отсичане на възпоменателни монети възлизат на 3128 хил. лв. и са във връзка с изпълнението на приетата от УС на БНБ „Монетна програма за 2025 г.“. През първото шестмесечие на 2025 г. разходите за производство на нови банкноти са в размер на 1846 хил. лв.

Разходите за наеми на помещенията, ползвани от Банката във връзка с извършване на емисионно-касова дейност в сградите на „Дружество за касови услуги“ АД и „Монетен двор“ ЕАД, за наем на складови и трезорни площи в градовете Варна, Пловдив и Бургас бяха в размер на 547 хил. лв. Разходите за консумативи, свързани с обработката на банкноти и монети, възлязоха на 76 хил. лв., а разходите за проектиране на нови емисии банкноти и монети – на 8 хил. лв. Извършени бяха разходи в размер на 3 хил. лв. за резервни части и ремонт на машините, използвани за обработката на банкнотите и монетите, и разходи за унищожаване на банкноти и монети в размер под 1000 лева.

За материали, услуги и амортизации са изразходени общо 22 114 хил. лв., което представлява 26.4% от годишния бюджет по този показател и 27.7% от всички разходи за издръжка на Банката през първото полугодие.

Разходите за материали бяха в размер на 685 хил. лв., или 6.4 % от утвърдените средства по показателя и 0.8% от общата сума на разходите за издръжка на Банката. Най-голям дял в тази група имат разходите за материални запаси, които са в размер на 306 хил. лв., следвани от разходите за канцеларски материали, които са в размер на 139 хил. лв., и разходите за горива и резервни части за специализирания автомобилен транспорт, в размер на 134 хил. лв. Разходите за материали за хигиена бяха в размер на 88 хил. лв. За други материали са изразходвани средства в размер на 12 хил. лв. и за резервни части за ремонт на дълготрайни активи – 6 хил. лв.

Изразходвани бяха средства за външни услуги в размер на 12 036 хил. лв., което представлява 31.5% от годишния бюджет по показателя и 15.1% от всички разходи за издръжка на Банката през отчетния период. Най-съществен дял в тази група заемат разходите за абонаментни такси за поддръжка на софтуерните продукти в размер на 3017 хил. лв., разходите по договори за охрана и противопожарен контрол в размер на 2383 хил. лв., разходите за данък сгради, такса битови отпадъци и други видове такси в размер на 1419 хил. лв. Изплатените такси за абонаментно поддържане на техника са в размер на 1038 хил. лв. Разходите за

системите „Блумбърг“, „Ройтерс“, интернет и други системи са на стойност 668 хил. лв. За ремонт на основни сгради през отчетния период са изразходвани 803 хил. лв. Разходите за електроенергия бяха в размер на 675 хил. лв. За пощенски, телефонни и телекомуникационни услуги са изплатени 663 хил. лв., като тенденцията е към оптимизиране и модернизиране на гласовите услуги в БНБ. Изплатените абонаментни такси за „БОРИКА“ АД бяха в размер на 630 хил. лв. За топлинна енергия и вода разходите бяха в размер на 204 хил. лв. Извършени бяха разходи за охрана на труда и специализирано работно облекло в размер на 134 хил. лв. За банкова и икономическа периодика и преводи на икономически издания бяха изразходвани 89 хил. лв. За такси по съдебни дела и други правни услуги бяха изплатени 72 хил. лв. За външни услуги за ремонт на автомобили, собственост на БНБ, в това число за ремонтни работи и вложени резервни части, бяха изразходвани 61 хил. лв. През първото шестмесечие бяха направени разходи за застраховка на сградите и имуществото в размер на 50 хил. лв. Изразходваните средства за наеми на паркоместа и гаражно помещение за товарни автомобили бяха 48 хил. лв. Извършени бяха разходи за консултантски услуги в размер на 30 хил. лв. Разходите за ремонт на машини, съоръжения и други бяха 29 хил. лв. Изплатените разходи за обяви и реклама – 16 хил. лв. За профилактични медицински прегледи бяха изразходвани 7 хил. лв.

Разходите за амортизации за първото шестмесечие на 2025 г. бяха в размер на 9393 хил. лв., или 26.8% от годишния им размер, като относителният им дял е 11.8% от общия размер на разходите за издръжка на БНБ за отчетния период.

Разходите за персонал, социално и здравно осигуряване на служителите възлязоха на 40 729 хил. лв., което представлява 47.7% от утвърдения бюджет по този показател и 51.1% от общия размер на разходите за издръжка на Банката за отчетния период. В тези разходи, спазвайки изискванията на МСС 19 „Доходи от наети лица“, Банката е отразила по бюджета си настоящата стойност на задълженията си към персонала за пенсиониране, както и неизползван платен годишен отпуск, общо в размер на 6257 хил. лв.

Разходите за социална дейност бяха 2164 хил. лв., което е 62.5% от годишния бюджет по този показател и 2.7% от издръжката на Банката за периода.

За други административни разходи (командировки в страната и чужбина, обучение и разходи за представителни цели) Банката е изразходила средства в размер на 802 хил. лв., което е 15.7% от предвидените средства по този показател и 1.0% от всички разходи за издръжка на БНБ. Разходите за обучение и специализация бяха 464 хил. лв. – за участия в мероприятия, които са осъществени в присъствен, онлайн или в смесен формат, а разходите за командировки в чужбина, несвързани с участие в ЕСЦБ и други органи на ЕС, са 258 хил. лв. За командировки в страната са изразходвани 56 хил. лв., които са във връзка с логистиката на паричните средства в касовите подразделения на Банката и извършване на проверки в тези структурни звена. За покриване на разходите, свързани с представителни и протоколни цели, Банката е изразходила 24 хил. лв.

Във връзка с участието в ЕСЦБ БНБ е извършила разходи в размер на 1832 хил. лв., или 26.9% от годишния бюджет по този показател и 2.3% от общия размер на разходите за издръжка на Банката. За годишна вноска в бюджета на Европейския банков орган са платени 1458 хил. лв. Представителите на Банката участваха в заседанията на комитетите и работните групи на ЕСЦБ и други органи на ЕС, като за тази цел бяха изразходвани 266 хил. лв. за командировки в чужбина. БНБ плати разходи за такси за наемане на линии и телекомуникации в размер на 72 хил.лв., съгласно дела, определен от ЕЦБ при разпределение на разходите за тези услуги между националните банки от ЕСЦБ. За обучение на представители на комитети и работни групи са изразходвани 27 хил. лв., а за обучения, организирани от ЕЦБ – 9 хил. лв.

II. Инвестиционна програма на БНБ

Разходите за изпълнението на инвестиционната програма на Банката през отчетния период са в размер на 3618 хил. лв., което е 5.6% от средствата, утвърдени в бюджета по този показател за годината.

За финансиране на ново строителство, реконструкция и модернизация в рамките на първото шестмесечие на годината бяха изразходени 51 хил. лв. по проект за изграждане на нов касов център на БНБ във Варна.

Инвестициите за придобиване на машини, съоръжения, транспортни средства и друго оборудване през полугодieto бяха в размер на 825 хил. лв., което представлява 3.8% от утвърдените средства по показателя за годината и 22.8% от общия размер на инвестициите за периода. Средствата са изразходвани за закупуване на оборудване за осъществяване на емисионно-касовата дейност на Банката в размер на 786 хил. лв., за обзавеждане в почивната база на БНБ в к. к. „Св. Константин и Елена“, централната сграда на БНБ на пл. „Княз Александър I“ № 1 в София и за друго оборудване – 39 хил. лв.

За изпълнение на инвестиционната програма на Банката в частта на информационните системи бяха изразходвани 2733 хил. лв., което представлява 6.7% от предвидените средства в годишния бюджет и 75.5% от всички инвестиционни разходи за отчетния период. Разходите по показателя са свързани преди всичко с развитието на информационните и комуникационните технологии в БНБ с цел осигуряване на сигурна и устойчива технологична инфраструктура. Разходите за софтуер са в размер на 2538 хил. лв. Използвани бяха за развитие на „Интегрираната статистическа информационна система“ (ИСИС), на информационна система „Парична и лихвена статистика“ (ИСПС), на системата „Централен кредитен регистър – приложение справки“ и за развитие на „Основната банкова информационна система“ (ОБИС). Разходите за хардуер бяха в размер на 195 хил. лв. Използвани бяха за закупуване на друга комуникационна техника, устройства за мрежова сигурност и криптиране, скенер за дигитализиране на книги и изграждане на силово електрозахранване в обекти на БНБ.

През първото шестмесечие на годината разходите за инвестиции, свързани с участието на БНБ в ЕСЦБ, бяха в размер на 9 хил. лв. за закупуване на нови лицензи за системата на ЕСЦБ за управление на електронно съдържание *Documents And Records Web-based Information Network (DARWIN)*.

Изразходването на средствата по инвестиционната програма на банката е свързано с изпълнението на взаимосвързани дейности, пряко зависещи от стартирането или приключването на тези от предходния етап. Към момента на изготвяне на отчета някои от процедурите по обществени поръчки са в процес на подготовка или на провеждане, поради което средствата, планирани за тях, не са изразходвани. През първото шестмесечие на годината са проведени и приключили обществените поръчки за закупуване на оборудване, необходимо за осъществяване на емисионно-касовата дейност. Към датата на изготвяне на отчета не са приключили дейностите по доставка на оборудването и плащане по тях ще се осъществи през второто шестмесечие на годината. Част от обществените поръчки за доставка на оборудване за емисионно-касова дейност са свързани с датата на вземане на решение за приемане на еврото за законно платежно средство в Република България и последващо разрешение от ЕЦБ за използването и закупуването му.

Изпълнение на бюджета на БНБ към 30 юни 2025 г.

Показатели	Отчет 30 юни 2025 г. (хил. лв.)	Бюджет 2025 г. (хил. лв.)	Изпълнение (%)
Раздел I. Разходи за издръжка на БНБ	79 756	367 825	21.7
Разходи, свързани с издръжката на паричното обращение	12 115	183 065	6.6
Разходи за материали, услуги и амортизация	22 114	83 921	26.4
Разходи за персонал	40 729	85 464	47.7
Разходи за социална дейност	2 164	3 461	62.5
Други административни разходи	802	5 099	15.7
Разходи, свързани с участието на БНБ в ЕСЦБ	1832	6 815	26.9
Раздел II. Инвестиционна програма	3 618	64 447	5.6
Финансиране на ново строителство, реконструкция и модернизация	51	2 123	2.4
Придобиване на машини, съоръжения, транспортни средства и друго оборудване	825	21 534	3.8
Информационни системи на БНБ	2733	40 750	6.7
Инвестиции, свързани с участието на БНБ в ЕСЦБ	9	40	22.5

Източник: БНБ.

Българската народна банка продължава активно да работи по дейности, свързани с приемането на еврото като национална валута, като разходите по тези дейности имат косвен ефект върху цялостното изпълнение на Бюджета на БНБ за 2025 г.

Поради промяна на датата на приемане на еврото като национална валута значителна част от планираните в Бюджета на БНБ за 2025 г. средства за разходи, свързани с издръжка на паричното обращение, придобиване на машини, съоръжения, транспортни средства и друго оборудване и развитие на информационните системи се очаква да бъдат усвоени през второто шестмесечие на 2025 г.

XVIII. Консолидиран финансов отчет на БНБ към 30 юни 2025 г. (неодитиран)

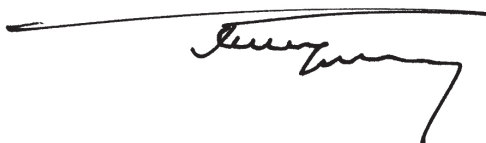
Изложение за отговорностите на Управителния съвет на Българската народна банка _____	135
Консолидиран отчет за всеобхватния доход към 30 юни 2025 г. (неодитиран) _____	136
Консолидиран отчет за финансовото състояние към 30 юни 2025 г. (неодитиран) _____	137
Консолидиран отчет за паричните потоци към 30 юни 2025 г. (неодитиран) _____	138
Консолидиран отчет за промените в собствения капитал към 30 юни 2025 г. (неодитиран) _____	139
Приложения към консолидирания финансов отчет _____	140

Изложение за отговорностите на Управителния съвет на Българската народна банка

Управителният съвет носи отговорност за изготвянето и приемането на финансов отчет, представящ финансовото състояние на Банката и резултатите от дейността ѝ за периода.

Финансовият отчет на Българската народна банка, одобрен от Управителния ѝ съвет, е изготвен в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансово отчитане, приети от Европейската комисия.

Управителният съвет на БНБ носи отговорност за воденето на точни регистри, които достоверно и по всяко време да отразяват финансовото състояние на Банката. Той носи обща отговорност за предприемането на мерки за опазване активите на БНБ, за предотвратяването или разкриването на злоупотреби или други нередности.

Димитър Радев
Управител
на Българската народна банка

Консолидиран отчет за всеобхватния доход към 30 юни 2025 г. (неодитиран)

(хил. лв.)

	Приложения	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Приходи от лихви	7	903 135	1 160 544
Разходи за лихви	7	(172 533)	(264 878)
Нетни приходи от лихви		730 602	895 666
Приходи от такси и комисиони		11 047	7 562
Разходи за такси и комисиони		(2 918)	(2 986)
Нетни приходи от такси и комисиони		8 129	4 576
Нетни печалби/(загуби) от финансови активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата или по амортизирана стойност, в т.ч. <i>провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9</i>	8	852 553	731 283
Други оперативни приходи	9	27 931	40 065
Общо приходи от дейността		1 619 215	1 671 590
Административни разходи	10	(93 451)	(88 668)
Печалба/(загуба) за периода		1 525 764	1 582 922
Други всеобхватни доходи			
<i>Друг всеобхватен доход, подлежащ на рекласификация в печалбата или загубата в последващи периоди</i>		-	-
<i>Друг всеобхватен доход, неподлежащ на рекласификация в печалбата или загубата в последващи периоди</i>		(3 897)	(1 173)
Общо други всеобхватни доходи		(3 897)	(1 173)
Общо всеобхватни доходи за периода		1 521 867	1 581 749
(Загуба)/печалба, принадлежаща на:			
Мажоритарни акционери		1 535 310	1 583 067
Неконтролиращо участие		454	(145)
(Загуба)/печалба за периода		1 535 764	1 582 922
Общо всеобхватен доход, принадлежащ на:			
Мажоритарни акционери		1 521 577	1 581 890
Неконтролиращо участие		290	(141)
Общо всеобхватни доходи за периода		1 521 867	1 581 749

Приложенията, представени на страници 140–180, представляват неразделна част от консолидирания финансов отчет.

Консолидиран отчет за финансовото състояние към 30 юни 2025 г. (неодитиран)

(хил. лв.)

	Приложения	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
АКТИВИ			
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	11	35 261 285	41 842 645
Злато, инструменти в злато и други благородни метали	12	7 295 713	6 519 273
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	13	37 007 488	33 723 502
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	14	2 115 684	2 260 173
Материални активи	15	182 182	188 595
Нематериални активи	16	12 127	12 553
Други активи	17	139 590	119 126
Общо активи		82 014 069	84 665 867
ПАСИВИ			
Банкноти и монети в обращение	18	29 323 062	31 078 055
Задължения към банки и други финансови институции	19	23 675 299	27 845 384
Задължения към държавни институции и други задължения	20	12 222 030	9 733 914
Задължения за участие в международни финансови институции	21	5 217 545	5 588 608
Други пасиви	22	974 413	789 889
Общо пасиви		71 412 349	75 035 850
КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ			
Капитал	23	20 000	20 000
Резерви	23	10 578 173	9 606 760
Неконтролиращо участие	24	3 547	3 257
Общо капитал и резерви		10 601 720	9 630 017
Общо пасиви, капитал и резерви		82 014 069	84 665 867

Приложенията, представени на страници 140–180, представляват неразделна част от консолидирания финансов отчет.

Консолидиран отчет за паричните потоци към 30 юни 2025 г. (неодитуран)

(хил. лв.)

	Приложения	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ			
Нетна (загуба)/печалба		1 525 764	1 582 922
Корекции			
Приходи от дивиденди	9	(3 641)	(4 335)
Амортизация	15, 16	12 418	10 725
Загуба от продажба на материални активи		69	339
(Печалба)/загуба от пазарна преоценка на финансови активи и пасиви		(1 100 022)	(693 783)
(Печалба)/загуба от асоциирани предприятия		(919)	(667)
Други корекции		1 476	(701)
Нетен паричен поток от оперативна дейност преди промени в краткосрочни активи и пасиви		435 145	894 500
Промени в краткосрочни активи			
Намаление/(увеличение) на злато, инструменти в злато и други благородни метали		-	(1 160)
Намаление/(увеличение) на финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата		(3 191 596)	5 182 427
Намаление/(Увеличение) на други активи		(24 004)	(16 615)
Промени в краткосрочни пасиви			
(Намаление)/увеличение на банкноти и монети в обращение		(1 754 993)	(48 012)
(Намаление)/увеличение на задължения към банки и други финансови институции		(4 170 085)	(7 045 910)
Увеличение/(намаление) на задължения към държавни институции и други задължения		2 488 116	(1 916 690)
(Намаление)/увеличение на задължения за участие в международни финансови институции		-	-
(Намаление)/увеличение на други пасиви		184 524	(185 721)
(Нетен изходящ)/нетен входящ паричен поток от оперативна дейност		(6 032 893)	(3 137 181)
ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ			
Парични плащания за придобиване на материални и нематериални активи		(5 648)	(7 725)
Парични постъпления от дивиденди		3 641	4 335
Нетен входящ/(нетен изходящ) паричен поток от инвестиционна дейност		(2 007)	(3 390)
ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ			
Вноска в държавния бюджет		(550 000)	(660 000)
Нетен входящ/(нетен изходящ) паричен поток от финансова дейност		(550 000)	(660 000)
(Нетно намаление)/Нетно увеличение на паричните средства и парични еквиваленти		(6 584 900)	(3 800 571)
Парични средства и парични еквиваленти в началото на периода		41 875 081	37 211 795
Парични средства и парични еквиваленти в края на периода	11, 17	35 290 181	33 411 224

Приложенията, представени на страници 140–180, представляват неразделна част от консолидирания финансов отчет.

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал към 30 юни 2025 г. (неодитиран)

(хил. лв.)

	Капитал	Преоценка на немо- нетарни активи	Специални и други резерви	Общо капитал и резерви	Некон- троли- ращо участие	Общо собствен капитал
Салдо към 1 януари 2024 г.	20 000	144 728	6 670 023	6 834 751	3 743	6 838 494
(Загуба)/печалба за периода	-	-	1 583 067	1 583 067	(145)	1 582 922
Други всеобхватни доходи: <i>други доходи</i>	-	(412)	(765)	(1 177)	4	(1 173)
Общо други всеобхватни доходи	-	(412)	(765)	(1 177)	4	(1 773)
Общо всеобхватни доходи за периода	-	(412)	1 582 302	1 581 890	(141)	1 581 749
Вноски и разпределение от/(към) акционерите:						
<i>вноска в държавния бюджет на Република България</i>	-	-	(660 000)	(660 000)	-	(660 000)
<i>платени дивиденди от дъщерни дружества на миноритарни собственици</i>	-	-	(195)	(195)	-	(195)
Общо трансакции с акционерите	-	-	(660 195)	(660 195)	-	(660 195)
Салдо към 30 юни 2024 г.	20 000	144 316	7 592 130	7 756 446	3 602	7 760 048
Салдо към 1 януари 2025 г.	20 000	145 217	9 461 543	9 626 760	3 257	9 630 017
(Загуба)/печалба за периода	-	-	1 525 310	1 525 310	454	1 525 764
Други всеобхватни доходи: <i>други доходи</i>	-	(340)	(3 393)	(3 733)	(164)	(3 897)
Общо други всеобхватни доходи	-	(340)	(3 393)	(3 733)	(164)	(3 897)
Общо всеобхватни доходи за периода	-	(340)	1 521 917	1 521 577	290	1 521 867
Вноски и разпределение от/(към) акционерите:						
<i>вноска в държавния бюджет на Република България</i>	-	-	(550 000)	(550 000)	-	(550 000)
<i>платени дивиденди от дъщерни дружества на миноритарни собственици</i>	-	-	(164)	(164)	-	(164)
Общо трансакции с акционерите	-	-	(550 164)	(550 164)	-	(550 164)
Салдо към 30 юни 2025 г.	20 000	144 877	10 433 296	10 598 173	3 547	10 601 720

Приложенията, представени на страници 140–180, представляват неразделна част от консолидирания финансов отчет.

Приложения към консолидирания финансов отчет

1. Организация и дейност

Българската народна банка (Банката, БНБ) е 100% собственост на българската държава и е централна банка на Република България. Дейността ѝ се регулира от Закона за Българската народна банка (ЗБНБ), в сила от 10 юни 1997 г.

В съответствие с този закон основните дейности на Банката могат да се обобщят, както следва:

- поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица;
- притежава изключителното право да емитира банкноти и монети в страната;
- регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане на стабилността на банковата система;
- съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи;
- регулира и осъществява надзор върху дейността на операторите на платежни системи, на доставчиците на платежни услуги и на издателите на електронни пари в страната;
- Банката не може да предоставя кредити и гаранции под каквато и да е форма, включително чрез придобиване на дългови инструменти, на Министерския съвет, на общините, както и на други държавни и общински институции, организации и предприятия от публичния сектор;
- Банката не може да предоставя кредити на банки, освен при възникване на ликвиден риск, засягащ стабилността на банковата система;
- Банката не може да търгува дългови инструменти, емитирани от българската държава и общините, както и от български държавни и общински институции, организации и предприятия от публичния сектор;
- Банката не може да емитира български левове над размера на левовия еквивалент на brutните международни валутни резерви;
- Банката действа като фискален агент и депозитар на държавата.

Считано от датата, от която започва да се прилага решението¹ на ЕЦБ за установяване на тясно сътрудничество с Българската народна банка – 27 юли 2020 г., управлението на Фонда за реструктуриране на банки (ФПБ) се осъществява от БНБ. Решенията във връзка с управлението на ФПБ се вземат от Управителния съвет на БНБ.

Управителният съвет на БНБ на 27 ноември 2025 г. прие за издаване консолидирания финансов отчет (неодитиран) за периода към 30 юни 2025 г., представен на страници от 134 до 180.

2. Приложими стандарти

Настоящият консолидиран финансов отчет на Българската народна банка е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейската комисия.

3. База за изготвяне

Консолидираният финансов отчет е представен в хиляди български левове (хил. лв.), които са функционалната валута на Банката. Този финансов отчет е изготвен на базата на историческата стойност, с изключение на позициите, оповестени в таблицата по-долу, които се измерват по алтернативна база към всяка отчетна дата:

¹ Решение (ЕС) 2020/1015 от 24 юни 2020 година на Европейската централна банка (ЕЦБ/2020/30) за установяване на тясно сътрудничество между ЕЦБ и БНБ по смисъла на член 2, т. 1 от Регламент (ЕС) № 1024/2013.

Позиции	База за измерване
Дериватни финансови инструменти	Справедлива стойност
Недериватни финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	Справедлива стойност
Дълготрайни материални активи	Преоценена стойност, представляваща справедливата стойност на актива към датата на преоценка, намалена с последваща амортизация и натрупани загуби от обезценка
Задължението по плана за дефинирани доходи	Настояща стойност на задължението за дефинирани доходи

Използване на приблизителни оценки и преценки

При изготвянето на консолидирания финансов отчет Банката е направила преценки, приблизителни оценки и допускания, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и на разходите и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях.

Приблизителните оценки и основните допускания се преразглеждат текущо и се признават проспективно.

Преценки

Банката е преценила и класифицирала паричните наличности в обращение като финансов пасив (приложение 18).

Несигурност в допусканията и оценките

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране (по план с дефинирани доходи) са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работните заплати и дисконтов фактор. Тези предположения могат да доведат до корекции в следващата финансова година, но са преценени от ръководството като разумни и уместни за Банката (приложение 10).

Банката базира своите допускания и оценки на съществуващите параметри и наличната информация към момента на изготвяне на финансовите отчети. Съществуващите обстоятелства и допускания за бъдещото развитие могат да се променят поради пазарни промени или обстоятелства извън контрола на Банката. Такива промени са отразени в предположенията, когато те възникнат.

Определяне на очаквани кредитни загуби за финансови активи с нисък кредитен риск

За инструменти с нисък кредитен риск се приемат такива, за които рискът от неизпълнение е нисък, способността на контрагента да изпълнява договорните си задължения в краткосрочен план е стабилна и негативни промени в дългосрочен план на икономическите условия е малко вероятно да променят способността за изплащане на задълженията. За краткосрочните си вземания от банки и дълговите инструменти, отчитани по амортизирана стойност или по справедлива стойност в „друг всеобхватен доход“, Банката приема към отчетната дата, че вероятността от настъпване на неизпълнение е малко вероятна, поради което определя за тях 12-месечни кредитни загуби. В случай че в последващи отчетни периоди критериите за нисък кредитен риск престанат да бъдат верни, Банката извършва анализ по отношение на промяната в кредитния риск спрямо първоначалното признаване, за да прецени необходимостта от определяне на коректив за загуби за целия срок на инструмента. Определянето на инструментите като такива с нисък кредитен риск изисква преценка. При формирането на тази преценка Банката използва цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна.

Определяне на очаквани кредитни загуби от вземания по депозити

Както е оповестено в приложение 6(б) „Кредитен риск“, Банката е разработила „Политика за оценка на промени в кредитното качество и определяне на очакваните кредитни загуби по финансови инструменти“. Банката класифицира рисковите си активи в три рискови фази в зависимост от промените в кредитния риск след първоначалното признаване на актива и съответно оценява очакваните кредитни загуби на база 12-месечната вероятност за неизпълнение, ако няма промяна на кредитното качество (фаза 1), и на базата на вероятността от неизпълнение за целия срок на инструмента (фаза 2 и фаза 3) при наличие на значително увеличение на кредитния риск. При определяне доколко значително е увеличен кредитният риск спрямо първоначалното признаване на актива Банката използва цялата разумна и аргументирана информация, която е достъпна, включително и за бъдещи периоди.

Загубата при неизпълнение е преценка за вредите, които би претърпяла Банката при настъпване на събитие по неизпълнение, и се базира на разликата между договорените парични потоци и паричните потоци, които Банката очаква реално да получи. Съществена преценка е необходима при определяне на времето и размера на очакваните парични потоци. Ръководството използва преценки, базирани на исторически опит от загуби за активи, на които е присъщ кредитен риск, и на обективни обстоятелства за обезценка, сходни с онези в портфейла, когато се изчисляват бъдещите парични потоци.

При определяне на размера на очакваните кредитни загуби Банката използва прогнозна информация относно очакваните промени в бъдеще на определени икономически условия и на показатели и предположения как промените в тези показатели биха повлияли върху вероятността за неизпълнение.

Параметърът „вероятност за неизпълнение“ е ключов за изчисляване на размера на очакваните кредитни загуби и отразява вероятността в определен времеви хоризонт контрагентът да не изпълни договорните си задължения. Банката е разработила вътрешни модели за определяне на вероятността за неизпълнение по кредити, основани главно на историческа информация за период, за който такава е налична. Оценката за корелацията между историческите проценти на допуснатото неизпълнение и прогнозните икономически показатели представлява съществена приблизителна оценка. Историческият опит на Банката по отношение на кредитните загуби и прогнозите за икономическите условия може също така да не са представителни за реалните загуби в бъдеще.

Справедлива стойност на финансовите инструменти

Когато справедливите стойности на финансовите активи и пасиви в отчета за финансовото състояние не могат да бъдат получени от активни пазари, те се определят с помощта на различни техники за оценяване, които включват използването на математически модели. Базовите данни за тези модели са извлечени от индикатори, които се наблюдават на финансовите пазари, където това е възможно. В противен случай се правят допускания за установяване на справедливата стойност. Допусканията вземат предвид фактори, свързани с ликвидност, колебливост за по-дългосрочни деривати и дисконтови проценти, предсрочни плащания и предположения за неизпълнение, свързани с ценни книжа, обезпечени с активи.

Някои от счетоводните политики и оповестявания на Банката изискват оценка на справедливи стойности за финансови и нефинансови активи и пасиви. За информацията относно оценките по справедлива стойност виж приложения 6(г) и 15.

4. База за консолидиране

Дъщерни предприятия

Дъщерни предприятия са тези, които се контролират от Банката. Банката контролира едно предприятие, когато е изложена на или има права върху променливата възвръщаемост от своето участие в предприятието и има възможност да оказва въздействие върху нея посредством своите правомощия. Финансовите

отчети на дъщерните дружества се включват в консолидираните финансови отчети от датата на възникване на контрола върху предприятието до датата на прекратяването му. Частта от нетните активи на дъщерните предприятия на Банката, която отговаря на пропорционалния дял на миноритарните акционери, се представя на отделен ред в „капитал и резерви“, на реда „неконтролиращо участие“.

Българската народна банка притежава мажоритарни дялове от „Печатница на БНБ“ АД и „Монетен двор“ ЕАД. Счетоводните отчети, изготвени за групата, съдържат счетоводните отчети на предприятието майка и дъщерните предприятия. При изготвяне на консолидирания отчет на БНБ се елиминират всички вземания и задължения, приходите и разходите, както и вътрешногруповите салда и сделки, включително продажбите.

Асоциирани предприятия

Асоциирани предприятия са тези, в които Банката упражнява значително влияние, но те не представляват нито дъщерно, нито съвместно контролирано предприятие. Инвестициите в асоциирани предприятия се представят в консолидирания финансов отчет на Банката по метода на собствения капитал като стойност, съответстваща на дела на Банката в собствения капитал на асоциираното предприятие към края на отчетния период. Частта на Банката от нетния резултат на асоциираното предприятие след придобиването се представя в печалбите или загубите като приход/разход от инвестиции и се прибавя към/изважда от балансовата стойност на инвестицията.

Участията на БНБ в други асоциирани предприятия се отчитат по цена на придобиване. Банката консолидира на годишна база отчетите на асоциираните предприятия, в които делът ѝ е 20% или над 20%, по метода на собствения капитал.

Сделки, които се елиминират при консолидация

Всички вземания и задължения, приходи и разходи, както и вътрешногруповите печалби в резултат от извършени операции между дружества от групата се елиминират, освен в случаите, в които те са несъществени.

5. Обобщена информация за прилаганата счетоводна политика

а) Признаване на приходи

Приходите от и разходите за лихви се признават съгласно принципа за текущо начисляване според лихвената политика на Банката и в съответствие със сключените договори с международни финансови институции и с клиенти на Банката. Приходите от и разходите за лихви се отразяват в отчета за всеобхватния доход. Приходите от и разходите за лихви включват и амортизацията на сконтото и премията, изчислени на базата на ефективен лихвен процент.

Приходите от лихви по чуждестранни ценни книжа, държани в портфейла на БНБ, включват лихвите по лихвените купони на емисиите ценни книжа.

Приходите от лихви по депозити включват приходите от лихви по депозити във валута и в злато.

Приходите от и разходите за такси и комисиони от финансови услуги на Банката се признават в отчета за доходите на Банката в момента на извършване на съответната услуга.

Приходите от договори с клиенти се признават, когато Банката удовлетвори задълженията си за изпълнение, като прехвърли обещаните услуги на клиента. Приходите се признават по сума, отразяваща възнаграждението, което се очаква да бъде получено в замяна. След влизането в сила на МСФО 15 не са настъпили промени в оценката и в момента на признаване на приходите от такси и комисиони.

Други финансови приходи/разходи включват приходи и разходи от продажби и промени в справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Приходите от и разходите за лихви се признават в печалбите или загубите чрез прилагане на метода на ефективния лихвен процент. Ефективен лихвен процент е този, който точно дисконтира очакваните бъдещи парични плащания и постъпления през срока на съществуване на финансовия актив или пасив до неговата балансова стойност. Ефективният лихвен процент се определя при първоначалното признаване на финансовия актив или пасив и впоследствие не се коригира.

Изчисляването на ефективния лихвен процент включва всички комисиони, получени или платени, както и отстъпки или премии, които са неразделна част от ефективния лихвен процент. Трансакционните разходи са вътрешноприсъщи разходи, директно отнасящи се към придобиването, емитирането или отписването на финансов актив или пасив.

Приходите от и разходите за лихви, представени в печалбите или загубите, включват:

- лихвата върху финансовите активи и пасиви, отчитани по амортизирана стойност, изчислена по метода на ефективния лихвен процент;
- лихвата върху ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, изчислена по метода на ефективния лихвен процент.

Приходите от дивиденди се признават, когато се установи правото на Банката да получи дивидент.

Приходите от такси се разсрочват и признават във всеки от отделните финансови периоди.

Всички печалби и загуби, възникнали в резултат от промени в справедливата стойност на финансовите инструменти, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, се признават в отчета за всеобхватния доход.

Приходите от дарение, свързано с амортизируеми активи, се признават като приходи за бъдещи периоди при получаване на дарението, като впоследствие се признават в отчета за всеобхватния доход през съответните периоди, систематично за срока на полезния живот на активите и пропорционално на амортизационните отчисления за същите активи. Разходи, свързани с амортизируемите активи, извършени през текущия период, се разсрочват за срока на полезния живот на активите.

Приходите от дарение, свързано с неамортизируеми активи, се признават като приходи за бъдещи периоди при получаване на дарението, като след това се признават в отчета за всеобхватния доход за периодите, през които са осчетоводени разходите, свързани с тези активи.

Валутните разлики на инвестициите, свържани с цел продажба, се признават в печалбите или загубите.

Нетните печалби/загуби от финансови активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, включват нетните приходи от операции с ценни книжа, нетните приходи от операции с чуждестранна валута, нетния приход от преоценка на ценни книжа, нетния приход от преоценка на злато, нетния приход от преоценка на фючърси и нетния приход от преоценка на активи и пасиви в чуждестранна валута.

б) Признаване на активи и пасиви

Всички активи и пасиви на Банката се отчитат по първоначалната цена на придобиване или по справедлива стойност. Последващи преоценки се извършват, като различните видове активи и пасиви се преоценяват на различни периоди с цел да се определи справедливата им стойност. Корекциите в счетоводните регистри, както и съответните записи за признаване в резерва от преоценки на активите се отразяват съгласно МСФО. Когато не е възможно да се определи справедливата стойност, се взема историческата цена на придобиване, намалена със загубите вследствие на обезценяване на актива.

Международните стандарти за финансова отчетност не изискват представянето на активите в точно определен формат за баланса и могат да се посочат като основни активи (дълготрайни материални активи, нематериални активи,

материални запаси, инвестиционни имоти, разходи по заеми за придобиване на активи, обезценка на активи) и активи, които са класифицирани като финансови инструменти.

в) Финансови инструменти

Банката може да признае финансов актив или пасив в баланса си тогава и само тогава, когато стане страна по договорните условия на използваните финансови инструменти. Банката отписва финансов актив от баланса си:

- когато изгуби контрола върху договорните права, които съставляват финансовия актив, и прехвърли по същество всички рискове и ползи от собствеността;
- когато задължението, посочено в договора, бъде погасено, отменено или изтече.

1) Класификация

Класификацията е определяща за оценяване на финансовите инструменти и как Банката отразява тази оценка във финансовите отчети.

За целите на последващото оценяване на финансовите активи БНБ използва следните бизнес модели:

- финансови активи, държани с цел събиране на договорените парични потоци;
- финансови активи, държани с цел събиране на договорените парични потоци и за продажба;
- финансови активи, държани за търговия и финансови активи, определени при първоначалното им признаване като такива по справедлива стойност в печалбата или загубата.

Оценката дали паричните потоци по дългови инструменти се състоят само от главница и лихва, се прави във основа на фактите и обстоятелствата към първоначалното признаване на активите. Банката класифицира финансовите активи съобразно бизнес модела за управление на определен клас финансови активи и характера на договорените парични потоци на финансовия актив.

Бизнес моделът „финансови активи, държани с цел събиране на договорените парични потоци“, включва всички текущи сметки на Банката при чужди кореспонденти и паричните потоци по прилагания за тези активи модел, представляващи плащания единствено на главница и лихва. Тези финансови активи се оценяват по амортизирана стойност.

Банката класифицира финансовите активи при първоначалното им признаване съобразно бизнес модела за управление на определен клас финансови активи и характера на договорените парични потоци на финансовия актив.

Счетоводното третиране на финансовите пасиви е съответно по справедлива стойност или по амортизирана стойност, с изключение на третирането на разликите, възникващи от промени в собствения кредитен риск за финансови инструменти, определени за отчитане по справедлива стойност в печалбата или загубата. Съгласно МСФО 9 тези разлики се отчитат в друг всеобхватен доход без последващо рекласифициране в отчета за всеобхватния доход. Към датата на изготвяне на отчета Банката не отчита финансови пасиви в тази категория.

2) Признаване

Банката признава финансовите активи за търгуване и инвестиции, своите кредити и вземания, както и финансовите пасиви, отчитани по амортизирана стойност, от датата на уреждане. Всички останали финансови активи и финансови пасиви се признават, когато Банката стане страна по договорите за финансови инструменти.

Финансовите активи и пасиви се отчитат по задбалансови сметки от датата на търгуване до датата на тяхното уреждане и се записват в отчета за финансовото състояние на БНБ на датата на уреждане на сделката (*value date*). Първоначалното признаване е по цена на придобиване – справедливата цена, която е

платена при придобиването. Разходите по трансакциите се включват в цената на придобиване на всички активи и пасиви. От този момент Банката отчита всички приходи и разходи, свързани с промяна на справедливата им стойност.

3) Оценка по амортизирана стойност

Активите, оценявани по амортизирана стойност, първоначално се признават по цена на придобиване, последващо се отчитат по тяхната амортизирана стойност, която представлява първоначалната оценка на актива, коригирана с амортизирана премия или скonto при прилагане на метода на ефективния лихвен процент и с коректив за очаквани кредитни загуби за всеки актив, изчислени въз основа на приетата от УС на БНБ методология. Амортизира се сконтото/премията за всяка позиция поотделно и се признава в отчета за доходите на Банката. На ежедневна база се изчисляват и признават лихви в отчета за всеобхватния доход на Банката.

4) Оценка по справедлива стойност в друг всеобхватен доход

Банката оценява дълговите си инструменти по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, когато са удовлетворени двете условия:

- финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел с цел както събиране на договорените парични потоци, така и продажбата му; и
- съгласно договорните условия на финансовия актив, на посочени дати те пораждат парични потоци, представляващи единствено плащания по главницата или лихвата.

По отношение на финансови активи, отчитани в друг всеобхватен доход, приходите от лихви, валутните преоценки и загубите от обезценки или тяхното възстановяване се признават в печалбата или загубата, като се изчисляват по аналогичен начин като финансовите активи, оценявани по амортизирана стойност. Останалите промени в справедливата стойност на тези финансови активи се признават в друг всеобхватен доход. При отписването им кумулативната промяна в справедливата стойност, призната в друг всеобхватен доход, се отнася в печалбата или загубата.

5) Оценка на финансови активи, определени като такива по справедлива стойност в друг всеобхватен доход (капиталови инструменти)

Банката е класифицирала неотменимо в тази категория капиталовите си инвестиции (които не се търгуват на фондовата борса), определени по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, тъй като те отговарят на изискванията за собствен капитал съгласно МСС 32 „Финансови инструменти: представяне“ и не се държат с цел търгуване. Класификацията се определя на база индивидуален инструмент.

Печалбите и загубите от тези финансови активи никога не се признават в печалбата или загубата на Банката. Дивидентите се признават като други оперативни приходи в отчета за доходите, когато правото върху плащането бъде установено.

Капиталовите инструменти, определени като такива по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, не са обект на тест за обезценки.

6) Принципи за оценка и представяне по справедлива стойност

Справедлива стойност е цената, която би била получена при продажба на актив или платена при прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарни участници на основния пазар, или при липса на такъв – на най-изгодния пазар, до който Банката има достъп към датата на оценяване. Справедливата стойност на пасив отразява ефекта от риска за неизпълнение на задължения.

Когато е възможно, Банката използва котираната цена на активен пазар за определяне на справедливата стойност на един инструмент. Пазарът се счита за активен, когато сделките за актив или пасив се извършват с достатъчни честота и обем, така че да позволяват предоставяне на текуща информация за цените.

Когато липсва котирана цена на активен пазар, Банката използва максимално подходящи наблюдаеми входящи данни и свежда до минимум използването на ненаблюдаеми данни. Целта на използването на дадена техника за оценяване е да се определи приблизително цената, по която би се осъществила обичайна сделка между пазарни участници. Избраната техника използва максимално пазарните данни, разчита възможно най-малко на специфични за Банката оценки, включва всички фактори, които участниците на пазара биха взели предвид при определянето на цена, и е съвместима с приетите икономически методи за ценообразуване на финансови инструменти.

Данните за техниките за оценка представят адекватно пазарните очаквания и измервания на факторите за риск и доходност, присъщи на финансовия инструмент. Банката проверява техниките за оценка и тества валидността им, използвайки цени от текущи пазарни трансакции, които се наблюдават на пазара на същия инструмент, или цени, основани на други налични данни, получени при наблюдение на пазара.

Най-добрият показател за справедливата стойност на един финансов инструмент при първоначално признаване е цената на сделката, т.е. справедливата стойност на даденото или полученото вложение. Когато Банката счита, че съществува разлика между справедливата стойност при първоначално признаване и цената на сделката и че справедливата стойност нито е подкрепена от доказателства за котирана цена на активен пазар за идентичен актив или пасив, нито се базира на техника на оценяване, която използва единствено данни от наблюдаеми пазари, тогава финансовият инструмент първоначално се признава по справедлива стойност, коригирана с разликата между справедливата стойност при първоначално признаване и цената на сделката. Впоследствие тази разлика се признава в печалбата или загубата по подходящ начин според матуритета на инструмента, но не по-късно от момента, в който е възможно да се направи оценка на актива, използвайки изцяло наблюдаеми пазарни данни, или когато сделката е приключена.

Банката признава активите и дългите позиции по цена „купува“ и пасивите и късите позиции по цена „продава“, когато активите или пасивите, оценявани по справедлива стойност, имат цена „купува“ и цена „продава“.

Когато Банката има позиции в група финансови активи и финансови пасиви, тя е изложена на пазарни рискове и на кредитен риск. Въз основа на нетната си експозиция към такива рискове Банката ги оценява по справедлива стойност на база цената, която би получила при продажбата на нетна дълга позиция за определена рискова експозиция или би платила при прехвърлянето на нетна къса позиция за определена рискова експозиция. В такива случаи Банката разпределя корекциите на равнище портфейл към отделните активи или пасиви, които образуват групата на финансовите активи и финансовите пасиви, според относителния риск на всеки инструмент от групата.

Когато Банката има позиции с риск от компенсиране, за да се оценят те, се използват средните пазарни цени, а корекция по цена „продава“ и „купува“ се прилага съответно само за нетната откритата позиция. Справедливите стойности отразяват кредитния риск на инструмента и при необходимост включват корекции за осчетоводяване на кредитния риск за Банката и за отсрещната страна. Оценките на справедливата стойност, получени от модели, се коригират според всички останали фактори, като ликвиден риск или несигурност на модела, до степенята, в която според Банката трето лице, участващо на пазара, би ги взело под внимание при оценяване на сделка.

Банката оповестява прехвърлянето между нивата в йерархията на справедливите стойности в края на отчетния период, през който се е осъществила промяната.

7) Отписване

Банката отписва финансов актив, когато договорните права върху паричните потоци от финансовия актив изтекат или когато прехвърли правата за получаване на договорените парични потоци от финансовия актив в трансакция, в която се прехвърлят всички съществени рискове и печалби от притежаването му.

Банката отписва финансов пасив, когато нейните договорни задължения са изпълнени/отменени или когато паричните потоци от финансовия пасив изтекат.

Банката извършва трансакции, при които се прехвърлят активи, признати в отчета за финансовото състояние, но запазва всички или съществени рискове и печалби от прехвърлените активи или част от тях. Ако са запазени част или всички съществени рискове и печалби, то прехвърлените активи не се отписват от отчета за финансовото състояние.

Прехвърляне на активи със запазване на част или на всички съществени рискове и печалби са например сделки със заемане на ценни книжа или с ангажимент за обратно изкупуване.

При трансакции, при които Банката нито запазва, нито прехвърля всички съществени рискове и печалби от притежаването на даден финансов актив, тя отписва актива, ако не запазва контрол върху него. Правата и задълженията, запазени при прехвърлянето, се признават отделно като активи и съответно пасиви. При сделки, при които се запазва контрол върху актива, Банката продължава да го признава до степента на своето участие в зависимост от това, доколко стойността на прехвърления актив е изложена на промени.

При определени сделки Банката запазва задължението си да обслужва прехвърления финансов актив срещу заплащане. Прехвърленият актив се отписва изцяло, ако отговаря на критериите за отписване. Активът или пасивът се признава в договора за обслужване в зависимост от това, дали таксата за обслужване е повече от достатъчна (актив) за извършване на услугата, или по-малко от достатъчна (пасив).

8) Компенсиране

Финансовите активи и пасиви се компенсират и съответно нетната стойност се отчита в отчета за финансовото състояние, когато Банката има законно право да компенсира признатите стойности и възнамерява да извърши уреждане на актива и пасива на нетна основа. Отчитането на активи, нетно от корективи, не се счита компенсиране.

Приходи и разходи се представят нетно в случаите, позволени от счетоводните стандарти, или когато печалбите и загубите са възникнали от група сходни трансакции като тези, които са резултат от търговските операции на Банката.

9) Обезценка на активи

Към всяка отчетна дата Банката извършва анализ за обезценка на финансови активи, класифицирани като „финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход“ и „финансови активи, отчитани по амортизирана стойност“, като използва категориите за обезценка в съответствие с МСФО 9:

- Банката изчислява очаквани кредитни загуби на база 12-месечна вероятност за неизпълнение, когато няма значително увеличение на кредитния риск спрямо първоначалното признаване. Вероятността за неизпълнение представлява очакваната от ръководството вероятност за неизпълнение от длъжника/кредитополучателя на финансово задължение за определен период от време, отразена посредством измерената/изчислената обезценка;
- Банката изчислява очаквани кредитни загуби за остатъчния срок на финансов актив при наличието на разумна и аргументирана информация, която касае по-скоро бъдещи събития. Увеличението на кредитния риск спрямо първоначалното признаване нараства значително преди по финансовия инструмент

да настъпи просрочие. При очакваната от ръководството загуба обезценката представлява дялът на изгубена експозиция/актив.

При обезценка на колективна основа Банката използва статистически модели, базирани на исторически опит за вероятността за неплащане, времето за реинтегриране на загуби от обезценка и сумата на възникналата загуба, която се коригира с преценката на ръководството дали текущите икономически и кредитни условия са такива, че реалните загуби са по-високи или по-ниски от резултатите от историческото моделиране. Процентите на просрочие, загубите и очакваният период на реинтегриране на загуби редовно се съпоставят с реалните данни, за да се валидират моделите за оценка.

При активи, отчетени по амортизирана стойност, загубите от обезценка се измерват като разлика между балансовата стойност на финансовия актив и сегашната стойност на приблизително изчислени бъдещи парични потоци, дисконтирани по първоначалния ефективен лихвен процент на актива. Загубите се признават в печалбите или загубите и се отразяват в корективна сметка срещу „кредити и вземания“. Лихвата върху обезценения актив продължава да се признава чрез амортизация на сконтото, но върху амортизираната стойност. Когато последващо събитие стане причина за намаляване на загубата от обезценка, намалението в загубата от обезценка се сторнира в печалбите или загубите.

При инвестиционни ценни книжа, държани с цел продажба, загубите от обезценка се признават, като акумулираната загуба, призната директно в собствения капитал, се прехвърля в печалбите или загубите. Акумулирана загуба, прехвърлена от капитала и призната в печалбите или загубите, е разликата между цената на придобиване, нетирана от всички погасявания по главници и амортизации, и настоящата справедлива стойност, минус всички загуби от обезценка, признати преди това в печалбите или загубите. Ако в следващ период справедливата стойност на обезценена дългова ценна книга се увеличи и увеличението може обективно да се свърже със събитие, възникнало, след като загубата от обезценка е била призната в печалбите или загубите, тази загуба от обезценка се сторнира, като сумата на сторното се признава в печалбите или загубите.

10) Финансови активи и пасиви, държани с цел събиране на договорените парични потоци и за продажба

Първоначално финансовите активи и пасиви, държани с цел събиране на договорените парични потоци и за продажба, се признават в баланса по справедлива стойност, като разходите за придобиване се отнасят директно в печалбите или загубите. Всички промени в справедливата стойност се признават в печалбите или загубите като нетни приходи от търговски операции.

11) Финансови активи, държани в рамките на бизнес модел, чиято цел е активите да бъдат държани, за да се съберат договорените парични потоци

Финансови активи, държани в рамките на бизнес модел, чиято цел е активите да бъдат държани, за да се съберат договорените парични потоци, първоначално се признават по цена на придобиване, последващо се отчитат по тяхната амортизирана стойност, която представлява първоначалната оценка на актива, коригирана с амортизирана премия или скonto при прилагане на метода на ефективния лихвен процент. Амортизира се сконтото/премията за всяка позиция поотделно и се признава в отчета за всеобхватния доход на Банката. На ежедневна база се изчисляват и признават лихви в отчета за всеобхватния доход на Банката.

г) Злато и други благородни метали

БНБ като централна банка поддържа определени количества злато като част от международните валутни резерви на страната. Съгласно изискванията на ЗБНБ тя може да предприема всички необходими действия, свързани с придобиване, притежаване и продажба на брутни международни валутни резерви, включително с монетарно злато. Следователно монетарното злато като част от международните валутни резерви може да бъде незабавно използвано от БНБ без допълнителни ограничения, което го определя като монетарен актив. Съглас-

но изискванията на „Общите положения за определяне на базите за оценка във финансовите отчети“ към МСФО счетоводни стандарти, приети от ЕС, както и при липсата на конкретен МСФО счетоводен стандарт, приет от ЕС, който да определя третирането на подобна трансакция, Банката определя представянето и оценката на монетарното злато като актив, отчитан в печалбата или загубата по справедлива стойност, като най-надеждна и подходяща база за последваща оценка. Златото и другите благородни метали се оценяват по пазарната им стойност, определена на базата на фиксинга в евро на Лондонския пазар на благородни метали към отчетната дата.

Монетарно злато

Златото в стандартна форма (монетарно злато) първоначално се признава по цена на придобиване. Монетарното злато и другите инструменти в злато се оценяват ежедневно по последната пазарна стойност, публикувана на пазара на злато на едро в Лондон, Великобритания. Нереализираните печалби и загуби от преоценката на монетарното злато и другите инструменти в злато на Банката се признават в отчета за доходите.

г) Инвестиции в други предприятия

За целите на оценката при последващо отчитане на инвестициите в предприятия те са класифицирани като финансови активи, свържани за търгуване, отчитани по справедлива стойност в „друг всеобхватен доход“.

Подробна информация относно притежаваните от Банката инвестиции е представена в приложение 14.

е) Дълготрайни материални и нематериални активи

Политиката, прилагана от Банката, е да отчита земя, сгради и останалите групи дълготрайни материални активи по преоценена стойност съгласно допустимия алтернативен подход на МСС 16 „Имоти, машини, съоръжения и оборудване“. Банката признава нематериален актив, ако той отговаря на критериите за признаване по МСФО. Нематериалните активи са представени в отчета за финансовото състояние по цена на придобиване, включително платените мита, невъзстановими данъци, както и преките разходи за подготовката на актива за използването му по предназначение, намалена с начислената амортизация и със загубите от обезценка.

Земята и сградите се отчитат по справедлива стойност, която периодично се определя чрез оценка от професионални квалифицирани оценители. Преоценката на имотите се извършва актив по актив, като към датата ѝ натрупаната амортизация се отписва за сметка на брутната балансова стойност на актива, а нетната стойност се преизчислява спрямо преоценената му стойност. Когато в резултат от преоценка отчетната стойност на активите се увеличава, увеличението се отразява директно в „друг всеобхватен доход“. Когато в резултат от преоценка отчетната стойност на активите се намалява, намалението се признава в намаление на преоценъчния резерв на собствения капитал, като в случай на недостиг разликата се признава като разход в отчета за всеобхватния доход.

1) Последващи разходи

Отчетените отделно разходи, свързани с подновяване на компоненти на дълготрайните материални активи, се капитализират. Всички останали разходи се капитализират само тогава, когато увеличават бъдещите икономически ползи от дълготрайния материален актив. Всички останали разходи се признават в печалбите или загубите при тяхното възникване.

2) Амортизация

Амортизацията се начислява от деня на завеждането на актива на базата на линейния метод за периода на очаквания срок на ползване. Земите не се амортизират. Управителният съвет на БНБ утвърждава годишните амортизационни норми, които са представени по-долу:

		(%)
Активи		
Сгради		2–4
Машини, съоръжения и оборудване		3–15
Компютри		30–33.3
Стопански инвентар		15–20
Транспортни средства		8–25
Дълготрайни нематериални активи		20–25

Амортизация не се начислява върху разходите за придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи до момента на тяхното въвеждане в експлоатация.

3) Възстановима стойност на активите

Възстановима стойност на дълготрайните активи на Банката представлява по-високата от двете: нетната продажна стойност или стойността им в употреба. При оценка на стойността на активите в употреба очакваните бъдещи парични потоци се дисконтират до настояща стойност при използване на пределната норма на лихвата по привлечения ресурс, която отразява настоящите пазарни очаквания за стойността на парите във времето и специфичния за актива риск. За всеки актив, който самостоятелно не генерира парични потоци, възстановимата стойност се определя за единицата, генерираща парични потоци, на която принадлежи активът.

4) Реинтегриране на обезценката

Загубите от обезценка на дълготрайни материални активи се реинтегрират в случай на промяна на прогнозите, използвани за определяне на възстановимата стойност, до размера на балансовата стойност на актива, на която той би бил оценен след приспадане на амортизацията, ако не се признаваха загуби от обезценяването.

5) Бракуване и продажба

Имот, машина, съоръжение или оборудване се отписва от счетоводния баланс на Банката при продажба или когато активът окончателно е изваден от употреба и не се очакват никакви други икономически изгоди. Печалбите или загубите, получени от бракуването или продажбата на дълготрайни материални активи, се определят като разлика между постъпленията от продажба и балансовата стойност на актива и се признават за приход или разход в отчета за всеобхватния доход. Изтеглените от активна употреба дълготрайни материални активи, които се държат за продажба, се отчитат по балансова стойност към датата, на която активът е излязъл от активна употреба.

ж) Материални запаси

Материални запаси са активи, държани от Банката, които ще бъдат използвани в основната дейност, в процеса на предоставяне на услуги. Материалните запаси се отчитат в баланса на Банката по доставна (историческа) цена, която включва сумата от всички разходи по закупуването и разходи, свързани с доставката им до тяхното настоящо местоположение и състояние. В разходите по закупуването се включват покупната цена по фактура, вносните мита, невъзстановимите данъци и акцизи. В разходите по доставката се включват транспортните разходи и тези за товаро-разтоварните операции. Отписването на стоково-материалните запаси се извършва по метода на среднопретеглената стойност.

При спадане на пазарните цени, при физическо увреждане на материалните запаси, при остаряване на продуктите стойността на материалните запаси се коригира – оценяват се по по-ниската нетна реализуема стойност.

В края на отчетния период се прави оценка на нетната реализуема стойност на стоково-материалните запаси и ако тя е по-ниска от доставната, разлика-

та се отнася в текущи разходи. За всеки следващ отчетен период се прави нова оценка на нетната реализуема стойност. Ако през съответния отчетен период има условия за увеличение на стойността на материалните запаси, възстановяването ѝ е до размера на стойността, която те са имали преди намалението. Това възстановяване на отчетната стойност се отчита като увеличение на материалните запаси и като други текущи приходи.

3) Чуждестранна валута

Приходите и разходите в чуждестранна валута се преизчисляват в левова равностойност по официалния валутен курс за деня на сделката. Монетарните активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута, се преизчисляват в левове по заключителния обменен курс на Банката. Курсовите разлики, възникнали в резултат от преоценката на монетарните активи и пасиви, се отчитат в печалбите или загубите. Немонетарните активи и пасиви във валута са оценени по курса на датата на придобиване или по последна преоценка по справедлива стойност.

Неприключените форуърдни договори в чуждестранна валута са оценени по пазарна стойност. Печалбите и загубите от преоценката на неприключените форуърдни договори се отчитат в печалбите или загубите.

Валутните курсове на основните чуждестранни валути към 30 юни 2025 г. и 31 декември 2024 г., са, както следва:

Валута	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Долар	1: 1.66880 лв.	1: 1.88260 лв.
Евро	1: 1.95583 лв.	1: 1.95583 лв.
Специални права на тираж	1: 2.29293 лв.	1: 2.45516 лв.
Злато	1 тройунция: 5 489.66 лв.	1 тройунция: 4 905.69 лв.

и) Данъчно облагане

Банката не подлежи на облагане с данък върху печалбата във връзка с основната си дейност. Данъкът върху печалбата на дъщерните предприятия за периода включва текущ и отсрочен данък. Текущият данък включва сумата на данъка, която следва да се плати върху очакваната облагаема печалба за периода, въз основа на ефективната или действащата данъчна ставка в деня на изготвяне на отчета за финансовото състояние. Отсроченият данък се изчислява чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задълженията на базата на временни разлики между данъчно признатия размер и балансовата стойност на активите и пасивите.

Отсроченият данък се изчислява на базата на данъчните ставки, които се очаква да бъдат използвани за периода, когато се реализира активът, или при погасяване на пасива. Ефектът от промени в данъчните ставки върху отсрочения данък се отразява в отчета за всеобхватния доход, освен в степенята, в която се отнася за суми, предварително начислени или отчетени директно като друг всеобхватен доход.

Отсрочен данъчен актив се признава само до размера, до който е вероятно получаването на бъдещи облагаеми печалби, срещу които може да се оползотворят неизползваните данъчни загуби или данъчен кредит. Отсрочените данъчни активи се намаляват в степенята, до която вече не е вероятно реализиране на съответни данъчни ползи.

к) Провизии

Провизии във връзка със съдебни дела или други задължения се отчитат, когато Банката в резултат на минали събития е поела юридическо или конструктивно задължение, чието погасяване е вероятно да бъде свързано с изтичане на икономически ползи, и когато може да бъде направена надеждна оценка на стойността на задължението. Провизии се начисляват само когато Банката е в състояние надеждно да определи размера на бъдещите изходящи парични потоци. Разходите

за провизии се представят в отчета за доходите нетно от сумата на възстановените разходи. Когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е съществен, провизиите се дисконтират, като увеличението на провизията в резултат на изминалото време се представя като финансов разход.

л) Политика за разпределение на печалбата от дейността на Банката

Политиката на Банката за разпределение на печалбата от дейността ѝ се определя съгласно изискванията на ЗБНБ. С решение на УС на БНБ са приети „Вътрешни правила за финансови отчети и счетоводна политика на БНБ“, в сила от 1 януари 2007 г., в съответствие с чл. 36, ал. 1 и 2 от ЗБНБ. Съгласно тези правила Банката отнася в специални резерви нереализираните печалби и загуби, възникнали от преоценката на активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута или злато. Съгласно изискванията на чл. 8, ал. 2 от ЗБНБ Банката отчислява 25% от годишното превишение на приходите над разходите във фонд „Резервен“. Съгласно чл. 8, ал. 3 от ЗБНБ, след отчисляване за фонд „Резервен“, Банката по решение на Управителния съвет може да създава специален резерв за покриване на загуби от пазарен риск и други резерви. След заделянето на резерви, съгласно ЗБНБ, Банката предвижда остатъка за вноска в държавния бюджет. Разпределението на превишението на приходите над разходите е представено в приложение 23.

м) Парични средства и парични еквиваленти

За целите на отчета за паричния поток паричните средства и паричните еквиваленти се състоят от парични средства в каса, разплащателни сметки и срочни депозити с падеж до три месеца на Банката и дъщерните дружества (представени в приложения 11 и 17).

н) Доходи на персонала

Банката има задължение за изплащане на доход при напускане на свои служители, които се пенсионира в България в съответствие с изискванията на чл. 222, § 3 от Кодекса на труда (КТ). Съобразно тези разпоредби на КТ при прекратяване на трудовия договор на служител, придобил право на пенсия, работодателят му изплаща обезщетение в размер на две месечни брутни работни заплати. В случай че към датата на пенсиониране служителът има натрупан стаж от 10 и повече години в Банката, обезщетението е в размер на шест месечни брутни работни заплати. Към датата на отчета за финансовото състояние ръководството оценява приблизителния размер на потенциалните разходи за всички служители на базата на доклад, изготвен от актюер чрез използването на метода на прогнозните кредитни единици. В приложение 10 е оповестена сумата на начисленото задължение, както и основните допускания, на базата на които е извършена оценката му.

Доходи при прекратяване

Доходи при прекратяване се признават като разход, когато Банката се е ангажирала ясно, без реална възможност за отказ, с официален подробен план, с който или да прекрати трудови правоотношения преди нормалната дата на пенсиониране, или да предостави обезщетения при прекратяване в резултат на предложение, направено за насърчаване на доброволното напускане. Доходи при прекратяване при доброволно напускане са признати като разход, ако Банката е отправила официално предложение за доброволно прекратяване и е вероятно то да бъде прието, а броят на приелите го може да се оцени надеждно. Ако обезщетения се дължат за повече от 12 месеца след края на отчетния период, те се дисконтират до тяхната настояща стойност.

Краткосрочни доходи на наети лица

Задължения за краткосрочните доходи на наети лица се оценяват на недисконтирана база и са отчетени като разход, когато се предоставят свързаните с тях услуги. За пасив се признава сумата, която се очаква да бъде изплатена по краткосрочен бонус в пари, или планове за разпределение на печалбата, ако Банката има задължение да заплати тази сума като резултат от минали услуги, предоставени от служител, и задължението може да се оцени надеждно. Банката

признава като задължение недисконтираната сума на оценените разходи за платен годишен отпуск, очаквани да бъдат заплатени на служителите в замяна на труда им за изминалия отчетен период.

о) Лизинг

Банката използва практическите облекчения, предвидени в стандарта, и е избрала да отчита краткосрочните си лизингови договори по отношение на машини и съоръжения (лизинги със срок на лизинговия договор от началната дата 12 месеца или по-малко, който не съдържа опция за закупуване). Тя прилага и освобождаването от признаване на лизинг на активи с ниска стойност за лизинга на офис оборудване, което се счита за такова с ниска стойност. Лизинговете плащания по краткосрочен лизинг и лизинг на активи с ниска стойност се изписват като разход на линейна база за срока на лизинга.

Банката преценява за всеки нов договор дали представлява лизинг или съдържа лизингови компоненти. При промяна в реда и условията на лизинг Банката прави повторна оценка, дали договорът представлява лизинг, или съдържа лизингови компоненти.

п) Промени в счетоводните политики и оповестявания

Стандарти (изменения), които са влезли в сила и са приети от ЕС

Приетите от Банката счетоводни политики са последователни на прилаганите през предходния отчетен период, с изключение на следните МСФО и изменения на МСФО:

МСС 1 „Представяне на финансови отчети: Класификация на пасивите като текущи или нетекущи (Изменения)“

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г., и се прилагат с обратна сила. Целта на измененията е да разяснят принципите в МСС 1 за класификация на пасивите като текущи или нетекущи. Измененията разясняват значението на правото да се разсрочи уреждане, изискването за съществуване на такова право в края на отчетния период, че намерението на ръководството не засяга класификацията като текущи или нетекущи, че изборите от страна на контрагент, които водят до уреждане чрез прехвърляне на собствени капиталови инструменти на дружеството, не засягат класификацията като текущи или нетекущи. Също така измененията посочват, че само условията, които дружеството трябва да спазва на или преди отчетната дата, ще се отразят върху класификацията на пасивите. Изискват се и допълнителни оповестявания за нетекущи пасиви, възникващи от кредитни ангажменти, обект на условия, които трябва да бъдат спазени в рамките на дванадесет месеца след отчетния период.

Измененията не са оказали съществено влияние върху счетоводните политики.

Изменения в МСФО 16 „Лизинг: Пасив по лизинг при сделка за продажба с обратен лизинг“

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г. Измененията са предвидени с цел подобряване на изискванията, които продавачът лизингополучател използва при оценката на пасива по лизинга, възникващ при сделка за продажба с обратен лизинг по МСФО 16, като не променя счетоводното отчитане на лизингите, които не са свързани с тази сделка. Съгласно измененията продавачът лизингополучател определя „лизинговите плащания“ или „коригираните лизингови плащания“ по такъв начин, че да не признае каквато и да било печалба или загуба, която е свързана с правото на ползване, което той запазва. Прилагането на тези изисквания не пречи на продавача лизингополучател да признае в печалбата или загубата каквато и да било печалба или загуба, свързана с частичното или пълното прекратяване на лизинга.

Измененията се прилагат с обратна сила по отношение на сделки за продажба с обратен лизинг, сключени след датата на първоначалното прилагане, което е

началото на годишния отчетен период, през който предприятието е приложило МСФО 16 за първи път.

Към 30 юни 2025 г. измененията са неприложими за Банката.

МСС 7 „Отчети за паричните потоци“ и МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване“ – Споразумения за финансиране на доставчици (Изменения)

Измененията са в сила за периоди, започващи на или след 1 януари 2024 г., и допълват изискванията, които вече се съдържат в МСФО счетоводни стандарти, приети от ЕС, и изискват от предприятията да оповестяват условията на споразуменията за финансиране на доставчици. Освен това, от предприятията се изисква да оповестяват в началото и в края на отчетния период балансовите стойности на финансовите пасиви по споразумения за финансиране на доставчици и позициите, в които тези пасиви са представени, както и балансовите стойности на финансовите пасиви и позициите, за които доставчиците на финансиране вече са уредили съответните търговски задължения. Нещо повече, предприятията трябва да оповестяват вида и ефекта на непаричните промени в балансовите стойности на финансовите пасиви по споразумения за финансиране на доставчици, които възпрепятстват сравнимостта на балансовите стойности на финансовите пасиви. Също така измененията изискват от предприятията да оповестяват в началото и в края на отчетния период диапазона на падежите на плащанията за финансови задължения, дължими на доставчиците на финансиране, както и за съпоставими търговски задължения, които не са част от тези споразумения. Измененията, приети от ЕС на 15 май 2024 г. и публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 16 май 2024 г., не са оказали съществено влияние върху счетоводните политики на Банката.

Изменения в МСС 12 „Данъци върху дохода: Отсрочен данък, свързан с активи и пасиви, възникващи в резултат на една сделка“

Измененията ограничават обхвата на изключване от първоначално признаване и внасят допълнителна яснота относно изключенията от първоначалното признаване съгласно МСС 12. Измененията определят начина, по който дружествата следва да осчетоводяват отсрочения данък, свързан с активи и пасиви, възникващи в резултат от една сделка, като лизинги и задължения за извеждане от експлоатация. Измененията поясняват, че когато плащанията, които уреждат дадено задължение, се признават за данъчни цели, е въпрос за преценка, с оглед на приложимия данъчен закон, дали тези приспадания могат да бъдат отнесени към признатото за данъчни цели задължение или към свързания с него актив. Съгласно измененията изключенията в първоначалното признаване не са приложими за сделки, които пораждаат равни облагаеми и признаващи се за данъчни цели временни разлики. То е приложимо само ако признаването на лизингов актив и задължение по лизинг (или задължение за извеждане от експлоатация и компонент от актив, подлежащ на извеждане от експлоатация) пораждаат облагаеми и признаващи се за данъчни цели временни разлики, които не са равни.

Измененията, които са в сила за отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г., са приети от ЕС на 11 август 2022 г. и са публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 12 август 2022 г. Измененията нямат отражение върху финансовия отчет на Банката.

Изменения в МСС 12 „Данъци върху дохода: Международна данъчна реформа – Примерни правила от втори стълб“

Измененията влизат в сила незабавно след тяхното публикуване, но определени изисквания за оповестяване влизат в сила на по-късен етап. Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) публикува примерни правила от втори стълб през декември 2021 г., за да гарантира, че големите мултинационални компании ще бъдат облагани с минимална данъчна ставка от 15%. На 23 май 2023 г. СМСС публикува Международна данъчна реформа – примерни правила от втори стълб – Изменения на МСС 12. Измененията въвеждат задължително временно изключение от счетоводното отчитане на отсрочените данъци,

произтичащи от юрисдикционното прилагане на втори стълб, и изискванията за оповестяване за засегнатите компании относно евентуалната експозиция на данъци върху дохода по втори стълб.

За периодите, в които законодателството по втори стълб е (по същество) прието, но все още не е влязло в сила, измененията изискват оповестяването на известна или разумно оценена информация, която помага на потребителите на финансовите отчети да разберат експозицията на предприятието, възникваща от данъци върху дохода по втори стълб. За да спази тези изисквания, предприятието е задължено да оповести качествена и количествена информация за своята експозиция на данъци върху дохода по втори стълб в края на отчетния период. Оповестяването на разхода за текущ данък, свързан с данъци върху дохода по втори стълб, и оповестяванията във връзка с периоди преди влизането в сила на законодателството, са задължителни за годишни отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2023 г., но не се изискват за междинни периоди, завършващи на или преди 31 декември 2023 г.

Измененията нямат отражение върху финансовия отчет на Банката.

Изменения в МСС 21 „Ефекти от промените във валутните курсове: Липса на обменност (изменения)“

Измененията са в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2025 г., като по-ранното им прилагане е позволено. Измененията разясняват как предприятието трябва да оцени дали дадена валута е обменна и как трябва да определи обменния курс по спот сделки, когато липсва обменност. Счита се, че дадена валута може да бъде обменена в друга валута, когато предприятието е в състояние да получи другата валута в рамките на период от време, който позволява нормално административно забавяне, и чрез пазарен или обменен механизъм, при който обменната сделка би създавала упражними права и задължения. Ако дадена валута не може да бъде обменена в друга валута, от предприятието се изисква да оцени обменния курс по спот сделки към датата на оценяване. Целта на предприятието при оценяването на обменния курс по спот сделки е да отрази курса, по който би се осъществила обичайна обменна сделка на датата на оценяване между пазарни участници при преобладаващите икономически условия. Измененията отбелязват, че предприятието може да използва наблюдаем обменен курс без корекции или друга техника за оценка. Измененията са приети на 12 ноември 2024 г. и са публикувани в „Официален вестник“ на ЕС на 13 ноември 2024 г. Ръководството е оценило, че измененията в стандарта няма да се отразят съществено върху финансовите отчети на Банката.

Стандарти/изменения, които все още не са влезли в сила и са приети от Европейския съюз

МСФО 9 „Финансови инструменти“ и МСФО 7 „Финансови инструменти: Оповестявания“ – Класификация и оценяване на финансови инструменти (изменения)

Измененията са в сила за годишни отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2026 г. По-ранното прилагане на измененията, свързани с класификацията на финансовите активи и свързаните с това оповестявания, е позволено с възможност за прилагане на другите изменения към по-късна дата. Измененията разясняват, че финансов пасив се отписва на „датата на уреждане“, когато задължението е погасено, отменено, изтекло или по друг начин отговаря на условията за отписване. Те въвеждат избор на счетоводна политика за отписване на финансови пасиви, уредени чрез електронни платежни системи преди датата на уреждане, ако са изпълнени определени условия. Освен това, измененията разясняват как да бъдат оценявани характеристиките на договорените парични потоци на финансовите активи, свързани с околната среда, социалната област и управлението (ESG), и други подобни условни характеристики. Също така измененията разясняват третирането на активи без право на регресен иск и договорно обвързани инструменти и въвеждат допълнителни оповестявания съгласно МСФО 7 за финансовите активи и пасиви с условни характеристики (в това число свързани

с ESG) и капиталовите инструменти, класифицирани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход. Измененията са приети от ЕС на 27 май 2025 г. и са обнародвани в „Официален вестник“ на ЕС на 28 май 2025 г. Банката ще оцени ефектите от измененията върху счетоводните политики на Банката.

МСФО 9 „Финансови инструменти“ и МСФО 7 „Финансови инструменти: Оповестявания“ – Договори за зависима от природата електроенергия (изменения)

Измененията са в сила за годишни отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2026 г., като по-ранното прилагане е позволено. Измененията включват разяснение на прилагането на изискванията за „собствена употреба“, позволяващо счетоводно отчитане на хеджирането, ако обхванатите в измененията договори се използват като инструменти за хеджиране, и въвеждат нови изисквания за оповестяване, които да позволят на инвеститорите да разберат отражението на тези договори върху финансовите резултати и паричните потоци на групеството. Разясненията относно изискванията за „собствена употреба“ трябва да бъдат прилагани с обратна сила, а насоките, допускащи счетоводно отчитане на хеджирането, трябва да бъдат прилагани за бъдещи периоди спрямо нови отношения на хеджиране, определени на или след датата на първоначалното прилагане. Измененията са приети от ЕС на 30 юни 2025 г. и са обнародвани в „Официален вестник“ на ЕС на 1 юли 2025 г. Банката ще оцени ефектите от измененията върху счетоводните си политики.

Стандарти/изменения, които все още не са влезли в сила и не са приети от Европейския съюз

МСФО 18 „Представяне и оповестяване във финансови отчети“

МСФО 18 въвежда нови изисквания към представянето в отчета на печалбите или загубите. Той изисква от предприятието да класифицира всички приходи и разходи в отчета на печалбите или загубите в една от следните пет категории: от дейността, инвестиционни, от финансиране, данъци върху доходите и преустановени дейности. Тези категории се допълват с изисквания за представяне на междинни и общи суми за „печалба или загуба от дейността“, „печалба или загуба преди финансиране и данъци върху доходите“ и „печалба или загуба“. Стандартът също така изисква оповестяване на определените от ръководството показатели за ефективност и включва нови изисквания за обобщаване и разбивка на финансовата информация въз основа на установените „роли“ на първичните финансови отчети и пояснителните бележки. Освен това, има последващи изменения и в други счетоводни стандарти. МСФО 18 влиза в сила за отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2027 г., като по-ранното му прилагане е разрешено. Прилагането с обратна сила се изисква както в годишните, така и в междинните финансови отчети. Стандартът все още не е приет от ЕС. През следващите отчетни периоди Банката ще анализира изискванията на новопубликувания стандарт и ще оцени неговото отражение върху финансовото състояние или резултатите от дейността.

МСФО 19 „Дъщерни предприятия без публична отчетност: Оповестявания“

МСФО 19 разрешава на дъщерните предприятия без публична отчетност да прилагат намалени изисквания за оповестяване, ако тяхната компания майка (крайна или междинна) изготвя консолидиран финансов отчет, достъпен за обществено ползване, в съответствие с МСФО счетоводни стандарти. Тези дъщерни предприятия същевременно трябва да продължават да прилагат изискванията за признаване, оценяване и представяне в останалите МСФО счетоводни стандарти. Освен ако не е посочено друго, отговарящите на условията предприятия, които избера да прилагат МСФО 19, не са задължени да прилагат изискванията за оповестяване в останалите МСФО счетоводни стандарти. МСФО 19 влиза в сила за отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2027 г., като по-ранното му прилагане е разрешено. Стандартът все още не е приет от ЕС. Банката ще анализира промените в свързаните оповестявания.

Годишни подобрения на счетоводните стандарти МСФО – том 11

Процесът за годишни подобрения на Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) разглежда разяснения и изменения на МСФО, които не са спешни, но са необходими. През юли 2024 г. СМСС публикува „Годишни подобрения на счетоводните стандарти МСФО“ – том 11. Предприятието трябва да прилага тези изменения за годишни отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2026 г. „Годишните подобрения на счетоводните стандарти МСФО“ – том 11 включва изменения на МСФО 1, МСФО 7, МСФО 9, МСФО 10 и МСС 7. Целта на тези изменения е да разяснят формулирането, да коригират незначителни непредвидени последици, пропуски или противоречия между изискванията в стандартите. Подобренията все още не са приети от ЕС. Банката ще анализира ефектите от годишните подобрения.

Изменение на МСФО 10 „Консолидирани финансови отчети“ и МСС 28 „Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия: Продажба или вноса на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие“

Изменението разглежда установеното противоречие между изискванията на МСФО 10 и тези на МСС 28, когато става въпрос за продажбата или вноската на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие. Основният резултат от изменението е, че когато една сделка включва бизнес (независимо дали се намира в дъщерно дружество, или не), се признава пълният размер на печалбата или загубата. Частична печалба или загуба се признава, когато сделката включва активи, които не представляват бизнес, дори ако тези активи се намират в дъщерно дружество. През декември 2015 г. СМСС отложи безсрочно датата на влизане в сила на това изменение в очакване на резултата от своя изследователски проект за капиталовия метод на счетоводно отчитане. Измененията все още не са приети от ЕС. Банката ще анализира и оцени ефектите от измененията върху финансовото състояние или резултатите от дейността.

6. Оповестяване на политиката по управление на финансовия риск

а) Въведение и общ преглед

Въведение в политиката по управление на финансовия риск

Банката е изложена на следните видове риск при операциите си с финансови инструменти:

- кредитен риск;
- ликвиден риск;
- пазарен риск;
- операционен риск.

Това приложение дава информация за целите на Банката, експозициите към всеки от горепосочените рискове и политиките и процесите за измерване и управление на риска.

Общи положения при управление на риска

При управлението на брутните международни валутни резерви БНБ има за цел първо да гарантира високата сигурност и ликвидност на активите, след което да търси максимизиране на доходността в зависимост от условията на международните пазари. Инвестиционната стратегия зависи предимно от специфичните функции на Банката, която работи в условията на паричен съвет и при пълно съответствие с изискванията на ЗБНБ.

Основна част от валутните резерви на БНБ са инвестирани в активи със сравнително ниско ниво на кредитен риск, като сконтрови и купонни ценни книжа, издадени от държави, държавни агенции или наднационални финансови институции, както и в краткосрочни депозити във валута или злато, предоставени при първокласни чуждестранни банки. Останалата част се поддържа в СПТ, които са по сметки на БНБ при МВФ, и монетарно злато, съхранявано в трезорите на Банката.

Специализирано звено по управление на риска, свързан с валутните резерви, отговаря за изготвяне и предлага за одобрение проект на стратегическо структуриране на активите, бенчмарк на валутните резерви и инвестиционни ограничения по отношение на тяхното управление. На тримесечна база се прави цялостен преглед на промените в пазарните условия, размера и структурата на валутните резерви и при необходимост се извършва актуализация на инвестиционните ограничения и съответстващите им моделни портфейли (бенчмаркове). Ежедневно се следи и контролира спазването на заложените лимити, правила и процедури. Регулярно се изготвят отчети, които са предназначени както за оперативното управление на валутните резерви, така и за предоставяне на актуална информация на ръководството на Банката.

Всички разрешени финансови инструменти и класове активи, в които БНБ може да инвестира, са посочени във вътрешни нормативни документи. В тях са дефинирани основните портфейли и съответстващите им моделни портфейли (бенчмаркове), всички лимити за кредитен, лихвен, валутен и операционен риск, както и списък на разрешените емитенти на дългови инструменти, в които БНБ може да инвестира, а също и списък с чуждестранните финансови институции – контрагенти на Банката.

Деятелността по управление на валутните резерви се ръководи и от бизнес процедури и правила за поведение, регулиращи изпълнението на функциите и задачите на отговорните за процеса структурни звена.

б) Кредитен риск

БНБ е изложена на кредитен риск при осъществяване на търговските операции и инвестиционната дейност, както и в случаите, при които тя играе ролята на посредник от името на правителството или други публични институции. Банката поема кредитен риск и при операциите по покупко-продажба на чуждестранна валута с банки. Най-общо кредитният риск е свързан с вероятността за настъпване на неплатежоспособност на някой от контрагентите на БНБ, както и неплатежоспособност на някой от емитентите, в чийто дълг Банката е инвестирала свои средства. Кредитният риск при управлението на брутните международни валутни резерви на БНБ се определя в съответствие с изискванията на чл. 28, ал. 3 от ЗБНБ. Съгласно тези изисквания БНБ може да инвестира валутни резерви в дългови инструменти, емитирани от чужди държави, централни банки, други чуждестранни финансови институции или международни финансови организации, чиито задължения са оценени с една от двете най-високи оценки на две международно признати агенции за кредитен рейтинг и които са платими в свободно конвертируема валута в съответствие с вътрешно разработена методология, базирана на изискванията на чл. 28 от ЗБНБ.

Съгласно тези изисквания разрешените видове финансови инструменти за инвестиране на средствата при управление на международните резерви са, както следва:

- инвестиционни програми при централни банки;
- автоматично предоставяне в заем и/или заемане на ценни книжа при основния депозитар;
- тристранни репо операции с определени за целта контрагенти на БНБ, осъществявани посредством основния депозитар на Банката като трета страна;
- депозити във валута (срочни депозити и средства по текущи сметки) при контрагенти на БНБ, в това число при централни банки или наднационални финансови институции;
- депозити в злато (срочни депозити и средства по текущи сметки) при контрагенти на БНБ, в това число при централни банки или наднационални финансови институции;
- търговски ценни книжа (със срок до падежа до 1 година), емитирани от държави или държавногарантирани институции, наднационални финансови институции, специализирани финансови агенции, банки и други финансови институции;

- облигации, емитирани от държави или държавногарантирани институции, наднационални финансови институции, специализирани финансови агенции, банки и други финансови институции, емитенти на обезпечени облигации. Всички облигации са с еднократно изплащане на номиналната стойност на датата на падежа и без вградени опции;
- покупко-продажба на валута с вальор най-много 2 работни дни;
- покупко-продажба на банкноти в чуждестранна валута (евро), както и последващото им съхранение с инвестиционни цели, както и за целите на изпълнение на функциите на паричния съвет.

Заложени са два основни типа ограничения, които се изчисляват на базата на пазарната стойност на международните валутни резерви: 1) максимален или минимален лимит за тегло на различните класове активи в баланса на управление „Емисионно“; и 2) максимално допустима експозиция на БНБ към дадена страна, в т.ч. и индивидуална към емитент/контрагент (ограничение за концентрация).

През 2024 г. и през първото шестмесечие на 2025 г. БНБ продължи да провежда консервативна политика по отношение на управлението на кредитния риск при инвестициите на брутните международни валутни резерви, осигуряваща висока степен на сигурност и ликвидност на резервите. Същевременно беше отчетено понижение на някои рискове, свързани с предсрочните избори във Франция и в Южна Корея, като въведените по тези причини през 2024 г. превантивни ограничения бяха отменени.

За постигането на основните цели на БНБ, а именно – много висока степен на ликвидност и сигурност на международните валутни резерви, преобладаващата част от активите продължава да бъде инвестирана в ДЦК и в държавногарантирани дългови книжа на държавите от така нареченото „ядро“ на еврозоната, както и в краткосрочни депозити при първокласни чуждестранни централни и търговски банки.

Експозицията към кредитен риск остава ограничена и в края първото шестмесечие на 2025 г. приблизително 67% от валутните резерви са инвестирани в активи с най-високото кредитно качество, оценени с дългосрочен кредитен рейтинг ААА.

в) Ликвиден риск

Ликвидният риск възниква при осигуряването на средства за основните дейности на Банката и управлението на нейните позиции. Той се проявява главно в два аспекта, като първият е риск Банката да не бъде в състояние да посрещне задълженията си в момента, когато станат дължими, а вторият се изразява в невъзможността Банката да реализира на международните пазари свои активи по справедливи цени и в нормално установените срокове съгласно съответните пазарни конвенции.

БНБ се стреми да поддържа баланс между срочността на привлечения ресурс и тази на активите посредством инвестиции във финансови инструменти с различна матуриретна структура. Инструментите по привлечените от Банката средства, предоставяни на клиентите по пасива, са главно депозитни/инвестиционни и разплащателни сметки.

Обезпечаването на минимална ликвидност по видове валути се осигурява на дневна база с цел извършване на всички валутни плащания на БНБ. За по-добро управление на риска, който съществува при ликвидиране на позиции във финансови инструменти, те са групирани по ликвидни рангове в зависимост от степента на трудност (т.е. отбив от справедливата цена), с която могат да бъдат продадени на финансовите пазари. Въз основа на групирането по ликвидни рангове на различните видове финансови инструменти са въведени определени лимити за ликвидност на експозициите на БНБ.

Част от цялостната стратегия за управление на ликвидния риск е обособяването на ликвиден портфейл в евро и поддържането на активи в други валути, необходими за посрещане на съответни входящи и изходящи парични потоци на Банката.

Финансовите активи и пасиви на Банката, анализирани по остатъчен срок от датата на отчета за финансовото състояние до дата на последващо договаряне или предвиден падеж, са, както следва:

(хил. лв.)

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 ме- сеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Без опреде- лен падеж	Общо
Към 30 юни 2025 г.							
Финансови активи							
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	31 994 773	3 272 065	-	-	-	(5 553)	35 261 285
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	-	-	-	-	-	(5 553)	-
Злато, инструменти в злато и други благородни метали	7 295 713	-	-	-	-	-	7 295 713
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	-	-	-	-	-	-	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	1 855 724	2 724 863	10 435 040	16 392 707	5 599 154	-	37 007 488
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	224 997	-	-	-	-	1 890 687	2 115 684
Други активи	19 884	-	-	-	-	9 000	28 884
Общо финансови активи	41 391 091	5 996 928	10 435 040	16 392 707	5 599 154	1 894 134	81 709 054
Финансови пасиви							
Банкноти и монети в обращение	-	-	-	-	-	29 323 062	29 323 062
Задължения към банки и други финансови институции	23 675 299	-	-	-	-	-	23 675 299
Задължения към държавни институции и други задължения	12 222 030	-	-	-	-	-	12 222 030
Задължения за участие в международни финансови институции	-	-	-	-	-	5 217 545	5 217 545
Общо финансови пасиви	35 897 329	-	-	-	-	34 540 607	70 437 936
Разлика в срочността на финансовите активи и пасиви	5 493 762	5 996 928	10 435 040	16 392 707	5 599 154	(32 646 473)	11 271 118
Към 31 декември 2024 г.							
Финансови активи							
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	41 847 060	-	-	-	-	(4 415)	41 842 645
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	-	-	-	-	-	(4 415)	(4 415)
Злато, инструменти в злато и други благородни метали	6 519 273	-	-	-	-	-	6 519 273
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	-	-	-	-	-	-	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	3 549 871	6 017 154	8 956 425	15 183 884	16 168	-	33 723 502
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	240 916	-	-	-	-	2 019 257	2 260 173
Други активи	32 424	-	-	-	-	-	32 424
Общо финансови активи	52 189 544	6 017 154	8 956 425	15 183 884	16 168	2 014 842	84 378 017

(продължава)

(продължение)

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 ме- сеца до 1 година	От 1 до 5 години	Наг 5 години	Без опреде- лен падеж	Общо
Към 31 декември 2024 г.							
Финансови пасиви							
Банкноти и монети в обращение	-	-	-	-	-	31 078 055	31 078 055
Задължения към банки и други финансови институции	27 845 384	-	-	-	-	-	27 845 384
Задължения към държавни инсти- туции и други задължения	9 733 914	-	-	-	-	-	9 733 914
Задължения за участие в междуна- родни финансови институции	-	-	-	-	-	5 588 608	5 588 608
Общо финансови пасиви	37 579 298	-	-	-	-	36 666 663	74 245 961
Разлика в срочността на финансовите активи и пасиви	14 610 246	6 017 154	8 956 425	15 183 884	16 168	(34 651 821)	10 132 056

Остатъчните договорени недисконтирани падежи на финансовите пасиви на Банката са, както следва:

(хил. лв.)

	Балансова стойност	Брутен но- минален изхо- дящ паричен поток	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 ме- сеца до 1 година	От 1 до 5 години	Наг 5 години
Към 30 юни 2025 г.							
Банкноти и монети в обращение	29 323 062	29 323 062	-	-	-	-	29 323 062
Задължения към банки и други финансови институции	23 675 299	23 675 299	23 675 299	-	-	-	-
Задължения към държавни институции и други задължения	12 222 030	12 222 030	12 222 030	-	-	-	-
Задължения за участие в между- народни финансови институции	5 217 545	5 217 545	-	-	-	-	5 217 545
	70 437 936	70 437 936	35 897 329	-	-	-	34 540 607
Към 31 декември 2024 г.							
Банкноти и монети в обращение	31 078 055	31 078 055	-	-	-	-	31 078 055
Задължения към банки и други финансови институции	27 845 384	27 845 384	27 845 384	-	-	-	-
Задължения към държавни институции и други задължения	9 733 914	9 733 914	9 733 914	-	-	-	-
Задължения за участие в между- народни финансови институции	5 588 608	5 588 608	-	-	-	-	5 588 608
	74 245 961	74 245 961	37 579 298	-	-	-	36 666 663

г) Пазарен риск

Пазарен риск

Всички финансови инструменти са обект на пазарен риск, т.е. на риск от обезценка в резултат от настъпване на промени в пазарните условия. Инструментите се оценяват ежедневно по справедлива пазарна стойност, която в максимална степен отразява текущите условия на международните финансови пазари за съответния вид финансови инструменти. Банката управлява своите портфейли при отчитане на промените се пазарни условия, както и измененията в структурата на пасива на баланса на управление „Емисионно“. Експозицията по отношение на пазарния риск се поддържа чрез спазване на съответните лимити, определени в „Инвестиционните ограничения и бенчмаркове за управление на brutните международни валутни резерви“.

В таблицата по-долу е представен един важен измерител на пазарния риск – „стойност, изложена на риск“ (*VaR*). *VaR* е показател за максималната загуба за определен период от време (период на държане) и определена степен на вероятност (наричана още ниво на достоверност или интервал на доверителност). Използваният в отчета *VaR* се основава на 95% ниво на достоверност и предполага едnodневен период на държане.

При изчисляването на общия риск, валутния риск и лихвения риск са използвани емпиричните разпределения, получени от времеви редове с дължина 30-дневни наблюдения съответно на общия доход, валутния доход и лихвения доход на активите. Представена е и корелацията между валутния и лихвения риск. За всеки от показателите е изчис-

лена стойността към последната дата от периода, средната за разглеждания период, както и минималната и максималната му стойност.

(хил. лв.)

	Към 30 юни 2025 г.	Средно	Максимум	Минимум
Валутен риск	(118 058)	(115 264)	(152 205)	(79 031)
Лихвен риск	(26 750)	(29 723)	(45 633)	(9 902)
Корелация (%)	0.00	0.19	0.44	(0.27)
Общ риск	(117 879)	(121 453)	(160 246)	(80 187)
	Към 31 декември 2024 г.	Средно	Максимум	Минимум
Валутен риск	(111 833)	(65 699)	(130 275)	(17 676)
Лихвен риск	(8 467)	(4 701)	(23 669)	2 819
Корелация (%)	0.58	0.18	0.69	(0.32)
Общ риск	(118 889)	(60 880)	(130 322)	(3 143)

Лихвен риск

Банката е изложена на риск от промени в лихвените нива, което оказва влияние върху цените на активите (включително инвестициите) и лихвоносните пасиви. Основна мярка за измерване на абсолютното ниво на лихвения риск е модифицираната дюрация. Тя дава оценка за това, с колко би се променила пазарната стойност на даден актив (пасив) в процент, ако лихвените нива се променят с базисни точки (една стотна от процента). Освен това ежедневно се изчисляват и следят допълнителни технически параметри на портфейлите, като изпъкналост (конвекситет), дюрация във фиксирана точка от кривата на доходност и др. За всеки един от портфейлите на БНБ лихвеният риск е ограничен посредством избор на съответен моделен портфейл (бенчмарк) и установени в инвестиционните ограничения лимити за максимално отклонение на лихвения риск от този на съответния бенчмарк. Лимитът за относителен лихвен риск на инвестиционните портфейли се задава чрез мярката за риск „колебливост на относителната доходност“.

При активи и пасиви с плаващи лихвени проценти Банката е изложена на риск от промени в базата, служеща за определяне на лихвените проценти.

(хил. лв.)

	Общо	Плаващ лихвен процент	Фиксиран лихвен процент		
			До 1 месец	От 1 до 3 месеца	Над 3 месеца
Към 30 юни 2025 г.					
Лихвоносни активи					
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	34 013 517	16 935 068	13 879 692	3 198 757	-
Злато, инструменти в злато и други благородни метали	-	-	-	-	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	36 495 557	458 433	1 831 937	2 677 455	31 527 732
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	224 997	-	224 997	-	-
Други лихвоносни активи	28 884	19 884	-	-	9 000
Общо	70 762 955	17 413 385	15 936 626	5 876 212	31 536 732
Лихвоносни пасиви					
Задължения към банки и други финансови институции	23 675 299	-	23 675 299	-	-
Задължения към държавни институции и други задължения	12 215 376	12 215 376	-	-	-
Задължения за участие в международни финансови институции	3 370 467	3 370 467	-	-	-
Общо	39 261 142	15 585 843	23 675 299	-	-
Разлика между лихвоносни активи и пасиви	31 501 813	1 827 542	(7 738 673)	5 876 212	31 536 732

(продължава)

(продължение)

	Общо	Плаващ лихвен процент	Фиксиран лихвен процент		
			До 1 месец	От 1 до 3 месеца	Над 3 месеца
Към 31 декември 2024 г.					
Лихвоносни активи					
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	41 285 869	24 041 546	17 244 323	-	-
Злато, инструменти в злато и други благородни метали	-	-	-	-	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	33 254 159	454 967	3 502 366	5 950 249	23 346 577
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	240 916	-	240 916	-	-
Други лихвоносни активи	32 424	23 424	9 000	-	-
Общо	74 813 368	24 519 937	20 996 605	5 950 249	23 346 577
Лихвоносни пасиви					
Задължения към банки и други финансови институции	27 845 384	-	27 845 384	-	-
Задължения към държавни институции и други задължения	9 733 516	9 733 516	-	-	-
Задължения за участие в международни финансови институции	3 608 935	3 608 935	-	-	-
Общо	41 187 835	13 342 451	27 845 384	-	-
Разлика между лихвоносни активи и пасиви	33 625 533	11 177 486	(6 848 779)	5 950 249	23 346 577

За управлението на лихвения риск и границите на изменението на лихвените проценти се правят наблюдения върху чувствителността на финансовите активи и пасиви към различни стандартни и нестандартни сценарии за движението на лихвените проценти.

Стандартните сценарии разглеждат следните промени в кривите на доходност: 1) 100 базисни точки мигновено паралелно нарастване; 2) 100 базисни точки мигновен паралелен спад; 3) 50 базисни точки паралелно нарастване на кривите в рамките на едногодишен период, и 4) 50 базисни точки паралелен спад в кривите на доходност също за едногодишен период. При последните два сценария се допуска, че кривите на доходност се променят със съответната стъпка в началото на периода, след което остават на същите нива до края на едногодишния период.

Анализът на чувствителността на активите на Банката (при първо приближение) спрямо промяната на лихвените проценти при непроменяща се балансова позиция и предвиждане за динамика на кривите на доходност за съответните активи е, както следва:

(хил. лв.)

	100 б.т. мигновено паралелно нарастване в рамките на деня	100 б.т. мигновен паралелен спад в рамките на деня	50 б.т. паралелно нарастване в началото на периода	50 б.т. паралелен спад в началото на периода
Към 30 юни 2025 г.	(847 471)	847 471	2 796 834	2 423 325
Към 31 декември 2024 г.	(318 904)	318 904	1 899 294	1 595 055

Валутен риск

За Банката валутен риск е налице в случаите, когато има несъответствие между валутната структура на активите и валутната структура на пасивите. Банката е изложена на валутен риск при извършване на сделки с финансови инструменти, деноминирани в различни от евро валути.

С въвеждането на паричния съвет и фиксирането на българския лев към еврото върху финансовите отчети, изготвени в национална валута, влияние оказват промените на обменния курс на лева спрямо валутите, различни от евро.

С цел минимизиране на валутния риск е въведено ограничение за отклоненията на валутната структура на активите от тази на пасивите. Съгласно чл. 31, ал. 3 на ЗБНБ общата пазарна стойност на активите във валути, различни от евро, СПТ и монетарно злато, не може да се отклонява с повече от +/-2% от пазарната стойност на средствата по пасива, деноминирани в тези валути.

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Активи		
Български левове и евро	69 002 804	70 454 262
Долари	291 034	1 871 998
Японски йени	9	11
Британски лири	29	26
СПТ	5 506 379	5 893 135
Злато	7 213 814	6 446 435
Други	-	-
	82 014 069	84 665 867
Пасиви, капитал и резерви		
Български левове и евро	76 341 874	77 024 767
Долари	287 543	1 875 968
Японски йени	1	1
Британски лири	-	-
СПТ	5 384 599	5 765 079
Други	52	52
	82 014 069	84 665 867
Нетна позиция		
Български левове и евро	(7 339 070)	(6 570 505)
Долари	3 491	(3 970)
Японски йени	8	10
Британски лири	29	26
СПТ	121 780	128 056
Злато	7 213 814	6 446 435
Други	(52)	(52)

г) Използване на счетоводни преценки и предположения

Управителният съвет на БНБ обсъжда развитието, избора и оповестяването на информация за прилаганите счетоводни политики и оценки, както и приложението им.

Тези оповестявания допълват коментарите за управлението на финансовия риск.

Основни приоритети на ръководството на Банката и през следващите години ще останат запазване на стабилността на паричната и финансовата система в страната, запазване на стабилната ликвидна позиция на Банката и непрекъснато подобряване на методите и техниките за оценка, контрол и управление на валутните резерви на международните финансови пазари.

1) Определяне на справедлива стойност

В приложение 5(в), т. 4 Банката е оповестила прилаганата счетоводна политика и принципите, които използва за оценка и представяне по справедлива стойност.

Определянето на справедливата стойност на финансови активи и пасиви, за които няма наблюдавана пазарна цена, изисква използването на оценъчни техники, описани в счетоводната политика. За финансови инструменти, които се търгуват рядко и чиято цена не е прозрачна, справедливата стойност е по-малко обективна и изисква експертна преценка в зависимост от ликвидност, концентрация, несигурност на пазарните фактори, ценови предположения и други рискове, влияещи върху конкретния инструмент.

2) Оценка на финансови инструменти

Банката оценява справедливата стойност на финансовите инструменти, използвайки следната йерархия от методи:

- **ниво 1:** обявена пазарна цена или цена на затваряне за позиции, за които има нареден пазар;

- **ниво 2:** техники на оценяване, основани на реална пазарна информация за кривата на доходност. Тази категория методи се използва за оценка на дългови ценни книжа, за които няма надежден пазар;
- **ниво 3:** оценъчни техники, при които входящите данни за финансовите активи и пасиви не са базирани на налична пазарна информация.

Справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, които се търгуват на международните финансови пазари и за които има достъпна пазарна информация, е основана на обявени пазарни цени или цени, формирани при затваряне на даден пазар. Използването на реални пазарни цени и информация намалява нуждата от управленска преценка и предположения, както и несигурността, свързана с определянето на справедливата им стойност. Наличността на реални пазарни цени и информация варира в зависимост от продуктите и пазарите и се променя въз основа на специфични събития и общите условия на финансовите пазари. За всички останали финансови инструменти, за които няма текущи пазарни котировки, Банката определя справедливата им стойност, използвайки техники на оценяване, базирани на определяне на нетната сегашна стойност. Изчисляването на нетната сегашна стойност се извършва посредством използването на пазарни криви на доходност с отчитане, където е необходимо, на кредитни спредове за съответния инструмент. Целта на техниките на оценяване е да се определи справедлива стойност, която отразява максимално коректно цената на финансовия инструмент на отчетната дата.

Банката има установена контролна среда по отношение на оценяването на справедлива стойност. За финансовите инструменти тя се определя от специализирано звено за анализ и контрол на рисковете. Специфичните контроли включват: проверка на реалната ценова информация; периодичен преглед на текущите модели за оценка и в случай на необходимост разработка, одобрение и въвеждане на нови модели за оценка; осъществяване на допълнителна последваща проверка посредством анализ и сравняване на данните от различни информационни източници и други.

В следващата таблица са анализирани финансовите инструменти, отчитани по справедлива стойност, според модели за оценка. Данните не включват капиталовите инструменти, които се отчитат по цена на придобиване (приложение 14).

(хил. лв.)

	Ниво 1 Обявени пазарни цени на активни пазари	Ниво 2 Оценъчни техники (с помощта на пазарни данни)	Общо
30 юни 2025 г.			
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	35 261 285	-	35 261 285
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(5 553)	-	(5 553)
Злато, инструменти в злато и други благородни метали	7 295 713	-	7 295 713
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	-	-	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	33 975 243	3 032 245	37 007 488
Общо	76 532 241	3 032 245	79 564 486
31 декември 2024 г.			
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	41 842 645	-	41 842 645
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(4 415)	-	(4 415)
Злато, инструменти в злато и други благородни метали	6 519 273	-	6 519 273
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	-	-	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	25 644 384	8 079 118	33 723 502
Общо	74 006 302	8 079 118	82 085 420

През първото шестмесечие на 2025 г., както и през 2024 г., не е имало движение към и от класифицираните инструменти в ниво 2.

Финансовите инструменти, отчитани не по справедлива стойност, а по ниво в йерархията на справедливите стойности, където се категоризира оценката по справедлива стойност, са посочени в таблицата, както следва:

(хил. лв.)

	Ниво 1 Обявени пазарни цени на активни пазари	Ниво 2 Наблюдавани входящи данни, различни от котирани цени	Общо
30 юни 2025 г.			
Задължения към банки и други финансови институции	-	23 675 299	23 675 299
Задължения към държавни институции и други задължения	-	12 222 030	12 222 030
Задължения за участие в международни финансови институции	-	5 217 545	5 217 545
Общо	-	41 114 874	41 114 874
31 декември 2024 г.			
Задължения към банки и други финансови институции	-	27 845 384	27 845 384
Задължения към държавни институции и други задължения	-	9 733 914	9 733 914
Задължения за участие в международни финансови институции	-	5 588 608	5 588 608
Общо	-	43 167 906	43 167 906

Ръководството счита, че балансовата стойност на оповестените в таблицата по-горе финансови инструменти е разумно близо до тяхната справедлива стойност към отчетната дата поради краткосрочния им характер.

е) Матуритетна структура на активите и пасивите

Активите и пасивите на Банката, анализирани по остатъчен срок от датата на отчета за финансовото състояние до датата на последващо договаряне или предвиден падеж, са, както следва:

(хил. лв.)

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 ме- сеца до 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Без опреде- лен падеж	Общо
Към 30 юни 2025 г.							
Финансови активи							
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	31 994 773	3 272 065	-	-	-	(5 553)	35 261 285
в т.ч. провизии за очаквани кре- дитни загуби по МСФО 9	-	-	-	-	-	-	-
Злато, инструменти в злато и други благородни метали	7 295 713	-	-	-	-	-	7 295 713
в т.ч. провизии за очаквани кре- дитни загуби по МСФО 9	-	-	-	-	-	-	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалба- та или загубата	1 855 724	2 724 863	10 435 040	16 392 707	5 599 154	-	37 007 488
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг все- обхватен доход	224 997	-	-	-	-	1 890 687	2 115 684
Материални активи	-	-	-	-	-	182 182	182 182
Нематериални активи	-	-	-	-	-	12 127	12 127
Други активи	19 884	-	-	-	-	119 706	139 590
Общо финансови активи	41 391 091	5 996 928	10 435 040	16 392 707	5 599 154	2 199 149	82 014 069

(продължава)

(продължение)

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 ме- сеца до 1 година	От 1 до 5 години	Наг 5 години	Без опреде- лен падеж	Общо
Към 30 юни 2025 г.							
Финансови пасиви							
Банкноти и монети в обращение	-	-	-	-	-	29 323 062	29 323 062
Задължения към банки и други финансови институции	23 675 299	-	-	-	-	-	23 675 299
Задължения към държавни инсти- туции и други задължения	12 222 030	-	-	-	-	-	12 222 030
Задължения за участие в междуна- родни финансови институции	-	-	-	-	-	5 217 545	5 217 545
Други пасиви	-	-	-	-	-	974 413	974 413
Общо финансови пасиви	35 897 329	-	-	-	-	35 515 020	71 412 349
Разлика в срочността на финансовите активи и пасиви	5 493 762	5 996 928	10 435 040	16 392 707	5 599 154	(33 315 871)	10 601 720
Към 31 декември 2024 г.							
Финансови активи							
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута <i>в т.ч. провизии за очаквани кре- дитни загуби по МСФО 9</i>	41 847 060	-	-	-	-	(4 415)	41 842 645
<i>в т.ч. провизии за очаквани кре- дитни загуби по МСФО 9</i>	-	-	-	-	-	(4 415)	(4 415)
Злато, инструменти в злато и други благородни метали <i>в т.ч. провизии за очаквани кре- дитни загуби по МСФО 9</i>	6 519 273	-	-	-	-	-	6 519 273
<i>в т.ч. провизии за очаквани кре- дитни загуби по МСФО 9</i>	-	-	-	-	-	-	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалба- та или загубата	3 549 871	6 017 154	8 956 425	15 183 884	16 168	-	33 723 502
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг все- обхватен доход	240 916	-	-	-	-	2 019 257	2 260 173
Материални активи	-	-	-	-	-	188 595	188 595
Нематериални активи	-	-	-	-	-	12 553	12 553
Други активи	32 424	-	-	-	-	86 702	119 126
Общо финансови активи	52 189 544	6 017 154	8 956 425	15 183 884	16 168	2 302 692	84 665 867
Финансови пасиви							
Банкноти и монети в обращение	-	-	-	-	-	31 078 055	31 078 055
Задължения към банки и други финансови институции	27 845 384	-	-	-	-	-	27 845 384
Задължения към държавни инсти- туции и други задължения	9 733 914	-	-	-	-	-	9 733 914
Задължения за участие в междуна- родни финансови институции	-	-	-	-	-	5 588 608	5 588 608
Други пасиви	-	-	-	-	-	789 889	789 889
Общо финансови пасиви	37 579 298	-	-	-	-	37 456 552	75 035 850
Разлика в срочността на финансовите активи и пасиви	14 610 246	6 017 154	8 956 425	15 183 884	16 168	(35 153 860)	9 630 017

7. Приходи от и разходи за лихви

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Приходи от лихви		
– от ценни книжа	534 307	694 225
– от депозити	368 826	466 184
– други	2	135
	903 135	1 160 544
Разходи за лихви		
– по депозити	172 533	264 878
– други	-	-
	172 533	264 878

През първото шестмесечие на 2025 г. лихвеният процент по депозитното улеснение запази положителните си стойности, като продължи започналото през втората половина на 2024 г. понижаване на лихвения процент по депозитното улеснение. След решение на УС на ЕЦБ, считано от 11 юни 2025 г., лихвеният процент по депозитно улеснение бе намален до 2.00%, което представлява намаление със 175 базисни точки спрямо първото шестмесечие на 2024 г. В резултат на тези промени приходите от лихви от текущи сметки и депозити включват приходи от лихви по предоставени депозити и текущи сметки при чуждестранни кореспонденти, дължащи се на прилагането на референтни лихвени проценти с положителни стойности, в размер на 368 826 хил. лв. (към 30 юни 2024 г. – 466 180 хил. лв.).

Към 30 юни 2025 г. БНБ отчете разходи за лихви по текущи сметки в левове на клиенти на стойност 68 500 хил. лв. (към 30 юни 2024 г. – 149 167 хил. лв.) и разходи за лихви по депозити на правителството и други организации в чуждестранна валута в размер на 104 033 хил. лв. (към 30 юни 2024 г. – 115 711 хил. лв.).

8. Нетни печалби/(загуби) от финансови активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Нетни печалби/(загуби) от операции с ценни книжа	(6 409)	321
Нетни печалби/(загуби) от операции с чуждестранна валута	(7 258)	(687)
Нетни печалби/(загуби) от преоценка на фючърси	(923)	(1 969)
Нетни(загуби) от преоценка на ценни книжа	92 390	(83 135)
Нетни печалби/(загуби) от преоценка на активи и пасиви в чуждестранна валута	(548)	2 734
Нетни печалби от преоценка на злато	776 440	814 019
Провизии за очаквани кредитни загуби	(1 139)	-
	852 553	731 283

В нетните печалби/(загуби) от финансови активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, към 30 юни 2025 г. с най-голям дял е нетната печалба от преоценка на златото в размер на 776 440 хил. лв. в резултат от увеличението на пазарната цена на златото от 4905.69 лв. за тройунция към 31 декември 2024 г. до 5489.66 лв. за тройунция към 30 юни 2025 г., или повишение с 11.9 %.

Нетната загуба от операции с ценни книжа е в размер на 6409 хил. лв. Основен фактор за това е бързото и значително повишаване на доходността, при която деноминираниите в евро облигации с високо кредитно качество се купуват и търгуват, което доведе до бърз спад на цената им.

Нетният ефект от преоценки на ценните книжа вследствие на всички пазарни промени през периода е положителен и възлиза на 92 309 хил. лв. Той също е повлиян главно от доходността до падежа.

9. Други оперативни приходи

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Приходи от дъщерни предприятия	16 956	19 562
Приходи от асоциирани предприятия	919	667
Приходи от продажба на монети	5 116	14 622
Приходи от дивиденди	3 641	4 335
Други нетни приходи	1 299	879
Разходи за провизии по МСС 37	-	-
	27 931	40 065

През първото шестмесечие на 2025 г. са получени дивиденди от участието на БНБ в „Печатница на БНБ“ АД в размер на 3641 хил. лв.

За целите на консолидирания финансов отчет дивидентите, получени от „Печатница на БНБ“ АД и „Монетен двор“ ЕАД, се елиминират.

В другите нетни приходи към 30 юни 2025 г. се включват финансови приходи на дъщерните предприятия в размер на 705 хил. лв.

10. Общи административни разходи

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Разходи за персонала	48 548	43 539
Административни разходи	28 850	31 347
Амортизация	12 417	10 725
Други разходи	3 636	3 057
	93 451	88 668

Броят на зетите служители в БНБ и дъщерните ѝ предприятия е 1208 към 30 юни 2025 г. (1193 към 30 юни 2024 г.), в това число персоналет на БНБ е 960 служители (949 към 30 юни 2024 г.).

Разходите за персонала включват заплати, социални и здравни осигуровки, начислени в съответствие с разпоредбите на националното законодателство към 30 юни 2025 г., и разходи за социална дейност, съответно за БНБ – 42 893 хил. лв. (38 210 хил. лв. към 30 юни 2024 г.), за „Печатница на БНБ“ АД – 3942 хил. лв. (3721 хил. лв. към 30 юни 2024 г.) и за „Монетен двор“ ЕАД – 1713 хил. лв. (1608 хил. лв. към 30 юни 2024 г.).

В разходите за персонал са включени разходите за възнаграждения на членовете на УС на БНБ в размер на 1003 хил. лв. към 30 юни 2025 г. (885 хил. лв. към 30 юни 2024 г.), представени, както следва:

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Общо разходи за брутни възнаграждения*	787	814
в т.ч. ДМС до достигане на лимитите, установени в съответствие с чл. 23, ал. 3 от ЗБНБ с Решение на УС на БНБ от 30 юли 2015 г. **	196	204
Разходи при изтичане/прекратяване на мандат на членове на УС на БНБ	216	71
Общо брутни възнаграждения, изплатени на членовете на УС на БНБ	1 003	885

* Възнагражденията са преди данъчно облагане.

** За повече информация виж [прессъобщението](#) на БНБ от 30 юли 2015 г.

С приемането на Бюджета на БНБ за 2025 г. размерът на месечните възнаграждения на членовете на УС е определен, както следва: управител – 27 434 лв.; подуправители – 23 515 лв.; други членове на УС – 7838 лв.

Задълженията към персонала при пенсиониране, изчислени на база актюерска оценка и съгласно МСС 19 „Доходи на наети лица“, са представени, както следва:

(хил. лв.)

	2025 г.	2024 г.
Задължения по дефинирани доходи към 1 януари	8 546	6 991
Изплатени доходи по плана	(312)	(113)
Разходи за текущ трудов стаж	587	458
Разходи за лихви	165	131
Ефект от промяна в плана	3	1
Актюерска (печалба)/загуба от действителен опит	682	646
Актюерска (печалба)/загуба от промяна на демографските предположения	3	-
Актюерска (печалба)/загуба от промяна на финансовите предположения	5	61
Актюерска загуба, призната в разходите	-	-
Задължения по дефинирани доходи към 30 юни	9 679	8 175

Разходи, признати в отчета за печалбата или загубата

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Разходи за текущ стаж	587	458
Разходи за лихви	165	131
Актюерски загуби	-	-
Ефект от промяна в плана	3	1
Актюерска загуба, призната в разходите	-	-
Общо	755	590

Актюерски предположения

Основните актюерски предположения към датата на отчета са следните (среднопретеглени стойности):

(%)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Дисконтов лихвен процент	3.93	3.93
Бъдещо нарастване на заплатите	9.00	9.00

(хил. лв.)

Разпределение на задълженията към персонала на БНБ (без дъщерните предприятия) по остатъчен срок	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
До 1 година	1 643	1 359
От 1 до 3 години	737	753
От 3 до 5 години	1 057	799
От 5 до 10 години	1 828	1 482
Над 10 години	3 139	2 783
Общо	8 404	7 176

В административните разходи са включени разходите на Банката за паричното обращение в размер на 12 115 хил. лв. към 30 юни 2025 г. (13 829 хил. лв. към 30 юни 2024 г.).

11. Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Парични средства в чуждестранна валута	1 067 837	379 218
Разплащателни сметки в банки	16 949 852	24 072 563
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(1 950)	(1 646)
Депозити в чуждестранна валута	17 243 596	17 390 864
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(3 603)	(2 769)
	35 261 285	41 842 645

Паричните средства и предоставените депозити в чуждестранна валута по кореспонденти са представени, както следва:

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Резиденти на еврозоната		
в евро	19 002 964	26 267 593
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(3 622)	(3 122)
в други валути	-	948 704
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	-	(246)
	19 002 964	27 216 297
Нерезиденти на еврозоната		
в евро	12 724 782	10 035 478
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(1 914)	(908)
в други валути	3 533 539	4 590 870
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(17)	(139)
	16 258 321	14 626 348
	35 261 285	41 842 645

Предоставените срочни депозити в чуждестранна валута при кореспонденти с кредитен рейтинг на контрагента, определен най-малко от две от шестте международно признати рейтингови агенции – *Standard & Poor's*, *Fitch Ratings*, *Moody's*, *DBRS*, *R&I* и *JCRA*, са представени по-долу:

(хил. лв.)

	Краткосрочен кредитен рейтинг на контрагента	30 юни 2025 г.	30 юни 2024 г.
Депозити по кредитен рейтинг на контрагента	A-1+	12 909 949	11 596 260
	в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(2 219)	(1 275)
	A-1	4 306 809	5 771 306
	в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9	(1 384)	(1 494)
		17 216 758	17 367 566

В представянето по кредитен рейтинг не се включват предоставени безсрочни депозити при външни мениджъри.

Максималната експозиция на БНБ, изложена на кредитен риск, е равна на балансовата стойност на паричните средства по разплащателни сметки и депозитите.

12. Злато, инструменти в злато и други благородни метали

	30 юни 2025 г.		31 декември 2024 г.	
	хил. тройунции	хил. лв.	хил. тройунции	хил. лв.
Кюлчета злато в стандартна форма	513	2 816 431	513	2 516 829
Депозити в злато в стандартна форма	801	4 397 383	801	3 929 606
в т.ч. провизии за очаквани кредитни загуби по МСФО 9		-		-
Злато в друга форма	14	78 915	15	70 520
Други благородни метали		2 984		2 318
		7 295 713		6 519 273

Златото в стандартна форма включва злато, предоставено за депозитарно съхранение и на депозит. Депозитите в злато са предоставени на банки, чиито задължения са оценени с една от двете най-високи оценки от две международно признати рейтингови агенции.

Златото в друга форма включва възпоменателни златни монети на стойност 78 915 хил. лв.

В „други благородни метали“ са включени сребърни възпоменателни монети на стойност 59 хил. лв. и платинени възпоменателни монети на стойност 2925 хил. лв.

13. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

(хил. лв.)

Ценни книжа, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Чуждестранни ценни книжа	37 007 488	33 723 502
	37 007 488	33 723 502

Ценните книжа включват лихвени и скontoви ценни книжа, деноминирани в евро. Купонната лихва по ценните книжа, деноминирани в евро, достига 1.72% към 30 юни 2025 г. (0.82% към 31 декември 2024 г.).

Ценните книжа, емитирани от чуждестранни правителства и други емитенти или съответните емитенти с кредитен рейтинг, определен най-малко от две от шестте международно признати рейтингови агенции – *Standard & Poor's*, *Fitch Ratings*, *Moody's*, *DBRS*, *R&I* и *JCRA*, са представени, както следва:

(хил. лв.)

	Кредитен рейтинг на емисията/емитента	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Ценни книжа по кредитен рейтинг на емисията/емитента	AAA	31 788 254	28 764 666
	AA+	3 243 711	332 854
	AA	1 319 080	4 033 570
	AA-	298 073	446 441
	A	358 370	145 971
		37 007 488	33 723 502

14. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Квота на Република България в МВФ	2 055 152	2 200 560
Инвестиции в международни финансови институции	32 355	32 355
Инвестиции в асоциирани предприятия	28 177	27 258
	2 115 684	2 260 173

Квотата на Република България в МВФ възлиза на 896 300 хил. СПТ (896 300 хил. СПТ към 31 декември 2024 г.). Резервният транш по квотата на Република България в МВФ е в размер на 224 997 хил. лв. (240 916 хил. лв. към 31 декември 2024 г.). МВФ заплаща възнаграждение (лихва) на страните членки, които имат лихвоносна резервна позиция, като средният лихвен процент е 3.09% (3.86% към 31 декември 2024 г.).

Инвестициите в международните финансови институции включват инвестиции в БМР, като 25% от участието в капитала на Банката за международни разплащания (БМР) са платени. Текущата стойност на платените акции в размер на 10 000 хил. СПТ възлиза към 30 юни 2025 г. на 24 552 хил. лв., а към 31 декември 2024 г. на 24 552 хил. лв. (виж приложение 28). Невнесеният капитал е с опция за внасяне до три месеца по решение на Съвета на управителите на БМР.

Инвестициите в международните финансови институции не надвишават 10% от записания акционерен капитал на съответната институция.

Инвестициите в международни финансови институции включват и участието на БНБ в ЕЦБ. От 1 януари 2007 г. (присъединяването на Република България към ЕС) БНБ притежава дялово участие в капитала на ЕЦБ. Към 30 юни 2024 г. сумата на внесенения дял от БНБ в капитала на ЕЦБ възлиза на 3991.2 хил. евро, или 7806 хил. лв.

В съответствие с чл. 28 от Устава на ЕСЦБ/ЕЦБ само националните централни банки – членки на ЕСЦБ, имат право да участват в капитала на ЕЦБ. Подписката на капитала се осъществява в съответствие с изискванията и алгоритъма на чл. 29 от Устава на ЕСЦБ/ЕЦБ, т.е. делът на всяка национална централна банка в капитала на ЕЦБ се определя в процент и кореспондира на дела на държавата членка в общото население и брутният вътрешен продукт на ЕС (в равни соотношения). Процентът се актуализира на всеки пет години и при всяко присъединяване на нова държава към ЕС. Последната, осма актуализация, е от 1 януари 2024 г. и е свързана с оттеглянето на Обединеното кралство от ЕС. Към 30 юни 2025 г. дяловото участие на БНБ в записания капитал на ЕЦБ възлиза на 0.9783%, което съответства на сумата от 105 901.1 хил. евро.

Като централна банка на държава членка извън еврозоната БНБ е задължена да внесе минималния процент от записания си капитал в ЕЦБ, което съответства на чл. 47 от Устава на ЕСЦБ/ЕЦБ (определено от Генералния съвет на ЕЦБ) и представлява приносът на БНБ за оперативните разходи на ЕЦБ. От 29 декември 2010 г. този процент възлиза на 3.75%. За разлика от централните банки на държавите от еврозоната БНБ няма право да участва в печалбата на ЕЦБ, нито се изисква да покрива нейни загуби. При присъединяване към еврозоната от БНБ ще се изиска да внесе и останалите 96.25% от записания си капитал в ЕЦБ, т.е. 102 440.3 хил. евро.

Банката упражнява значително влияние върху финансовата и оперативната политика на следните асоциирани дружества и капиталовите ѝ инвестиции в местни предприятия са, както следва:

Асоциирани предприятия	Участие, %	Основна дейност
„БОРИКА“ АД	36.11	Междубанкови картови разплащания
„Дружество за касови услуги“ АД	25.00	Обработка на ценни пратки с български банкноти и монети, предоставяни от БНБ и банките

15. Материални активи

Справедливата стойност на земята и сградите е категоризирана като справедлива стойност от ниво 3 на базата на входящите данни за използваната техника за оценяване.

За останалите класове активи – машини, съоръжения, оборудване, автомобили и стопански инвентар, за справедлива стойност е приета настоящата им стойност по баланса на Банката поради това, че основна част от тези активи е закупена в последните четири години и балансовата им стойност е близо до справедливата им стойност.

(хил. лв.)

	Земя и сгради	Машини и оборудване	Информационно оборудване	Офис оборудване	Активи с право на ползване	Друго оборудване (вкл. транспортни средства)	Разходи за придобиване на материални активи	Общо
Към 1 януари 2025 г.	202 363	149 272	43 782	9 549	62	9 852	6 086	420 966
Придобити	-	47	12	28	-	4	2 996	3 087
Отписани	(26)	(146)	-	(3)	-	-	-	(175)
Трансфери	-	668	3 009	630	-	1	(4 308)	-
Преоценка	-	-	-	-	-	-	-	-
Към 30 юни 2025 г.	202 337	149 841	46 803	10 204	62	9 857	4 774	423 878
Амортизация и загуби от обезценка								
Към 1 януари 2025 г.	(93 454)	(84 199)	(38 502)	(8 503)	(59)	(7 654)	-	(232 371)
Начисления за периода	(2 829)	(4 457)	(1 780)	(78)	(3)	(284)	-	(9 431)
На отписаните	1	102	-	3	-	-	-	106
Преоценка	-	-	-	-	-	-	-	-
Към 30 юни 2025 г.	(96 282)	(88 554)	(40 282)	(8 578)	(62)	(7 938)	-	(241 696)
Балансова стойност към 30 юни 2025 г.	106 055	61 287	6 521	1 626	-	1 919	4 774	182 182
Балансова стойност към 31 декември 2024 г.	108 909	65 073	5 280	1 046	3	2 198	6 086	188 595
Към 1 януари 2024 г.	202 363	132 271	51 793	9 653	62	8 251	3 570	407 963
Придобити	-	1 393	238	22	-	4	28 404	30 061
Отписани	-	(3 709)	(12 764)	(189)	-	(60)	(336)	(17 058)
Трансфери	-	19 317	4 515	63	-	1 657	(25 552)	-
Преоценка	-	-	-	-	-	-	-	-
Към 31 декември 2024 г.	202 363	149 272	43 782	9 549	62	9 852	6 086	420 966
Амортизация и загуби от обезценка								
Към 1 януари 2024 г.	(87 754)	(80 441)	(47 687)	(8 576)	(47)	(7 337)	-	(231 842)
Начисления за периода	(5 700)	(7 467)	(3 579)	(116)	(12)	(377)	-	(17 251)
На отписаните	-	3 709	12 764	189	-	60	-	16 722
Преоценка	-	-	-	-	-	-	-	-
Към 31 декември 2024 г.	(93 454)	(84 199)	(38 502)	(8 503)	(59)	(7 654)	-	(232 371)
Балансова стойност към 31 декември 2024 г.	108 909	65 073	5 280	1 046	3	2 198	6 086	188 595

Отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи към 30 юни 2025 г. е 70 343 хил. лв. (68 345 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

16. Нематериални активи

(хил. лв.)

	Софтуер	Други нематериални активи	Разходи за придобиване на нематериални активи	Общо
Към 1 януари 2025 г.	74 430	166	101	74 697
Придобити	-	14	2 547	2 561
Отписани	-	-	-	-
Трансфери	2 547	-	(2 547)	-
Към 30 юни 2025 г.	76 977	180	101	77 258
Амортизация и загуби от обезценка				
Към 1 януари 2025 г.	(61 994)	(150)	-	(62 144)
Начисления за периода	(2 981)	(6)	-	(2 987)
На отписаните	-	-	-	-
Към 30 юни 2025 г.	(64 975)	(156)	-	(65 131)
Балансова стойност към 30 юни 2025 г.	12 002	24	101	12 127
Балансова стойност към 31 декември 2024 г.	12 436	16	101	12 553

В софтуера към 30 юни 2025 г. са включени закупени за БНБ лицензи на стойност 8 хил. лв. (1717 хил. лв. към 31 декември 2024 г.) и програмни продукти на стойност 2538 хил. лв. (1262 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

(хил. лв.)

	Софтуер	Други нематериални активи	Разходи за придобиване на нематериални активи	Общо
Към 1 януари 2024 г.	72 853	164	236	73 253
Придобити	2	15	3 258	3 275
Отписани	(1 818)	(13)	(415)	(2 246)
Трансфери	3 393	-	(2 978)	415
Към 31 декември 2024 г.	74 430	166	101	74 697
Амортизация и загуби от обезценка				
Към 1 януари 2024 г.	(58 283)	(155)	-	(58 438)
Начисления за периода	(5 529)	(8)	-	(5 537)
На отписаните	1 818	13	-	1 831
Към 31 декември 2024 г.	(61 994)	(150)	-	(62 144)
Балансова стойност към 31 декември 2024 г.	12 436	16	101	12 553
Балансова стойност към 31 декември 2023 г.	14 570	9	236	14 815

В софтуера към 31 декември 2024 г. са включени закупени за БНБ лицензи на стойност 1717 хил. лв. (3417 хил. лв. към 31 декември 2023 г.) и програмни продукти на стойност 1262 хил. лв. (7155 хил. лв. към 31 декември 2023 г.).

17. Други активи

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Вземания на дъщерни предприятия от местни банки	28 896	32 436
Инвестиции на дъщерни предприятия в съвместни и асоциирани предприятия	11 434	11 434
Възпоменателни монети за продажба	311	372
Материални запаси	83 727	64 084
Вземания от доставчици	9 405	4 803
Разходи за бъдещи периоди	3 480	4 100
Други вземания	2 337	1 897
	139 590	119 126

Във вземанията на дъщерни предприятия от местни банки са включени 24 353 хил. лв. вземания на „Печатница на БНБ“ АД и 4543 хил. лв. на „Монетен двор“ ЕАД.

Инвестициите на дъщерни предприятия в съвместни и асоциирани предприятия включват непарична вноска под формата на оборудване за производство на банкноти в капитала на „Франсоа-Шарл Обертюр Груп“, с което „Печатница на БНБ“ АД е създава съвместно дружество за производство на банкноти.

18. Банкноти и монети в обращение

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Банкноти в обращение	28 688 237	30 451 467
Монети в обращение	634 824	626 588
	29 323 061	31 078 055

19. Задължения към банки и други финансови институции

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Депозити на виждане от банки и други финансови институции		
– в левове	21 167 540	22 937 851
– в чуждестранна валута	2 507 759	4 907 533
	23 675 299	27 845 384

Сумата на депозитите на виждане включва 17 998 050 хил. лв., представляващи задължителните резерви, които банките са длъжни да поддържат по сметки в БНБ (17 029 361 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

Определянето на задължителните минимални резерви, които банките поддържат в Българската народна банка, е в съответствие с Наредба № 21 на БНБ.

Във връзка с изпълнение на плащания в левове, базирани на СЕПА схеми, по позицията са отчетени депозити на виждане в размер на 2 738 680 хил. лв. (2 594 508 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

Във връзка с чл. 46 на Наредба № 16 на БНБ от 29 март 2018 г. в позицията се отчита и участието в Гаранционен механизъм за сетълмент на плащанията на банките, участници в оперираната от „БОРИКА“ АД система, обработваща плащателни операции, свързани с карти (БОРИКА), което е в размер на 307 428 хил. лв. (293 445 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

20. Задължения към държавни институции и други задължения

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Разплащателни сметки		
– в левове	6 224 739	6 652 089
– в чуждестранна валута	5 997 291	3 081 825
Срочни депозитни сметки	12 222 030	9 733 914

Сметките на правителството в левове и в чуждестранна валута в Банката включват средства, държани от името на бюджетни и други правителствени организации. Банката начислява лихви в съответствие с Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти, приети с решение на УС на БНБ на 26 ноември 2015 г. и последно изменени през 2023 г. Считано от 18 ноември 2019 г., Банката не открива и не обслужва срочни депозитни сметки на правителството и други държавни

институции в съответствие с Общите условия на Българската народна банка за обслужване на сметки на банки, бюджетни организации и други клиенти.

Към 30 юни 2025 г. са начислени задължения за плащане на лихви по текущи сметки на клиенти в размер на 6654 хил. лв. (398 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

21. Задължения за участие в международни финансови институции

Задълженията към МВФ по квотата за участие на Република България към 30 юни 2025 г. възлизат на 1 825 019 хил. лв., или 795 933 хил. СПТ (1 912 746 хил. лв., или 795 933 хил. СПТ към 31 декември 2024 г.).

Задълженията към МВФ са деноминирани в СПТ. Задълженията, свързани с квотата на България в МВФ, са безлихвени и нямат определен падеж. В това приложение са включени Сметка № 1 и Сметка № 2 на МВФ в левове в размер на 5248 хил. лв. (31 декември 2024 г. – 5412 хил. лв.).

Банката има получени от МВФ средства от общо и специално разпределение на СПТ в размер съответно на 1 333 649 773 СПТ и 136 289 102 СПТ. Връщането на средствата ще се извърши при поискване от МВФ. Съгласно чл. XX от Устава на МВФ Банката получава лихва по наличните СПТ и плаща такса по получените средства от общото и специалното разпределение с един и същи лихвен процент.

22. Други пасиви

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Средства на институции и органи на Европейския съюз	254 096	108 656
Средства на Фонд за реструктуриране на банките	484 005	479 022
Задължения по заплати и социално осигуряване	16 245	11 453
Приходи за бъдещи периоди	555	1 483
Други пасиви	219 512	189 275
	974 413	789 889

В „средства на институции и органи на Европейския съюз“ се включват средства на Европейската комисия и Европейската инвестиционна банка. Съгласно чл. 9 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1150/2000 г. на Съвета и участието на България във финансирането на бюджета на ЕС в Банката са открити сметки на Европейската комисия. Към 30 юни 2025 г. средствата по тях възлизат на 254 096 хил. лв. (108 656 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

Считано от 27 юли 2020 г., в изпълнение на изискванията на § 56, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП, Българската народна банка, като орган за реструктуриране на кредитни институции, е титуляр на средствата, налични по сметки на Фонда за реструктуриране на банките. Към 30 юни 2024 г. средствата в него са на стойност 484 005 хил. лв. (479 022 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

23. Капитал и резерви

Капиталът на Банката е определен със ЗБНБ и е в размер на 20 000 хил. лв.

Резервите от преценка на немонетарни активи включват нетното изменение в справедливата стойност на имоти, капиталови инвестиции и други немонетарни активи.

Съгласно чл. 36 от ЗБНБ нереализираните печалби/загуби, възникнали от преценка на активи и пасиви на БНБ, деноминирани в чуждестранна валута или злато, са прехвърлени в специална резервна сметка и формират специални резерви.

Другите резерви включват 25% от годишното превишение на приходите над разходите след разпределение в „специални резерви“, както и резерви, създадени по решение на УС на БНБ.

Разпределението на печалбата към 30 юни 2025 г. съгласно оповестената в приложение 5(к) политика е, както следва:

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Печалба/(загуба) за периода	1 525 764	3 453 090
Разпределение в специален резерв съгласно чл. 36 от ЗБНБ		
Нереализирана (печалба) от преоценка на злато	(776 440)	(1 670 108)
Нереализирана загуба/(печалба) от преоценка на финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	(92 390)	(147 733)
Нереализирана (печалба)/загуба от преоценка на чуждестранна валута	7 258	(3 925)
Друга нереализирана (печалба)/загуба	1 471	(13)
Резултат след разпределение в специален резерв	665 663	1 631 311

24. Неконтролиращо участие

„Печатница на БНБ“ АД е акционерно дружество с двама акционери – БНБ и държавата чрез Министерството на финансите. БНБ притежава 95.6% от капитала на дружеството, а държавата чрез МФ – 4.4% от капитала на дружеството.

25. Парични задължения и брутни международни валутни резерви

(хил. лв.)

	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
Брутни международни валутни резерви		
Парични средства и предоставени депозити в чуждестранна валута	35 261 285	41 842 645
Монетарно злато и други инструменти в злато	7 213 814	6 446 435
Инвестиции в ценни книжа	37 007 488	33 723 502
Капиталови инвестиции и квота в МВФ	224 997	240 916
	79 707 584	82 253 498
Парични задължения		
Банкноти и монети в обращение	29 323 062	31 078 055
Задължения към банки и други финансови институции	23 012 661	27 072 126
Задължения към правителството и бюджетни организации	11 862 818	9 104 048
Задължения към други депозанти	1 275 946	1 511 780
	65 474 487	68 766 009
Превишение на брутните международни валутни резерви над паричните задължения	14 233 097	13 487 489

Вземанията по лихви и задълженията по начислени лихви се отнасят към съответните активи и пасиви.

„Монетарно злато и други инструменти в злато“ се преоценява ежедневно на база фиксинга в евро на Лондонския пазар на благородни метали.

26. Сделки със свързани лица

Правителство на Република България

Международен валутен фонд

Към 30 юни 2025 г. Република България няма получени средства по заемни споразумения с МВФ.

Квотата на Република България в МВФ е обезпечена със записи на заповед, подписани от Банката и правителството (приложение 21).

Банкови сметки на правителството

Към 30 юни 2025 г. бюджетните организации имат банкови сметки в Банката (виж приложение 20).

Дейности по агентските функции

В съответствие със ЗБНБ и при условия, договорени с министъра на финансите, Банката действа като агент по държавни дългове или по дългове, гарантирани от държавата. В тази си роля тя изпълнява депозитарни и агентски функции, свързани с администриране и управление на издадените от МФ държавни ценни книжа. Банката получава комисиони, свързани с изпълнението на тези функции. Тези държавни ценни книжа не са активи или пасиви за Банката и не са отразени в консолидирания отчет за финансовото ѝ състояние. Банката не е изложена на кредитен риск по отношение на държавните ценни книжа, тъй като не ги гарантира. Номиналната стойност на държавните ценни книжа, държани от Банката като депозитар, към 30 юни 2025 г. е в размер на 11 150 млн. лв. (11 935 млн. лв. към 31 декември 2024 г.).

„Обертюр Фидюсиер“ АД

„Печатница на БНБ“ АД, като предприятие със значително участие (притежава 30% от акциите на дружеството), и Българската народна банка (мажоритарен собственик на „Печатница на БНБ“ АД), като свързани лица на дружеството, са извършвали с него през първото шестмесечие на 2025 г. сделки за продажби/покупки на услуги и материали по договорни цени.

27. Дъщерни дружества, включени в консолидирания финансов отчет

(%)

Дял в акционерния капитал на	30 юни 2025 г.	31 декември 2024 г.
„Монетен двор“ ЕАД	100.0	100.0
„Печатница на БНБ“ АД (виж приложение 24)	95.6	95.6

За отчетния период нетният приход от дъщерни предприятия включва нетен резултат в размер на 614 хил. лв. от „Монетен двор“ ЕАД (31 декември 2024 г. – 2117 хил. лв.) и 3126 хил. лв. печалба от „Печатница на БНБ“ АД (3810 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

28. Поети ангажменти и потенциални задължения

1) Участие в Банката за международни разплащания

Банката притежава 8000 акции от капитала на БМР, всяка на стойност 5000 СПТ. От участието в капитала на БМР 25% са платени. Невнесенят капитал е с опция за внасяне до три месеца след решение на Съвета на управителите на БМР. Потенциалното задължение на Банката към 30 юни 2025 г. е 73 665 хил. лв. (73 665 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

2) Квота в МВФ

Квотата в МВФ е обезпечена със записи на заповед, подписани съвместно от Банката и правителството на Република България, на стойност 1 856 213 хил. лв.

3) Капиталови ангажменти

Към 30 юни 2025 г. Банката има поети ангажменти за 35 432 хил. лв. за придобиване на дълготрайни активи (29 953 хил. лв. към 31 декември 2024 г.).

4) Други ангажменти и поети задължения

Банката няма издадени други гаранции, акредитиви или поети ангажменти за закупуването или продажбата на злато, други благородни метали или чуждестранна валута.

5) Други потенциални задължения

Срещу БНБ са заведени съдебни дела, свързани с претендирано обезщетение за забавено изплащане на влогове, за суми над гарантирания размер на влоговете или за оспорване на преводи от клиенти на „Корпоративна търговска банка“ АД (в несъстоятелност) на обща стойност около 15.1 млн. лв. (31 декември 2024 г. – 26.5 млн. лв.).

Въз основа на преценката на Банката за вероятния изход от съдебните дела, през първото шестмесечие на 2025 г. са направени провизии съгласно МСС 37 на стойност 12 609 хил. лв. (2024 г. – 12 609 хил. лв.). Преценките се актуализират периодично, за да отразят развитието на всички правни спорове и обстоятелствата по тях.

През 2022 г. с влезли в сила решения на федералния съд поради липса на юрисдикция са прекратени спрямо БНБ две идентични съдебни дела пред федерален съд в щата Ню Йорк. Те са свързани с претендирано обезщетение във връзка с действия на назначените през 2014 г. квестори на „Корпоративна търговска банка“ АД (в несъстоятелност), всяко на приблизителна стойност около 200 млн. долара.

29. Събития, настъпили след отчетната дата

На 13 февруари 2024 г. в бр. 13 на „Държавен вестник“ е обнародван Законът за Българската народна банка (новият Закон за БНБ), приет на 1 февруари 2024 г. от 49-ото Народно събрание. С него се цели осигуряването на правната интеграция на Българската народна банка в Евросистемата при въвеждане на еврото като парична единица на Република България. Новият Закон за БНБ влиза в сила от деня на въвеждане на еврото с изключение на няколко разпоредби, които следва да осигурят подготовката на БНБ за въвеждане на еврото. Той предвижда основният капитал на БНБ да бъде 1 милиард евро. За осигуряване на изпълнението на тази разпоредба Управителният съвет на БНБ прие решение за създаване на фонд със специално предназначение „Увеличение на основния капитал на БНБ“. Прилагането на останалите разпоредби на новия закон ще окажат ефект върху счетоводната политика и финансовата отчетност на Българската народна банка.

На 8 юли 2025 г. Съветът на ЕС окончателно реши, че считано от 1 януари 2026 г., България ще стане 21-вият член на еврозоната. Според решението България ще стане член на еврозоната при валутен курс, при който 1 евро се равнява на 1.95583 лева.

Няма други събития, възникнали след датата на отчета за финансовото състояние, които да изискват допълнително оповестяване или корекции във финансовите отчети на Банката.

Информация по чл. 17, ал. 5 от ЗБНБ относно решения, приети от УС на БНБ през януари – юни 2025 г.

Отчетност и бюджет

РЕШЕНИЕ № 129 от 3 април

Приема на първо четене Годишния отчет на Българската народна банка за 2024 г.

РЕШЕНИЕ № 130 от 3 април

Приема Отчета за изпълнението на бюджета на Българската народна банка за 2024 г., който да бъде включен в Годишния отчет на Българската народна банка за 2024 г.

РЕШЕНИЕ № 160 от 17 април

Приема Годишния отчет на Българската народна банка за 2024 г.

Брутни международни валутни резерви

РЕШЕНИЕ № 3 от 9 януари

Приема за информация избрания бенчмарк за динамично структуриране на активите за първото тримесечие на 2025 г.

РЕШЕНИЕ № 93 от 6 март

Приема за информация Отчета за управлението на международните валутни резерви на БНБ през 2024 г.

РЕШЕНИЕ № 295 от 24 юни

Приема за информация Отчета за управлението на международните валутни резерви на БНБ през първото тримесечие на 2025 г.

Платежни системи и платежен надзор

РЕШЕНИЕ № 70 от 20 февруари

Приема за информация Годишния отчетен доклад на Помирителната комисия за платежни спорове за 2024 г.

Приема за информация Годишния отчетен доклад на Секторната помирителна комисия за финансови услуги за 2024 г.

РЕШЕНИЕ № 72 от 20 февруари

Приема за информация изчисления във връзка с чл. 120, ал. 6 от Закона за платежните услуги и платежните системи и чл. 35, ал. 2 от Наредба № 3 на БНБ среден размер на таксите към 31 декември 2024 г., начислявани от банките за услугите по приложение № 1 към чл. 34 от Наредба № 3 на БНБ, по разплащателни сметки.

РЕШЕНИЕ № 210 от 8 май

Българската народна банка спазва от 20 май 2025 г. Насоки за изменение на Насоки ЕВА/2019/04 относно управлението на риска в областта на ИКТ и

сигурността (Насоки EBA/GL/2025/02 от 11 февруари 2025 г.), издадени от Европейския банков орган и публикувани на официалната му интернет страница.

РЕШЕНИЕ № 244 от 22 май

Българската народна банка спазва, считано от 23 май 2025 г., Съвместни насоки относно оценката на агрегираните годишни разходи и загуби, причинени от съществени инциденти с информационните и комуникационните технологии (ИКТ), съгласно Регламент (ЕС) 2022/2554 (JC/GL/2024/34). Съвместните насоки са издадени от европейските надзорни органи и са публикувани на официалните им интернет страници.

През периода януари – юни 2025 г. УС на БНБ е приел 2 решения във връзка с искания за издаване на одобрения и 5 решения във връзка с упражняване на други правомощия по платежен надзор.

Наличнопарично обращение

РЕШЕНИЕ № 2 от 9 януари

Приема информация за наличността и движението на Стратегическия запас от банкноти на Българската народна банка за 2024 г.

РЕШЕНИЕ № 30 от 23 януари

Изважда от обращение възпоменателните монети, емитирани през 2019 г., които престават да бъдат законно платежно средство от 3 февруари 2025 г.

Возпоменателните монети, емитирани през 2019 г., да се обменят на касите на БНБ по номинална стойност, без ограничение на количеството, без такса и със срок на обмяна до 31 декември 2026 г.

РЕШЕНИЕ № 31 от 23 януари

Приема Списък с продажни цени на банкноти или монети, продавани от БНБ на цена, различна от номиналната им стойност.

РЕШЕНИЕ № 116 от 17 март

Пуска в обращение, считано от 28 април 2025 г., сребърна възпоменателна монета „175 години от рождението на Захари Стоянов“ от серията „Българско възраждане“.

РЕШЕНИЕ № 138 от 3 април

Цената, по която сребърната възпоменателна монета „175 години от рождението на Захари Стоянов“, емисия 2025 г., ще се продава на касите на БНБ, е 162 (сто и шестдесет и два) лева.

РЕШЕНИЕ № 147 от 9 април

Одобрява преработените графични проекти за българска национална страна на евромонетите от всички номинали – 1 цент; 2, 5, 10, 20 и 50 цента; 1 евро и 2 евро, с единствена промяна – година на емисия „2026“. „Монетен двор“ ЕАД преработи художествените проекти.

РЕШЕНИЕ № 185 от 17 април

Пуска в обращение, считано от 9 юни 2025 г., медна възпоменателна монета „100 години от рождението на Георги Парцалев“ от серията „Български творци“.

РЕШЕНИЕ № 267 от 22 май

Цена на медната възпоменателна монета „100 години от рождението на Георги Парцалев“, емисия 2025 г., ще се продава на касите на БНБ, е 60 (шестдесет) лева.

РЕШЕНИЕ № 278 от 5 юни

Пуска в обращение, считано от 7 юли 2025 г., сребърна възпоменателна монета „175 години от рождението на Иван Вазов“ от серията „Българско възраждане“.

РЕШЕНИЕ № 305 от 24 юни

Цена на сребърната възпоменателна монета „175 години от рождението на Иван Вазов“, емисия 2025 г., ще се продава на касите на БНБ, е 162 (сто шестдесет и два) лева.

Поддържане на стабилността на банковата система и защита на интересите на вложителите

РЕШЕНИЕ № 105 от 17 март

Приема за информация „Доклад за състоянието на банковата система (четвърто тримесечие на 2024 г.)“.

Приема за информация и публикация текста за бюлетина „Банките в България (октомври – декември 2024 г.)“.

РЕШЕНИЕ № 107 от 17 март

Определя нивото на антицикличния капиталов буфер, приложим към кредитни рискови експозиции в Република България, на 2.0% през второто тримесечие на 2026 г.

РЕШЕНИЕ № 136 от 3 април

Българската народна банка възнамерява да спазва, считано от 30 декември 2025 г., Насоки относно вътрешните политики, процедури и механизми за контрол, за да се гарантира прилагането на ограничителни мерки на равнището на Съюза и на национално равнище (*EBA/GL/2024/14*), издадени от Европейския банков орган и публикувани на официалната му интернет страница.

РЕШЕНИЕ № 168 от 17 април

Българската народна банка спазва Съвместни насоки относно системата, установена от европейските надзорни органи за обмен на информация, имаща отношение към оценката от компетентните органи на надеждността и пригодността на притежателите на квалифицирани дялови участия, директорите и лицата, заемащи ключови позиции във финансовите институции и участниците на финансовите пазари (*JC/GL 2024 88*) (Насоките), в съответствие със сроковете, установени в т. 21 от Насоките.

Насоките са издадени от европейските надзорни органи и са публикувани на официалните им интернет страници.

РЕШЕНИЕ № 245 от 22 май

Българската народна банка спазва, считано от 11 януари 2026 г., Насоки относно управлението на екологичните, социалните и управленските (ЕСУ) рискове (*EBA/GL/2025/01*), издадени от Европейския банков орган и публикувани на официалната му интернет страница.

РЕШЕНИЕ № 292 от 19 юни

Определя нивото на антицикличния капиталов буфер, приложим към кредитни рискови експозиции в Република България, на 2.0% през третото тримесечие на 2026 г.

РЕШЕНИЕ № 294 от 24 юни

Приема за информация Доклад за състоянието на банковата система (първо тримесечие на 2025 г.).

Приема за информация и публикация текста на бюлетина „Банките в България (януари – март 2025 г.)“.

През периода януари – юни 2025 г. Управителният съвет на БНБ е приел:

- 28 решения на основание чл. 11, ал. 1 и 3 от ЗКИ относно одобрение за заемане на длъжност член на управителен орган и чл. 11а от ЗКИ относно заемане на ключови позиции и действия по административните производства, свързани с тях;
- 26 решения във връзка с процеса по надзорен преглед и оценка на основание чл. 79в от ЗКИ;
- 7 решения на основание чл. 76, ал. 4 от ЗКИ за съгласуване на избор на одитор на кредитна институция;
- 31 решения във връзка с приключили надзорни проверки и други одобрения, разрешения и действия по административни процедури;
- 9 решения, свързани със собствения капитал;
- 6 решения на основание чл. 71, ал. 5 от ЗКИ относно одобрение за изменение в устава на кредитна институция.

Дейност на БНБ по реструктуриране на кредитни институции**РЕШЕНИЕ № 5 от 9 януари**

Определя допустимите класове активи, инвестиционните ограничения за пазарен и кредитен риск и разрешените емитенти за всеки от класовете активи при вземане на решение за инвестиране на средства на Фонда за реструктуриране на банки в структурирана индексна сметка при Българската народна банка за 2025 г.

РЕШЕНИЕ № 15 от 22 януари

При съобразяване на позицията, приета с Решение № 557 от 12 ноември 2024 г. на Управителния съвет на БНБ, се въздържа относно приемане на проект на решение на Единния съвет за реструктуриране за изменение на решение за определяне на минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения на *OTP banka d.d.* (Словения).

РЕШЕНИЕ № 16 от 22 януари

Изразява съгласие за одобрение на предварителна основа на проект на съвместно решение относно план за реструктуриране и оценка на възможността за реструктуриране на групата на *KBC Group N.V.* за 2024 г. и за определяне на минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения на субекта

за реструктуриране и съответните дъщерни дружества от групата на *KBC Group N.V.*

РЕШЕНИЕ № 24 от 23 януари

Средствата на подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП да продължат да бъдат държани по текуща сметка при Българската народна банка за периода от 1 февруари до 30 април 2025 г.

Средствата на подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП да продължат да бъдат държани по текуща сметка при БНБ за периода от 1 февруари до 30 април 2025 г.

РЕШЕНИЕ № 39 от 31 януари

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране относно предоставяне на предварително разрешение за намаляване без заместване на инструменти на приемливите задължения по член 78а, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на *KBC Group N.V.* и *KBC Bank N.V.*

РЕШЕНИЕ № 50 от 7 февруари

Приема Наредба за изменение на Наредба № 41 на БНБ от 25 февруари 2021 г. за определяне на размера на индивидуалните годишни вноски на клоновете на кредитни институции от трети държави във Фонда за реструктуриране на банки.

РЕШЕНИЕ № 74 от 20 февруари

Приема план за реструктуриране на групата на „Ти Би Ай Файненшъл Сървис“ Б.В., Нидерландия за 2023 г. Определя минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения за „Ти Би Ай Банк“ ЕАД на консолидирана основа.

РЕШЕНИЕ № 75 от 20 февруари

Приема план за реструктуриране на групата на „Първа инвестиционна банка“ АД за 2023 г. Определя минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения за „Първа инвестиционна банка“ АД на консолидирана основа.

РЕШЕНИЕ № 87 от 25 февруари

Приема план за реструктуриране на групата на „Българска банка за развитие“ ЕАД за 2023 г. Определя минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения за „Българска банка за развитие“ ЕАД на консолидирана основа.

РЕШЕНИЕ № 88 от 25 февруари

Приема план за реструктуриране на групата на „Централна кооперативна банка“ АД за 2023 г. Определя минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения за „Централна кооперативна банка“ АД на консолидирана основа.

РЕШЕНИЕ № 90 от 27 февруари

Изразява съгласие за приемане „под условие“ на решение относно план за реструктуриране и оценка на възможността за реструктуриране на групата на *Eurobank Ergasias Services and Holdings S.A.* и дъщерните ѝ дружества и проект на групов план за реструктуриране за 2024 г., както и на решение за определяне на МИСКПЗ за *Eurobank S.A.* като субект за реструктуриране и на дъщерните дружества *Eurobank Cyprus LTD*, *Hellenic Bank Public Company LTD* и *Eurobank Bulgaria AD* („Юробанк България“ АД) и предоставянето на решението на съответните национални органи за реструктуриране за изпълнение.

РЕШЕНИЕ № 91 от 27 февруари

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране за предоставяне на предварително разрешение за намаляване без заместване на инструменти на приемливите задължения по член 78а, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 575/2013 във връзка с писмено заявление на *KBC Group N.V.* по отношение на *KBC Group N.V.* и *KBC Bank N.V.*

РЕШЕНИЕ № 132 от 3 април

Определя индивидуална годишна вноска на клонове на кредитни институции от трета държава във Фонда за реструктуриране на банки за 2025 г. в размер на 130 399.88 лв. (сто и тридесет хиляди триста деветдесет и девет лева и осемдесет и осем стотинки).

РЕШЕНИЕ № 134 от 3 април

Да се приложи Решение *SRB/EES/2024RPC/184* на Единния съвет за реструктуриране за определяне на минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения по отношение на „Юробанк България“ АД на индивидуална основа, в съответствие с относимите норми от ЗВПКИИП.

РЕШЕНИЕ № 152 от 9 април

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране за предоставяне на предварително разрешение за намаляване без заместване на инструменти на приемливите задължения по член 78а, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 575/2013 във връзка с писмено заявление на *UniCredit S.p.A.*

РЕШЕНИЕ № 153 от 9 април

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране относно одобряване на групов план за реструктуриране за 2024 г. и оценка на възможността за реструктуриране на *UniCredit S.p.A.* и дъщерните ѝ дружества и за определяне на минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения на субекта за реструктуриране *UniCredit S.p.A.* и дъщерните му дружества, включително *UniCredit Bulbank AD*.

РЕШЕНИЕ № 162 от 17 април

Приема Годишния отчет на Фонда за реструктуриране на банки за 2024 г.

РЕШЕНИЕ № 163 от 17 април

Приема корекция на приспадането на средства, набрани в подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП, от задълженията на кредитни институции за вноска в Единния фонд за реструктуриране за 2023 г. Възстановените от ЕСП суми във връзка с коригирани вноски за 2023 г. в ЕФП да бъдат прибавени към средствата на подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП и да бъдат използвани съгласно разпоредбите на § 56, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на ЗВПКИИП.

РЕШЕНИЕ № 164 от 17 април

Средствата на подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 1 от ЗВПКИИП да продължат да бъдат държани по текуща сметка при БНБ за периода от 1 май до 31 юли 2025 г.

Средствата на подфонда по чл. 134, ал. 1, т. 2 от ЗВПКИИП да продължат да бъдат държани по текуща сметка при БНБ за периода от 1 май до 31 юли 2025 г.

РЕШЕНИЕ № 198 от 17 април

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране за подновяване на общо предварително разрешение за намаляване на

инструменти на приемливите задължения по член 78а, параграф 1, алинея втора от Регламент (ЕС) № 575/2013, във връзка с писмено заявление на *Eurobank S.A.*

РЕШЕНИЕ № 199 от 17 април

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране за предоставяне на предварително разрешение за намаляване без заместване на инструменти на приемливите задължения по член 78а, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 575/2013 във връзка с писмено заявление от *UniCredit Bank Austria AG*.

РЕШЕНИЕ № 205 от 30 април

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране за предоставяне на предварително разрешение за намаляване без заместване на инструменти на приемливите задължения по член 78а, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на *KBC Group N.V* и *KBC Bank N.V.*

РЕШЕНИЕ № 211 от 8 май

Да се приложи Решение *SRB/EES/2024RPC/130* на ЕСП за определяне на минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения по отношение на „УниКредит Булбанк“ АД в съответствие с относимите норми от ЗВПКИИП.

РЕШЕНИЕ № 240 от 19 май

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране за одобряване на групов план за реструктуриране за 2024 г. и оценка на възможността за реструктуриране на *KBC Group N.V.* и дъщерните му дружества и за определяне на минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения на субекта за реструктуриране на *KBC Group N.V.* и дъщерните му дружества, включително за *United Bulgarian Bank AD*.

РЕШЕНИЕ № 263 от 22 май

Одобрява съвместно решение относно плана за реструктуриране на *ProCredit Holding AG* и неговите дъщерни дружества за 2024 г. и за определяне на минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения за „ПроКредит Банк (България)“ ЕАД, като субект за реструктуриране на индивидуална основа.

РЕШЕНИЕ № 264 от 22 май

Предоставя на „ТИ БИ АЙ Банк“ ЕАД предварително разрешение за упражняване на кол опция преди договорения падеж за период от една година по отношение на емисии облигации.

РЕШЕНИЕ № 277 от 5 юни

Да се приложи Решение (*SRB/EES/2024RPC/135*) на ЕСП за определяне на минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения по отношение на „Обединена българска банка“ АД в съответствие с относимите норми от ЗВПКИИП.

РЕШЕНИЕ № 298 от 24 юни

Приема план за реструктуриране на „Първа инвестиционна банка“ АД за 2024 г. Определя минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения за „Първа инвестиционна банка“ АД.

РЕШЕНИЕ № 299 от 24 юни

Приема план за реструктуриране на групата на „Новито Опортюнитис Фонд“ АГМВК за 2024 г.

Определя минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения за „Общинска банка“ АД, на индивидуално ниво.

РЕШЕНИЕ № 300 от 24 юни

Приема план за реструктуриране на групата на „Феста Холдинг“ АД за 2024 г.

Определя минимално изискване за собствен капитал и приемливи задължения за „Инвестбанк“ АД на индивидуално ниво.

РЕШЕНИЕ № 311 от 26 юни

Изразява съгласие с проект на решение на Единния съвет за реструктуриране за предоставяне на предварително разрешение за намаляване без заместване на инструменти на приемливите задължения по член 78а, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) № 575/2013 във връзка с писмено заявление на *UniCredit S.p.A.*

Наредби по Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 13 от 13 февруари 2024 г.)**РЕШЕНИЕ № 1 от 9 януари**

Приема Наредба № 6 на БНБ за предоставяне на спешна подкрепа за осигуряване на ликвидност, която влиза в сила, считано от датата на влизане в сила на Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 13 от 13 февруари 2024 г.).

РЕШЕНИЕ № 159 от 17 април

Приема Наредба № 45 относно установяване и регламентиране на правоотношенията на Българската народна банка с контрагенти по парична политика, която влиза в сила, считано от датата на влизане в сила на Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 13 от 2024 г.).

Изследователска дейност

РЕШЕНИЕ № 17 от 23 януари

Приема за информация прогнозата на БНБ по основни макроикономически показатели за 2024–2026 г. (изготвена към 15 януари 2025 г.), която да бъде публикувана в „Макроикономическа прогноза“ (декември 2024 г.).

РЕШЕНИЕ № 53 от 7 февруари

Присъжда две деветмесечни стипендии за 2025 г. в размер на 750 лв. месечно на кандидати, обучаващи се за придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“.

РЕШЕНИЕ № 81 от 20 февруари

Приема за информация анализа на основните тенденции на развитие в икономиката и оценките за динамиката на основните макроикономически показатели през първото и второто тримесечие на 2025 г., които да бъдат публикувани в „Икономически преглед“ (брой 4/2024 г.).

РЕШЕНИЕ № 114 от 17 март

Приема за информация Отчета за изпълнение на плана за изследователската дейност в БНБ (2023–2024 г.) и Плана за изследователската дейност в БНБ (2025–2026 г.).

РЕШЕНИЕ № 161 от 17 април

Приема за информация прогнозата на БНБ по основни макроикономически показатели за 2025–2027 г. (изготвена към 26 март 2025 г.), която да бъде публикувана в „Макроикономическа прогноза“ (март 2025 г.).

РЕШЕНИЕ № 246 от 22 май

Приема за информация анализа на основните тенденции на развитие в икономиката и оценките за динамиката на основните макроикономически показатели през второто и третото тримесечие на 2025 г., които да бъдат публикувани в „Икономически преглед“ (брой 1/2025 г.).

Вътрешен одит на БНБ**РЕШЕНИЕ № 214 от 8 май**

Приема Отчета на главния одитор на БНБ за дейността на дирекция „Вътрешен одит“ за 2024 г.

Общи събрания**РЕШЕНИЕ № 128 от 28 март**

Дава съгласие изпълнителният директор на „Печатница на Българска народна банка“ АД да гласува на редовното Общо събрание на акционерите на „Обертюр Фигюсиер“ АД за: одобряване на Доклада на Съвета на директорите за дейността на дружеството през 2024 г.; приемане на Годишния финансов отчет за 2024 г., заверен от регистрирания одитор „Ърнст и Янг Одит“ ООД, и доклада на одитора; разпределяне на печалбата на дружеството за 2024 г. в размер на 2 256 115.00 лв., както следва: 1/10 да се отдели във фонд „Резервен“ и останалата част от печалбата в размер на 2 030 504.00 лв., ведно с 84 809.00 лв. от неразпределената печалба за минали години, да се разпредели като дивидент в полза на акционерите при размер на дивидента 2.31 лв. на акция; освобождаване от отговорност на членовете на Съвета на директорите за дейността им през 2024 г.; преизбиране като членове на съвета на директорите на Тома Савар, Жан-Мишел Гишо, Пламен Цвятков, Етиен Куел, Петър Чобанов, Чавдар Каменов с мандат от 5 години; освобождаване на Людмила Елкова като член на Съвета на директорите и избор на Николай Неновски за член на Съвета на директорите с мандат от 5 години.

РЕШЕНИЕ № 209 от 8 май

Дава съгласие управителят да упълномощи представител на БНБ, който да гласува на годишното Общо събрание на акционерите на „Печатница на Българска народна банка“ АД за: приемане на Доклада на Съвета на директорите за дейността на дружеството за 2024 г.; приемане на Годишния финансов отчет за 2024 г., заверен от одиторското предприятие „Ейч Ел Би България“ ООД; освобождаване от отговорност на членовете на Съвета на директорите за дейността им през 2024 г.; разпределяне на печалбата за 2024 г. в размер на 3 810 187.95 лв., както следва: 5852.57 лева да се отдели във фонд „Резервен“ и

останалата част от печалбата за 2024 г. в размер на 3 804 335.38 лв. да се разпредели между акционерите, пропорционално на притежаваните от тях акции.

РЕШЕНИЕ № 274 от 5 юни

Дава съгласие управителят да упълномощи представител на БНБ, който да гласува на редовното Общо събрание на акционерите на „Дружество за касови услуги“ АД за: приемане на Доклада на Съвета на директорите за дейността на дружеството през 2024 г., Годишния финансов отчет за 2024 г. и Доклада на независимия одитор „Грант Торнтон“ ООД; разпределение на печалбата за 2024 г. в размер на 2 604 715.31 лв., както следва: 10% от печалбата в размер на 260 471.53 лв. да се отнесе към фонд „Резервен“ и останалата сума в размер на 2 344 243.78 лв. да се отнесе като неразпределена печалба, като не се разпределя дивидент на акционерите; освобождаване от отговорност на членовете на Съвета на директорите, както и на бившите членове на Съвета на директорите Андрей Гюров и Ирина Марцева за дейността им през 2024 г.; прекратяване на правомощията на досегашните членове на Съвета на директорите Петър Чобанов, Анна Манолова, Владимир Влаев, Емил Христов, Ивайло Главчовски, Татяна Иванова, Джеймс Йоловски поради изтичане на мандата; избор за членове на Съвета на директорите на дружеството за срок от три години на Петър Чобанов, Анна Манолова, Владимир Влаев, Емил Христов, Ивайло Главчовски, Татяна Иванова, Джеймс Йоловски.

РЕШЕНИЕ № 293 от 24 юни

Дава съгласие управителят да упълномощи представител на БНБ, който да гласува на редовното Общо събрание на акционерите на БОРИКА АД за: приемане на Доклада за дейността на дружеството за 2024 г. и Годишния финансов отчет за 2024 г.; приемане на одиторския доклад от проверката на Годишния финансов отчет за 2024 г.; приемане на Отчета на Одитния комитет на БОРИКА АД за 2024 г.; одобряване на изменения в Статута на Одитния комитет на БОРИКА АД; разпределяне на печалбата за 2024 г. в размер на 15 389 343.27 лв., както следва: 7 979 205.00 лв. да се изплатят под формата на дивидент на акционерите пропорционално на притежаваните акции и остатъкът от нетната печалба за 2024 г. в размер на 7 410 138.27 лв. да се отнесе към „Допълнителни резерви с общ характер“; освобождаване от отговорност на членовете на Съвета на директорите, както и бившите членове на Съвета на директорите Николай Спасов и Петър Слабов за дейността им през 2024 г.; освобождаване на Питър Рубен като член на Съвета на директорите и избиране на Кристоф де Мил като член на Съвета на директорите с мандат до 17.09.2029 г.; избира за одитор на дружеството специализираното одиторско предприятие „БДО АФА“ ООД, което да извърши проверка и заверка на Годишния финансов отчет на дружеството за 2025 г.

През периода януари – юни 2025 г. Управителният съвет на БНБ е приел решения, свързани с одобряване на вътрешни правила на банката (6 решения), провеждане на обществени поръчки и сключване на договори¹⁵⁷ (7 решения) и организацията на дейности на банката (113 решения – в т.ч. 9 решения относно организация на дейности на банковия надзор, 21 решения относно организация на дейности във връзка с функцията по структуриране на кредитни институции, 3 решения във връзка с организация на дейности по платежния надзор, 48 решения, с които приема информация за изпълнението на Националния план за въвеждане на еврото в сферите на компетентност на БНБ).

¹⁵⁷ Пълна информация за организираниите обществени поръчки е достъпна в „Профил на купувача“ в ЦАИС ЕОП (www.eop.bg).

ISSN 2367-4938 (ОНЛАЙН)

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ